Žut
Karl May Olympia, 1973

Tento příběh se odehrává v sedmdesátých letech minulého století

HALEF V NEBEZPEČÍ

Blížili jsme se pomalu k cíli. Dalo se čekat, že právě tento úsek bude pro nás nejobtížnější. Jednak před námi ležely hory, skály, údolí, strže, pralesy a bažiny, jednak předchozí události postupně dozrávaly. Hrozilo nám zřejmě větší nebezpečí, než tomu bylo doposud.
Israd, náš průvodce, byl čilý chlapík. Vyprávěl nám příhody ze svého života a rozmarně líčil zemi i lidi, takže čas rychle ubíhal.
Mustafská rovina, po níž jsme jeli, leží na levém břehu Vardaru.
Na pravém břehu, po kterém jsme pak pokračovali v jízdě, terén stoupal, ale půda byla stále ještě úrodná. Jeli jsme podél bavlníkových a tabákových polí a viděli citroníky obtížené plody. Israd nám však řekl, že tato idyla brzy skončí a že na druhé straně Tresky se dostaneme do krajiny mavátu.
Abychom poznali, co to slovo znamená, musíme si uvědomit, že půdu v osmanské říši lze rozdělit do pěti tříd. První třída zahrnuje půdu státní, ta samozřejmě není nejhorší. Pak přichází vakf, majetek zbožných nadací. Do této třídy spadá automaticky veškerá půda, jejíž majitelé zemřou bez přímých dědiců. Třetí třída zahrnuje mulk, soukromé vlastnictví. Vlastnictví se zpravidla nepotvrzuje na základě přesného vyměřování jako u nás, ale pouhým odhadem.
Ke každé změně majitele je nutno mít souhlas vlády, čehož při zdejších poměrech je možno dosáhnout jen pomocí úplatků. Mulk trpí i daňovými zlořády. Tak například se musí z úrody platit deset procent v naturáliích. Nájemci daní však obyčejně odkládají vybírání tohoto desátku tak dlouho, až sklizni hrozí zkáza, a zemědělec pak nabízí víc než desetinu, aby zachránil výnos svého hospodaření. Do další třídy, která se nazývá matrúk, patří ulice, veřejná náměstí a obecní pozemky. Cesty a silnice jsou většinou v zoufalém stavu, což je jednou z hlavních příčin špatného hospodářského stavu země. Poslední třída se jmenuje mávat a zahrnuje pustou a neúrodnou zemi. Náš průvodce tedy mínil úhor, když mluvil o mavátu.
Museli jsme zdolat dvě nebo tři terénní vlny, abychom dosáhli náhorní roviny, jež na západě strmě spadala k břehům Tresky.
Projeli jsme několika malými vesnicemi.
Protože jsem věděl, že nás Israd povede nejkratší cestou, nehledal jsem stopy Suefa, který jel před námi. Stejně by nám to nepomohlo, jen by nás to zdrželo.
Už jsme byli asi čtyři hodiny na cestě a projížděli řídkým lesem. Náhle jsme narazili na stopy osamělého jezdce, které sem vedly zleva. Díval jsem se na ně ze sedla. Usoudil jsem, že by mohly patřit Suefovi, neboť se dalo poznat, že kůň ujížděl velice rychle, a jezdec měl tedy naspěch. Protože stopa pokračovala dál naším směrem, sledovali jsme ji až k místu, kde se k ní připojila několikanásobná stopa zprava.
Sestoupil jsem s koně. Každý, kdo má jen trochu cviku, lehce pozná, kolik koní projelo, pokud jich není příliš mnoho. Viděl jsem, že to bylo pět jezdců, nejspíš ti, které jsme hledali. Z neostrých okrajů otisků podkov jsem usoudil, že tudy mohli projet asi před sedmi hodinami.
Při takovém odhadu je nutno brát v úvahu počasí a druh půdy: zda je tvrdá, nebo měkká, písečná, či jílovitá, holá, nebo porostlá rostlinami, zda snad není lehce poseta listím. Je nutno dbát i na sílu větru a denní teplotu, protože slunce nebo svěží vánek stopy rychle vysuší, takže okraje se drolí rychleji, než když je zima a bezvětří.
Kdo nemá dost zkušeností, může se při posuzování snadno dopustit omylu.
Sledovali jsme tedy stopy. Zanedlouho jsme vyjeli z lesa a pokračovali dál otevřenou krajinou. Tam se s naší cestou křižovala těžce sjízdná stezka a stopy po ní uhnuly doprava. Zastavil jsem se a vytáhl dalekohled, abych se podíval, zdali snad neobjevím nějaké místo, nějaký nápadný předmět či dvorec, kvůli kterému jezdci změnili směr. Nic jsem však neviděl.
"Co budeme dělat, sidi?" zeptal se Halef. "Můžeme sledovat stopy, nebo jet dál směrem, který nám ukazuje Israd."
"Jsem pro to druhé," rozhodl jsem. "Ti lidé uhnuli ze směru jen na krátkou chvíli a jistě se k němu zase vrátí. Víme, kam směřují, a pospíšíme si, abychom se tam dostali taky. Pojedeme tedy dál stejným směrem jako doposud!"
Chtěl jsem pobídnout koně, ale Israd řekl:
"Snad by bylo přece jen lepší, kdybychom jeli za nimi, efendi. Tam vpravo se táhne široká dolina, kterou odtud nemůžeme vidět. Ale je tam selská usedlost, co když se v ní ti muži zastavili."

"Co se tam můžeme dovědět? Nezůstali jistě dlouho, požádali jen o doušek vody a kousek chleba. Pojeďme dál!"
Brzy jsem však svůj názor změnil. Stopy se zprava vrátily a již při povrchním ohledání jsem zjistil, že jsou dost čerstvé. Proto jsem zase sesedl, abych je prozkoumal důkladněji. Zjistil jsem, že jsou staré sotva dvě hodiny. Jezdci zůstali tedy ve stavení asi pět hodin. Musel jsem se dozvědět proč. Dali jsme koním ostruhy a zahnuli doprava, abychom se tam podívali.
Stavení nebylo daleko. Za chvíli jsme dojeli na místo, kde se rovina svažovala do údolí, jímž protékal potok. Dole se rozkládala šťavnatá pastvina a krásná pole. Přesto vypadal dům chudobně.
Spatřili jsme muže, stojícího ve dveřích. Když nás uviděl, zmizel v domě a zavřel za sebou.
"Efendi, zdá se, že ten sedlák o nás nechce ani slyšet," mínil Osko.
"Však on roztaje. Myslím, že se vyplašil, protože naši přítelíčkové s ním asi špatně nakládali, jak je ostatně jejich zvykem. Ty ho znáš, Israde?"
"Někde jsem ho již viděl, ale jeho jméno neznám," odpověděl.
Když jsme došli ke dveřím, zjistili jsme, že jsou zamčené. Zaklepali jsme, nedostali jsme však odpověď. Jel jsem tedy k zadní části domu; také zde byly dveře, a také zamčené. Když jsme zaklepali silněji a hlasitě volali, rozlétly se prudce okenice a objevila se hlaveň pušky. Nějaký hlas přitom zvolal:
"Kliďte se odtud, vy pobudové! Nepřestanete-li rámusit, začnu střílet!"
"Jen pomalu pomalu," odpověděl jsem a přistoupil tak blízko k okenicím, že jsem mohl hlaveň uchopit. "Nejsme žádní pobudové a nepřicházíme s nepřátelskými úmysly."
"To říkali ti druzí taky. Neotevřu již dveře nikomu, koho neznám."
"Možná že poznáš tady toho," odvětil jsem a přivolal Israda.
Když ho sedlák uviděl, vtáhl pomalu pušku dovnitř a řekl:
"To je přece Israd!"
"Ano, jsem to já," potvrdil Israd. "Myslíš si i o mně, že jsem pobuda?"
"Ne, ty jsi slušný člověk."
"A tihle muži se mnou jsou rovněž slušní lidé. Pronásledují ty tvé nezvané hosty a rádi by se tě zeptali, co u tebe chtěli."
"Věřím ti. Otevřu tedy dveře."
To také udělal. Když pak vyšel ven, bylo mi jasné, že tento malý, slabý, bázlivý sedláček si nemohl vynutit od lidí, jako byli oba Alacyové, patřičnou úctu. Nevěřil nám ještě zcela, a proto držel pušku stále v ruce. Zavolal také do domu:
"Matko, pojď sem a podívej se na ně!"
Sehnutá babka vyšla, opírajíc se o hůlku, a se zájmem si nás prohlížela. Viděl jsem, že má u pasu růženec. Řekl jsem:
"Pochválen buď Ježíš Kristus, matičko! Chceš nás snad odehnat od svého prahu?"
Přes vrásčitý obličej přeběhl přívětivý úsměv a odpověděla:
"Efendi, tys křesťan? Och, to jsou někdy právě ti nejhorší! Ale tvůj obličej je dobrý. Neublížíte nám?"
"Ne, určitě ne!"
"Pak jste vítáni. Sesedněte s koní a pojďte k nám dovnitř!"
"Dovol nám, abychom zůstali v sedlech, chceme zase rychle pryč. Jenom bych se rád dozvěděl, co u vás hledalo těch šest jezdců."
"Nejdříve jich bylo jen pět. Šestý přijel až později. Sesedli a zavedli koně bez našeho svolení do jetele. Koně nám to krásné pole úplně zničili. Chtěli jsme na jezdcích náhradu škody, protože jsme chudí lidé. Ale hned po prvním slově zvedli biče a my jsme museli mlčet."
"Proč se vlastně u vás zastavili? Museli přece jet oklikou, aby se dostali do vašeho domu."
"Jednomu z nich se udělalo nevolno, protože měl zraněnou ruku a trpěl velikými bolestmi. Sejmuli mu obvaz a chladili ránu vodou. To trvalo několik hodin, a zatímco jeden se zabýval zraněným, brali si ostatní v domě vše, co se jim zalíbilo. Snědli nám maso a ostatní zásoby. Mého syna a snachu zavřeli pod střechu a odtáhli žebřík, takže se nemohli dostat dolů."
"A kdes byla ty?"
"Já?" odpověděla a spiklenecky zamrkala, "já jsem se tvářila, jako bych byla úplně hluchá. To se staré ženě lehko uvěří. Směla jsem tedy zůstat v místnosti a slyšela jsem, o čem hovořili."
"Co to bylo?"
"Mluvili o nějakém Karovi ben Nemsím, který musí se svými společníky zemřít."
"To jsem já. A co dál?"
"A mluvili o Džemalovi, konakcim u Tresky, u něhož mají být dnes večer, a o nějakém uhlíři, jehož jméno jsem zase zapomněla."
"Nejmenoval se Šárka?"

"Ano, ano. Zítra chtějí jet k němu. A mluvili také o nějakém Žutovi v Kára... Kára... - nevím již, jak to jméno znělo ..."
"Karanírván?"
"Ano, chtějí se s ním setkat v Karanírvánhanu."
"Nevíš snad, kde to je?"
"Ne, o tom se nezmiňovali. Ale mluvili o bratrovi, kterého tam jeden z nich chce vyhledat. Jeho jméno si bohužel nepamatuji."
"Nejmenoval se snad Hámid el Amáza?"
"Ano, ano, tak se jmenoval. Ale efendi, vždyť ty víš víc než já!"
"Vím toho dost, ale chci se svými otázkami přesvědčit, zdali se nemýlím."
"Mluvili i o tom, že v Karanírvánhanu je zajat nějaký obchodník, od něhož žádají výkupné. Ale již předem se mu vysmívali, protože i kdyby zaplatil, nedostane se na svobodu. Chtějí ho vydírat tak dlouho, až nebude mít nic, a pak ho zavraždí."
"To jsem si myslel. Jak se ten obchodník dostal do Karanírvánhanu?"
"Hámid el Amáza, o němž ses zmínil, jej tam vlákal."
"Neříkali, jak se ten obchodník jmenuje?"
"Bylo to cizí jméno, a proto jsem je zapomněla, měla jsem veliký strach."
"Nejmenoval se snad Galingré?"
"Ano, ano, tak se jmenoval teď si vzpomínám."
"Prozradili ti lotři ještě víc ze svých plánů?"
"Nic, protože přijel šestý jezdec. Je to krejčí a vyprávěl o nepřátelích, kvůli kterým spadl do Vardaru. Teď vím, že vy jste ti nepřátelé.
Musela jsem rozdělat veliký oheň, aby si mohl usušit šaty. Proto se zde zdrželi tak dlouho. Ten šestý vyprávěl, jak dostal baštonádu. Chodil jen s obtížemi a neměl boty. Omotal si kolem nohou hadry napuštěné lojem. Musela jsem mu dát nové, ale lůj jsme neměli, a tak nám zapíchli kozu. Není to hanebná ukrutnost?"
"To jistě. Jakou cenu měla ta koza?"
"Dobrých padesát piastrů."
"Můj průvodce, Hádží Halef Omar, ti je dá."
Halef hned vytáhl svůj měšec a podával stařeně půllibrovku.
"Efendi," řekla překvapeně, "ty chceš zaplatit škodu, kterou způsobili tví nepřátelé?"
"Ne, to nemohu, protože nemám takové bohatství jako pádišáh, ale za kozu ti náhradu dát můžeme. Vezmi si ty peníze!"
"Teď mě těší, že jsem ti věřila a že jsem před vámi nezavřela dům i ústa. Požehnán buď váš příchod i odchod, požehnány budtež vaše kroky a vše, co činíte!"
Rozloučili jsme se s těmito lidmi, kteří ještě dlouho volali za námi své díky, a vrátili jsme se na místo, kde jsme odbočili od svého původního směru.
Jeli jsme nejdřív otevřenou krajinou, kde jen tu a tam stál osamělý strom. Náš předtím tak sdílný průvodce se zamyslel. Když jsem se ho zeptal, proč najednou ztichl, odpověděl:
"Efendi, nebral jsem nebezpečí, v kterém jste se ocitli, tak vážně.
Teprve teď vidím vaši svízelnou situaci. To mi působí starosti. Jestli vás vaši nepřátelé přepadnou ze zálohy, jste ztraceni."
"Tomu nevěřím, přece bychom se bránili."
"Nemáš ani představu o tom, s jakou jistotou se zde hází čakanem. Dobře vrženému čakanu se nikdo neubrání."
"Já ale znám někoho, kdo to dokáže," odpověděl jsem.
"To těžko. Kdo to je?"
"Já sám."
"Ale ale!" smál se Israd a podíval se na mne po očku. "To snad byl jen žert!"
"Myslím to vážně. Člověk, kterému jsem se ubránil, měl spadeno na můj život."
"To nechápu. Asi neuměl s čakanem zacházet. Jdi do hor, tam uvidíš, jak tuto hroznou zbraň ovládají skuteční mistři. Ať ti to nějaký Škipetar nebo dokonce Miridit předvede - budeš se divit."
"Člověk, kterému jsem se ubránil, byl Škipetar a Miridit."
Zavrtěl nevěřícně hlavou a pokračoval:
"Když ses ubránil, byl tvůj protivník bezbranný a tys nad ním zvítězil."
"Ovšem. Byl v mé moci, ale já mu daroval život. Dal mi za to svou sekeru, mám ji tady za pasem."
"Ve skrytu jsem se tvému čakanu obdivoval. Je velice krásný a myslel jsem, žes ho někde koupil, abys vypadal bojovně. Nebo jsi to již zkoušel?"
"Zkoušel, ne sice zrovna s čakanem, ale s jinými sekerami."
"Kde to bylo?"
"Daleko odtud, v Americe, kde žijí divošské kmeny, jejichž oblíbenou zbraní je sekera. Od nich jsem získal tuto dovednost. Válečná sekera se tam nazývá tomahavk."

"Ale divoch se nemůže vyrovnat Miriditovi."
"Právě naopak! Nevěřím, že by Škipetar uměl vrhat čakan tak šikovně jako Indián svůj tomahavk. Čakan se vrhá přímo, tomahavk obloukem."
"A to opravdu někdo dokáže?"
"Umí to každý indiánský bojovník a já taky."
Tváře mu zahořela a oči zasvítily. Zadržel koně, postavil ho napříč před mého, takže jsem byl nucen zastavit také, a řekl:
"Efendi, promiň, že jsem tak nedůvěřivý. Co jsem já proti tobě! A přece je mi zatěžko uvěřit tvým slovům. Musím se ti přiznat, že jsem dovedný vrhač čakanu a mohu se měřit s kdekým. Proto vím, kolik let cviku je zapotřebí, aby se člověk stal mistrem této zbraně. Bohužel nemám u sebe svou sekeru, abych tě přesvědčil."
"Ještě nikdy jsem neházel čakanem," odpověděl jsem, "ale i když jednou či dvakrát cíl minu, potřetí ho určitě zasáhnu."
"Tak?"
"Zbraň poletí nejdřív těsně nad zemí, pak vystoupí do výše, opíše oblouk, slétne níž a zasekne se přesně tam, kam budu chtít."
"Efendi, beru tě za slovo. Kdybych měl hodně peněz, vsadil bych se s tebou."
Israd sesedl s koně. Tváře mu hořely takovým nadšením, že mě to ponoukalo k smíchu.
"Chudinko!" řekl Halef a udělal jedno ze svých hrdých gest rukou.
"Koho tím myslíš?" zeptal se ho Israd.
"Tebe samozřejmě."
"A ty se domníváš, že efendi sázku vyhraje?"
"Zcela určitě."
"Viděls ho již někdy vrhat čakan?"
"Ne, ale co chce, to také dokáže. Sidi, radím ti, uzavři s tímto mladým mužem sázku. Bude ti muset zaplatit a ještě tě prosit za odpuštění."
Byl to snad nerozum přistupovat na Israděv návrh a ztrácet cenný čas. Ale na několika minutách přece jen tolik nezáleželo, a pak jsem byl sám zvědav, zda se mi podaří s čakanem totéž, co s tomahavkem. Nebyl to zbytečný pokus, protože každým okamžikem mohla nastat situace, kdy bude nutno k sekeře sáhnout. Měl bych vědět, zda s ní opravdu umím zacházet. Proto jsem se Israda zeptal:
"Kolik máš peněz?"
"Jenom pět nebo šest piastrů."
"Sázím proti nim sto piastrů. Jaké podmínky si dáme?"
"Hm!" protáhl přemítavě. "Ještě nikdy jsi čakanem neházel a já nejsem zvyklý na tvůj. Bude tedy nejlépe, uděláme-li nejprve několik zkušebních hodů, třeba tři."
"Souhlasím."
"Ale potom bude mít každý jen jediný hod na cíl," navrhl.
"To je příliš přísné. Právě ten hod se nemusí kvůli nějaké maličkosti podařit."
"Tak dobrá. Každý má tři hody. Kdo bude házet lépe, dostane vsazené peníze. Budeme vrhat sekeru na nejbližší strom před námi. Je to jasan a čakan se do něho musí zaseknout."
Zastavili jsme nedaleko potoka. Zřejmě to byl týž, který protékal údolím, do něhož nás zavedlo naše malé odbočení. Na březích rostly jasany, olše a staré sukovité vrby, z jejichž korun rašilo mladé proutí. K nám nejblíže stál jasan. Mohl být vzdálen sedmdesát kroků. Sesedl jsem a podal Israděvi čakan. Rozkročil se, nejprve zkoumavě zvážil sekeru v ruce a pak se rozpřáhl k hodu. Sekera letěla těsně podél jasanu, ani se ho však nedotkla.
"Tvůj čakan je těžší než můj," omlouval neúspěch, zatímco Halef šel pro zbraň. "Podruhé určitě kmen zasáhnu."
Při druhém hodu Israd skutečně cíl zasáhl, ale ne ostřím, jen násadou. Třetí hod se povedl lépe, protože sekera zasáhla kmen, bohužel ne tak, aby se ostří zaseklo.
"To nic," utěšoval se. "To byla jen zkouška. Příště určitě zasáhnu, teď tvůj čakan znám. Ale nyní je řada na tobě, efendi!"
V duchu jsem si nevyvolil za cíl jasan, nýbrž daleko za ním stojící starou vrbu, která byla dutá a měla jen jednu strmě vzhůru rostoucí větev s malou korunkou listnatých větviček. Nejdříve jsem musel zvyknout ruku na váhu čakanu, proto jsem házel právě tak jako Israd. Nechtěl jsem vrbu zasáhnout, jen na ni správně namířit Sekera proletěla daleko vlevo od vrby a zabodla se do měkké země.
"Běda!" zasmál se náš průvodce. "A to chceš vyhrát sázku, efendi?"
"Chci!" řekl jsem vážně.
Zdánlivě se oba další zkušební hody zdařily ještě hůře než první.
Snášel jsem však Israděv výsměch trpělivě. Věděl jsem, že až půjde do tuhého, cíl neminu.
Halef, Umar a Osko se nesmáli. Vskrytu se zlobili, že jsem na sázku přistoupil.

"Zkouška skončila," řekl Israd. "Tak, a teď doopravdy. Kdo bude házet první?"
"Ty."
"Nejdříve však složíme peníze, aby nedošlo k žádnému nedorozumění. Ať je Osko vezme k sobě."
Zřejmě mě mladý muž podezříval, že nebudu chtít zaplatit svých sto piastrů. Byl přesvědčen, že sázku vyhraje.
"Ani jednou jsem neminul," jásal. "A jednou sekera dokonce uvízla v kmeni. Proveď to také tak, efendi!"
Musel jsem házet indiánským" způsobem, chtěl-li jsem dokázat svou indiánskou zručnost, jíž jsem se chvástal. Rozpřáhl jsem se, zakroužil čakanem nad hlavou a vnutil mu onen typický krouživý pohyb. Sekera zasvištěla, otáčejíc se kolem své osy nad zemí, stoupala, pak náhle, klesla dolů a zasekla se do kmene jasanu, v němž pevně uvízla.
Moji druhové hlasitě zajásali. Israd však řekl ohromen:
"Jaké štěstí, efendi. Nemohu ani uvěřit svým očím."
Halef přinesl sekeru a já ji ještě dvakrát hodil tak, že se zasekla do jasanu. Přátelé zářili. Israd však stále ještě nechtěl uvěřit, že to nebyla náhoda.
"Nejsi-li ještě přesvědčen, podám ti důkaz," navrhl jsem mu. "Podívej se na tu starou vykotlanou vrbu vzadu za jasanem!"
"Efendi, vždyť je mnohem dál než sto kroků. Chceš ji opravdu zasáhnout?"
"Nejen to. Čakan jí usekne její jedinou větev."
"To by byl zázrak!"
"Po šesti hodech mám zbraň natolik jistou v rukou, že se snad neminu. Dám čakanu správný dvojitý obrat a uvidíš, že až se zvedne od země, dostane trojnásobnou rychlost. Dávej pozor!"
Hod se podařil přesně tak, jak jsem předpověděl. Sekera vířila těsně u země, pak se pomalu zvedla a prudce slétla zase dolů na vrbu. Vzápětí ležela větev na zemi.
"Běž tam a podívej se!" řekl jsem s úsměvem. "Bude useknutá na šířku dlaně od kmene jako ostrým nožem, protože ji zasáhlo ostří sekery."
Israd se zatvářil tak ohromeně, že jsem se musel hlasitě zasmát.
"Neříkal jsem to?" volal Halef. "Co si můj sidi usmyslí, to také dokáže. Osko, dej mu ty peníze! Jsou to piastry jeho triumfu, ať si je tedy vezme!"
Vzal jsem však jen to, co jsem vložil, a Israd dostal své peníze zpět. Nemohl se uklidnit a ještě dlouho vyrážel výkřiky údivu. Já jsem však byl rád, že jsem se mohl přesvědčit, jak spolehlivou mám ruku.
Po tomto krátkém přerušení jsme v cestě pokračovali bez přestávky. Blížila se noc a Israd prohlásil, že se asi za hodinu dostaneme ke konaku u Tresky. Projížděli jsme opět lesem, který naštěstí nebyl hustý. Náhorní rovina se již svažovala. Přejížděli jsme přes pastviny a náhle jsme zaslechli psí štěkot.
"To jsou ovčáčtí psi mého příbuzného," vysvětloval Israd. "Přímo před námi leží konak a vlevo je jeho dům. Uděláme však oblouk. Mohl by být venku nějaký čeledín a zpozorovat nás."
Uhnuli jsme doleva a jeli podél řeky až k ovčákovu domu. Byla to dlouhá nízká přízemní budova. Okenice měla otevřené a vycházelo z nich světlo. Psi se na nás vrhli se zuřivým štěkotem, ale hned se uklidnili, když poznali Israděv hlas. Nějaký muž vystrčil hlavu z okna a zeptal se:
"Kdo je?"
"Dobrý známý."
"To je Israd! Ženo, Israd přijel!"
Hlava zmizela a hned nato se otevřely dveře. Staří přispěchali, aby ho uvítali. Přišel také starší syn a objal se s ním. Ovčák se Israda zeptal:
"Vedeš nám hosty. Zůstanou u nás?"
"Ano. Ale nemluv tak hlasitě! Koňak Džemal nesmí vědět, že je tu někdo cizí. Postarej se především o to, aby koně přišli do stáje."
Byl tu jen nízký chlév pro ovce, kde jsem narazil hlavou o strop.
Můj vraník odmítl jít dovnitř. Pach ovcí se mu zřejmě nezamlouval. Jen laskavými slovy a hlazením jsem konečně překonal jeho odpor.
Pak jsme šli do světnice či spíše do prostory, kterou zde světnicí nazývají. V obytném domě totiž byla jediná velká místnost, která byla rozdělena rohožemi na několik oddílů. Posunutím těchto stěn bylo možno podle libosti jednotlivé části zvětšovat či zmenšovat.
Doma byli jen otec Djordje, matka Šenka a starší syn Niko. Čeledíni byli u ohrad s ovcemi a děvečky tu zřejmě neměli.
Israd nás představil a vyprávěl, jak jsme zachránili jeho sestru Zoru. Byli jsme velice srdečně přijati. Niko odešel do chléva postarat se o koně a rodiče snášeli, co jen doma měli, aby nám připravili slavnostní hostinu. Nejdříve jsme hovořili o tom, co je zajímalo nejvíc, totiž o záchraně jejich snachy. Pak jsme

se zmínili o účelu naší cesty a dozvěděl jsem se, že jezdci již dojeli do konaku. Krátce jsem vylíčil, proč ty muže sledujeme.
"Člověk by nevěřil, že jsou na světě takoví lidé!" zvolala stařena a spráskla ruce. "To je hrůza!"
"Ano, je to hrůza," bručel starý Djordje, "ale nesmíme se tomu divit, když patří k Žutovi."
"Víte snad něco bližšího o Žutovi?" zeptal jsem se ho.
"Nic víc než ty a tví druhové. Kdybychom věděli, kde ho najít, brzy bychom s ním skoncovali."
"Jen jestli by se vám to povedlo. Nevíš náhodou, kde je Karanírvánhan?"
"Slyším to poprvé."
"Neslyšels ani o muži, který se jmenuje Kára Nirván?"
"Ne, neslyšel."
"Znáš nějakého perského koňského handlíře?"
"Ano. Tomu však říkají Kára Adžam. Co je s ním?"
"Podezírám ho, že je to Žut."
"Cože? Tenhle Peršan?"
"Popiš mi ho!"
"Je vyšší a silnější než ty nebo já, je to pravý obr a má dlouhý černý plnovous."
"Jak dlouho je ve vašem kraji?"
"To přesně nevím. Může to být asi deset let, co jsem ho viděl poprvé."
"Pokud vím, tak dlouho se už taky hovoří o Žutovi."
Překvapeně se na mne podíval, trochu se zamyslel a pak odpověděl:
"Ano, bude to tak."
"Jak ten handlíř vystupuje?"
"Chová se neobyčejně panovačně, jako všichni lidé, kteří si zakládají na svém bohatství. Chodí stále po zuby ozbrojen a je známo, že s ním nejsou žádné žerty."
"Má sklon k násilnostem?"
"Ano, zasahuje rád pěstí nebo pistolí a povídá se, že ten, kdo ho urazí, promluvil naposled. Ale o loupežích a krádežích nevím nic."
"Tvůj popis se hodí k obrázku, který jsem si o něm udělal. Nevíš snad, jestli se stýká s uhlířem Šarkou?"
"O tom jsem nikdy nic neslyšel. Setkal ses již s tím uhlířem?"
"Zatím ještě ne. Myslím ale, že se s ním setkám. Těch šest mužů má k němu totiž namířeno. Vědí tedy, kde bydlí. Nevíš to náhodou taky?"
"Vím jen, že má chýši za Glogovikem v hlubokém lese."
"Viděls ho někdy?"
"Jen zběžně."
"Čas od času musí přece opustit les, aby prodal své uhlí, nebo ho musí navštěvovat kupci."
"On sám nic neprodává. V horách Šar Dag je kurumdži, který mu vše obstará. Táhne po okolí se svým vozem, na kterém má uhlí a sudy se sazemi."
"Jaký je to člověk?"
"Zamračený a málomluvný. Každý ho raději vidí odcházet než přicházet."
"Hm! Možná že ho budu muset vyhledat, abych se dozvěděl, kde má uhlíř svou chýši."
"Mohl bych ti dát s sebou čeledína. Ukázal by ti cestu alespoň do Glogoviku. Dál do hor nezná stezky ani on."
"Rádi tvou nabídku přijímáme. Tvůj syn Sef mi vyprávěl, že ten uhlíř je podezřelý z vraždy."
"To není jen podezření, ví to kdekdo. Nejsou však svědkové, aby mohl být zatčen. Byl dokonce ve styku s Alacyi. Vojáci je však marně u něho hledali."
"Sef o tom vyprávěl. Ty dva muže dnes viděl."
"Opravdu? Přál jsem si často, abych je potkal, ale tak, abych se jich nemusel bát."
"To se ti splnilo."
"A kdypak?"
"Dneska. Neviděls mezi těmi šesti jezdci dva na strakatých koních?"
"Bože, jsou tedy zde, naproti v konaku. Pak je nablízku i neštěstí!"
"Dnes se těch lupičů nemusíš bát, protože jsme tu my. Jak by se dozvěděli, že u tebe přenocujeme, uprchli by. Možná že je uvidíš, půjdeš-li tam potají. Pokus se zjistit, jestli by se nějak dalo vyslechnout, o čem tam v konaku mluví."
Djordje odešel a my jsme se za jeho nepřítomnosti najedli. Po půlhodině se ovčák vrátil a oznámil nám, že naše nepřátele viděl.
"Bylo jich však jen pět," řekl. "Sedí v místnosti hned vedle sousedovy ložnice. Ten zraněný mezi nimi nebyl. Obešel jsem tiše dům. U všech okenic jsem zkoušel

najít nějakou štěrbinu, kterou by bylo vidět dovnitř. Konečně jsem se dostal k okenici, kde byla malá dírka po suku. Jezdci seděli s krčmářem u džbánu rakije."
"Bavili se mezi sebou?"
"Slyšel jsem jen jednotlivá slova. Aby člověk rozuměl všemu, musel by vlézt do ložnice. Okenice je otevřená."
Djordje popsal, kde místnost leží a jak uvnitř vypadá. Usoudil jsem, že by bylo příliš nebezpečné vlézt dovnitř.
"Ne, do toho se nepustíme," prohlásil jsem, "starý Múbarek jistě leží v ložnici. Později se k domu vypravím sám."
Tím jsem považoval záležitost za skončenou. Během další rozmluvy Halef vstal a vyšel ven.
"Doufám, že nechceš jít tam naproti," volal jsem ještě za ním. "Ať tě to ani nenapadne!"
Udělal gesto, které mě mělo uklidnit, a odešel. Já se tím však nespokojil a poslal jsem Umara, aby ho potají sledoval. Umar se brzy vrátil a oznámil mi, že Halef šel do chléva, aby se podíval, zda koně, zvláště můj vraník, jsou v pořádku. Tím mě uklidnil.
Uběhla však čtvrthodina, pak ještě jedna, a Halef se stále nevracel.
Začal jsem o něj mít strach. Svěřil jsem se ostatním a náš hostitel ho šel hledat. Vrátil se však s nepořízenou, nikde ho nenašel.
"Tušil jsem správně. Provedl hloupost a teď je asi v nebezpečí," řekl jsem mrzutě. "Osko, Umare, vezměte pušky - musíme naproti ke konaku." Sám jsem vzal jen opakovačku, ta jistě stačí na celou bandu.
Venku byla hluboká tma. Ovčák nás vedl. Protože jsem stále ještě musel šetřit svou nohu, postupovali jsme podél břehu jen pomalu.
Konečně se před námi asi padesát metrů od břehu Tresky objevil jako temná pyramida konak. Prošli jsme kolem průčelí domu a zahnuli za roh. Rostly tam mladé smrčky, jejichž spodní větve se skoro dotýkaly země. Mezi nimi a domem zůstal volný jen malý prostor.
Pak nás ovčák zavedl k zadní straně budovy, kterou jsme v tichosti obešli. Po Halefovi nebylo ani vidu, ani slechu. Byl jsem však přesvědčen, že je uvnitř domu, uvězněn lidmi, jejichž rozhovor chtěl vyslechnout.
Teď se náš hostitel zastavil a ukázal na dvě okenice, které byly právě tak jako všechny ostatní zavřené na závoru.
"Tahle první okenice," šeptal, "vede do místnosti, kde seděli ti mužové, druhá vede do ložnice."
"Neříkals, že druhá okenice byla otevřená?"
"Ano."
"Někdo ji tedy mezitím zavřel. To není samo sebou. Ti padouši zřejmě zjistili, že je někdo tajně poslouchá."
Tiše jsem se přikradl k první okenici a podíval se do otvoru po suku. Lojová svíčka osvětlovala místnost jen velice matně. To, co jsem uviděl, mi však stačilo.
Na koberci seděl Manách el Barša a Bárúd el Amáza. U vchodu stál člověk zavalité, silné postavy a hrubých rysů. To byl zřejmě Džemal. O stěnu vpravo se opírali oba Alacyové. Pušky visely v koutě na dřevěných věšácích. Pohledy všech pěti mužů byly upřeny na - Halefa, který ležel na zemi, svázán na rukou i na nohou. Nepřátelské obličeje nevěstily nic dobrého. Manách el Barša vedl výslech. Měl zřejmě zlost a rozčiloval se. Mluvil tak hlasitě, že jsem slyšel každé slovo.
"Vidíš něco, sidi?" šeptal Umar.
"Ano," odpověděl jsem tiše. "Halef leží svázán na zemi a právě ho vyslýchají. Pojď blíž! Jak začnu rozbíjet okenici, pomůžete mi a pak strčíte hlavně pušek dovnitř. Okenice ale musí být v mžiku na kousky, jinak skoncují s Halefem dřív, než ho budeme moci zachránit. A teď ticho!"
Zaposlouchal jsem se.
"A kdo ti prozradil, že jsme zde?" ptal se Manách el Barša.
"Suef," odpověděl Halef.
Zatím jsem Suefa neviděl, teď však přišel zleva. Byl předtím asi v ložnici.
"Nelži, pse!" řekl.
"Mlč a nenadávej!" odpověděl mu Halef. "Neřekls v naší přítomnosti handžimu v Rumelii, že chceš jet do konaku u Tresky?"
"Nevyprávěl jsem však o tom, že tu budou i tito muži."
"To jsme si ale mohli domyslet. Můj efendi ti přece v Kilisseli řekl jasně, že rychle vyrazíš, abys jel za nimi."
"Šejtan nechť toho ďaura zahubí! Rozsekáme mu chodidla na kaši, aby věděl, co jsem dnes vytrpěl. Sotva stojím na nohou."
Suef se posadil vedle Halefa.

"Jak jste se dozvěděli, kde stojí konak u Tresky?" ptal se Manách dále.
"Vyptávali jsme se, to dá rozum."
"Proč jsi za námi jel sám? A proč ostatní zůstali zpět?"
Halef byl tedy dost chytrý, aby předstíral, že je tu sám. Vůbec se choval velice rozvážně. Nebylo také divu, jistě tušil, že nás sem starost o něj brzy přivede.
"Neřekl vám Suef, že můj sidi spadl do vody?"
"Ano. Vyprávěl nám to. Doufáme, že se utopil!"
"Ne, tu radost vám neudělal. Žije, ale onemocněl. Ostatní ho musejí ošetřovat. Mne však poslal napřed, abych vás sledoval. Vyjede za mnou asi zítra. Do večera tu bude a pak mě osvobodí."
Všichni se hlasitě zasmáli.
"Hlupáku!" zvolal Manách el Barša. "Myslíš snad, že zítra večer budeš ještě naším zajatcem?"
"To mě chcete propustit dřív?" zeptal se Halef s nevinnou tváří.
"Ano, propustíme tě dřív. Dovolíme ti odejít, ale rovnou do pekla."
"Žertujete. Vždyť ani neznám cestu."
"Nestarej se, tu ti ukážeme. Předtím ti však dáme malé ponaučení, které ti asi nebude příliš po chuti."
"Ó, já jsem vděčný za každé ponaučení."
"Doufejme, že tomu bude i v tomto případě. Chceme ti totiž připomenout, že existuje zákon, který praví: Oko za oko, zub za zub. Bičovali jste Murada Habulama, Humuna a Suefa. Dobře, teď dáme baštonádu my tobě, a takovou, že ti budou z nohou cucky lítat. Vypumpovali jste vodu na věž, abychom se utopili. Dobře, teď ponoříme my tebe do vody. Bídně utoneš, ale přitom hezky pomalu, abychom to mohli patřičně vychutnat. Strčíme tě do Tresky tak, že ti bude koukat jen nos. Můžeš lapat po vzduchu tak dlouho, dokud to dokážeš."
"To neuděláte!" zvolal Halef žalostně.
"Ne? Proč bychom se měli vzdát toho potěšení?"
"Protože jste věřící Prorokovi a nebudete přece jiného muslima mučit a vraždit."
"Nech Proroka na pokoji! Zemřeš smrtí, jež bude horší než, tvé prokletí."
"Co z toho budete mít, když mě zabijete? Zlé svědomí vás bude trápit až do chvíle, kdy k vám přistoupí anděl smrti."
"Se svým svědomím si to vyřídíme sami. Zřejmě již cítíš strach ze smrti. Kdybys byl chytrý, mohl bys jí ještě ujít."
"A co bych musel udělat?" zeptal se Halef chvatně.
"Všechno nám povědět. Kdo je tvůj pán, co od nás chce a co proti nám chystá."
"To nesmím prozradit."
"Pak tedy zemřeš. Myslel jsem to s tebou dobře. Když ale odmítáš zodpovědět mé otázky, je o tvém osudu rozhodnuto."
"Nevěřím ti," odpověděl Halef, "chceš mě svým slibem oklamat. Když všechno povím, vysmějete se mi a své slovo nedodržíte."
"Dodržíme."
"Přísaháš mi?"
"Přísahám ti to při všem, co je mi svaté. Teď se ale rychle rozhodni, protože má trpělivost má své meze."
Halef dělal, jako by chvíli přemýšlel, a pak řekl:
"Co mám z efendiho, když budu mrtvý? Dávám přednost životu, a proto jsem se rozhodl vše vám povědět."
"To je tvé štěstí!" řekl Manách. "Nejdřív nám tedy prozraď, kdo je vlastně tvůj pán."
"Neslyšeli jste, že je to Almán?"
"Ano, to již víme."
"A vy tomu věříte? Cožpak by Almán mohl mít všechny tři sultánovy pasy?"
"Tak on není Almán?"
"Kdepak!"
"Ale ďaur to je?"
"Také ne. Jen se tak tváří, aby nikdo netušil, kdo vlastně je."
"Tak ven s tím! Kdo to tedy je?"
Halef se zatvářil nesmírně důležitě a odpověděl:
"Podle celého vzezření jste přece sami museli poznat, že to není jen tak ledaskdo, ale zcela mimořádná osobnost. Musel jsem přísahat, že jeho tajemství nikomu neprozradím. Když však nepromluvím, zabijete mě, a smrtí se všechny sliby ruší. Prozradím vám jeho o tajemství - je to cizí princ."
"Ty čubčí synu! Chceš mě obelhat?" vyjel na něj Manách el Barša.
"Nevěříte-li mi, nedá se nic dělat."
"Není ten efendi snad dokonce sultánův syn?"
"Ne. Řekl jsem přece, že je tu cizincem."
"Z které země tedy pochází?"

"Z Hindustánu, ze země ležící za Persií."
"A proč tam nezůstal? Proč jezdí po naší zemi?"
"Hledá si zde nevěstu."
"Nevěstu!" opáčil Manách el Barša. Nebyl však udiven, znělo to spíš, jako by řekl: Aha!
To, co Halef vyprávěl, nezdálo se oněm lidem nepravděpodobné.
Stovky východních pohádek vyprávějí o tom, jak se královský syn vydal do světa, aby si vzal za ženu nejkrásnější ze všech krasavic, dceru chudičkých rodičů.
Proč by to nemohlo být i tentokrát?
"Proč ji ale hledá právě u nás?" zněla další otázka.
"Protože jsou tu dívky nejkrásnější a protože si myslí, že květ svého harému najde právě zde."
"Jen ať hledá! Ale proč se při tom stará o nás?"
Halefa humor neopustil ani v tak svízelné situaci. Odpověděl zcela vážně:
"O vás že se stará? Ale vůbec ne. Zajímá se přece jen o Múbarka."
"Jak to?"
"Viděl ve snu otce té krásky a také město, kde ho najde. Tím městem je Ostromci a otcem je starý Múbarek. Proč ale Múbarek prchá před mým pánem? Vždyť když mu dá svou dceru, bude pak jeho tchánem. A jakožto tchán jednoho z nejbohatších indických knížat dosáhne veliké moci."
Tu se z vedlejší místnosti ozval skřehotavý hlas raněného:
"Mlč, čubčí synu! Nikdy v životě jsem dceru neměl. Tvůj jazyk je plný lží, jako je kopřiva plná housenek. Cožpak si opravdu myslíš, že nevím, kdo je tvůj pán? Zatím jsem o tom pomlčel. Chtěl jsem si pro svou pomstu zvolit nejvhodnější okamžik. Proto jsem se o tom nezmínil ani před soudem v Ostromci. Teď ale již nemohu mlčet! Tvá lež je tak nehorázná, že mě až pálí v uších."
"Co víš, co víš?" ptali se ostatní.
"Vězte tedy, že ten cizinec není nic jiného než prokletý prznitel posvátných míst. Viděl jsem ho v Mekce, v městě, jež všichni uctíváme. Poznal jsem ho, stál jsem hned vedle něho a snažil jsem se zabránit mu v jeho úmyslu, ale šejtan mu pomohl a on unikl. A tento Hádží Halef Omar mu bezpochyby pomáhal zhanobit nejvyšší svatyni muslimů. Nikdy jsem obličej toho nevěřícího nezapomněl a poznal jsem ho znovu, když jsem seděl jako mrzák na ulici v Ostromci a on jel kolem. Nenechte se mýlit tím drzým lhaním. Pomstěte se krutě za znesvěcení našich posvátných míst! Dlouho jsem přemýšlel, jaký trest si ten křesťanský pes zaslouží, ale nenašel jsem žádná muka, která by byla dost veliká. Přemýšlejte proto místo mne a jednejte podle toho! Jednejte ale rychle a tvrdě!"
Mluvil chvatně a vzrušeně, jako by měl horečku. Pak hlasitě zaúpěl. Bolest ho přemohla. Bylo to tak, jak jsem tušil. Ležel v ložnici.
A najednou jsem si vzpomněl. Tak proto se mi zdál jeho vyzáblý obličej s ostrými rysy tak povědomý! Proto se mi jako ve snu zjevoval rozzuřený dav a uprostřed toho davu postava, vztahující dlouhé, hubené ruce a svírající kostnaté prsty jako dravec, který chce schvátit svou kořist! Bylo to v Mekce, tam jsem ho spatřil poprvé.
Jeho slova měla předpokládaný účinek. Tito lidé byli zločinci, ale současně to byli i věřící muslimové. Představa, že jsem křesťan, který znesvětil posvátnou kábu, je hluboce rozhořčila. A že se Halef na tomto smrtelném hříchu podílel, to je naplnilo takovou pomstychtivostí, že nemohl počítat s žádným slitováním.
Sotva Múbarek domluvil, Manách vyskočil a Bárúd i Suef se vymrštili, jako by je uštkl had.
"Lháři!" zařval Manách a kopl Halefa. "Ty prokletý lháři a zrádce naší víry! Nebo budeš ještě tak drzý, abys tvrdil, že Múbarek nemluvil pravdu?"
"Ano, mluv!" přidal se Bibar. "Mluv, nebo tě vlastními pěstmi rozdrtím. Byls v Mekce?"
Halef nehnul ani brvou. Malý hádží byl opravdu statečný chlapík.
Odpověděl: "Co se rozčilujete? Chováte se jako dravci, kteří vpadli mezi kachny. Jste muži, nebo malé děti?"
"Čubčí synu, ty nás chceš ještě urážet?" zařval Manách el Barša.
"Trest, který ti chystáme, je již tak dost strašný. Chceš ještě stupňovat náš hněv? Odpověz: byl jsi v Mekce?"
"Jsem hádží, tak jsem tam přece musel být!"
"A byl tam s tebou Kára ben Nemsí?"
"Ano."
"Je to křesťan?"
"Ano."
"Není tedy indickým princem?"
"Ne."
"Taks tedy opravdu lhal! Prznitelí svatyně! To teď draze zaplatíš.

Dám ti roubík, že ze sebe nevypravíš ani hlásku, a pak začne mučení. Džemale, podej něco, čím mu zacpeme ústa."
Konakci odešel a vzápětí se vrátil s nějakým hadrem.
"Otevři hubu, lotře!" rozkázal Bárúd el Amáza a sklonil se k Halefovi. Protože hádží neuposlechl, dodal ještě: "Otevři, nebo ti rozlomím zuby čepelí!"
Poklekl vedle spoutaného Halefa a vytrhl z opasku dýku. Byl opravdu nejvyšší čas celou záležitost ukončit.
"Do toho!" křikl jsem na své druhy.
Měl jsem opakovačku již připravenou a pažbou jsem vyrazil dvě prkna okenic. Osko a Umar následovali mého příkladu, takže ostatní díly okenic povolily vzápětí. V mžiku jsme namířili hlavně pušek do místnosti.
"Stůjte, ani se nehněte, nebo vás postřílíme!" zavolal jsem dovnitř.
Bárúd el Amáza, jenž držel dýku Halefoví před obličejem, se vzpřímil.
"Almán!" zvolal poděšeně.
"Sidi!" radoval se Halef. "Postřílej je!"
Sotva však ti lotři uslyšeli má slova a poznali mě, strhli své pušky z věšáku a vyběhli z místnosti. Konakci uprchl s nimi.
"Dovnitř k Halefovi!" přikázal jsem Umarovi a Oskovi. "Rozvažte mu pouta! Nejdřív ale zhasněte, abyste neposloužili nepřátelským kulkám jako terč! Zůstaňte v místnosti, dokud nepřijdu!"
Ihned mě uposlechli.
"Můžeš na mne počkat tady," řekl jsem pak ovčákovi a spěchal podél zdi k rohu budovy, který jsme předtím obešli. Prošel jsem houštím mladých smrčků a dostal jsem se až k přední straně domu.
Stalo se přesně to, co jsem předpokládal. Ačkoliv byla tma, viděl jsem, jak se ke mně blíží několik postav. Rychle jsem se skryl pod nejnižšími větvemi smrčků. Sotva jsem ulehl, objevil se Manách, Bárúd, oba Alacyové, Suef a konakci Džemal.
"Vpřed!" rozkázal tiše Bárúd. "Stojí ještě u okenice. Světlo z místnosti nám je osvětlí. Bez potíží je uvidíme a postřílíme."
Armén byl první. Když došel až na roh a mohl přehlédnout zadní část domu, zastavil se.
"U ďábla!" zaklel. "Nevidím vůbec nic. Světlo zhaslo. Co budeme dělat?"
Nastala pomlka.
Právě v tu chvíli se ozvalo z místa, kde stál ovčák, slabé zakašlání.
Nemohl je zřejmě potlačit "Slyšíte? Skutečně tam ještě stojí," řekl Manách.
"Pošleme mu kulku," radil Sandar.
"Pryč s puškou!" rozkázal Manách. "Nevidíš ho, a když vystřelíš, nezasáhneš a zbytečně prozradíš naši přítomnost. Musíme udělat něco jiného. Džemale, vrať se do domu a zjisti, jak to uvnitř vypadá."
"To se mám za vás nechat zastřelit?" řekl konakci nespokojeně.
"Cizinci ti nic neudělají. Řekni, že jsme tě donutili. Všechno svěď na nás. Vždyť nás mohli postřílet už uvnitř, a přece to neudělali. Z toho vidíš, že o náš život neusilují. Běž tedy a nenech nás dlouho čekat!"
Konakci odešel. Ostatní si mezi sebou tiše šeptali. Netrvalo dlouho a vrátil se.
"Do domu teď nemůžeme," hlásil. "Obsadili ho."
Chvíli se radili, zda mají zůstat, nebo uprchnout. Ještě než se rozhodli, stalo se něco, co i mne překvapilo. Zaslechl jsem odměřený vojenský krok, který se blížil, a pak někdo za domem tlumeným hlasem zavelel:
"Vojáci, zastavit stát! Pušky nabíjet!"
Byl to hlas Halefův a jeho počínání mě značně udivilo.
"Slyšeli jste?" šeptal konakci. "Jsou tu vojáci. A nevelel jim ten malý Arab?"
"Ano, jistě to byl on" mínil Bárúd el Amáza. "Rozvázali mu pouta, on vyskočil a přivedl vojáky, doprovázející jeho pána. Mohou to být jen vojska ze Skopje. Jak ale sem ti lidé tak rychle dorazili?"
"Šejtan je jim stále nápomocný!" zasyčel Manách el Barša. "Zde zůstat nemůžem. Poslyšte!"
Zase bylo slyšet Halefův hlas:
"Počkejte! Propátrám okolí!"
"Musíme pryč," zašeptal Manách. "Jestliže ten malý unikl ze světnice, pak tam nejsou ani ostatní. Běž rychle dovnitř, Džemale! Přiveď Múbarka. Ať má horečku, nebo ne - musí zmizet s námi.
My mezitím dojdeme pro koně. Najdeš nás vpravo od brodu pod čtyřmi kaštany. Ale rychle, rychle! Nesmíme ztratit ani okamžik."
Ostatní byli zřejmě s rozhodnutím srozuměni a zmizeli ve tmě.
Teď šlo o to, abych pod kaštany byl dřív než oni. Neznal jsem okolí, věděl jsem však, že kaštany stojí vpravo od brodu, a protože jsem tamtudy už jel, doufal jsem, že je lehce najdu. Opakovačku jsem zatím nechal ležet pod smrčky, protože mi mohla jen překážet.

Slyšel jsem vrznout dveře. Byly to zřejmě dveře od stáje. Spěchal jsem co nejrychleji k brodu. Pustil jsem se vpravo, a už po nějakých čtyřiceti krocích jsem spatřil čtyři stromy. Krylo je husté listí. Dva z nich nesly své koruny vysoko, u druhých dvou však větve visely dolů, že jsem na ně skoro dosáhl rukama. Objal jsem jeden z kmenů, stačilo několik hmatů, vyšvihnutí, a již jsem seděl nahoře na větvi. Byla dost silná, aby unesla i více mužů mé váhy.
Sotva jsem se usadil, uslyšel jsem blížící se dusot koní. Uprchlíci vedli zvířata za uzdy a pode mnou se zastavili. Vzápětí přiváděl konakci Múbarka. Od domu jsem zaslechl Halefův hlas:
"A teď dovnitř! Vyrazte okenice, jakmile uslyšíte střelbu!"
"Alláh mě těžce zkouší," naříkal tiše Múbarek. "Mám tělo jak v ohni a duši jeden plamen. Nevím, zda dokáži jet na koni."
"Musíš!" povzbuzoval ho Manách. "I my bychom si raději odpočinuli, ale ti ďáblové nás štvou z místa na místo. Musíme pryč. Ale potřebovali bychom vědět, co se tu dnes ještě bude dít. Džemale, nejlépe bude, pošleš-li za námi posla."
"Kde vás najde?"
"Někde na cestě k uhlířově chatě. Musíš však ty cizince uvést na naši stopu. Řekneš jim, že chceme jet k Šarkovi. Budou nás jistě následovat, a pak jsou ztraceni. Vyčíháme si je u Ďáblovy skály. Tam nám nemohou uniknout."
"A co když přece?" zeptal se Bibar, druhý Alacy.
"Pak nám docela jistě padnou do rukou u uhlíře. Ať jim Džemal vypráví o pokladech v Jeskyni drahokamů tak, jak to vyprávěl všem ostatním, kteří nám již padli do léčky. Museli by být spolčeni s celým peklem, aby objevili provazový žebřík, vedoucí k dutému dubu. Po Almánově vraníku touží sám Kára Nirván. Ostatní věci si ale můžeme rozdělit mezi sebou a myslím, že budeme všichni spokojeni. Člověk, který podniká cesty jako on a má tak vzácného koně, musí mít i mnoho peněz."
Manách se mýlil. Mé bohatství spočívalo v tomto okamžiku v informacích, které jsem tu vyslechl. Zjistil jsem, že Kára Nirván je Žut. Dozvěděl jsem se, že uhlíř láká své oběti do domnělé Jeskyně drahokamů. A věděl jsem teď také, že jeskyně má ještě druhý vchod, který vede dutým stromem. Ten dub musí mít úctyhodné rozměry, čímž je jistě tak nápadný, že jej snadno najdu.
Dál jsem už neslyšel nic. Konakci měl strach a rychle se loučil.
Mužové se vyšvihli do sedel, úpícímu Múbarkovi pomohli a brzy jsem slyšel šplouchání vody, jak přejížděli brod. Slezl jsem se stromu a šel jsem zpátky ke konaku. Nevěděl jsem, mám-li rovnou vstoupit, nebo se nejdřív podívat oknem dovnitř. Tu jsem zaslechl z domu Halefův hlas a vešel jsem.
Vcházelo se rovnou do veliké hostinské místnosti, postavili tam ale zástěnu, aby se chránili před průvanem. Stál jsem za touto stěnou a slyšel Halefův přísný hlas:
"Co si to dovoluješ, toulat se v noci venku, když tak vzácní hosté jako my na tebe čekají! Ty jsi hostinský v tomto ubohém konaku a máš obsluhovat své hosty, aby se cítili dobře mezi tvými čtyřmi prohnilými stěnami. Jestliže tuto povinnost neplníš, důrazně ti ji připomenu. Odkud jdeš?"
"Byl jsem venku, abych se potají podíval, kam pojedou ti muži, kteří tě předtím tak hanebně přepadli," odpověděl Džemal.
Stoupl jsem si až ke kraji zástěny a rozhlédl se po místnosti.
Leželo tam na zemi šest svázaných osob, které hlídali s puškou v ruce Osko a Umar. Halef stál vedle, vypínal hrdě prsa a před ním se poníženě hrbil hostinský. Vedle bylo vidět starou ženu s polozakrytým obličejem, jež držela v rukou několik provazů. Malý hádží se zase octl v příjemné situaci, kdy si mohl dovolit tvářit se jako významná osobnost.
"Tak!" řekl. "Teď to nazýváš hanebným přepadením, ale prve ses z toho radoval"
"To byla jen přetvářka, ago. Musel jsem se tak tvářit, abych ty padouchy nerozlítil ještě víc. V duchu jsem však byl pevně rozhodnut odvážit se všeho, jen abych tě osvobodil z jejich rukou."
"Jak krásně to zní! Chceš mi snad namluvit, že nejsi jejich spojencem?"
"Vůbec je neznám," tvrdil konakci.
"A přece jsi je všechny nazýval jmény!"
"Jména jsem znal, protože se navzájem tak oslovovali. Mám radost, že to všechno tak dobře dopadlo."
"Ó, ještě zdaleka není všemu konec. Teď to teprve začne být zábavné, aspoň pokud se tebe týče. Abych rozhodoval o tvé vině či nevině, k tomu se nesnížím. S lidmi tvého druhu nechci mít co dělat, a proto pověřím efendiho, aby tě vyslechl a pak mi podal zprávu. Na jeho rozhodnutí a mém schválení bude záležet, co se s vámi stane. Zatím se necháš svázat, abychom nemuseli pochybovat o tvé láskyplné přízni."
"Svázat? A proč?"

"Právě jsem ti to řekl. Abys nepřišel na nápad podniknout náhle nějaký výlet. Stojí zde přívětivá družka tvých dnů. Byla ochotna svázat ostatní a nyní i tobě s chutí uváže kolem rukou a nohou provaz, který vlastně patří spíše na tvůj krk. Pak se poradíme, jak umístíme vojáky, kteří na nás venku čekají. Obávám se, že prostory nebudou pro tolik vojska stačit Nastav ruce, ať je květ tvého domu snadno spojí!"
"Pane, vždyť jsem nic nezavinil! Nemohu strpět..."
"Mlč!" obořil se na něj Halef. "Co můžeš strpět a co ne, do toho mi nic není. Teď rozkazuji já, a jestliže okamžitě neposlechneš, dostaneš výprask."
Zvedl bič. Předtím ležel s jeho pistolemi a dýkou na stole, protože ho odzbrojili. Teď měl všechno zase při sobě. Osko a Umar hrozivě bouchli pažbami pušek o podlahu a postrašený konakci nastavil ruce, aby ho žena mohla svázat. Pak si musel lehnout na zem a byly mu spoutány i nohy.
"Tak je to dobře, ty slasti mého života!" pochválil Halef stařenu.
"Zvolilas správnou cestu, když ses rozhodla pomoci mi bez odmlouvání. Proto se tvých rukou a nohou nedotkne provaz a můžeš své perutě rozprostírat volně nad domem, který Alláh obšťastnil tvou přítomností. Posaď se tamhle do kouta a odpočiň si. My se zatím poradíme, zda váš dům vyhodíme do povětří nebo dáme na pospas ohni."
Uposlechla, pomalu se odplížila do kouta a Halef zamířil ke dveřím, nejspíš aby se po mně podíval. Když jsem vešel, ani ho nenapadlo slovíčkem se omluvit za neopatrnost, nýbrž důležitě hlásil:
"Přišel jsi, sidi, abys popatřil na plody našeho slavného tažení. Hle, leží zde před tebou na zemi, připraveni přijmout z tvých rukou život nebo smrt!"
"Pojď ven!"
Řekl jsem to tak úsečně a odměřeně, že se mu obličej znatelně protáhl. Šel za mnou před dům.
"Halefe," řekl jsem mu venku, "zavolal jsem tě sem, abych tě nezahanboval před lidmi, kterým se předvádíš jako pán a vládce. Doufám, že tyto ohledy oceňuješ."
"Sidi," odpověděl pokorně, "to oceňuji, ale ty zase uznej, že jsem svou věc provedl výtečně."
"Ne, to nemohu. Jednal jsi svévolně, a zahnal jsi tím naše nepřátele, což mi udělalo čáru přes rozpočet. Nevidíš, že na to vždycky jen doplatíme, když jednáš proti mému přání a nedbáš mých výstrah? Tentokrát jsi z toho vyvázl ještě celkem dobře, protože jsem tě včas zachránil. Ale nepomůže nám, když si teď budeme vzájemně vyčítat, co se stalo. Vyprávěj mi radši o průběhu té slavné akce!"
"Hm!" zabručel zaraženě. "Šlo to ráz naráz. Djordje nám popsal dům, věděl jsem tedy, kde mám ty lidi hledat. Přikradl jsem se a podíval se štěrbinou dovnitř. Viděl jsem je tam sedět všechny až na Múbarka. Živě se bavili, rozuměl jsem však jen každému pátému slovu. To mi nestačilo, a proto jsem se rozhodl, že vlezu do ložnice, jejíž okno bylo otevřené."
"Myslels, že tam nikdo není?"
"Samozřejmě!"
"Ale to nebylo tak samozřejmé. Říkal jsem přece hned, že tam leží zraněný Múbarek."
"To jsem bohužel neslyšel, jinak bych si dal pozor a neskočil bych oběma nohama do té ošklivé louže. Myslel jsem, že komora je prázdná, byl jsem však tak opatrný, že jsem chvíli naslouchal u otevřených okenic. Když se nic nehýbalo, vlezl jsem oknem dovnitř a spustil se tiše dolů. Šťastně, bez jediného šramotu, jsem se dostal na podlahu a hodlal jsem se přitisknout ke stěně, abych uslyšel, co si ti lidé vedle povídají. Ale nepochopitelný běh osudu klade i tomu nejlepšímu plánu do cesty překážky, a to právě v tom okamžiku a tam, kde je nejméně potřebuješ. Klopýtl jsem přes nějaké tělo. Ten chlap mě totiž nechal klidně vlézt dovnitř a nevydal přitom ani hlásku. Teď mě však chytil za nohu a řval, jako by chtěl probudit všechny mrtvé na celé zeměkouli. Chtěl jsem se někde zachytit, uchopil jsem však jen nějaké špatně upevněné prkno. Strhl jsem je se vším, co na něm stálo, a upadl jsem. Byl to hrozný rámus. Než jsem se vzpamatoval, byl jsem spoután. Pak mě zavlekli do vedlejší místnosti a vyslýchali. Chtěli, abych prozradil, kdo jsi a odkud přicházíš. Přiznal jsem, že jsi..."
"... že jsem indický princ a že tady hledám ženu. To jsem slyšel, ty nepolepšitelný lháři! Teď půjdeme zase dovnitř."
"Ty ani nechceš vědět, co jsem dělal, když jsem byl osvobozen z pout?"
"To si mohu domyslet. Domníval ses, že jsem v nebezpečí, a přiměl jsi Oska a Umara, aby jednali proti mému rozkazu. Vylezli jste z okna, vzdálili jste se na kus cesty od domu a hráli jste si na vojáky."
"Ano, ale měl jsem k tomu dobrý důvod. Zkusil jsem se připlížit tvým stylem. Lehl jsem si na zem a lezl kolem rohu, protože jsem se dozvěděl, že jsi šel tím

směrem. Tam stáli ti darebáci. Dostal jsem se k nim tak blízko, že jsem je slyšel šeptat, i když jsem nerozuměl jednotlivým slovům. To mé obavy jen posílilo. A tak jsem si pospíšil, abych nechal napochodovat vojáky. Dupali jsme do taktu a Osko a Umar bušili ještě navíc silně pažbami o zem. Náš hostitel, ten ovčák, nám také pomáhal."
"Kde je teď?"
"Poslal jsem ho domů. Je to konakciho sousedа a nebylo by dobré, kdyby se tu ukazoval. Mohl by si tím přivodit jen jeho nepřátelství a pomstu."
"To bylo zatím to nejmoudřejší, cos dnes udělal. Tak a teď pojď!"
Vrátili jsme se dovnitř. Konakcimu koukal strach z očí.
Halef se domníval, že ti lidé uhodli, co jsem mu venku chtěl, a že mají radost z jeho pokárání. Aby obhájil svou autoritu, postavil se ten nepolepšitelný chlubil před Džemala a řekl:
"Válečná porada, kterou jsme odbývali venku, skončila. Jsem srozuměn s rozhodnutím našeho moudrého efendiho a vy teď přijmete svůj osud z jeho rukou."
Nejraději bych v tu chvíli dal Halefoví malý pohlavek, příliš počítal s mou náklonností. Spokojil jsem se však tím, že jsem na něj přísně pohlédl, a potom jsem začal vyslýchat konakciho. Výsledek však byl nulový. Zapíral jakýkoli styk s uprchlíky.
"Efendi, jsem nevinný," ujišťoval mě. "Zeptej se mých lidí, řeknou ti totéž."
"Jistě, protože jsou s tebou spolčeni. Je v konaku nějaké místo, kde je možno něco pevně a bezpečně zavřít?"
"Ano, dole ve sklepě. Sklápěcí dveře jsou tamhle v koutě, kde sedí má žena."
Podlaha byla z udusané hlíny. Jen v místě, kde seděla žena, byla podlaha z prken a tam také byly sklápěcí dveře. Hostinská měla klíče, které mi vydala. Otevřel jsem dveře. Dolů vedl žebřík. Vzal jsem světlo, sestoupil dolů a uviděl dostatečně veliký čtvercový prostor, kde ležely různé polní plodiny. Vrátil jsem se zase nahoru a nechal jsem konakcimu sejmout provazy.
"Sestup dolů!" rozkázal jsem mu.
"Co tam mám dělat?"
"Uspořádáme poradu ve sklepě, tam dole nás nemůže nikdo vyrušit."
Když se Džemal ještě zdráhal, vytáhl Halef bič z opasku. Teď konečně se konakci odhodlal sestoupit. I ostatním jsme sňali pouta a museli ho následovat. Nakonec sestoupila žena hostinského a my jsme vytáhli žebřík. Potom jsme jim hodili dolů deky a polštáře z ložnice, a já jsem je poučil:
"Můžete začít s poradou. Přemýšlejte o tom, jestli se mi zítra ráno upřímně doznáte. A aby vás ani nenapadlo chtít opustit poradní místnost, nezapomeňte, že tady budeme u dveří hlídat."
Doposud mlčeli, teď ale začali hlasitě protestovat. Skončili jsme to tím, že jsme zabouchli dvířka a zamkli. Klíč jsem si vzal k sobě.
Halef a Osko zůstali na stráži.
Vrátil jsem se s Umarem do ovčákova domu. Čekal již na nás a byl velice zvědavý, co všechno se stalo. Řekl jsem mu, co jsem považoval za nutné. Pak jsme se všichni šli prospat.

KVĚT ORIENTU

Po přestálých trampotách posledních dní jsme spali tak tvrdě, že bychom se byli probudili až pozdě odpoledne. Poprosil jsem ale Djordje, aby nás vzbudil za svítání.
Když jsme došli ke konaku, byly dveře zevnitř zavřené na závoru.
Halef a Osko ještě spali, a museli jsme proto klepat. Upravili si lůžko ze sena hned u sklepních dveří. Řekli nám, že se zajatci chovali klidně. Když jsme otevřeli dveře a spustili žebřík, vystoupil konakci se svými lidmi nahoru. Jejich obličeje byly k popukání. Ve všech jsme zřetelně mohli číst vztek, i když se křečovitě ovládali.
Džemal chtěl hned začít výčitkami a obhajobou, já jsem ho však zarazil:
"Musíme s tebou mluvit. Pojď do zadní světnice! Ostatní ať jdou po své práci."
V okamžiku se vytratili. Když jsme pak seděli s konakcim sami, nasadil hned úslužný tón.
"Měl jsi přes noc dost času přemýšlet, jestli se máš k čemu přiznat," začal jsem. "Čekám na tvou odpověď."
"Efendi, nemusel jsem vůbec přemýšlet. Nemohu ti říci nic jiného, než že jsem zcela nevinný."
Potom široce líčil události poslední noci a snažil se podat takový výklad, který by ho postavil do nejlepšího světla. Ve sklepě si svou obranu důkladně promyslel, a teď ji dovedně přednášel. Abych ho oklamal, řekl jsem:
"Zdá se mi, že jsme tě podezřívali bezdůvodně. Chci ti tedy dát patřičné zadostiučinění."

"Efendi, nežádám vůbec nic. Stačí mi, když mě budeš pokládat za poctivého člověka. Jsi v této zemi cizí a neznáš zdejší poměry. Není proto divu, když se dopustíš chyby. Také tví lidé nepocházejí odtud. Proto by bylo dobře, kdyby tě na tvé další cestě doprovázel alespoň občas člověk, na kterého by ses mohl v takových situacích naprosto spolehnout."
Aha! Teď jsme zřejmě dospěli k sjednanému bodu. Vyšel jsem mu naoko vstříc:
"Máš pravdu. Spolehlivý průvodce je důležitý. Ale právě proto, že jsem cizinec, musím být velice opatrný. Nikoho tu neznám. Lehce bych mohl najmout člověka, který by si mé důvěry nezasloužil."
"To je pravda."
"Nebo bys snad o spolehlivém průvodci věděl?"
"Možná. Kam chcete?"
"Do Kalkandele."
Nebyla to pravda. Měl jsem ale své důvody, abych mu neřekl náš skutečný cíl. Zatvářil se zklamaně a neprozřetelně řekl:
"To jsem nečekal, efendi."
"Proč ne?"
"Protože jsem včera slyšel, že chcete jet jiným směrem."
"A kterým?"
"Za těmi šesti jezdci."
"Tak? A kdopak ti to prozradil?"
"Zmínili se o tom, když o vás mluvili. Vyprávěli, že je pronásledujete již delší dobu."
"To je pravda. Ale už mě omrzelo hnát se za lidmi; kteří mi stále unikají. Nese to s sebou jen nepříjemnosti, a kromě toho se dopouštím chyb, které mě pak mrzí. Tos přece poznal na vlastní kůži."
"Ó, nebudeme již o včerejšku mluvit. Co se stalo, stalo se. Již jsem ti vše prominul. Těch šest mužů ti jistě velice ublížilo."
"To ano."
"A teď, když jsi je pronásledoval už tak dlouho, bylo by pošetilé od toho upustit. Vždyť teď se jich při troše štěstí můžeš snadno zmocnit."
"Jak to víš?"
"Usuzuji tak z jejich rozmluvy. Víš přece, kam chtějí jet?"
"Jak bych to mohl vědět? Právě proto, že to nevím, se chci dalšího pronásledování vzdát."
Mazaný hostinský teď nasadil tajemný výraz a řekl:
"Přesvědčím tě teď, efendi, že netoužím po pomstě. Prokáži ti velkou službu. Řeknu ti, kde ty lidi najdeš."
"Tak ty to víš? Kam jeli?"
"Do Glogoviku. Ptali se mě, jak je to daleko, a musel jsem jim cestu popsat."
"To je ale báječné!" zvolal jsem zdánlivě potěšen. "Řekls mi velice důležitou zprávu. Tak to tedy ještě dnes pojedeme do Glogoviku. Dozvíme se tam ale, jak pokračovat dál?"
"Ani po tom nemusíš pátrat. Vím to."
"Naši protivníci ti museli hodně důvěřovat!"
"Kdepak, všechno jsem vyslechl čirou náhodou."
"Tím líp, aspoň se nemusím obávat, že tě chtěli oklamat. Kam tedy jedou?"
"Přes Crni Drim do Fandiny. Tam nějaký čas pobudou, a budeš tedy mít příležitost se jich zmocnit."
Bylo mi jasné, že si to vše vymyslel. Přesto jsem se zeptal:
"Neznáš snad náhodou cestu z Glogoviku do Fandiny?"
"Dokonce velmi dobře, sám z toho kraje pocházím. Pojedete nesmírně malebnou krajinou, kolem proslulé Ďáblovy skály."
"Proč se jí tak říká?"
"Jsi křesťan, a tedy jistě víš, že ďábel pokoušel Ježíše. Jeho úmysl se mu však nezdařil. Musel sám utéci a tady poprvé odpočíval. Ze vzteku uhodil pěstí do skály, až pukla. Tou rozsedlinou teď vede cesta, po které musíte jet."
"To je pověst?"
"Ne, je to pravda. A proto se ta skála nazývá Ďáblovou skalou."
"Rád bych ji viděl."
"V kraji je ještě víc zajímavých míst. Za Ďáblovou skalou vede cesta hustým lesem. Tam mezi skalami je proslulá Jeskyně drahokamů."
"Čím je proslulá?"
"Byla kdysi jedna víla a ta se zamilovala do obyčejného smrtelníka. Pán říše vil se nad její láskou slitoval a dovolil jí, aby se oddala svému milenci. Musela se však vzdát všech svých výsad, stát se smrtelným člověkem. Víla s podmínkami souhlasila. Směla tedy sestoupit na zem a vzít si s sebou i všechny své šperky. Když však přišla na zem, její milenec se jí zpronevěřil a ona ze zármutku odešla

do oné jeskyně, kde své klenoty rozsypala a sama se rozplynula v slzách. Kdo přijde s čistým svědomím do jeskyně, najde jeden z těchto drahokamů. Již mnozí tam chudí vešli a vyšli jako boháči, protože víliny drahokamy jsou nevídané velikosti a čirosti."
Džemal si mě zpytavě prohlížel, aby poznal, jaký dojem na mne jeho vyprávění udělalo. To tedy bylo ono lákadlo, jímž uhlíř vábil své oběti do jeskyně! Uvědomíme-li si, jak lidé v tomto kraji pověrám věřili, nelze se divit, že se nechali nachytat tak hloupoučkou historkou.
Konakci pak dodal se zvláštním důrazem:
"Sám znám několik mužů, kteří ty nádherné drahokamy našli."
"A tys nenašel žádný?"
"Ne, nenašel, jsem na to již příliš starý. Člověk, který vkročí do jeskyně, nesmí být totiž starší než čtyřicet let."
"Tak víla dává přednost mladým mužům před starými! Proč jsi tam nešel dřív?"
"To jsem ještě o jeskyni nevěděl. Ty bys však jistě měl naději. Jsi přece mlád."
"Jsem bohatý. Mám u sebe tolik peněz, že si takový diamant mohu klidně koupit."
Podíval jsem se tomu ničemovi zpříma do obličeje a viděl jsem, jak se zatvářil. Chtěl mě nalákat na diamanty, já zase nastrčil svou zlatou udici. Chytíme se oba, to se dalo předpokládat. On mě chtěl vlákat do jeskyně a já ho chtěl s sebou k uhlíři Šarkovi.
"Tys tak bohatý?" zvolal překvapeně. "Mohl jsem si to ostatně domyslet. Jen tvůj kůň má větší cenu než vše, co patří mně. Ale najít vílin diamant, to přece musí lákat i tebe."
"Ovšemže mě to láká. Ale nevím, kde ta jeskyně je. Nemohl bys mi popsat cestu?"
"To by asi nestačilo. Musíš vyhledat uhlíře Šárku, ten tě tam zavede."
"Co je to za člověka?"
"Je to osamělý uhlíř, který za nepatrný bakšiš každého cizince do jeskyně zavede."
Džemal si dával záležet na tom, aby mě do jeskyně vylákal Dělal jsem, že mu na slovo věřím, a poprosil jsem ho, aby mi cestu do Glogoviku popsal. Nabídl se, že mi dá s sebou jednoho ze svých čeledínů jako průvodce.
"A bude znát i cestu z Glogoviku k Ďáblově skále a k Jeskyni drahokamů?" zeptal jsem se.
"Ne, ještě tam nikdy nebyl."
Konakcimu se ve tváři zračilo napětí, kterému jsem dobře rozuměl. Zmínil jsem se o velikých penězích, které u sebe mám. Kdyby uhlíř všechny peníze dostal sám nebo kdyby se o ně rozdělil s naši mi šesti nepřáteli, pak by Džemal, který nás vlastně vydal do jejich rukou, dostal přinejlepším jen nějaký nepatrný podíl. Co kdyby si pokusil získat vše?
To všechno mu zřejmě táhlo hlavou. Dosáhl jsem přesně toho co jsem chtěl. Rád by byl sám naším průvodcem, nechtěl nám to však přímo nabídnout. Usnadnil jsem mu další jednání:
"A o někom jiném nevíš? Nechtěl bych příliš často průvodce měnit. Kdoví jestli v Glogoviku bude člověk, který mi cestu do Fandiny ukáže. Byl bych nejradši, kdyby mě už odtud doprovázel někdo, kdo zná cestu."
"Hm! To není tak snadné. Kolik jsi ochoten zaplatit?"
"Dám rád dvě stě až dvě stě padesát piastrů."
"Za ty peníze tě povedu sám, efendi, budeš-li s tím souhlasit."
"S radostí! Hned dám osedlat koně."
"Kde je máš?"
"Naproti u ovčáka, jemuž jsem měl vyřídit pozdrav od Sefa, jeho syna. Zůstal jsem u něho, protože jsem nevěděl, že mí nepřátelé jsou u tebe. Ale - teď mě něco napadá. Mluvils o ceně mého koně, a přece jsi ho vůbec neviděl!"
"Těch šest o něm mluvilo a pěli samou chválu."
"Ano, nemají totiž spadeno jen na mne, ale i na mého vraníka.
Jenže si musejí nechat zajít chuť. Nedostanou ani mě, ani mého koně. Zato já dostanu je!"
Pronesl jsem tato chlubivá slova, abych poznal, jak se bude Džemal tvářit. Škubalo mu to kolem rtů, ovládl se však a odpověděl:
"O tom jsem přesvědčen. Kam se ti lidé na vás hrabou!"
"Tak se připrav! Za půl hodiny ať jsme dole u brodu."
Pokynul jsem mu ještě blahosklonně a pak jsme s Halefem odešli. Po cestě malý hádží řekl:
"Sidi, můžeš mi věřit, že jsem se skoro udusil skrytou zlobou. Já bych nedokázal s tím holomkem zdvořile hovořit. To budeš pokračovat takto dál?"
"Zatím ano. Musíme ho ukolíbat v jistotě."
"Tak se s ním bav sám! Mou společnost bude muset oželet."
Náš dobrý ovčák Djordje se zatvářil starostlivě, když se dozvěděl, kdo nás místo

jeho čeledína má doprovázet. Uklidnil jsem ho ujištěním, že mi konakci nemůže ublížit. Pak jsme se krátce, ale srdečně rozloučili s Isradem a ovčákovou rodinou.
Když jsme přijeli k brodu, Džemal již na nás čekal. Seděl na docela slušném koni a byl ozbrojen dýkou, pistolemi a dlouhou puškou. Než se naše koně dotkli kopyty vody, obrátil se k východu, natáhl otevřenou dlaň a řekl:
"Alláh s námi na cestě tam i zpět. Nechť se nám naše úmysly zdaří!
Lá iláha illá 'lláh, va Muhammadu rasúlu 'lláh!" To bylo ale rouhání!
Alláh mu měl pomoci při provedení loupežné vraždy. Bezděčně jsem pohlédl na Halefa. Maličký hádží měl rty pevně semknuté a jeho ruka se již mimovolně.natahovala po biči. Pak řekl:
"Alláh zná poctivce a žehná jejich dílu. Nespravedlivý však poputuje do pekel!"
Cesta odtud až do Glogoviku byla skoro stejně dlouhá jako naše včerejší trasa. Pokud nenastane zdržení jako včera, věřili jsme, že tam již odpoledne dorazíme.
Mluvili jsme málo. Nedůvěra bránila mým druhům v hovoru a ani konakci se nesnažil jejich mlčení prolomit. Měl zřejmě obavy, aby nevzbudil podezření, o němž se domníval, že je zatím zažehnáno. Krajina byla hornatá. Pro naše koně byla jízda údolím Tresky značně namáhavá.
V poledne jsme sjeli s kopců do horního údolí Vardaru. Řeka teče skoro přímo k severu a pod Kalkandele obtéká výběžky Šar Dagu a Kára Dagu směrem k jihovýchodu. Dostali jsme se až na dno údolí a našli brzy místo, kde bylo možno nepříliš hlubokou řeku přebrodit.
Když jsme pak po krátké jízdě spatřili před sebou Glogovik, zastavil Halef koně a přehlédl zachmuřeně chudičké chýše. "Běda!" zvolal. "To zůstaneme tady, sidi?"
"Asi ne," odpověděl jsem a tázavě jsem pohlédl na Džemala.
"Jsou teprve dvě hodiny po poledni. Napojíme koně a pojedeme hned dál. Doufejme, že tu nějaký hostinec najdeme."
"Je tu sice han, ale nebude ti asi vyhovovat," mínil konakci.
"Pro náš účel bude vyhovovat určitě."
Džemal se zastavil před nejvzhlednějším stavením. Dvě mohutné tmavé jedle vrhaly na ně svůj stín. Z blízké stráně stékal pramínek vody až před jeho dveře, a měl tak příležitost spojit se s kapalinou zcela odlišného chemického skupenství. Přímo na okraji kaluže plné líbých výparů leželo několik klád, které podle sdělení konakciho sloužily za křesla v hledišti, před nímž se odehrávala veřejná shromáždění. Zde se jistě projednávala již řada světoborných otázek - nejdříve slovy, pak pěstmi a nakonec noži.
Usadili jsme se na tomto politicky angažovaném místě a napojili koně ve strouze, ovšem pěkně vysoko nad kaluží. Svého průvodce jsme poslali do domu, aby vyzvěděl, zdali tu dostaneme něco k snědku, protože Halef měl i na tomto místě dosti drzosti prohlásit, že má hlad a že by něco pojedl.
Po chvíli jsme z domu zaslechli hlasitý dvojzpěv, v němž se mísilo ječení ženské fistule s basovým klením konakciho. Oba umělci se poté objevili přede dveřmi. Bas se snažil vytáhnout fistuli ven a svíral přitom hadr, který by se mohl při bujné fantazii a za zcela výjimečných okolností nazývat zástěrou. Měli jsme jejich spor rozhodnout. Bas žádal pro nás něco k snědku a soprán s určitostí tvrdil, že tu nic takového není.
Halef zakončil spor tím, že po svém zvyku vzal fistuli za ucho a odpochodoval s ní dovnitř. Trvalo drahnou chvíli, než se zase objevil. Během té doby byl uvnitř domu až znepokojivý klid. O to větší křik spustila hostinská teď. Hnala se za Halefem a její pohyby nevěštily nic dobrého. Nadávala mu v nářečí, kterému jsem vůbec nerozuměl, a chtěla mu vytrhnout z rukou láhev. On ji však křečovitě svíral a hrdinně bránil.
"Sidi, našel jsem něco k pití!" jásal.
Držel při těch slovech láhev ve vysoko vztyčené pravici. Hostinská se snažila na ni dosáhnout a křičela něco, z čeho jsem rozuměl jen "bullik yak". Ačkoliv jsem se svou turečtinou všude jakžtakž vystačil, nepoznal jsem, co by tyto slabiky měly znamenat. Aby se hostinské zbavil, vytáhl Halef z opasku bič. Ustoupila o několik kroků a zděšeně sledovala, co se bude dít dál. Halef vytáhl zátku, vlastně jen kus starého hadříku, zamával mi svůdně lahví před očima a přiložil si ji k ústům. Barva nápoje nebyla ani světlá, ani tmavá. Nemohl jsem poznat, zda tato rakije je hustá či řídká. Každopádně bych si před napitím nejdříve prohlédl láhev proti světlu a potom ji přidržel u nosu. Halef se však radoval ze svého nálezu tak, že obsah náležitě neprozkoumal. Zhluboka se napil.
Znal jsem malého hádžího již dlouho, ale takovou grimasu, jakou udělal teď, tu jsem u něho ještě nikdy neviděl. Jeho obličej jako by se najednou skládal jen ze samých vrásek. Bylo vidět, že se snaží tekutinu vyplivnout, ale leknutím mu dolní část obličeje úplně ztuhla.
Ústa zůstala hrůzou široce otevřená, že jsem se až bál, aby nedošlo ke strnutí

čelisti, jež se, jak známo, léčí silným políčkem.
Jen jazyk si částečně zachoval svou pohyblivost. Dotýkal se rakije stékající po rtech. Přitom měl hádží obočí vytažené málem k okraji turbanu a oči tak pevně zavřené, jako by již nikdy nechtěl spatřit sluneční svit. Ruce s roztaženými prsty mu vyletěly vzhůru.
Láhev v prvním leknutí odhodil. Spadla do zmíněné kaluže, z níž ji odvážně zachránila hostinská, ponořivši se do ní až po kolena.
Přitom začala ta ženská zase vřeštět a nadávat, co jí síly stačily. Z toho, co povídala, jsem však rozuměl zase jen "bullik yak".
Jelikož Halef zřejmě s předváděním živého obrazu nemínil hned tak přestat, přistoupil jsem k němu a zeptal se:
"Copak je ti? Cos to pil?"
"Grr-g-gh!" zněla odpověď, nepatřící do žádného jazyka. Všichni však porozuměli.
"No tak, vzpamatuj se. Jaký to byl nápoj?"
"Grr-g-gh-rr!"
Halef stále ještě nedokázal zavřít ústa a svěsit ruce. Otevřel však oči a podíval se na mne žalostným pohledem.
"Bullik yak!" křičela žena v odpověď na mou otázku.
V duchu jsem prošel všechny slovníky, které se mi kdy v životě dostaly do rukou, ale zbytečně. Bullik - tomu jsem vůbec nerozuměl.
A yak? Tím přece nemohla myslet tibetského yaka?
"Vyplivni to!" poručil jsem Halefoví.
"Grrr!"
Přiblížil jsem nos k jeho otevřeným ústům a zápach mi vše prozradil. A konečně jsem porozuměl i slovům hostinské. Mluvila nářečím své vesnice. Místo "bullik yak" to mělo znít "balik yagi", doslova přeloženo rybí tuk. Malý hádží se tedy napil rybího tuku!
Když jsem to řekl svým druhům, vybuchli v hlasitý smích. Tento projev, postrádající veškeré úcty, vrátil Halefovi zase schopnost reagovat. Svěsil ruce, vyplivl zbytek tekutiny a začal se sápat na ty, kdo se mu vysmívali. Křičel:
"Buďte přece zticha, vy ďáblovi potomci! Když se mi chcete vysmívat, zeptejte se nejdříve, zda vám to dovolím! Zdá-li se vám to, co jste viděli, příliš směšné, klidně se sami napijte toho strašného oleje. Když se mi i pak budete ještě smát, nebudu vám v tom bránit."
V odpověď mu zazněl ještě bujnější smích. I hostinská se zasmála.
Halef se po ní však vztekle ohnal bičem. Naštěstí šlehl jen do vzduchu, protože žena skokem zmizela za dveřmi.
Halef si teď sedl vedle strouhy s čistou vodou, ponořil do ní obličej a vypláchl si ústa. Vytáhl jsem z váčku tři pořádné ždibce obyčejného tabáku a vsunul mu je do úst. Musel je rozžvýkat, aby se té hrozné pachuti zbavil. Následky osudného doušku byly o to horší, že rybí tuk byl již prastarý. Hostinská se napřed rozzlobila, že jí Halef domnělou rakiji uzmul. Účinek neobvyklého nápoje ji však usmířil a teď přinesla to, co dříve schovávala - půl láhve opravdové rakije, z níž si Halef s chutí přihnul, protože ani pomocí tabáku se docela nezbavil přiboudlé chuti rybího tuku.
Pak Halef poodešel nenápadně stranou, a než zmizel za rohem, dal mi potají znamení. Po malé chvilce jsem šel za ním.
"Sidi, musím ti něco říci, co ostatní nesmějí vědět," řekl. "Ta žena tvrdila, že nemá nic ani k pití, ani k jídlu. Já jsem jí však nevěřil, protože v hanu musí vždycky něco být. Proto jsem hledal všude, ačkoliv tomu chtěla zabránit. Nejdřív jsem našel jen tu strašnou láhev. Nechtěla mi ji dát, vzal jsem si ji tedy násilím, protože jsem nerozuměl jejímu varování. Pak jsem se ale dostal k truhle. Otevřel jsem ji a našel v ní otruby, které voněly velice lákavě. Tu vůni jsem ještě nezapomněl od chvíle, kdy jsem ji včera poprvé v životě ucítil."
Halef se nadechl. Věděl jsem již, co bude následovat. Jistě objevil šunku.
"Myslíš opravdu, sidi, že Prorok správně rozuměl archandělu, co se týče vepřového masa?" začal zase.
"Myslím, že Mohamed buď snil, anebo se jen domníval, že se mu zjevil anděl. Jeho zvláštní způsob života a stálé hloubání vedly k halucinacím. Viděl věci a slyšel hlasy, které pocházely z jeho vlastního mozku. Ostatně jsem přesvědčen, že zákaz vepřového masa vyslovil podle Mojžíšova vzoru."
"Sidi, ulevils mému srdci. Pomysli si jen: vůně mě zlákala tak, že jsem sáhl do otrub. Ucítil jsem tvrdé předměty, velké i malé, a vytáhl jsem je. Byly to salámy a šunka. Vrátil jsem vše do truhly, protože ta žena říkala, že ji chci okrást, a nemohl jsem jí přece říci, že za vše zaplatím. Naplnil bys mou duši velkou vděčností, kdybys k ní zašel a odkoupil od ní salám i kus šunky. Uděláš mi tu radost? Ale ostatní o tom nesmějí nic vědět."
Pomysleme jen, Halef se považoval za věrného následovníka Prorokova, a teď ode

mne žádal, abych mu tajně koupil salám a šunku! Kdybych se byl v prvních měsících naší známosti jen zmínil o tom, že by mohl okusit maso opovrhovaného prasete, jistě by mě byl zahrnul zlobou a musel bych se vzdát nároků na jeho přátelství. Jak je známo, i dotek jediné prasečí štětiny znamená pro muslima takové znečištění, že se musí pečlivě omýt. A teď chtěl Halef již podruhé pozřít maso z opovrhovaného zvířete! Aniž to tušil, stal se z něho stykem se mnou velmi liknavý vyznavač islámu.
"Tak co?" naléhal, když jsem hned neodpovídal. "Mám začít pochybovat o tom, že mou prosbu splníš, sidi?"
"Ne, Halefe. Když v tvém těle zuří drak jménem Mlsnota, musím ho ukojit, a ulevit tak svému příteli. Promluvím s tou ženou."
"Ať ale ostatní nevidí, co přináším. Vrátím se druhou stranou. Nemusí přece vědět, že jsme spolu hovořili"
Halef odešel. Viděl jsem, že han má vzadu dveře, a vešel jsem jimi. Zdálo se stále, že žena je doma sama. Proto jsem se divil, když jsem zaslechl dva hlasy. Zastavil jsem se a začal poslouchat. To konakci mluvil se ženou. Jejich slovům jsem rozuměl dost dobře.
Hostinská sice mluvila nářečím, ale dávala si záležet, aby její společník všemu rozuměl, což přišlo i mně vhod.
"Zastavili se tedy zde," konstatoval Džemal. "Neřekli, ti, že i my přijedeme?"
"Ano, to řekli, ale také mi vyprávěli, že tví průvodci jsou zlí lidé. Proto jsem jim nechtěla dát nic k pití."
"To od tebe nebylo moudré. Právě proto, že to jsou nebezpeční lidé, musíš k nim být přívětivá a nesmějí na tobě poznat, žes je prokoukla. Máš mi snad něco vyřídit?"
"Ano. V žádném případě nemáte přenocovat v tomto hanu, ani tehdy ne, když sem dorazíte velmi pozdě. Máš s nimi dojet k Junákovi."
"Bude doma?"
"Ano. Byl zde předevčírem a říkal, že teď bude stále doma."
"Byli jezdci v pořádku?"
"Ten starý muž, který má zlomenou ruku, neustále sténal. Museli mu sundat obvaz a chladit mu ruku ve vodě. Když znovu nasedl na koně, měl třesavku a potácel se v sedle. Zůstaneš tu s těmi cizinci dlouho?"
"Hned zase pojedeme dál. Buď opatrná. Nesmějí vědět, že jsem s tebou mluvil o jezdcích a o Junákovi, a proto teď raději odejdu."
Slyšel jsem, jak odchází. Vyšel jsem také na chvíli z domu. Ta žena nesměla tušit, že jsem něco vyslechl. Kdo byl Junák? To slovo je srbské a znamená totéž co hrdina. Dává se zde však i jako jméno.
Bylo to zřejmě čestné přízvisko. Snad se tak nazývá obchodník, který prodává uhlí a saze uhlíře Šárky.
Když jsem pak hlučně vstoupil, vyšla mi vstříc hostinská a já jí sdělil své přání. Projevila ochotu vydat mi požadované pamlsky, zeptala se však nedůvěřivě:
"Efendi, zaplatíš mi? Na rozdávání nemám."
"Mám peníze a samozřejmě ti dobře zaplatím."
"To není tak samozřejmé. Jsem křesťanka a toto maso smím jíst. Prodávat je mohu jen křesťanům, kdybych je prodala muslimovi, budu potrestána."
"Jsem křesťan."
"A přece jsi tak špat..." Zarazila se ještě včas a rychle dodala:
"Věřím ti. Pojď se mnou a ukroj si sám, kolik chceš."
Vzal jsem asi tři čtvrtě kila salámu a k tomu dobrého půl kila šunky. Hostinská za to žádala pět piastrů. Když jsem jí dal o tři piastry víc, podívala se na mne udiveně.
"To si mám opravdu nechat?"
"Ano. Ale dej mi něco, do čeho bych mohl ty dobroty zabalit."
"A co to má být? Snad papír?"
"Jistě, papír by byl nejlepší, ale nesmí být špinavý."
"Ale my nemáme žádný. Kde by se tady ve vsi našel kus papíru? Dám ti něco jiného. Tuhle košili můj muž již nenosí. Utrhnu z ní kousek."
Vzala z kouta, z hromady nejrůznějšího haraburdí, hadr, který vypadal, jako by se s ním po dlouhá léta čistily zakouřené cylindry a začouzené hrnce. Utrhla kus, zabalila do něho salám i šunku a podala mi balíček se slovy:
"Vezmi si to a ať ti chutná. Mé uzeniny jsou široko daleko známé. Sotva jsi někdy jedl něco tak vynikajícího."
"Rád ti věřím," odpověděl jsem zdvořile. "Vše, co zde vidím, má barvu i vůni uzeného a ty sama vypadáš tak pěkně, jako bys ležela se šunkou ve slaném nálevu a pak s ní visela v komíně. Závidím druhovi tvého života!"
"Ó efendi, nemluv tak!" zvolala polichoceně. "U nás jsou mnohem krásnější ženy než já."

"Přesto se s tebou loučím s vědomím, že si na tebe rád vzpomenu. Nechť je tvůj život tak vonný a lesklý jako kůže tvé šunky!"
Když jsem vyšel ven, pospíšil jsem si, abych se balíčku zbavil.
Strčil jsem jej do kapsy u Halefová sedla. Nikdo kromě hádžího to nezpozoroval.

GUSKA A JUNÁK
V Glogoviku jsme pobyli přes hodinu. Bylo to podstatně déle, než jsme původně měli v úmyslu. Zeptal jsem se proto konakciho, kde budeme přenocovat.
"U Junáka, tam si odpočinete lépe než zde ve vesnici."
"Jak je to daleko?"
"Dorazíme tam ještě před setměním. Můžete si být jisti, že budete dobře přijati." Z pochopitelných důvodů jsem se nevyptával dál. Chtěl jsem, aby si Džemal myslel, že má naši plnou důvěru.
Ještě stále jsme jeli po náhorní rovině. Před námi směrem k západu se tyčily mohutné horské hřbety. Vpravo od nás severovýchodním směrem se táhly výšiny Šar Dagu. Přiblížili jsme se k jihozápadnímu výběžku, jehož úpatí omývá svými vodami Crni Drim.
Výše se pak do něho vlévá Běli Drim a obě řeky spějí k Jadranu, nedalekému cíli naší cesty. Za tři dny jsme mohli dorazit až k mořskému pobřeží. Podaří se nám to? Budeme asi muset překonat četné překážky, a to nejenom ty, které nám bude klást příroda.
Byli jsme již uprostřed nebetyčných hor. Ještě jsme sice nebyli na pořádné stezce, přesto jsme však postupovali poměrně rychle kupředu. Proplétali jsme se stržemi, které byly skoro nedostupné.
Všude bránily v cestě skalní kvádry a mohutné kmeny, spadlé se srázů, a naši koně je museli přelézat. Mohli jsme jet vedle sebe jen po dvou a byly i dlouhé úseky cesty, kde bylo nutno jet jednotlivě.
Konakci jel vpředu a Halef tvořil zadní hlídku. Proč, to bylo nasnadě.
Pustil se do balíčku a nechtěl, aby ho přitom někdo viděl. Právě jsme se octli v proláklině, jež dovolovala, aby dva jezdci jeli vedle sebe.
Byl jsem předposlední. Nechtěl jsem zkazit hádžímu radost, a tak jsem předstíral, že nevidím, co dělá. Sám se však přiblížil a otázal se:
"Sidi, zpozoroval někdo něco?"
"A co?"
"Že jsem jedl zakázanou vepřovou šunku."
"Nikdo to neviděl, ani já jsem si toho nevšiml."
"Tak mohu být klidný. Ale říkám ti, že se Prorok dopustil hříchu na svých věřících, když jim tuto krmi zakázal. Je to veliký požitek.
Nevyrovná se jí ani pečené kuře. Ale jak je to možné, že mrtvé prase voní daleko lépe než prase živé?"
"To záleží na zpracování masa. Nakládá se a udí a pak dostává vůni, která ti tak lahodí. Jak vypadají tvé zásoby?"
"Šunku jsem snědl, salám jsem ještě neochutnal. Dovolíš-li, pustím se do něho hned teď."
Halef vytáhl z vaku salám a z opasku nůž.
"Nechceš taky kousek, sidi?"
"Ne, děkuji!"
Když jsem si totiž vzpomněl na odpuzující obal a na ženu, která zřejmě salámovou hmotu vlastnoručně do střev cpala, přešla mě všechna chuť. Teď jsem viděl, že se Halef marně namáhá, aby salám rozkrojil. Krájel a krájel, ale nožem nic nepořídil.
"Co je?"
"O, je velice tuhý!" odpověděl. "Možná že ti při krájení vadí nějaká kůstka nebo šlacha. Zkus to o kousek vedle!"
Halef nasadil nůž na druhé straně, a teď to šlo. Když přivoněl k ukrojenému kousku, obličej se mu vyjasnil. Pokynul mi nadšeně a zakousl se do salámu.
Kousal a kousal, zahryzl se zuby a tahal oběma rukama - nadarmo!
"Alláhu, Alláhu! Salám je tuhý jako volská kůže!" zvolal. "Ale ta vůně! Ta chuť! Musím se přece jednou dostat skrz!"
Halef kousal a trhal ze všech sil, až konečně se mu to podařilo.
Tuhé místo povolilo, salám byl vedví. Jeden kus držel v ruce, druhý měl v puse. Začal žvýkat a žvýkal a žvýkal, ale sousto nespolkl.
"Tak ho přece polkni!"
"Nejde to. Nemohu ten kousek rozžvýkat."
"Jak chutná?"
"Výtečně! Ale je tuhý, velmi tuhý. Jako volská kůže," opakoval Halef.
"Pak to ale není maso. Podívej se na to přece!"
Halef sousto vyplivl a prohlížel si je. Mačkal, tahal a ždímal je, důkladně je

zkoumal a konečně řekl:
"Nejsem z toho moudrý. Podívej se na ten kus sám!"
Vzal jsem ten "kus" a podíval se. Nevypadalo to vábně, ale když jsem objevil, co to vlastně je, udělalo se mi nanic. Měl jsem to Halefoví říct? Ano. Překročil Prorokův zákaz, a teď přichází trest za spáchaný hřích. Maličký měl báječné zuby, ale přece se mu nepodařilo rozžvýkat ten kus kůže v salámu. Dal jsem kůži pomocí palce tvar, který měla dřív, než se dostala do salámu, a podal jsem mu ji.
Jakmile se na ten předmět podíval, vytřeštil oči a rozevřel ústa právě tak jako přede dvěma hodinami, když pil tu podivnou rakiji.
"Alláhu, Alláhu!" zvolal. "Ší mahúl! To je hrůza!"
"Co křičíš?" zeptal jsem se ho s nevinnou tváří.
"Ó sidi, co jsem to jen žvýkal! To je hrozné, to je odporné! Vlasy mi vstávají na hlavě hrůzou!"
Díval se na mne s úpěnlivým výrazem. Všechny rysy jeho obličeje byly křečovitě staženy a vyjadřovaly nesmírný odpor.
"O Alláhu, ó Proroku! Cítím každý vlas na hlavě! Můj žaludek se odporem zvedá! Všechny prsty se mi třesou a ruce mě brní."
"Pořád ale ještě nevím proč."
"Sidi, ty se mi vysmíváš. Vždyť jsi dobře viděl, co to je. Je to kožený prst. Nebo snad ne?"
"Skutečně?"
"Ano, skutečně!" ubezpečil mě a odplivl si. "Kdo ten salám dělal? Ta ženština?"
"Pravděpodobně."
"Ó hrůza! Měla zřejmě poraněný prst, a tak ustřihla z velké rukavice palec, který si pak nasadila přes obvaz na prst. Když plnila salám, nacpala dovnitř i ten futrál. Fuj!"
Byl to opravdu palec ze silné kůže. Halefův obličej se dá jen stěží popsat. Díval se střídavě na mne a na oba kusy salámu a byl tak naplněn hnusem, že neměl ani čas pomyslet na to nejjednodušší řešení.
"Tak to přece zahoď!" řekl jsem.
"Zahodit? Ano! Ale co z toho budu mít? Mé tělo je již znesvěceno, má duše ponížena a mé srdce smutkem chřadne. Mí předkové se v hrobě obracejí právě tak jako můj žaludek a synové mých pravnuků budou přelévat slzy při vzpomínce na tuto hodinu potrestané mlsnosti. Říkám ti, sidi, Prorok má pravdu. Prase je nejodpornější bestie na světě a největší pokušitel lidského pokolení. Prase musí být z říše Stvořitele vymýceno, musí být kamenováno a tráveno všemi možnými jedy. A člověk, který udělal ten neblahý objev, že je možno maso, tuk i krev tohoto dobytče cpát do jeho vlastních střev, ten člověk by měl úpět v nejhroznější pekelně sluji, a to na věky. Ale žena, která nacpala do salámu palec z rukavice, obvaz ze svého nevěřícího prstu, žena, jež poskvrnila mou čistotu, nechť je pronásledována výčitkami svědomí dnem i nocí!"
"Ano, je to trochu velké sousto!" souhlasil jsem pobaveně. "Tvůj obličej mi připadá jako cizí, vůbec tě nepoznávám. Jsi opravdu ten statečný a hrdý Hadží Halef Omar ben Hádží Abú'l Abbás ibn Hádží Dáwúd al Gosara?"
"Mlč, sidi! Nepřipomínej mi statečné otce mých dědů! Žádný z nich nezažil tak hrozné neštěstí, aby žvýkal futrál, který byl nejdříve na nemocném prstu a pak v salámu! Veškerá má mužná výřečnost nestačí, abych popsal muka svých úst, strach svého jícnu a bezbrannost svého zažívání. Tento den je jeden z nejsmutnějších na mé pozemské pouti. Nejdřív jsem vypil rybí tuk a udělalo se mi tak špatně, že málem zhaslo světlo mého žití, sotva jsem se trochu vzpamatoval, začnu žvýkat futrál z ničemného vředovitého palce! To je víc, než smrtelník dokáže snést!"
"Tak ho přece konečně zahoď!" vyzval jsem Halefa znovu.
"Ano, pryč, pryč! Stín hříchu dnešního dne nechť neulpí ani o okamžik déle na mých rukou. Jsem připraven o všechny rozkoše života. Prvnímu, kdo mi zas nějaký salám ukáže, proženu hlavu kulí! Nechci již z prasete nic vidět ani cítit, je to opovržení nejhodnější tvor na zemi!"
Byl zvyklý popsat květnatou řečí Orientu i ten nejodpornější předmět. Podařilo se mu to výborně i tentokrát. Pak jel již mlčky vedle mne, a jen když jsem ho chtěl pozlobit a zeptat se na důvod jeho mlčení, odpověděl nahněvaně:
"Žádný jazyk světa neobsahuje dostatek slov, jimiž bych mohl vyjádřit svůj žal nad tím, jak má duše i mé tělo je zkoušeno. Proto bude lépe, když už nepromluvím vůbec. Musím čekat, až se mé nitro samo uklidní."
Dojeli jsme na konec strže a před námi se nyní rozprostírala úzká, dlouhá travnatá rovina, kterou protékala říčka. Rostly tu keře malin a ostružin. Hojnost plodů a jejich velikost nás udivovaly. Kdyby nebylo již tak pozdě, snadno bychom nasbírali chutnou přesnídávku.
"U této říčky je Junákova chata," vysvětlil náš průvodce. "Za čtvrt hodiny tam

dorazíme."
Dále jsme již mohli jet vedle sebe. Pro všechny bylo dost místa, a pobídli jsme proto koně do trysku. Byl jsem zvyklý i za rychlé jízdy pozorovat vše, co se děje kolem. A tak mi najednou začalo být cosi nápadného. Zastavil jsem koně. Ostatní následovali mého příkladu.
"Cos viděl? Co se ti na tom křoví nelíbí?" ptal se Halef.
Zastavili jsme u místa, které bylo tak hustě zarostlé ostružiním a maliním, že jen stěží bylo možno se jím prodrat. Přesto tu však nějaký tvor vyšlapal cestičky, které se vzájemně protínaly.
"Nevidíš, že v tom křoví někdo byl?" odvětil jsem.
"Ano, to vidím. Ale proč se nad tím pozastavuješ? Někdo zřejmě sbíral maliny."
"Ty mohl trhat tady na kraji mnohem líp. Žádný rozumný člověk se neprodírá křížem krážem trnitým houštím, když může dostat všechno, co hledá, bez námahy."
"Vidíš ale, že dotyčný hledal jen plody. Podél cestiček jsou sesbírané tak daleko, jak se rukou dosáhne."
"Dotyčný? Hm, ano! Jeho oděv musel být z pevné látky, asi ze silné kůže. Jinak bychom viděli viset na ostnech čáry. A cestičky jsou širší než dělá člověk."
"Domníváš se snad, že to nebyl člověk?"
"Skoro si to myslím. Podívej se jen, jakou asi silou byly úponky strhány."
"Musel to být velmi silný člověk."
"Ani nejsilnější člověk si takovým způsobem nerazí cestu. Kde to jen trochu jde, přelézá překážky. Ale tady jsou větvičky a úponky zadupány hluboko do země. Byly strženy násilím, jako by přes ně přejel válec."
"To je pravda. Nechápu, jak to člověk nohama mohl udělat."
"Kdybychom byli v americké divočině, a ne v Turecku, věděl bych, kdo to byl. Šat toho přítele sladkých plodů byl z kůže. A je to asi nejkrásnější a nejhustší kožich jaký existuje, navíc pevně přirostlý k tělu."
"Efendi, vím, koho máš na mysli," řekl konakci a táhl svého koně dál od křovin. "Je to - medvěd!"
"Uhodl jsi. Bojíš se?"
"Tahle zvířata se tu nevyskytují často. Ale když někdy nějaký medvěd zabloudí do hor, pak je to zuřivec, s kterým není radno žertovat."
"To jsem si mohl myslet. Mladé zvíře sem asi nezaběhne. Jsem si už skoro jist, že ten, kdo tu hledal ostružiny, byl opravdu medvěd.
Podívám se na tu spoušť, kterou v křoví nadělal."
"Při Alláhu, nechoď tam! Roztrhá tě a zakousne se ti do hlavy.
Slyšel jsem, že medvěd má mozek ve velké oblibě. Proto hned prvním kousnutím rozmáčkne své oběti lebku."
"Uvidíme tedy, jestli to mají zdejší medvědi taky ve zvyku," řekl jsem s úsměvem a sestoupil s koně.
"Zůstaň zde, zůstaň zde!" volal náš statečný průvodce. "Nejde přece jen o tebe, nýbrž také o nás. Jestliže je opravdu ještě v houštinách a ty jej vyrušíš z klidu, rozzuří se a napadne i nás."
"Nebreč!" okřikl ho Halef. "Efendi již skolil černého pantera, nejhroznějšího dravce, a dokonce i lva, krále mocných. Co proti němu zmůže obyčejný medvěd! Toho přece dokáže zardousit holýma rukama!"
"Oho!" zasmál jsem se. "Mluvíš o tom zvířeti příliš opovržlivě, Halefe, nesmíš medvěda tak podceňovat, jen si vzpomeň na lov u Gumri! Postaví-li se takový medvěd před tebou na zadní, je o celou hlavu větší než ty. A dospělý medvěd ti jedinou ranou roztříští lebku.
Dokáže odvléci i krávu. Není tedy zrovna bezpečné setkat se s ním."
"I kdyby byl ještě desetkrát větší, Hádží Halef Omar se ho nebojí.
Zůstaň zde, sidi, a dovol mi, abych ho vyhledal sám. Chtěl bych mu poslat pozdrav mezi žebra nebo do lebky."
"Tvá kulka by mu asi lebkou nepronikla. K tomu je zapotřebí náboj aspoň z takové pušky, jako je tahle má stará. To je ta pravá puška na medvědy. Tvá kulka by ho možná ani nevzrušila. Medvěd ti rozbije pušku napadrť a potom tě obejme, až ti to vezme dech!"
"Jen si nemysli, i já bych ho dokázal obejmout, až by se mu před očima zajiskřilo a život by z něho vyprchal!"
"Ne, radši to nezkoušej, Halefe. Nechoď se mnou!"
"Je-li to opravdu tak nebezpečné, jak tvrdíš, nesmíš ani ty jít beze mne. Jsem přece tvým přítelem a ochráncem. Chci být u toho, vydáváš-li se v nebezpečí."
"Tak mě tedy doprovoď. Ale to zvíře tu vůbec není."
"Jak to víš?"
"Vím, jak a kde si medvěd dělá brloh. Tohle houští se k tomu ani trochu nehodí. Byl-li to opravdu medvěd, pak přišel jen kvůli tomu, aby se namlsal sladkých plodů. Jako každý dravec zůstává raději schován někde v houští. Instinkt mu

velí, aby ve dne nevycházel do otevřené krajiny. Proto taky maliny nejsou očesány tam, kde jsou mnohem snadněji dostupné. Tak pojď!"
Vzal jsem pušku a vnikl do křoví. Halef mě následoval. Cestičky skoro připomínaly ony "uličky", které zanechává buvol v prérii, kde tráva dosahuje výšky jezdce. Větvičky ležely na zemi a byly hluboko zašlapány. Medvěd musel být zřejmě pořádný kus.
Sotva jsme ušli deset kroků, objevil jsem důkaz. Na trní se zachytil chomáč hnědých chlupů.
"Podívej se!" upozornil jsem Halefa. "Vidíš ten chomáček chlupů? Podívej se na něj důkladněji."
"Proč?"
"Abychom zjistili, jak je medvěd starý."
"Cožpak to lze poznat z těch několika chlupů?"
"Ano, aspoň přibližně. Čím je medvěd mladší, tím má kožich hustší. Hodně staří medvědi již spodní vrstvu srsti nemají a jejich kožich bývá místy odřený až na holou kůži. Posuď sám: je to chomáč hustých chlupů?"
"Ne, vlas je spíš řídký."
"Není ani stejnoměrně silný a zbarvený. U kořínku je tenčí než nahoře a skoro bezbarvý. To je známka, že kůže již nedokáže vyživovat vlas. Medvěd je tedy hodně starý. Nepřál bych ti, aby tě objal. V téhle roční době váží jistě čtyřikrát tolik co ty."
"Ó běda, takový rozdíl! To ovšem nepatřím do jeho náruče a na jeho srdce. Bude asi lepší poslat mu kulku. Vpřed! Hledejme ho!"
"Tady už není. Podívej se dobře na polámané křoviny, uvidíš, že lomy nejsou čerstvé, ale jsou špinavě zbarvené. Zvíře tu muselo být už včera. Nemusíme proto houštinu prolézat. Objedeme-li ji, bude to pohodlnější a uvidíme místo, kde do ní medvěd vnikl a kde z ní zase vyšel."
Opustili jsme tedy trnitou spleť a obešli ji. Snadno jsme našli místo, kde do ní medvěd vnikl. Bylo naproti lesu a poznali jsme je podle toho, že stržené větvičky směřovaly dovnitř. Tam, kde byly polámány opačně, zřejmě vylézal. Hledal jsem jeho stopu, našel jsem však jen jednotlivé šlápoty, a ty vedly k potoku. Šli jsme po nich a přišli na místo, kde medvěd pil. Stál přitom předními tlapami ve vodě. Na mělčině s měkkým dnem jsme jasně poznali otisky jeho tlap. Zde se ukázalo, že má domněnka byla správná. Byl to statný medvěd. Otisky jeho chodidel, připomínající polštářky, ukazovaly na to, že s sebou nosí slušné množství sádla. Odtud se zřejmě odebral na písek, kde se vyválel. Dál už nebyly stopy zřetelné. Jen podle slabých známek se dalo soudit, že se vrátil zpátky do lesa.
"Jaká škoda!" naříkal Halef. "Tento syn medvědí mámy nebyl ani tak zdvořilý, aby na nás počkal!"
"Možná že je to dcera medvědí mámy, která sama je už matkou a babičkou mnoha vnoučat. Buď rád, žes ji neočekávaně nepotkal."
"A přece bych chtěl, aby sem teď přišla, aby se nám poklonila. Dá se medvěd jíst?"
"Ovšem. Nevíš už, jak se náš přítel David Lindsay Bej těšil tenkrát u Gumri v kurdských horách na medvědí pečínku - i když bohužel marně! Medvědí kýta a tlapy, dobře připravené, to je vyslovená lahůdka. Ale před játry se člověk musí mít na pozoru. Jsou národy, které si myslí, že jsou jedovaté."
"Máš pravdu, vzpomínám si. Kýta a tlapy!" vykřikl Halef. "Sidi, nemohli bychom toho medvěda vyhledat, aby nám tyto lahůdky poskytl?"
"Halefe, Halefe! Pomysli na jiné lahůdky, které ti tolik..."
"Mlč!" vpadl rychle. "Myslíš, že Prorok zakázal jíst i medvědí kýtu a tlapy?"
"To nezakázal. Prorok mluví sice o medvědu, ale říká mu 'dibb', a tím slovem se někdy označuje i hyena. Nemyslím, že Mohamed někdy viděl opravdového medvěda."
"Kdyby byl zakázal pojídat medvědí maso, nikdy bych po medvědí pečínce nezatoužil. Jelikož to však nezakázal, proč bychom si měli tento vrcholný požitek odpírat? Půjdeme do lesa a to zvíře zastřelíme."
"Myslíš, že tam na nás čeká?"
"Musí tam přece mít svůj brloh!"
"Nemusí. A i kdyby, tak snadno ho nenajdeme. Nemáme pořádnou stopu a začíná se už stmívat. Musíme se tedy lovu vzdát."
"Sidi, pusť se do toho!" žadonil. "Pomysli na to, že tvůj věrný Halef chce své Hanne, perle všech žen, vyprávět o tom, jak zastřelil medvěda! Byla by šťastná a pyšnila by se tím."
"Kdybych měl tvé přání splnit, museli bychom tu den nebo dva zůstat, a na to nemáme čas. Za čtvrt hodiny bude tma. Musíme si pospíšit, abychom se dostali do Junákova domu."
"K čertu s Junákem! Raději bych dnes spal v medvědím brlohu a zabalil se do

kožichu, který bych mu svlékl. Ale musím poslechnout.
Alláh dává, Alláh odpírá. Nechci jednat proti jeho vůli."
Nasedli jsme tedy na koně a jeli dál. Po nějaké době strmé vrchy porostlé temným jehličnatým lesem ještě více ustoupily a vytvořily skoro kruhové údolí. V tom údolí stál dům se dvěma kůlnami či stájemi. Jen vpravo nahoře bylo vidět úzký skalnatý výběžek porostlý křovisky a listnatými i jehličnatými stromy.
Tam, na špičce toho jazykovitého výběžku, kdosi stál. Podle šatů se nedalo poznat, zda je to muž, či žena.
"To je Guska," řekl Džemal. "Mám na ni zavolat?"
"Kdo je to Guska?"
"Junákova žena, žena toho obchodníka se sazemi a uhlím."
"Nemusíš volat, je vidět, že nás už zpozorovala."
Dělala, jako by nás neviděla, a šla pomalu se sklopenou hlavou k domu. Výraz "dům" tu vlastně nebyl docela na místě. Stěny byly z kamene, ale jednotlivé kvádry ležely na sobě volně, nebyly spojeny žádnou maltou. Škvíry byly zacpané hlínou a mechem. Střecha byla hrubá, z kulatiny, pokrytá mechem a kapradím. Dveře mělo to stavení tak úzké a nízké, jako by byly určeny jen pro děti, a okenními otvory se dal prostrčit sotva nos. Ještě smutněji vypadaly obě další stavby. Kdyby se tak těsně o dům neopíraly, asi by se zřítily.
Žena zmizela v domě, aniž nám věnovala jediný pohled. Sestoupili jsme s koní přede dveřmi. Byly zavřené na závoru. Džemal na ně zabušil pažbou pušky. Teprve po delší době žena otevřela, ale zůstala stát ve dveřích.
Kdekdo zná pohádku o ježibabě, jež žije v hlubokém lese a každého, kdo k ní zabloudí, strčí do pece, upeče a sní. Na tuto ježibabu jsem si teď bezděčně vzpomněl.
Byla strašně dlouhá a hubená, Aby si nás mohla ze dveří prohlédnout, musela horní půlka jejího těla svírat s dolní pravý úhel. I její obličej byl protažen do délky. Vlastně na ní bylo všechno dlouhé. Ostrý, zahnutý nos, špičatá, vzhůru vystrčená brada, široká bezzubá ústa s úzkými rty, veliké plandavé uši, malá, blízko sebe posazená očka bez řas, vroubená hlubokými vráskami vystlanými špínou. Celek působil tak odpudivě, jak si jen lze představit. Hlavu měla nepokrytou. Řídké vlasy, mezi nimiž jako rybí šupina prosvítala pokožka, visely v rozcuchaných, zplstěných chomáčích. Přimyslíte-li si k tomu špinavou košili a stejně špinavé, dole na kotnících stažené ženské kalhoty a dvě nahé kostnaté nohy, jichž se zřejmě ještě nikdy nedotkla kapka vody, pak uvěříte, že Guska vypadala jako Gorgona nebo Fúrie, jež se přenesla do naší doby ze starověku.
Když otevřela ústa, skoro jsem se otřásl. Znělo to jak zlostné zakrákání vrány.
"Co chcete? Kdo jste? Proč jste se tu zastavili?" skřehotala.
"Jeďte dál!"
Dělala, jako by chtěla dveře zase zavřít na závoru. Náš průvodce se však do toho vložil a řekl:
"Jet dál? Ne, to neuděláme. Zůstaneme zde."
"Vyloučeno! Nemáte tu co pohledávat! Žádného cizince u sebe nepřijmu!"
"Nejsem pro tebe přece cizinec! Což mě neznáš?"
"Neznám ty druhé."
"Jsou to mí přátelé."
"Ale mí ne."
Vystrčila ho ven a on ji zase strčil dovnitř, všechno to však dělali jen naoko.
"Měj rozum, Gusko!" domlouval jí Džemal. "Nežádáme přece od tebe nic zadarmo. Všechno ti dobře a poctivě zaplatíme."
To zřejmě zapůsobilo, alespoň jsme si to měli myslet. Zaujala poněkud méně odmítavý postoj a zeptala se:
"Vy jste ochotni platit? To je něco jiného! Teď teprve začnu uvažovat o tom, mám-li vás tu nechat."
"Není o čem uvažovat. Žádáme od tebe jen střechu nad hlavou a něco k jídlu."
"Není to snad dost?"
"To je víc než dost, to je až přespříliš," řekl jsem. "Jídlo a pití od tebe nežádáme a místo na spaní si vyhledáme sami. Když není místo v domě, budeme spát pod širým nebem."
Pojíst něco, co by připravily tyto drápovité, špinavé prsty, mi připadalo zhola nemožné. A spát uvnitř? Ani za nic! Místnost vypadala jako rejdiště všech skákajících, lezoucích a hemžících se, píchajících, hryzajících a kousajících obyvatel, jež je možno nalézt velmi často i ve vznešených domech Orientu. Zde, v této chatrči skákali, lezli a promenovali se tito krvežízniví trapiči bezpochyby v nespočetném množství.
Popis cesty Orientem, oplývajícím vůněmi, pověstmi a sluncem se jistě příjemně čte, podniknout však takovou cestu je něco zcela jiného. Smysl pro to, co se sluší a patří, velí často nepsat o zvláštních, ale přitom charakteristických

drobných zážitcích. Orient je stejný jako Cařihrad, nazývaný "pozlátko světa". Z dálky skýtá toto město nádherný pohled. Kdo však vstoupí do jeho úzkých uliček, zjistí, že krásný klam je pryč. Orient beze sporu oplývá krásou. Avšak ten, kdo si jeho krásy prohlíží, nesmí být příliš změkčilý.
Cestovatel tu naráží na dobrodružství každý den, každou hodinu. A jaká to jsou dobrodružství! Nejsou to velká dění, ale malé příhody všedního dne. Za své cesty jsem zažil již četná dobrodružství tohoto druhu. Byl jsem například hostem jednoho slavného šejka, jenž si při hodování vylovil z vlasů několik tuze čiperných zvířátek, před očima všech je opatrně položil stranou a pak zajel oběma rukama, aniž si je předtím alespoň utřel, do pilavu, uhnětl z něho kouli a chtěl mi ji vsunout do úst jako "el lukma es šaríf" - čestné sousto.
Jen málo lidí uvěří, že to sice bylo nepatrné, ale přece jen životu nebezpečné dobrodružství. Odmítnutí čestného sousta je urážkou, která se v poušti splácí smrtí. Měl jsem tedy vlastně jen volbu mezi kulkou nebo ranou nožem, a spolknutím hrozné rýžové koule. Vlevo ode mne seděl šejk, který mi sousto podával a očekával, že otevřu ústa. Vpravo seděl Krúger Bej, známý plukovník tělesné stráže tuniského vládce. Odstranění malých tvorečků zpozoroval právě tak jako já. Věděl přesně, v jakých rozpacích jsem se octl, a v jeho obličeji jsem četl napětí, zda zvolím rýžovou kouli, nebo olověnou kulku. V takové situaci musí být člověk duchapřítomný. Řekl jsem šejkovi velice zdvořile:
"Po celý svůj život nezapomenu na tvou dobrotu," vzal jsem sousto z jeho rukou a pokračoval jsem: "Promiň, ó pane!" Rychle jsem se obrátil vpravo ke Krúgeru Bejovi a zakončil jsem: "Je pro tebe, tys tu vznešenější než já."
Velitel tělesné stráže se zalekl. Tušil můj úmysl a byl tak neopatrný, že otevřel ústa a chystal se odpovědět něco odmítavého.
Tento okamžik mi však zcela postačil. Než mohl vyřknout jediné slovo, měl rýžový chuchvalec v puse a nesměl ho již vyjmout. Byl starší. Že jsem mu čestné sousto předal, to nebyla urážka, nýbrž obecně příznivě přijatý důkaz mé úcty ke stáří. Můj vznešený soused se zatvářil, jako by všechna hořkost tohoto světa byla soustředěna v jeho ústech. Žvýkal a polykal, polykal, až samým úsilím modral. Konečně bylo sousto spolknuté. Ještě po letech říkal ten nevděčník, že mi ten kousek nemůže zapomenout.
Takováto dobrodružství jsou v Orientě častější, než je člověku příjemné. Je možno jejich průběh naznačit, podrobně je vylíčit však nelze. Boj proti špíně a hmyzu je beznadějný a dokáže pokazit i nejkrásnější zážitky.
Paní Guska netušila, co mě k mým slovům přimělo. Nebylo to však asi v souladu s plánem našich nepřátel, a proto rychle odpověděla:
"Místo pro tebe mám, efendi. Jestliže dobře zaplatíte, mohu ti dokonce dát i lůžko. Tví druhové mohou spát na dekách vedle tebe."
"Kde je to lůžko?"
"Pojď dovnitř, ukáži ti je."
Následoval jsem ji, ne abych zkoumal lůžko, ale abych se podíval na její domácnost. Do jaké díry jsem to však vlezl! Byly to vlastně jen čtyři holé stěny. V pravém koutě ležely kameny ohniště a v druhém koutě jsem uviděl hromadu suchého kapradí, listí a hadrů.
Žena na ni ukázala:
"Tam je lůžko. A zde je ohniště, na kterém vám připravím pečeni."
Panoval tu pekelný smrad. O komínu ani řeč, štiplavý kouř unikal okny. Mí druhové vešli spolu se mnou. Jasně jsem viděl, že si mysleli totéž co já.
"Jaká pečeně to bude?" zeptal jsem se.
"Koňské maso."
"Odkud je máte?"
"Z našeho vlastního koně," povzdechla si babizna a oběma rukama si sáhla k očím.
"Porazili jste ho?"
"Ne, byl roztrhán. Můj muž říká, že to musel udělat medvěd."
"A kdypak se to stalo?"
"Minulé noci."
"Alláhu, Alláhu!" zvolal Halef. "Ten medvěd tedy nežere jen maliny! Skolili jste ho?"
"Jak se tak můžeš ptát! Na medvěda musí jít mnoho mužů."
"Pověděla bys mi, jak se to událo?" vyzval jsem ji.
"To sami přesně nevíme. Potřebujeme koně, abychom mohli obchodovat. Tahá vozík s uhlím a..."
"Vždyť jsem venku žádný vůz neviděl!"
"Tady není cesta, po které by dojel až k domu. Stojí u uhlíře. Kůň však býval zde, pokud jsme byli doma. V noci se pásl venku.
Dnes ráno, když jsme vstali, kůň před domem nebyl. Začali jsme ho hledat a našli ho roztrhaného tam naproti u skal. Když můj muž uviděl stopy, usoudil, že to

musel udělat medvěd."
"Kde je teď zbylé maso?"
"Venku v kůlně."
"Ukaž mi je!"
"Efendi, to nejde," řekla polekaně. "Muž mi zakázal pouštět tam cizí lidi."
"A kde je teď tvůj muž?"
"Šel hledat medvědí brloh."
"To je nebezpečné! Je tvůj muž tak odvážný lovec?"
"Ano, je."
"Kdy se vrátí?"
"Snad už brzy."
"Tak! Nebyli tu dnes náhodou nějací cizinci?"
"Ne, proč se ptáš?"
"Protože ti tvůj muž zakázal pouštět cizí lidi do kůlny."
"Nebyl tu nikdo, ani živá duše, a včera také ne. Žijeme tak osamoceně, že k nám přicházejí lidé jen velmi zřídka."
Vtom zazněl venku ječivý křik. Žena rychle pokračovala v řeči, aby odpoutala naši pozornost, já jsem ji však přerušil:
"Poslyš! Kdo to křičel?"
"Nic jsem neslyšela."
"Ale já ano."
"Tak to byl asi nějaký pták."
"Ne, byl to člověk. Opravdu tu nikdo není?"
"Jsem tu úplně sama."
Přitom pokynula Džemalovi, aby šel ke dveřím. Uviděl jsem to, otočil jsem se a vyšel ven.
"Efendi!" volala za mnou. "Kam jdeš?"
"Do kůlny."
"To nesmíš!"
"Tebe se nebudu ptát! Chci vědět, kdo to křičel."
Tu se mi konakci postavil do cesty a řekl:
"Zůstaň tu, efendi! Slyšels přece, že tu žádný cizí člověk..."
Dál se nedostal. Zazněl nový křik, ještě hlasitější a hrůznější než první.
"Slyšíš?" řekl jsem. "To zní skoro, jako by byl někdo v nebezpečí života. Musíme se tam podívat."
Džemal se mě pokoušel zadržet, rovněž tak babizna, já na to však nedbal. Mí tři průvodci mě následovali. Za nimi šel konakci s babou a něco si šeptali. Viděl jsem, že mu její sdělení bylo velice nemilé. Otevřel jsem jednu z kůlen. Bylo v ní jen harampádí. Když jsme pak přišli k druhé kůlně, ozval se odtamtud zase zoufalý výkřik.
Otevřeli jsme a vstoupili. Uvnitř bylo přítmí.
"Je tu někdo?" zeptal jsem se.
"Ó Alláhu, Alláhu" bědoval hlas, který jsem hned poznal. "Šajtán, šajtán! Přichází! Sahá po mně! Chce mě vzít do pekla!"
"To je přece Múbarek!" pošeptal mi Halef.
"Ovšem. Buď jsou i ostatní poblíž, abychom jim padli do léčky, nebo jeli sami k uhlíři a toho starého tu nechali. Má horečku."
"Nechoď dovnitř, efendi!" řekla žena. "Je tam nemocný."
"Proč jsi mi to zamlčela?"
"Nikdo ho nemá vyrušovat."
"Co je mu?"
"Má choleru. Nechoď dovnitř! Jinak tě nakazí, a pak jsi ztracen!"
"Kdo je ten nemocný?"
"Můj bratr."
"Lžeš! Znám toho muže, který tu leží. Možná že je to tvůj bratr, protože jste oba ďáblovi zplozenci. Ale na starého Múbarka bych se chtěl důkladněji podívat. Nemáš lampu?"
"Ne."
"Ale louče máš."
"Také ne."
"Poslyš, teď dojdeš pro louče, abys tu udělala světlo, a když nebudeš za minutu zpátky, dostaneš tolik ran, až ti tvá špinavá kůže popraská."
Vzal jsem do ruky bič. To zapůsobilo.
"Efendi," odporoval mi Džemal, "nemáš právo jednat tak pánovitě. Jsme zde hosty..."
"...a zaplatíme tak, jak si to naši hostitelé zasluhují, tedy buď piastry, nebo ranami," vpadl jsem mu do řeči. "Uvnitř leží Múbarek. Kde je on, tam nám hrozí nebezpečí. Budu jednat tak, jak to vyžaduje naše bezpečnost. Kdybys mě od toho

chtěl zrazovat, pak si musím myslet, že tajně držíš s našimi nepřáteli. Důvody bych pro tu domněnku měl, jak jistě víš. Dej si tedy pozor!"
Od té, chvíle se již neodvážil ani ceknout. Baba přinesla louče, z nichž jedna již hořela. Zapálili jsme jich víc, každý vzal jednu do levé ruky, pistoli nebo revolver do pravé a pustili jsme se do prohlídky kůlny. Našli jsme jen Múbarka. Ležel v bezvědomí v jednom rohu a koňská zdechlina byla pohozena v druhém. Když jsme vstoupili, zahemžilo se kolem koně množství odporných much.
"Zbláznila ses?" řekl jsem ženě. "Tam leží člověk s horečkou a vedle je mrtvý kůň, na kterém sedí tisíce much. Takové maso máme jíst? Copak nevíš, jak je to nebezpečné?"
"To přece nemůže uškodit."
"Všechny nás to může stát život. Kromě toho jsi nás obelhala.
Múbarek je náš úhlavní nepřítel, který se nás snaží zahubit. Tím, žes nám chtěla jeho přítomnost zatajit, jsi dokázala, že jsi s ním spolčená. To budeš muset draze zaplatit!"
"Efendi," ubezpečovala mě, "nevím nic o tom, co říkáš."
"Nevěřím ti."
"Mohu ti to odpřísáhnout."
"Ani tvé přísaze nevěřím. Jak se k tobě ten starý dostal?"
Guska se tázavě podívala na konakciho. Džemal souhlasně pokývl. Porozuměl jsem, co jí chtěl naznačit, tvářil jsem se však, jako bych nic neviděl.
"Jelo tu kolem šest jezdců," řekla. "Jeden z nich byl nemocný, nemohl dále, a tak mě poprosili, abych ho tu nechala, až zesílí nebo až pro něj zase přijedou. Ujistili mě, že za to dostanu dobře zaplaceno."
"Znáš ty jezdce?"
"Ne."
"Tak proč jsi říkala, že ten starý hříšník je tvůj bratr?"
"Nevím, zda je to hříšník. Poprosili mě, abych každému řekla, že je mým bratrem, a abych k němu nikoho nepouštěla, protože ho prý pronásledují nepřátelé."
Tu se od vchodu ozval hněvivý hlas:
"Co se to tu děje? Kdo se sem opovážil vniknout bez mého svolení?"
Přiblížil jsem se s loučí k příchozímu. Žena se k němu hned rozběhla a něco mu pošeptala.
"Efendi," obrátil se pak ke mne muž, "má žena mi vyprávěla, že jste ji ohrožovali. Nestrpím nic takového. Když jsme toho nemocného vzali k sobě, pomohli jsme tím svému bližnímu a vy nemáte právo nám to vytýkat."
"Zatajila nám jeho přítomnost."
"Co je vám potom? Nemůžeme si snad dělat, co je nám libo?"
"Jistěže můžete. Když ale slyším výkřik a na svou otázku dostanu odpověď, že tu nikdo není, musí ve mně vzniknout podezření.
Domníval jsem se, že tu někomu hrozí nebezpečí. Proto jsem vstoupil dovnitř, i když mi to tvá žena nechtěla dovolit."
"Protože jsi úhlavním nepřítelem toho nemocného."
"I to je výmysl. Ačkoliv on o náš život usiloval, my jeho život nežádáme. Nemám v úmyslu mu ublížit. Jsem dokonce ochoten mu pomoci, bude-li to možné. Odneste ho do světnice! Tam se dá lépe ošetřit. Podívám se na jeho ránu. Nikomu nesáhnu na život, pokud to nemusím učinit v sebeobraně."
"Prohlédneš ho poctivě a nepodáš mu lék, který by ho zahubil?"
"Múbarek nedostane vůbec žádný lék. Jen ho odborně obvážu.
Odneste ho hned dovnitř! Počkám tu na tebe, protože s tebou musím mluvit o tom koni."
Teprve teď, když Junáka louče důkladněji ozářily, jsem poznal, že drží v rukou balíček. Hned jsem věděl, co to je, a nenápadně jsem pokynutím upozornil Halefa. Džemal, Junák a jeho žena zvedli Múbarka a vynesli ho kolem nás ven. Zraněný byl v bezvědomí, cítil však zřejmě při dotyku bolest, protože začal hrozně křičet.
"Sidi," řekl mi Halef, "co když tu Múbarek není schován sám?"
"Jsem přesvědčen, že ostatní jsou už pryč. Přesto však si to ještě ověřím."
"Co chceš po Junákovi?"
"Chci odkoupit jeho koně, nebo aspoň část."
"Zbláznil ses? To chceš, abychom to maso skutečně jedli?"
"Ne my, ale někdo jiný."
"Kdo?"
"Náš host. Doufám, že ho ještě dnes poznáš."
Dalším otázkám jsem se vyhnul tím, že jsem se přidružil k ostatním. S úžasem si prohlíželi medvědovu oběť. Mocná šelma rozlouskla koni lebku. Dutina mozková, obsahující největší medvědí pochoutku, byla čistě vylízána, jako by ji někdo vymyl. Scházely i vnitřnosti, ty také snědl, i na kýtách si mlsný dravec pochutnal a nakonec se pustil do plecí. Tím se dosytil.

Kůň měl silnou kostru a byl dobře živený, aby utáhl těžký náklad.
"Jakpak může medvěd takového koně přemoci?" žasl Halef.
"Kůň přece dokáže utéci nebo se bránit kopyty."
"To ví medvěd právě tak dobře jako ty, a při útoku se podle toho zařídí. Ostatně je to starý chlapík a má jistě dost zkušeností."
"Ale pomysli, jak je kůň rychlý, kdežto medvěd je přece neohrabaný a těžkopádný."
"To neznáš medvědy. Obyčejně se sice zdá, že medvěd dává přednost pohodlí, ale říkám ti, že jsem viděl šedého medvěda dohonit jezdce, který se ze všech sil snažil ujet. Když je medvěd zraněn, vyvine v zuřivosti takovou rychlost, že je nesmírně nebezpečný."
"Ale jak asi toho koně přepadl?"
"Nejdřív byl asi tak chytrý, že se přiblížil proti větru, aby ho kůň neucítil. Pak udělal několik dlouhých, rychlých skoků a zaútočil na koně zepředu. Že ho skutečně porazil zepředu, to je vidět podle ran. Podívej se dobře na obě roztržené přední nohy a na rány na krku! Předními tlapami chytil koně za krk a zadními se vzepřel o jeho přední nohy. Při medvědí síle, která je přece příslovečná, stačilo trhnout, a kůň byl povalen. Pak mu zlomil páteř. I to vidíš jasně na ranách. Ještě by sis přál, aby tě objal?"
"Ó ochraniteli! Ó zachránce! Ani mě to nenapadne! Nemohl bych mu rozmáčknout hrudník, jak jsem před chvílí tvrdil. Ale nebál bych se ho, kdyby došlo k boji. Jen bych při sobě musel mít svou pušku. Tak je to přece nejjistější, nebo snad ne?"
"Ano, ale jsou i lovci, kteří jdou na medvěda jen s dýkou v ruce."
"Je to vůbec možné?"
"Je. K tomu však patří klidná krev, tělesná síla a jistá ruka. Jestli rána nejde přímo do srdce, je s člověkem konec. Když máš pušku, můžeš skolit medvěda různým způsobem. Nikdy ale nestřílej na velkou vzdálenost. Nejjistější je přiblížit se ke zvířeti s přilícenou puškou. Napřímí se, aby lovce uvítalo. Z deseti kroků mu pak můžeš zasadit smrtelnou ránu na komoru. Protože medvěd obyčejně rozevře doširoka tlamu, dá se zasáhnout ještě jedno citlivé místo, a to tak, že se mu kulka pošle horní částí jícnu do mozku. Ale i tehdy, když padne k zemi a leží bez hnutí, je nutná opatrnost. Než se u složeného medvěda pohodlně usadíš, musíš se přesvědčit, že je opravdu po něm."
To poučení jsem dal Halefovi s určitým záměrem. Doufal jsem totiž, že se s medvědem ještě dnes večer setkáme.
Teď se oba muži vrátili. Žena zůstala u nemocného. Junák se otázal:
"Cos mi chtěl kvůli koni?"
"Chtěl jsem jen vědět, jestli budeš potřebovat všechno maso pro sebe."
"Ano, chci je uschovat."
"Tak, si vezmi ty nejlepší kusy a ty méně hodnotné odkoupím já."
"Ty? K čemu?"
"Pro medvěda."
"Ten už měl dost. Chceš ho snad obdarovat za to, že mě připravil o koně?"
"Ne, to nebude dar. Nevíš, jestli tu dravec neobcházel už delší dobu?"
"Nikdy dřív jsem tu medvědí stopu neviděl. Lidé zde žijí velmi daleko od sebe, avšak kdyby se již někde podobné loupeže dopustil, určitě bych se o tom doslechl, protože se jako obchodník dostanu do mnoha obcí."
"To se sem zřejmě zatoulal a neví, jak zahnat hlad. Proto si myslím, že se večer vrátí, aby zbytky koně snědl. Je místo, kde koně usmrtil, daleko odtud?"
"Není to daleko. Slyšel jsem od své ženy, že tam právě stála, když jste se blížili. Kůň ležel mezi kameny na špičce lesnatého výběžku."
"Zanesu teď část masa zpátky a budu čekat na medvěda na místě činu."
"Efendi, co tě to napadá! Ty chceš čekat na to obrovské zvíře večer, potmě? To jsem ještě nikdy neslyšel. Když už ten vzácný případ nastane a do kraje zabloudí medvěd, shromáždí se všichni stateční muži se svými psy nebo se pošle dokonce pro vojsko.
Potom dojde k boji, při němž zahyne mnoho psů a často i několik lidí. A nakonec medvěd někdy opouští bojiště jako vítěz a bývá udolán teprve v druhé, třetí či čtvrté bitvě."
"To je pro něj snad až příliš velká čest. Stačí přece jeden člověk s dobrou puškou."
"Efendi, ty za ním půjdeš zcela sám?"
"Ovšem. Nebo mě snad chceš doprovodit?"
"Při všech pokladech světa, to ne!" vykřikl zděšeně.
"Nepůjdu sám, vezmu si s sebou jednoho ze svých společníků."
"Mě, přirozeně že mě!" zvolal Halef a oči se mu radostně zatřpytily.
"Ano, tebe, hádží. Budeš při tom, abys o našem loveckém dobrodružství mohl

vyprávět Hanne, nejkrásnější ze všech žen."
"Al hamdu lilláh! Přinesu Hanne kýtu z medvěda a naučím ji nakládat a udit jako... jako... hm, ó jaké štěstí, jaká slast."
Skoro by byl samou radostí prozradil, že překročil přikázání koránu. Jeho obličej zářil blažeností. Osko a Umar se však dívali nespokojeně.
"Efendi," prohodil Osko, "myslíš si snad, že my bychom se medvěda lekli?"
"Ne, vždyť vím, jak jste stateční."
"Tak nás, prosím tě, vezmi také s sebou."
"To nejde. Nesmí nás být příliš mnoho. Jinak bychom zvíře zaplašili. Medvěd je mazaný, třebaže se o něm často tvrdí opak.
Ostatně vám svěřím jiný důležitý úkol, a možná že i vy budete muset dokázat, jak jste odvážní, protože medvěd může přijít na nápad navštívit i vás."
"Nás? Jak to?"
"Budete hlídat naše koně, které tady zavřeme. Nesmíme je dneska nechat venku, co kdyby dravec dostal chuť na čerstvé koňské maso? Teď totiž vane vítr, který odtud nese pach až k místu, kde na medvěda budeme číhat. Má dost dobrý čich, aby zjistil, že tu jsou koně. Je schopen nechat ležet mrtvé maso, aby dostal živé. Proto se Halef i já musíme připravit na to, že se u nás ani neukáže a že se možná obrátí přímo sem ke kůlně. To by nám vaše výstřely prozradily, na čem jsme."
"Děkuji ti, efendi. Vidím, že nám přece jen důvěřuješ. Budeme stát věrně na hlídce. Jen ať medvěd přijde, naše kulky ho uvítají."
"Ale ne tak, jak si to představujete. Budete na něj čekat tady uvnitř u koní, a ne venku. Nemáte dost zkušeností a váš život by byl nesmyslně vystaven velikému nebezpečí."
"Máme se snad před takovým zvířetem schovávat za prkna?"
"Ano, vždyť i my se schováme za skály. Vaše pušky nejsou dost spolehlivé, a i kdybyste medvěda zasáhli, byla by to velká náhoda, kdyby ho kulka zranila smrtelně. Venku vůbec stát nemůžete, při střetnutí by jednoho z vás určitě zabil, o tom jsem přesvědčen."
"Ale co proti němu zmůžeme, když bude venku a my uvnitř? To ho ani neuvidíme."
"O to líp ho uslyšíte, ta kůlna je jen lehké stavení. Nemáte ani potuchy, jak je medvěd někdy důvtipný. Ví přesně, co jsou to dveře - pokouší se je vymáčknout anebo svými mocnými prackami vytrhnout. Když se mu to nepodaří, plíží se kolem celého domu a zkoumá každé jednotlivé prkno, jestli by nešlo odtrhnout. Když najde nebo udělá malý otvor, je pro něj hračkou dostat se dovnitř, vloží do toho celou svou obrovskou sílu. Jestli opravdu přijde ke kůlně, zaslechnete jeho škrábání a budete vědět, kde je. Vypalte na něj skrz tenká prkna. My venku uslyšíme střelbu a ostatní už je naše starost."
"Tak přece jen k opravdovému boji mezi ním a námi nemůže dojít."
"Může, a náramně snadno. Z lehkého zranění si medvěd nic nedělá, ale zdvojnásobuje to jeho vztek. Je s to vytrhnout nebo prolomit prkna, i když po něm budete střílet. Pak vás přepadne a budete muset svou kůži bránit. Na střelbu nebude čas, protože nestačíte znova nabít. Musíte mu zasazovat rány pažbou do čenichu, ne do lebky, ta je tvrdá a pažbu byste o ni roztříštili. Nebo mu zasaďte ránu dýkou do srdce. To je jediný způsob, jak se mu ubráníte, než přijde Halef nebo já. Ostatně nebudeme moc daleko. Později vám dám ještě podrobnější rady."
"Je však tma," řekl Halef, "a naše koně jsou ještě venku. Co kdyby přišel teď a zabil tvého Ríha?"
"Teď ještě nepřijde a Ríh není žádný uhlířský valach. Myslím dokonce, že bych mohl svému vraníkovi přenechat, aby se s medvědem vypořádal sám. Takové čistokrevné zvíře se chová v nebezpečí jinak než obyčejný tahoun. Můžeme koně ještě klidně nechat chvíli pást. Přijde-li medvěd opravdu, nebude to dřív než dvě hodiny před půlnocí. Abychom ale nic neprom eškali, rozděláme venku oheň a usadíme se kolem něho. Budeme mít koně na očích a můžeme jim se svými puškami přispěchat ihned na pomoc. Ostatně oheň bude vidět daleko a medvěda odradí, takže nás předčasně svou návštěvou nepoctí. Teď jde jen o to koňské maso."
Junák rád souhlasil s mým návrhem. Pro něj bylo hlavní, abychom šelmu skolili. Odřízl od kostí ty části masa, které si chtěl ponechat. Pro medvěda toho zbylo ještě pořád dost. Junák požadoval za zbytek třicet piastrů, což jsem mu rád zaplatil.
Venku u přední zdi domku byla vyrovnána pořádná zásoba palivového dříví. Odkoupil jsem ji za deset piastrů a nedaleko domovních dveří, směřujících k lesu, jsem dal rozdělat veliký oheň, který jsme chtěli až do začátku lovu nechat hořet. Osko zůstal u ohně a my ostatní jsme vešli do domu. Chtěl jsem ošetřit Múbarka.
Jeho nářek neustával. Rysy měl ztrhané, oči podlité krví, u úst pěnu, vykřikoval

kletby a nadávky a všude kolem něho se šířil odporný zápach. Stálo mě to velké přemáhání pokleknout k němu a podívat se na jeho ránu.
Obvázán byl jen ledabyle a neobratně. Když jsem mu obvaz chtěl sejmout a dotkl se jeho paže, zařval bolestí jako divoké zvíře a vztyčil se proti mně. Myslel, že jsem šajtán a chci ho roztrhat. Zdravou rukou mě odstrkoval a prosil o milost a o dovolení vrátit se znovu na zem. Sliboval mi jako výkupné lidi, které zavraždí a jejich duše pošle do pekla.
Horečka mu chvílemi dávala takovou sílu, že jsem musel použít násilí. Tři lidé ho drželi, abych z jeho ran mohl sejmout hadry.
Viděl jsem hned, že záchrana již není možná. I na amputaci ruky bylo již pozdě. Obnažil jsem mu rameno. Sněť zachvátila ránu, nastal rozklad a odporný hnis šířil takový mrtvolný puch, že to bylo k nevydržení.
Nemohli jsme pro něj udělat nic jiného, než mu podat vodu, po které tak toužil. Přenechali jsme to babizně. Zázrakem bylo, že vydržel cestu až sem. Stáli jsme nad ním v hrůze a nemysleli již na jeho nenávist, ale na strašný konec, který si sám připravil.
Odešli jsme do kůlny. Kostra koně ještě držela pohromadě, a mohli jsme ji tedy odnést vcelku. Halef a Junák ji uchopili vpředu, já vzadu, a tak jsme se vydali na cestu. Poblíž místa, kde medvěd koně roztrhal, jsme kostru na chvíli položili na zem. Viselo na ní ještě dobře na metrák masa. Kůži však již Junák stáhl. Aby medvěd nezvětřil naše čerstvé stopy, otřeli jsme si o maso důkladně podrážky. Vůně masa tak nutně musela jeho čich zmást. Pak jsme šli dál.
Konečně jsme došli na místo, které se pro naše účely výborně hodilo. Ve svitu našeho ohně jsem zjistil, jak terén vypadá.
Ostře vystupující cíp lesa končil příkrým skalnatým hrotem, s kterého se zřítily těžké balvany a ležely teď roztroušené kolem.
Zde našli mrtvého koně. Položili jsme proto kostru na stejné místo.
Jestliže si v noci lehneme při správném směru větru za některý ze skalních úlomků, nemůže nám medvěd uniknout, pokud opravdu přijde.
Junák se zde zřejmě necítil příliš dobře a brzy nás opustil. Pomalu jsme šli za ním.
"Nechce se dát sežrat," smál se Halef. "Teď ve tmě by se mu to snadno mohlo stát, ale sázím se, že kdyby ho medvěd viděl za světla, řekl by: Jsi pro mne příliš špinavý! Ostatně, sidi, upozornils mě na balíček, který držel v ruce."
"Ano. Víš, co v něm bylo?"
"Jistě! Poznal jsem ihned hadr, kterým majitelka rybího tuku , ovinula uzeninu. Zahodil jsem ho i se salámem. Myslíš, že Junák našel i salám?"
"Pravděpodobně, protože to, co hadr obsahoval, mělo tvar salámu."
"Jen ať ho sní a pocítí pokračování mých muk! Přál.bych si vidět jak se bude tvářit. Byla by to pastva pro mé oči."
"Toho potěšení se ti možná dostane. Junák zřejmě byl v místech, kde jsi salám zahodil. Co tam pohledával? Jeho žena říkala, že odešel hledat stopy medvěda, to ale není pravda. Dozvěděl se, že přijedeme, a nedočkavost ho hnala, aby nám šel naproti. Musí mu tedy na našem příchodu velice záležet, zvlášť když si mohl pomyslet, že za jeho nepřítomnosti objevíme Múbarka daleko snáz, než kdyby tu zůstal. Asi má dostat část lupu, který ti lotři chtějí získat."
"To ale ten obchodníček utře hubu. Říkám ti, sidi, že s těmi lidmi zacházíme příliš shovívavě. Měli bychom je postřílet. Lidstvo by nám poděkovalo."
"Víš, jak o tom smýšlím. Taky jsem už střílel. Múbarek zemře zásluhou mých dvou kulek. Ale ze zálohy nezabíjím. To by byla vražda. Když nás někdo přepadne a ohrozí naše životy, pak se budeme všemi prostředky bránit."
Došli jsme k ohni, kde se zatím usadili i ostatní. Džemal zarazil do země dvě vidlice a zaměstnával se tím, že narážel velký kus koniny na třetí větev, jež měla sloužit jako rožeň. Mýlil se však, myslil-li si, že při pojídání této pečínky budeme jeho hosty. Naštěstí jsme měli ještě skromnou zásobu jídla, která pro tento večer vystačila.
Když nás Junák viděl jíst, dostal takovou chuť, že se nemohl dočkat, až bude koňská pečínka hotová. Šel do domu a přinesl náš dobře známý balíček. K chystané hostině přivedl i svou ženu. Když se oba u ohně usadili, rozvinul hadr, rozdělil salám, ale Gusce dal jen docela malý kousek. Džemal se ho ptal, odkud má salám, a Junák odpověděl, že si ho přivezl, když byl posledně prodávat uhlí. Salám jíst směl, ani on, ani jeho žena nebyli muslimové. Halef pozorně sledoval, jak si pochutnávají.
Z domu zaznívalo neustále Múbarkovo sténání, promíšené ječivými výkřiky hrůzy. Znělo to, jako by ten člověk byl na mučidlech.
Jeho přátelé si z toho zřejmě nic nedělali. Vyzval jsem Gusku, aby se na něj zašla podívat a podala mu vodu. Pečeně však byla právě hotová, a tak nebyla zrovna ochotná mému přání vyhovět. Vstal jsem tedy sám.

V okamžiku, kdy jsem se zvedl, vyrazil smrti zasvěcený Múbarek takový řev, že mi až přejel mráz po zádech. Chtěl jsem k němu, sám se však náhle zjevil ve dveřích a křičel:
"Pomoc! Pomoc! Hoří! Jsem v plamenech!"
Hnal se k nám. Horečnaté rozrušení překonalo jeho slabost. Po několika krocích se však zastavil, upřeně se zadíval na oheň a v hrůze zařval:
"I tady plameny! Všude plameny, zde, tam, všude! A ve mně to také hoří! Pomoc, pomoc!"
Rozmáchl se zdravou rukou a těžce klesl k zemi, kde tiše sténal dál. Zvedli jsme ho, abychom ho odnesli zpátky do světnice. Dalo to však velkou práci, protože nás považoval za zlé duchy a bránil se zoufale. Když jsme ho položili na lůžko, byl tak zesláblý, že zavřel oči. Proto jsme zase vyšli ven. Brzy však začal znovu, až se to stěží dalo vydržet. Teprve po dlouhé době křik ustal, a tak jsem se přece jen k němu vrátil.
Ležel potmě. Zapálil jsem louč a posvítil mu do obličeje. Byl při smyslech a poznal mě.
"Ďaure!" zasyčel. "Přece si přišel? Alláh nechť tě prokleje!"
"Múbarku," napomenul jsem ho vážně, "pomysli na svůj stav! Než vzejde slunce, budeš stát před věčným soudcem. Zkoumej své viny! Zpytuj svědomí a pros Alláha o milost a slitování!"
"Šajtáne! Jsi mým vrahem! Nechci však zemřít, nechci! Tebe, tebe chci vidět umírat!"
Poklekl jsem k němu a chtěl mu dát napít vody z hrnce. Tu mi rychlým pohybem vytrhl z opasku dýku. Právě tak rychle udeřil.
Byl by mě zasáhl do prsou, kdyby se mi bylo nepodařilo zadržet ránu hliněným hrncem. V příštím okamžiku jsem mu dýku opět vyrval.
"Jsi opravdu hrozný člověk. Ještě v poslední chvíli chceš svou duši zatížit novým krvavým činem. Jak jen můžeš..."
"Mlč!" zařval. "Proč mám tu horečku! Proč jsem tak slabý, žes mi mohl zbraň zase vyrvat! Poslyš, co ti teď řeknu!"
Pomalu se zvedal. Jeho oči svítily jako oči pantera. Mimoděk jsem couvl.
"Bojíš se mě?" vysmíval se. "Ó, je hrozné mít mě za nepřítele!
Alláhu! Alláhu! Zase to pálí! Vidím přicházet oheň. Blíží se, blíží se, hoří - hoří!"
Umírající klesl opět nazad a jeho slova přešla v nekonečný jekot. Vědomí ho pomalu opouštělo a horečka ho znovu přemohla.
Pach v místnosti byl nesnesitelný. Zhluboka jsem vydechl, když jsem se opět ocitl venku na čerstvém vzduchu - ne však jen pro ten pach. Kdo viděl takto umírat člověka, ten na to nikdy nezapomene.

HON NA MEDVĚDA

Mé hodinky ukazovaly deset. Protože Turci počítají hodiny od západu slunce, a slunce dnes zapadlo v půl sedmé, bylo podle místního .času půl čtvrté. Napojili jsme koně v potoce a zavedli je do kůlny.
"A kam máme jít my, efendi, to jest má žena, Džemal a já?" ptal se Junák.
"Běžte dovnitř ke koním," poradil jsem mu.
"Ne, ne! Říkals přece sám, že medvěd možná vleze i do kůlny.
Půjdeme raději do světnice. Když přijde medvěd, vylezeme nahoru pod střechu a žebřík vytáhneme za sebou. Múbarka může třeba sežrat, toho už škoda nebude."
To, co nazýval ten člověk žebříkem, byl trám s hlubokými zářezy.
Byl opřen o zeď místnosti, jejíž strop tvořila řada volných tyčí. Tam tedy zřejmě hodlali vylézt.
Uhasili jsme oheň a Junák se ženou a s Džemalem rychle pospíchali do domu. Osko a Umar odešli do kůlny ke koním. Předtím jsem jim ještě jednou zopakoval, jak se mají chovat.
Potom jsme s Halefem vyrazili. Můj malý přítel se před odchodem pečlivě přesvědčil o tom, že je jeho puška v pořádku. Sám jsem si vzal jen svou medvědobijku. Opakovačka by mi nebyla proti takové šelmě nic platná.
"Co když tam medvěd už bude, až přijdeme," řekl Halef. "Je taková tma, že ho uvidíme, až když budeme stát přímo před ním."
"Právě proto nesmíme jít rovnou. Vítr vane od nás a medvěd by nás ucítil. Zajdeme si teď trochu a přiblížíme se pak z opačné strany."
Postupovali jsme velice opatrně, protože medvěd mohl již být na místě anebo mohl zrovna přicházet ze stejné strany jako my.
Drželi jsme pušky připraveny a občas jsme se zastavovali. Pozorně jsme naslouchali. Šuměl však jen vítr v korunách stromů.
Konečně jsme byli tak blízko, že jsme spatřili návnadu. Medvěd u ní ještě nebyl. Vylezli jsme na veliký balvan, vysoký skoro tři a půl metru, a byli jsme tak

chráněni před přímým útokem. Balvan byl hustě porostlý mechem, takže jsme docela pohodlně ulehli vedle sebe a čekali, co se bude dít.
"Sidi," pošeptal mi Halef, "nebylo by lepší, kdybychom se rozdělili?"
"Jistě. Bylo by výhodné obstoupit medvěda ze dvou stran."
"Tak to udělejme!"
"Ne, ty podceňuješ nebezpečí, a to je vždycky chyba. Tvá sebejistota tě pak snadno svede k neopatrnosti. Především chci, abys střílel jen, až ti to dovolím."
"To chceš střílet první?"
"Ano, protože má kulka má větší razanci."
"To mě mrzí, sidi, toho medvěda jsem chtěl skolit já. Jakou bych získal slávu, kdybych Hanne, nejkrásnější ze všech žen, vyprávěl, žes to zvíře zastřelil ty? Chtěl bych jí říci, že medvěd padl mou zásluhou."
"Pochybuji, že by na medvěda stačila jediná kulka. Jestli ho hned nezraní smrtelně, bezpochyby nás napadne. Necháme ho přiblížit na dostřel, a bude-li se sápat na balvan, můžeš mu klidně vpálit kulku do chřtánu, případně do oka. Ale teď už musíme mlčet a dávat pozor, abychom ho nepropásli."
Poslouchali jsme mlčky. Větřík šuměl nad lesem. Znělo to jako šplouchání dalekého vodopádu. Protože tento zvuk zněl neustále, nebylo těžké odlišit zvuky jiné. Naše trpělivost byla vystavena tvrdé zkoušce. Hodinky, jejichž ručičky jsem mohl nahmátnout, mi prozradily, že je již půlnoc.
"Medvěd už nepřijde," šeptal Halef. "Těšili jsme se zbytečně. Asi nikdy...."
Zarazil se, protože zaslechl stejně jako já zvuk padajícího kamene.
"Sidi, spadl kámen," šeptl Halef. "Nebude to ale medvěd, to bychom museli slyšet kamenů více."
"Ba ne. Pád kamene způsobil, že je teď opatrnější. Může to sice být i jiné zvíře, ale nejspíš je to medvěd. Rozhodně ho ale ucítím, dřív než ho uvidím."
"Ucítíš? Jak to?"
"Divoká zvířata poznáš podle zvláštního pachu. Medvědí pach není zdaleka tak silný jako lví, tygří nebo panteří, ale já ho přece ucítím. Poslouchej!"
Vpravo zapraskala větévka. Zvíře se blížilo po strmé stráni lesního výběžku. A teď jsem je opravdu cítil. Každému, kdo viděl divoká zvířata aspoň v kleci, byl jistě nápadný odporný puch, jaký šíří zvláště velké kočkovité šelmy. Je-li však zvíře na svobodě, je tento zápach mnohem silnější. Cvičený čich tak zjistí dravce na dlouhou vzdálenost. A právě tato "divoká" vůně sem teď zavanula.
"Cítíš ho?" pošeptal jsem Halefovi.
"Ne," odpověděl, když chvilku pečlivě čmuchal vpravo i vlevo.
"Přichází - já ho cítím!"
"Pak máš citlivější nos než já. Ach, to mu pošlu pozdrav, kterému se podiví!"
Halef natáhl kohoutek své pušky.
"Neukvapuj se!" varoval jsem ho. "V každém případě střílej až po mně, rozumíš! Neuposlechneš-li, vážně se rozzlobím. Vždyť bys ho taky mohl zaplašit."
Neodpověděl, slyšel jsem jen jeho zrychlený dech. Halefův klid byl tentam, zmocnila se ho lovecká vášeň.
Vtom jsme zaslechli tiché zamručení, asi jako když přede kocour, a hned nato jsme zpozorovali, že se ke kostře blíží veliká tmavá silueta.
"Myslíš, že je to on?" ptal se mě vzrušeně Halef.
"Ano, je to on."
"Tak střílej! Střílej přece!"
"Jen klid! Snad se netřeseš?"
"Ano, sidi, chytlo mě to zcela zvláštně. Přiznám se ti, že se chvěji, ale není to strachem."
"Ten pocit znám."
"Tak přece konečně vystřel, ať se dostanu na řadu i já!"
"Ovládni se, Halefe! Nebudu střílet, dokud nebudu mít jistý cíl.
Máme čas. Medvěd nežere tak rychle jako lev. Je to mlsné zvíře, na žrádle si pochutnává. Nejdřív si vybírá ty kusy, které mu připadají nejchutnější, méně chutné odstrčí á dá se do nich až později. Tenhle medvěd zůstane jistě u žrádla dlouhé hodiny. Dá si dobrý pozor, aby si nějakým rychle spolknutým soustem nepokazil žaludek. Pak půjde vlevo k vodě, pořádně se napije a nakonec se vrátí do svého brlohu."
"Ale my tu přece nemůžeme čekat dlouhé hodiny!"
"To ani nechci. Ale počkáme tak dlouho, až se vzpřímí. To při žraní rád dělává. Obyčejně se vztyčí na zadní a předními tlapami si čistí čenich. Pak ho uvidíme zřetelněji než teď. Nemohli bychom udělat větší hloupost, než střílet teď, protože nerozlišíme jeho tělo od koňského a od tmavé půdy."
"Ó nikoliv! Vidím ho! Vidím ho tak zřetelně, že se nemohu chybit!"
Halef se netrpělivě pohnul a přiložil pušku k líci.

"Pryč s tou zbraní!" zasyčel jsem na něj.
Hádží opět sklonil pušku, ale byl tak rozčilen, že nedokázal ani okamžik klidně ležet a jistě by naši přítomnost prozradil, kdyby balvan nebyl tak hustě porostlý mechem.
Zdálo se, že medvědu chutná. Mlaskal a srkal jako špatně vychované dítě nad talířem polévky. Byl to skutečný labužník. Tu a tam rozlomil kost a slyšeli jsme, jak saje morek.
Teď nastala přestávka. Bručel spokojeně a tloukl prackami do masa. Hmatem zkoumal jakost jednotlivých částí. Pak se napřímil.
Než se znovu usadil, několikrát se sklonil a zaklonil. Indiáni říkají, že když medvěd udělá takovouto přestávku ve žraní, naslouchá svému žaludku. Okamžik, kdy je takto zaměstnán, je prý pro výstřel nejvhodnější. Namířil jsem.
Zřetelně jsem zvíře rozeznával. Medvěd byl, jak jsem správně předpokládal, pořádný kus. Viděl jsem ho jasně, přesto jsem však pušku zase odložil.
"Alláhu! Alláhu! Vystřel přece, vystřel!" pustil se do mne Halef už skoro nahlas.
"Tiše, jen tiše! Jinak tě uslyší!"
"Tak proč nestřílíš?"
"Nevidíš, že se k nám obrátil zády?"
"To přece nemůže vadit!"
"Rána by nebyla dost jistá. Medvěd se dívá na dům. Možná že ucítil naše koně. Odvrátil se od žrádla. To je na pováženou. Musíme počkat, až se zase obrátí zpátky, pak... hlupáku, co tě to jen napadlo!"
Tento hněvivý výkřik jsem vyrazil už úplně hlasitě. Halef svou netrpělivost neovládl, zvedl pušku a vypálil tak rychle, že, jsem mu v tom nemohl zabránit. Aniž dbal mého výkřiku, vyskočil, zamával puškou nad hlavou a jásal:
"Vítězství! Triumf! Už padl! Je na onom světě!"
Sáhl jsem vzhůru, uchopil Halefa za opasek a strhl ho k sobě.
"Mlč, ty nešťastníce! Vždyť jsi ho jen vyplašil!"
"Vyplašil?" zvolal a snažil se vyprostit z mých rukou. "Zastřelil jsem ho, přemohl! Vidím ho přece ležet."
Vytrhl se mi, znovu vyskočil a křičel zplna hrdla:
"Umare, Osko, poslyšte o mé radosti, poslyšte o mém štěstí! Poslyšte o slávě svého přítele! Zastřelil jsem medvěda, poslal jsem ho k jeho otcům a dědům, já, Hádží Halef Omar ben Hádží Abú'l Abbás ibn Had ..."
Nemohl pokračovat, protože jsem rovněž vyskočil, popadl ho za krk a silou jsem ho stlačil dolů. Byl jsem už opravdu velmi rozhněván.
"Jen ze sebe vyprav ještě hlásek, a ucítíš mou pěst, ty slepičí mozku!" pohrozil jsem mu. "Zůstaň tady nahoře a rychle zase nabij. Jdu se podívat, jestli kořist ještě zachráním."
Zapomněl jsem na svou sotva vyhojenou nohu a seskočil jsem s balvanu. Dole jsem se rychle skrčil, uvolnil dýku a zalícil. Byl-li medvěd ještě nablízku, jistě mě ihned zpozoruje. Bylo slyšet, jak Halef nahoře nabíjí, tady dole však bylo naprosté ticho. Nic jsem neslyšel a nic neviděl. Zjistil jsem jen tolik, že medvěd už u návnady není.
Přesto jsem musel zachovat krajní opatrnost. Starý medvěd by mohl být lstivý a nevrhnout se na mne hned. To by pro mne bylo nebezpečné, protože kdyby balvan obešel, narazili bychom přímo na sebe. Proto jsem na několik kroků od balvanu poodešel, ale tak, abych jak na balvan, tak na návnadu viděl.
Čekali jsme a naslouchali soustředěně, ale stále se nic nedělo.
Náhle však zazněl z domu výkřik, pak další - a potom bylo slyšet zoufalé volání:
"Nech mě, pusť mě! Pryč, pryč! Pomoc, pomoc!"
"To je Múbarek!" křikl na mne Halef.
Než jsem mohl odpovědět, zaslechli jsme výstřel. Poznal jsem tu zvláštní dutou ránu: byla to Oskova černohorská ručnice.
"Medvěd je u kůlny," zavolal jsem na Halefa přitlumeným hlasem. "Pojď rychle dolů!"
"Al hamdu li'lláh! Přece jen ho dostaneme!" zajásal.
Seskočil, upadl, zvedl se a běžel kolem mne. Následoval jsem ho se stejným spěchem. Po několika krocích jsem však ucítil píchnutí v kotníku. Seskok se skály asi mé noze příliš neprospěl. Musel jsem svůj poklus zmírnit. Přitom jsem dělal zdravou nohou dlouhé kroky a nemocnou jsem táhl za sebou.
Vtom projel nočním tichem nepopsatelný výkřik. Byl to Múbarek, či to byl Halef, který se mezitím dostal až k domu? Vběhl snad neopatrně medvědu přímo do cesty? Strachem o Halefa mi vyvstal na těle pot. Nesměl jsem již brát ohled na svou nohu, a proto jsem běžel co nejrychleji.
Zazněl i Oskův a Umarův hlas. A zase výstřel! Na neštěstí mi v cestě ležel kámen. Neviděl jsem ho, upadl přes něj a natáhl se na zem. Puška mi vypadla z

ruky a odletěla bůhvíkam.
Rychle jsem se sebral a rozhlédl se. Pušku jsem neviděl. Neměl jsem čas, abych ji pracně hledal. Domníval jsem se, že je Halef v nebezpečí, a nechtěl jsem tedy ztratit ani vteřinu. Spěchal jsem dál a vytáhl z opasku dýku. Doběhl jsem ke kůlně.
"Osko, kde je medvěd?" křičel jsem již z daleka.
"Venku!" odpověděl z kůlny.
"Byl tu Halef?"
"Ano, ale běžel zase za medvědem."
Stál jsem u prkenné stěny. Byla z ní vytržena dvě prkna.
"Tudy chtěl medvěd dovnitř," oznamoval Osko. "Poslal jsem mu kulku."
"A zasáhls ho?"
"To nevím. Prkna se vylomila až po mém výstřelu."
"Na kterou stranu běžel Halef ?"
"Doprava, pokud to bylo možno rozeznat."
"Zůstaňte uvnitř a dávejte pozor! Medvěd se může ještě vrátit."
Běžel jsem dál udaným směrem. Domovní dveře byly otevřené, někdo v nich stál - to jsem viděl podle stínu, který postava vrhala.
Uvnitř hořely louče. Na zemi leželo lidské tělo. Klopýtl jsem přes ně, ale neupadl jsem.
"Střílej přece, střílej!" volaly dva hlasy z místnosti.
Byl jsem pouhých deset kroků ode dveří a poznal jsem, kdo tam stojí. Byl to Halef. Zvedl pušku a mířil do místnosti. Zahřměla rána. Potom vylétl a upadl, jako by ho odhodila silná paže. Vzápětí se za ním objevil medvěd, prodral se po všech čtyřech úzkými, nízkými dveřmi ven a rychle se zase napřímil.
Také Halef hned zase vyskočil. Oba, on i medvěd, stáli hrozivě proti sobě - jen na tři kroky vzdáleni. Hádží uchopil pušku za hlaveň a napřáhl se k úderu pažbou. V tom okamžiku mě zahlédl, protože jsem zrovna stál ve světle.
"Ó sidi, nemám již žádnou kulku!" volal na mne.
Šlo to všechno mnohem rychleji, než je možné vylíčit.
"Zpátky!" vykřikl jsem a odstrčil Halefa, až zavrávoral. Zvíře udělalo půlobrat ke mně, otevřelo chřtán a vyrazilo dlouhý, vzteklý řev. Ucítil jsem jeho horký, smrdutý dech. Bleskurychlý obrat - medvěd po mně chňapl, ale hrábl jen do vzduchu, protože jsem již nestál před ním, nýbrž po jeho pravé straně. Levou rukou jsem ho uchopil za srst na šíji, pravou jsem se zeširoka rozpřáhl a vrazil mu dvakrát nůž až po násadu mezi žebra. Vše se odehrálo tak rychle, že měl dvě smrtelné rány dřív, než jeho řev dozněl.
Otočil se na zadních nohách ke mně, avšak jeho tlapa mě jen pohladila po rameni. Samozřejmě že jsem v něm dýku nenechal vězet. Dvěma skoky jsem se dostal z dosahu jeho drápů. Zůstal jsem nehnutě stát a upřeně jsem zvíře pozoroval. Připravoval jsem se k nové ráně, kdyby jí bylo zapotřebí.
Ale medvěd se po mně nehnal. Stál bez hnutí se široce rozevřeným zpěněným chřtánem a upíral na mne svá malá jiskřící očka.
Zavírala se mu pomalu a on se marně snažil je znovu otevřít. Jeho mohutným tělem proběhlo zachvění, klesl nejdříve na přední tlapy a pak pomalu a trhaně upadl na bok. Vydal ještě tiché, chrčivé zabručení, natáhl údy a bylo po něm.
"Alláh akbar!" zvolal Halef, který strnule stál na místě. "Alláh je veliký a tento medvěd je skoro také tak veliký. Sidi, je po něm?"
"Doufám. Poděkuj tisíckrát bohu, že vše šťastně skončilo."
"Ano. Buď Alláhu čest a chvála! Bylo to hrozné!"
Chtěl se ke zvířeti přiblížit.
"Počkej," zadržel jsem ho. "Ještě nevíme bezpečně, jestli je opravdu zhaslý. Nejprve to zjistím."
Přistoupil jsem ke zvířeti, přidržel mu revolver u zavřeného oka a dvakrát jsem stiskl. Nehnul se.
"Teď se můžeš na něj podívat. Není mnohem větší než ty?"
"Ano, myslím, že je dokonce ještě větší, než jsi ty, sidi. Ujišťuji tě ale, že jsem se ho nebál, když jsem tak stál proti němu s nenabitou puškou. Jenom srdce se mi málem zastavilo. Ó sidi, děkuji ti za svůj život!"
Halef uchopil mou ruku a přitáhl si ji na prsa.
"Nech toho! Jednal bys na mém místě stejně. Ale co to tělo, které leží tam vzadu? Bude to asi starý Múbarek. Je mrtvý. Poslední záchvat horečky ho vyhnal ven. Udivuje mě jen, že se tak rychle zhroutil."
"Stál u něho medvěd. Že by ho to zvíře zabilo?"
"Možná. Teď se však nejdřív podíváme po ostatních."
Vešli jsme do světnice. Když jsem se podíval nahoru, odkud sem proudilo světlo, viděl jsem tam konakciho a oba naše hostitele sedět na trámech. V rukou měli hořící louče.

"To jsi ty, efendi?" ptal se Džemal. "Kde je medvěd?"
"Leží přede dveřmi."
"Alláhu, Alláhu!"
Slezli dolů, zhluboka vydechli a Junák řekl:
"Vidíš, že jsme před ním nebyli v bezpečí. Jaká nestvůra! Byl skoro tak veliký jako vůl."
"Měli jste přece nahoře zbraně. Proč jste nestříleli?"
"To by přece bylo od nás pošetilé. Tím bychom ho na sebe upozornili a on by k nám bezpochyby vylezl. Medvěd leze lépe než člověk. Cožpak to nevíš?"
"Vím to. Vy jste tedy nestříleli, ale na Halefa jste volali, aby střílel?"
"Přirozeně! Vždyť medvěda chtěl skolit. My jsme to neměli v úmyslu, a když on zaútočil na medvěda, pak medvěd neměl čas na nás!" dodal Džemal s prohnaným úsměškem.
"Jednali jste velice moudře, ale taky zbaběle! Kde je Múbarek?"
"Venku. Zachvátila ho horečka a vyběhl ven. Kdyby byl neotevřel dveře, nemohl by sem medvěd vniknout. Kde je ten neopatrný člověk?"
"Leží venku mrtvý. Rozděláme zase oheň."
Vyšli za námi, ale k šelmě se přistoupit neodvážili. Rozdělali oheň. Halef odešel pro Oska a Umara.
I oni sotva nacházeli slova, aby vyjádřili svůj údiv nad velikostí zvířete. Medvěd byl jistě dva metry dlouhý a vážil přinejmenším dva metráky. Tři muži měli co dělat, aby ho přitáhli k ohni.
Mezitím jsem vzal hořící větev a poodešel jsem k Múbarkovi.
Halef mě následoval. Stařec nezemřel na své zranění, ačkoliv i to bylo smrtelné. Jeho hlava ležela hluboko zakloněná a prsa byla jedinou změtí masa, krve a přelámaných žeber. Medvěd mu zřejmě nejdřív zlomil vaz a pak roztrhl hrudník. Rána z Halefový pušky ho však vyplašila.
Nepřenesli jsme ani slovo a vrátili se k ohni. Tam Halef vylíčil, co jsme viděli, a vyprávěl, jak byl medvěd zdolán.
Vzhledem k tomu, že zvíře bylo tak velké, nechtěli ani Osko a Umar uvěřit, že jsem se odvážil jít na ně s pouhou dýkou v ruce. U ostatních byl obdiv potlačen myšlenkou na vlastní prospěch.
Junák ohmatal medvěda a řekl:
"Je pěkně zasádlený a dá množství zvěřiny. Také za kožich je možno dostat slušnou částku. Efendi, komu ten úlovek patří?"
"Tomu, kdo ho skolil."
"Tak? Já nejsem stejného názoru."
"Co myslíš ty?"
"Že patří tomu, na jehož pozemcích byl zastřelen."
"Pokud vím, celý tento kraj patří pádišáhovi. Můžeš-li dokázat, žes od něho půdu odkoupil, uvěřím ti, že ti patří. Pak mi ale musíš taky dokázat, že máš nárok na veškerou zvěř, která se na tvém pozemku uloví. Když se medvěd přiblížil, zalezl jsi. To je dostatečný důkaz, žes o něj nestál. My jsme ho však ulovili, patří tedy nám."
"Efendi, tvá úvaha není správná. Medvěd nepatří tobě, patří..."
"... Hádžímu Halefovi," přerušil jsem ho. "Jestli chceš říct tohle, máš pravdu. Ty sám na medvěda nemůžeš uplatňovat nejmenší nárok. Musel jsem ti dokonce zaplatit i návnadu. Přenecháme ti ale část zvěřiny - můžeš nám za to být vděčný."
"Cože?" podivil se Halef. "Mně že patří medvěd? Ne, sidi, je tvůj. Tys ho přece skolil."
"Zasadil jsem mu poslední ránu. Zahynul by i bez mé dýky, ovšem ne tak rychle a bezpečně. Podívej se! Blízko u obou zásahů dýkou uvidíš dírku, kterou do kožichu vyvrtala tvá kulka. Prošla mu blízko srdce a byla to rána smrtelná. Proto je úlovek tvůj."
"Ó sidi, majitel tohoto úlovku by již nežil, kdybys ho byl nezachránil. Chceš mi dát dar, který nemohu přijmout."
"Budeme tedy postupovat podle starého myslivecké práva.
Tys zvíře postřelil, dostaneš tedy kožich. Já jsem je pak probodl dýkou, moje je tedy zvěřina. Tlapy a jednu kýtu si vezmeme, ostatní necháme Junákovi, aby neřekl, že nedbáme jeho vlastnických práv."
"Sidi, kožich je opravdu můj? To je přece z celého medvěda to nejlepší! Jak se bude Hanne, nejmilovanější ze všech žen, divit, až se k ní vrátím a ukáži jí tuto kořist! A můj synáček, pojmenovaný po tobě a po mně, Kára ben Hádží Halef, bude spát na medvědí houni a stane se z něho veliký, slavný válečník, protože síla zvířete přejde na chlapce. Ano, ano, kůži si vezmu. Kdo ji stáhne?"
"Já. Musíme vzít nejprve mozek, tuk a dřevěný popel, abychom je vetřeli do kůže. Tak zůstane vláčná a neshnije. Tvůj kůň bude muset nést dvojnásobnou zátěž."

Mé rozhodnutí se setkalo s obecným souhlasem. Junák přinesl starý dřevěný džber, do něhož se měla naložit medvědí zvěřina, aby se pak vyudila. Nádoba se k svému majiteli dobře hodila. Kdo ví, co se v ní už všechno vystřídalo! Nikdy ji však nečistil. Než jsem se pustil do práce, otázal jsem se Junáka, co se stane s Múbarkem.
"Musíme ho pohřbít," řekl. "Pomůžete mi při tom? Musí se to stát ještě této noci."
"Není naší věcí kopat mu hrob. Na nás, jeho nepřátelích, to přece nemůžeš chtít. Máš potřebné nářadí?"
"Mám krumpáč a lopatu."
"Takže stejně mohou pracovat jen dvě osoby. Pusť se s konakcim do práce a tvá žena ať ti pomůže. Vyhledej vhodné místo. Při pohřbu budeme. Nepřátelství nemá trvat až za hrob."
"Pohřbíme ho tedy tam, kde medvěd přepadl koně. Nechci mít hrob hned u domu."
Když jsme medvěda stáhli z kůže, napíchli jsme jeho přední tlapy na větev jako na rožeň. Byly tak veliké a tučné, že jsme se všichni vydatně najedli.
Přátelé mi pak pomohli oškrabat z vnitřní strany kůže zbytky masa, důkladně jsme ji natřeli medvědím mozkem a sádlem i popelem ze dřeva. Takto vydělanou houni jsme přivázali za sedlem Halefova koně.
Když jsme byli hotovi, přišel Junák s Guskou a oznámili nám, že hrob je vykopán. Zvedli mrtvého a my jsme je následovali.
Je to vždy vážná věc, stojíme-li u hrobu člověka. Zda mu vděčíme za dobro, či za zlo, to vše nic neznamená. Zde mizí jakákoliv msta.
Člověk nemyslí na nic jiného než na vážné slovo věčnost Já aspoň jsem necítil nic jiného než soucit s nepřítelem, který zemřel tak ukrutnou smrtí.
Po obřadu jsme přenechali Džemalovi a Junákovi, aby hrob zasypali, a vrátili jsme se k ohni. Nyní jsme již mohli klidně pustit koně z kůlny, medvěda jsme se již nemuseli bát. Toužili jsme strašně po odpočinku, dali jsme si proto sedla pod hlavu a snažili se usnout. Z opatrnosti však jeden z nás musel bdít. Každou hodinu jsme se chtěli střídat. Nemohli jsme přece věřit těm třem, kteří teď stáli u hrobu.
Před spánkem jsem ještě prohlédl svou nohu. Ohmatal jsem ji velmi důkladně, nepociťoval jsem však žádnou bolest. Pušku jsem mezitím našel. Zbraně ležely teď tak blízko, že stačilo natáhnout ruku. Zavřeli jsme oči.
Ještě jednou jsme však byli vyrušeni. Oba muži spolu se ženou chtěli odnést medvěda do domu. Dostal jsem nápad. Znovu jsem vstal a uřízl si pořádný kus tlusté tukové vrstvy. Ti tři u toho stáli, ale nezeptali se mě, proč to dělám. Přitom jsem zpozoroval, že Junákovi, jenž byl teď bos, chybí na levé noze malíček.
"Máš na levé noze jen čtyři prsty. Jak jsi ztratil malíček?" zeptal jsem se.
"Těžce naložený vůz mi přejel nohu a rozdrtil mi ho. Visel už jen na kůži, takže jsem si ho musel uříznout. Proč se ptáš?"
"Jen tak. Zahlédl jsem právě tvou bosou nohu."
"Vezmeš si ještě nějakou zvěřinu, nebo ji můžeme odnést?"
"Odneste si ji dovnitř, je vaše."
Odvlekli těžký medvědí trup. Přátelé mě pozorovali a Halef se mě zeptal:
"K čemu sis vzal to medvědí sádlo, sidi? Nepotřebujeme je přece."
"Možná že je budeme potřebovat. Až přijdeme do Jeskyně drahokamů a bude tam tma, uděláme si z něho lampičku."
"Ale to budeš potřebovat i knot. Tady ještě leží hadr, do kterého byl zabalen salám. Junák ho zde nechal. Můžeme do něho tuk zabalit a ještě nám poslouží jako knot."
"Udělej to. Nechci se toho hadru ani dotknout."
"A já se ho mám dotýkat?"
"Ty se ho přece nemůžeš štítit, když jsi s takovou chutí..."
"Mlč, sidi!" skočil mi do řeči. "Nechci už nic slyšet a udělám, co si přeješ."
Vstal, zabalil tuk a zastrčil balíček do tašky u sedla.
Od té chvíle nás již nikdo nevyrušoval, musel jsem však zase brzy vstát, protože mi los určil druhou hlídku.
V domě, ještě svítilo světlo. Byl jsem unaven, a abych se udržel bdělý, chodil jsem sem a tam. Došel jsem tak až ke dveřím. Byly zavřeny na závoru. Z oken vystupoval čpavý dým a vonělo opékané maso. Nahlédl jsem dovnitř a mé tušení mě nezklamalo. Ti tři si rozdělali oheň a opékali medvědinu, ačkoliv se již večer vydatně najedli koňského masa.
Mohl jsem je pohodlně pozorovat, ale nerozuměl jsem ničemu, protože jsem stál u čelního okna a oni seděli u zadní stěny. Přímo nad nimi však bylo jedno nezasklené okno, kterým také proudil kouř. Přiblížil jsem se tam potichu, vzal jsem kapesník, přidržel si ho před ústy a nosem, zavřel oči a strčil hlavu

hluboko do okenního otvoru. Nemohli mě spatřit, protože zeď byla velmi široká a okno bylo vysoko nad jejich hlavami.
"S těmi lotry musíme jednat chytře a opatrně," říkal právě Džemal. "Slyšeli jste přece, že ten Almán podezírá jak mne, tak i vás. Ti čubčí synové mají ďábla v těle. Všechno vyčenichají. Ale dnešní noc je jejich nocí poslední."
"Kéž by!" řekl Junák. "Znám svého švagra uhlíře. Nebojí se ani pekla. Ale od té doby, co jsem ty lidi viděl, jsem na pochybách. Jsou opatrní a odvážní zároveň."
"To jim nepomůže."
"Ale kdo jde s dýkou v ruce proti medvědovi a zabije ho, aniž přitom sám byl zraněn, ten taky může zakroutit krkem mému švagrovi."
"K tomu nesmí dojít. Do léčky je vlákáme lstí a pak je zabijeme."
"Vždyť jim ale žádná kulka neublíží!"
"Nevěř tomu! Ale i kdyby tomu tak bylo, nejsou snad jiné zbraně než pušky? Nebudeme střílet ani bodat. Vlákáme je do jeskyně a zapálíme tam dříví. Prostě se udusí."
"Ano, je možné, že to můj švagr chce tak udělat. Oba Alacyové však trvají na tom, že efendi má zahynout jejich rukama, a Bárúd el Amáza chce usmrtit toho, jenž si říká Osko. Chce se mu pomstít.
Snažil jsem se jim to rozmluvit, oni však trvali na tom, že je budou čekat u Ďáblovy skály s praky a čakany. Proto si vzali s sebou i mé dva praky."
"Blázni! To tedy bezpodmínečně dojde k boji."
"Ó ne! Cizinci nebudou mít na obranu čas, protože budou přepadeni ze zálohy."
"Nedělej si moc velkou naději! Jak znám tu soutěsku, není se tam kde ukrýt. Chlapci by se museli skrýt napravo nebo nalevo v křovinách. To však není možné, protože skály jsou po obou stranách tak příkré, že nahoru nelze vylézt."
"Mýlíš se, Džemale. Je tam jedno jediné místo, kde to jde. Zleva teče dolů potůček. Jeho řečištěm se dá vystoupit, nebojíš-li se ovšem vody."
"Ale Alacyové mají, pokud vím, s sebou koně."
"Odvedou je nejdřív k švagrovi. Odtamtud to není příliš daleko.
Pak se vrátí a vylezou na skálu. Čakan vržený shora musí roztříštit každou lebku, na kterou míří. To místo znám velmi dobře. Musíš lézt padesát až šedesát kroků vodou, pak je skalní stěna překonána.
Pokračuješ-li asi sto padesát kroků mezi keři a stromy, dostaneš se k místu, pod nímž rokle tvoří zákrut. V tomto místě ti na cestě dole nemůže uniknout ani človíček. To místo bude hrobem cizinců."
"To je tedy pro mne nebezpečné!"
"Proč?" zeptal se Junák.
"Protože mohu být zasažen i já."
"Nesmysl! Alacyové přece míří přesně!"
"Na to nemohu spolehnout."
"Tak zůstaň trochu zpět!"
"Když to udělám, mohli by se zastavit i cizinci."
"Tak jeď vpředu! Potok nepřehlédneš. A až uvidíš zákrut, budeš předstírat, že se ti splašil kůň. Dáš mu několik ran, takže se dá do klusu. Pak tě již ani čakan, ani kámen z praku nezasáhne."
"Ano, to je to jediné, co mohu udělat."
"Ostatně je upozorním, aby si dali dobrý pozor a nezasáhli tě."
"Ty s nimi ještě budeš mluvit?" ptal se Džemal.
"Jistě! Kdo není při dělení kořisti, vystavuje se nebezpečí, že nic nedostane. Teď mě mrzí dvojnásob, že jsem přišel o koně. Musím jít pěšky."
"Přijdeš pozdě."
"Ne, nemyslím. Jsem dobrý běžec. Až se najím, vydám se na cestu. Doufám jen, že toho Almána nenapadne vyrazit brzy ráno!"
"Postarám se o to, aby to neudělal," uklidňoval konakci svého statečného spojence. "Položím jim do cesty několik překážek, aby se nedostali rychle kupředu. Bude-li to zapotřebí, tak zabloudím. V každém případě budou ale mít podezření, až ráno zjistí, žes pryč."
"Snad se najde nějaká výmluva, která je uklidní..."
V té chvíli mi kouř zavanul tak zprudka do nosu, že jsem musel stáhnout hlavu zpátky a ustoupit trochu stranou. Když jsem se zase podíval dovnitř, Junák již vstal. Nemohl jsem déle poslouchat, protože by mě při prvním pohledu do okna uviděl. Vrátil jsem se tedy zpátky ke svým přátelům a tiše se u nich posadil. Zatímco jsem přemýšlel o tom, co jsem vyslechl, napadlo mě, že nejlépe bude, když vyrazíme hned. Nápad jsem však zavrhl. Neznali jsme krajinu a Džemal by nás stejně vodil tak dlouho kolem dokola, až by měl jistotu, že Junák došel k cíli. Bylo proto rozhodně lepší zůstat zde. Junák nejnebezpečnější místo popsal tak důkladně, že mi ujít nemohlo. Doufal jsem, že najdu nějaký způsob, jak. se nebezpečí vyhnout.

Když mě Halef vystřídal, vyprávěl jsem mu vše, co jsem slyšel a co chci udělat. Souhlasil se mnou.
"I já půjdu poslouchat, sidi," řekl. "Možná že uslyším také něco důležitého."
"Radši ne! Slyšel jsem toho dost, a jestli tě chytí, doplatíme na to jen my. Nemusí ani vědět, že jeden z nás bdí."
Podle evropského času byly již dvě hodiny, když jsem znovu ulehl. Bylo tedy šest, když mě budil Umar, poslední stráž.
Zašli jsme k potoku a umyli se. Potom jsme chtěli vejít do domu.
Byl zavřen. Když jsme zaklepali, přišla Guska a otevřela.
"Kde je náš průvodce?" zeptal jsem se.
"Ještě spí."
"Tak ho probudím."
Ležel na hadrech, které dříve sloužily za lůžko Múbarkovi, a tvářil se, že spí. Když jsem mu dal několik štulců, vyskočil, zažíval, upřel na mne rozespalé oči a řekl:
"Ty, efendi? Proč mě již budíš?"
"Protože chceme vyrazit."
"Kolik je hodin?"
"Dvanáct." (To bylo podle našeho času půl sedmé.)
"Teprve? Můžeme ještě celou hodinu spát."
"Mohli bychom spát i celý den, ale neuděláme to."
"Není přece tak naspěch."
"Ne, ale rád vyjíždím za ranního chládku. Kde je Junák?"
"Cožpak tu není?"
Džemal se rozhlížel, jako by ho hledal. Stará řekla:
"Můj muž šel do Glogoviku."
"Tam, odkud jsme přišli? Pročpak se s námi nerozloučil?"
"Nechtěl vás budit. Chce nakoupit sůl. Potřebujeme ji, abychom mohli naložit medvědinu."
Ukázala na zvěřinu, která ležela v rohu a příliš vábně nevypadala.
"Pozdravuj tedy od nás svého muže, až se vrátí!"
"A jak to bude s placením, efendi?"
"S placením? A za co?"
"Poskytli jsme vám přece pohostinství!"
"Spali jsme venku, pod širým nebem. Za to platit nebudu. Tak nasedni, Džemale, jedeme!"
"Musím se přece napřed najíst," prohlásil.
"Tak se rychle najez!"
Rozdělal si oheň, opekl kus medvědího a jedl je polosyrové.
Mezitím jsme osedlali koně. Medvědí kýtu se třemi zbývajícími tlapami jsme zabalili do deky a Osko vzal balík za sebe na koně.
Náš průvodce byl mezitím hotov, a tak jsme všichni vyrazili.
Guska nás nechtěla nechat odjet bez placení. Spílala nám, že ji chceme podvést. Ale Halef vytáhl bič a práskl jím tak blízko u jejího obličeje, že zaječela a běžela se schovat do domu. Pro jistotu za sebou zavřela na závoru a oknem na nás vychrlila takové kázání, že jsme ještě dlouho za sebou slyšeli její vřískavý hlas. Na několika piastrech nám nezáleželo, tito lidé však usilovali o náš život. Byli bychom blázni, kdybychom za to nic, co jsme tu dostali, ještě platili.

V ĎÁBLOVÉ ROKLI

Za kouzelného podzimního jitra jsme opouštěli dějiště našeho nočního dobrodružství, při němž starý Múbarek našel tak hroznou smrt. Jeli jsme mezi příkrými kopci, nad nimiž se jako hroziví obři tyčily temné skalní masívy. Po hodině mi připadalo, jako bychom jeli stržemi Pyrenejí.
Nikde nebyl volný výhled. Tmavý prales nás pohltil. Pralesů je několik druhů. Nedotčený prales tropických krajin, hustý, práchnivinou páchnoucí prales Litvy, vznešený, světlý prales amerického Západu, přirozené, přímé, jakoby zahradníkem založené parky Texasu. Každý je úplně jiný. Les v Šar Dajgu nebylo však možno přirovnat k žádnému z uvedených druhů. Člověk zde bezděky myslel na zašlé kultury, jež smrt zakryla lesním stínem.
Asi po třech hodinách se terén začal prudce svažovat a my postupovali širokým příčným údolím, jehož druhá strana se tyčila k nebi skoro kolmo. Byla to opravdová skalní stěna, zdánlivě neporušená, která se táhla dlouhé hodiny od severu na jih. V trhlinách a výčnělcích se uchytily mocné smrky a jedle a vysoko nahoře se rozprostíral temný les jako černá obruba. Dno údolí však bylo porostlé nádhernou trávou. Navrhl jsem proto, abychom si tu alespoň na čtvrt hodiny odpočinuli a nechali koně napást.

Džemal byl srozuměn a seskočil ihned s koně. Tímto zdržením se jistě zvětší náskok, který měl Junák. Náš průvodce netušil, že jsem sestoupil s koně právě kvůli Junákovi, pastva pro koně byla pro mne jen záminkou.
Údolím protékal dosti široký potok, na jehož břehu stála ojedinělá křoviska. V okamžiku, kdy jsme vyjeli z lesa a měli před sebou údolí jako na dlani, zahlédl jsem v trávě pěšinku, vedoucí k vodě. Byla to určitě Junákova stopa. Myslel si zřejmě, že budeme tak nepozorní a stopa nevzbudí naše podezření.
Vody bylo v řečišti od předvčerejška ještě hodně. Dno bylo asi jako mulda, soudě podle plochých břehů, a proto jsem se domníval, že tam na břehu najdu otisky nohou. Konakci stopu vůbec nezpozoroval. Sedl si na bobek, nacpal si čibuk a zapálil si ho.
"Halefe," řekl jsem tak hlasitě, aby to Džemal slyšel, "co to je asi v za pěšinku, která vede tuhle přes trávu?"
"To bude stopa, sidi," odpověděl, hrdý na to, že se může pochlubit získanými znalostmi.
"Je lidská, nebo zvířecí?"
"Abych to mohl posoudit, musím si ji nejprve důkladně prohlédnout."
Odešel a prohlížel zkoumavě stopu. Pak mi oznámil:
"Sidi, mohl by to být člověk, ale mohlo by to být i zvíře."
"Tak! Abychom zjistili něco takového, nemusíme přece stopu tak důkladně zkoumat. Nebo se tu snad mohl procházet sultánův palác?"
"Chceš se mi vysmívat? Vsadím se, že ani ty neurčíš, kdo stopu zanechal. Pojď sem!"
"Kvůli tomu nemusím chodit až k tobě. Šel tu nějaký člověk a byl bos."
"Jak to ale chceš dokázat?"
"Snadno. Může tohle být stopa čtyřnohého tvora?"
"Ne."
"Je to tedy člověk nebo dvounohé zvíře, veliký pták. Který největší pták by tudy mohl jít?"
"Snad čáp."
"Správně. Ten ale chodí pomalu a uvážlivě. Zvedá jednu nohu po druhé a důstojně si vykračuje. Bylo by poznat jednotlivé šlépěje. Je tomu tak v našem případě?"
"Ne. Zde šel někdo, kdo nezanechal jednotlivé otisky kroků, nýbrž nepřerušovanou čáru."
"Správně. Stopa se neskládá z jednotlivých kročejů, jsou to dvě nepřerušované rovnoběžky. Čapí nohy nejsou silnější než prst. Tyhle čáry jsou ale širší než lidská dlaň. Je možné, že tu šel čáp?"
"Není, sidi. Jistě to byl člověk."
"Dobrá, pokračujme. Sám tvrdíš, žes neviděl otisky nohou. Čím je stopa starší, tím uvadlejší musí být pošlapaná tráva. Tahle ještě neuvadla. Co se z toho dá usoudit?"
"Že stopa je ještě čerstvá."
"Správně. Museli bychom tedy rozeznat jednotlivé šlépěje. Jak to, že je nevidíme?"
"To bohužel nevím."
"Závisí to na rychlosti, s jakou ten člověk šel, a taky na tom, jak měkké byly jeho nohy. Spěchal a našlapoval spíš prsty než patou.
Holínky, boty i topánky mají tvrdé paty, které zanechávají ostré stopy. Protože tu ostré stopy nevidíme, neměl ten člověk boty, šel bos. Souhlasíš se mnou?"
"Když to takhle vysvětluješ, musím ti dát za pravdu."
"A kdo asi byl ten bosý muž, co tolik spěchal? Džemale, bydlí tu někdo v lese?"
"Ne, nikdo tu nebydlí," odpověděl konakci.
"Tak si myslím, že si Junák spletl světové strany. Takhle nedojde do Glogoviku, ale k Ďáblově skále."
"Efendi, co tě to napadá! Tak by se přece nemohl zmýlit! Kdybyste byli nespali, určitě byste ho byli viděli odcházet."
"Ale Hádží Hálef Omar mi řekl, že za noci někdo vyšel a že za domem zmizel. Nebylo z toho jasné, kterým směrem."
"To byl určitě Junák, protože odešel ještě za tmy, aby se nemusel vracet pozdě v noci."
"Pak se ale ve tmě spletl a místo doleva šel doprava. Možná že to udělal úmyslně. Podle stopy poznávám, že měl naspěch, proto si myslím, že chtěl uhlíři ohlásit co nejdřív náš příchod."
"Máš ty ale podivné nápady, efendi," řekl konakci v rozpacích.
"Co je Junákovi do toho, že si chceme u Šárky odpočinout?"
"To taky nechápu."
"Tak jistě uznáš, že je nesmysl se domnívat, že to byl on."
"Byl to on. Klidně ti to dokážu."

"To je nemožné. Vyčteš to snad ze stop? Ty ti mohou sice prozradit, jak jsem k svému údivu zjistil, že tudy šel člověk, nemohou ti však říci, kdo ten člověk byl."
"Říkají mi to dokonce naprosto zřetelně. Zvedni se a pojď se mnou." Šel jsem na břeh říčky a ostatní za mnou. V místě, kde onen člověk vešel do vody, zřejmě pomalu a opatrně zkoumal dno nohou. Dno bylo totiž u břehu měkké, nebylo vidět ani písek, ani kamení. Tím jasněji se však daly rozeznat stopy bosých nohou v čisté, mělké vodě.
"Podívej se, Džemale," řekl jsem. "Vidíš pod vodou ty stopy?"
"Ano, efendi. A vidím také, že tvá domněnka je správná. Ten muž byl bos."
"Srovnej teď stopy obou nohou. Vidíš nějaký rozdíl?"
Shýbl se. Asi proto, abych mu neviděl do obličeje. Věděl už, co bude následovat.
"Co to vidím!" zvolal Halef. "Tento muž měl na levé noze jen čtyři prsty! Sidi, byl to Junák, a nikdo jiný!"
Náš průvodce přemohl rozpaky a zase se narovnal.
"Nemohl snad nikdo jiný přijít o prst na noze a jít dnes tudy?" řekl.
"Jistě," odpověděl jsem mu, "bylo by to ale dost podivné. Jen se ještě ptám: Co má Junák v úmyslu, že nás tak klame? Připravuje-li zradu pak dostane místo soli ledek, možná že nádavkem ještě trochu síry a dřevěného uhlí. Víš, co to znamená?"
"Ano, ale přesto ti nerozumím. Z těchto tří látek se vyrábí střelný prach."
"Ovšem, a je-li v tom ještě kousek olova, může se lehce stát, že od Ďáblovy skály půjde rovnou do pekel. Je tu voda hluboká?"
"Ne, koně nebudou muset plavat. Dá se přejít s vyhrnutými nohavicemi. Vydáme se zase na cestu?"
"Ano. Zdrželi jsme se už víc než čtvrt hodiny. Kam vede cesta na druhé straně potoka?"
"Vidíš tu tmavou, svislou čáru naproti ve skalní stěně? To je vchod do úzkého údolí. Nazývá se Ďáblova rokle, protože vede k Ďáblově skále. Tam jedeme."
"Za jak dlouho dojedeme do té rokle?"
"To trvá víc než půl hodiny. Budeš se jistě obdivovat obrovitým skalám, tyčícím se po obou stranách rokle. V této úzké trhlině si člověk připadá jako malý červ mezi vysokými zdmi, sahajícími až do nebe."
"A k západu žádná jiná cesta nevede?"
"Ne, jen tato jediná."
"Pak musíme po ní. Ještě se ale pokusím najít stopy lidí, za kterými jedeme. V trávě je už nenajdu, protože se od včerejška zase vzpamatovala. V mělké vodě je snad ještě rozeznám."
Nemýlil jsem se. O něco výš po proudu vešlo do vody pět koní.
Nemělo cenu pátrat dál, a tak jsme potok přebrodili. Před vchodem do rokle jsme se zastavili. Byla tak úzká, že jen dva jezdci mohli jet vedle sebe. Později se skalní stěny poněkud rozestupovaly.
Byla to kompaktní skalní hmota, nesmírný, přes sto metrů vysoký masív, který podzemní síla roztrhla vpůli. Když jsem se podíval nahoru, zdálo se mi, že se oba okraje masívu dotýkají. Ani napravo, ani nalevo se nedalo vylézt. Skály byly holé a jen tu a tam bylo vidět bídně živořící keř nebo osamělý strom.
"Tak teď už věříš, že tu skálu rozrazil sám ďábel úderem své pěsti?" zeptal se náš průvodce.
"Ano, je to pekelná cesta. Člověk by se nejradši schoulil jako nepatrný hmyz, nad nímž se vznáší hladový pták. Rychle kupředu!"
Džemal jel doposud v našem středu. Teď se však snažil dostat do čela. Protlačil se kolem Halefa a Oska, kteří jeli před námi.
Podle toho jsem poznal, že se blížíme k osudnému místu. Chtěl být vpředu, aby mohl sehrát svou lest s koněm.
Najednou jsme narazili na čirý potůček, mělký a uzoučký, který tekl podél cesty a mizel pak ve skalní rozsedlině. A zároveň bylo vidět, jak se stěny nahoře rozevřely. Po naší levici skála ustoupila a tvořila výstupek, porostlý křovisky a stromy. Nebylo však možné se odtud dostat nahoru. Ten stupeň byl asi šedesát metrů vysoký a Junák říkal, že je nutno na místě přepadu vystoupit vodou padesát až šedesát kroků. Měl bezpochyby na mysli tento výstupek.
Ještě než jsme vyjeli, domluvili jsme se s přáteli, jak se zachováme.
Také oni teď poznali podle terénu, že jsme na určeném místě. Potají na mne vrhli tázavé pohledy a já jim souhlasně pokynul.
Malý horský potůček nám tekl tiše vstříc. Brzy jsme však zaslechli hlasité šplouchání. Dojeli jsme k místu, kde stékal shora a hloubil zářez do měkké horniny. Jemný štěrk se usadil po obou stranách, a vytvořil tak postupem doby vrstvu, která postačovala vyživovat rostliny. Byly to různé vodomilné byliny a křoviny a také kapradí, jímž kraj oplýval. Asi v dvojnásobné výšce jezdce byla

jedna z těchto rostlin napůl vytržena. Zadržel jsem koně a podíval se nahoru.
"Pojeďte!" vyzval nás konakci, protože i mí druhové se zastavili.
"Počkej okamžik!" řekl jsem. "Pojď sem! Chtěl bych ti ukázat něco zajímavého."
Džemal přijel zpátky.
"Musíš slézt s koně," vyzval jsem ho a sesedl. "Pak to líp uvidíš."
"Ale ztrácíme čas!"
"Najednou máš naspěch! Je to asi hrozně záhadná voda."
"Proč?" zeptal se zvědavě a nechápavě.
Stál jsem na kraji toho malého vodopádu a díval se na jeho spodní stupeň.
Konakci sestoupil a přišel ke mně. Také ostatní sesedli s koní.
"Podívej se tam nahoře na to kapradí. Myslím že tu někdo lezl nahoru, chtěl se přidržovat rostliny a vytrhl ji ze země."
"To byl asi vichr."
"Vichr? Tady v tom zátiší mezi skalami nikdy žádný vichr nebyl. Já ti řeknu, co to bylo - byl to člověk."
"A co je nám po tom?"
"Byl to totiž jeden náš dobrý známý, Junák."
Když jsem to jméno vyslovil, Džemal zbledl.
"Efendi, co máš pořád s tím Junákem? Ten je přece v Glogoviku!"
"Ba ne, je tam nahoře. Podívej se, tady se nahromadil písek.
Junák je hrozně neopatrný. Když chce, abychom věřili, že je.v Glogoviku, nesmí stoupat bosýma nohama do písku. Ví přece, že jsem dnes v noci viděl, že má na jedné noze jen čtyři prsty. A tady je otisk nohy se čtyřmi prsty, stejný jako u potoka. Vylezl tady nahoru. Co tu dělal?"
"To nebyl on, efendi," ujišťoval nás úzkostlivě průvodce. "Jeďme dál!"
"Nejdřív se musím přesvědčit, kdo z nás má pravdu. Vylezu nahoru a podívám se po tom člověku. Hádží Halef mě doprovodí.
Doufám, že to šťastně přežiju. Myslím, že jet dál je mnohem nebezpečnější. Tam nahoře jsou lidé, a to lidé s čakany a praky."
"Alláhu!" zvolal zděšeně.
"A tam vpředu cesta zahýbá a..."
"Jak to můžeš vědět? Tam přece ještě vůbec nevidíš!"
"Myslím si to. Takovéhle místo je nebezpečné pro každého, kdo projíždí dole, zatímco na něj nahoře číhají. Proto se teď nahoře porozhlédnu."
V Džemalovi by se krve nedořezal. Koktal:
"Nevím opravdu, proč jsi tak podezíravý!"
"To přece není tak těžké uhodnout. A abys mi neudělal čáru přes rozpočet, smíš od tohoto okamžiku mluvit jen potichu."
"Ó efendi!" vyjel na mne naoko zlostně, aby zakryl svůj strach.
"Nenamáhej se zbytečně! Nebojím se tě, protože už nemáš zbraně."
Rychlým pohybem jsem vytáhl Džemalovi z opasku nůž a pistoli.
Jeho puška visela u sedla. Současně ho Osko a Umar uchopili zezadu tak pevně, že se nemohl ani hnout. Chtěl křičet, neudělal to však, protože jsem mu přitiskl jeho vlastní dýku na prsa a pohrozil:
"Jediné hlasité slovo, a probodnu tě! Nestane se ti nic, když budeš zticha. Víš, že ti nevěřím. Jestli nás poslechneš, přestaneme tě třeba podezírat. Svážeme tě a Osko s Umarem tě ohlídají do té doby, než se s Halefem vrátíme. Pak rozhodneme, co s tebou udělat.
Vykřikneš-li, probodnou tě. Když ale poslechneš, dostaneš své zbraně nazpátek a budeš nám dělat průvodce jako dosud."
Chtěl se ohradit, ale dotek Oskovy dýky ho umlčel. Svázali jsme ho a donutili, aby se posadil, "Víte, co dělat," řekl jsem oběma strážcům. "Dbejte, aby se i koně chovali tiše. Cesta je tak úzká, že ji můžete dobře uhájit.
Nikdo nesmí projít bez vašeho souhlasu. A kdyby se stalo něco nepředvídaného, vrátíme se při prvních výstřelech. Kdybyste však vy slyšeli střelbu, zůstaňte klidně dole, nemusíte se o nás bát."
Nedbal jsem na zuřivé pohledy, jimiž mě konakci provázel, a začal jsem šplhat nahoru. Halef za mnou. Bylo to poněkud namáhavé, nikoli však nebezpečné. Voda byla mělká a vymleté stupně byly tak nízké a následovaly po sobě tak bezprostředně, že jsme mohli vystupovat jako po schodišti.
Junák měl pravdu. Ušli jsme padesát nebo šedesát kroků a byli jsme nahoře. Skalní stupeň, na němž jsme se octli, byl široký asi sto kroků. Plocha byla zvětralá, pokrytá silnou vrstvou humusu. Rostly zde listnaté i jehličnaté stromy a mezi nimi tak husté keře, že jsme si lepší místo nemohli přát.
"Co teď?" zašeptal Halef.
"Budeme se plížit dopředu. Mezi těmi keři nás nikdo neuvidí.
Junák říkal, že se musí jít na tomto skalním stupni asi sto padesát kroků, než se dostaneš k zákrutu. Tam jistě ti darebáci dřepí. Musíme ale být už tady

opatrní. Drž se pořád za mnou!"
"Možná že tady někdo stojí na stráži."
"To by stál vpředu, na tom útesu. Budeme-li postupovat dál vlevo, obejdeme ho a nemůže nás ani uvidět, ani uslyšet. Jestli přece jen na někoho narazíme, zneškodníme ho rukama, úplně tiše. Vzal jsem si s sebou řemen, kdybychom někoho museli spoutat."
"Mám své řemeny také s sebou. Náramně se mohou hodit."
"Střílet budeme jen v krajním případě. A ani tehdy nebudeme zabíjet. Kulka do nohy povalí i nejzarputilejšího nepřítele. Tak vpřed!"
Postupovali jsme bez hluku a snažili se nedotýkat větví. Chtěli jsme se dostat víc doleva, ale nedošli jsme ještě daleko a uslyšeli jsme zprava zvuky. Zůstali jsme stát.
"Co to může být?" šeptal Halef.
"Někdo si brousí nůž o kámen. To je ale neopatrnost!"
"Vždyť netuší, že někdo vylezl nahoru. Půjdeme dál?"
"Ne. Musíme vědět, kdo to je. K zemi! Budeme se plazit."
Pomalu jsme se sunuli k místu, odkud zaznával zvuk, a dostali jsme se brzy ke skalnímu útesu. Tam seděla hlídka - Suef. Brousil dýku s takovým zápalem, jako by za to byl placen stříbrnými piastry. Byl k nám obrácen zády.
Jistě měl za úkol zjistit, kdy přijedeme, jenže si zvolil místo, odkud nás mohl zahlédnout teprve, až bychom byli přímo pod ním.
Kdybychom však byli jeli roklinou jen o několik kroků dál, byl by nás spatřil.
"Co teď?" zeptal se skoro neslyšně můj malý druh. "Necháme ho tu klidně sedět?"
"Ne! Roste tu mech, vezmi ho plnou hrst. Popadnu Suef a zezadu za krk, že bude muset otevřít ústa. Pak mu do nich nacpeš mech, dřív než začne křičet. Polezu napřed. Jak od něho budu na metr, můžeš vyskočit a vrhnout se na něj."
Opatrně jsme se plazili k Suefovi. Nedaleko za ním stál strom, jímž jsem se kryl. Kmen byl teď přesně mezi mnou a hlídkou. Už jsem byl u stromu. Ještě dvě vteřiny a byl jsem u Suefa. Za mnou se vzpřímil Halef, hotovil se ke skoku. Ale hádží byl synem pouště, nebyl to Indián. Šlápl na suchou větvičku, ta zapraskala a Suef se k nám obrátil tváří.
Žádný malíř by nedokázal zachytit ten výraz strnulého úleku.
Suef chtěl křičet, ale asi by ze sebe nevypravil ani slovíčko, i kdybych mu dopřál čas. Skočil jsem okamžitě k němu a sevřel mu hrdlo. Kopal nohama a máchal rukama, potom rozevřel doširoka ústa a zalapal po dechu. Ale to už tu byl Halef a strčil mu mezi zuby mech. Ještě jsem ho chvilku držel. Pohyby ustaly, a když jsem stisk povolil, byl v bezvědomí.
Zvedl jsem ho a odnesl do křoví. Dýka mu vypadla, puška ležela vedle něho. Halef obojí přinesl. Opřeli jsme Suefa vsedě o strom a připoutali ho tak, aby vzadu svázanýma rukama objímal kmen.
Pak jsme mu ještě přivázali k ústům na několikrát složený cíp jeho kabátu, aby snad mech nevystrčil jazykem.
"Tak!" smál se Halef potichu. "Ten je dobře zaopatřen. A co dál, sidi?"
"Budeme pokračovat v průzkumu. Poslouchej!"
Znělo to jako kroky. Opravdu, slyšeli jsme někoho přicházet.
Blížil se k místu, kde dřív seděl Suef.
"Kdo to může být" zašeptal Halef. Jeho oči bojovně svítily.
"Jen se neukvap!" varoval jsem ho.
Protáhl jsem se houštinou a uviděl Bibara. Jeho obrovitá postava se tyčila vedle stromu, za nímž jsem se před chvílí kryl. Zřetelně jsem mu viděl do obličeje. Překvapilo ho, že tu Suef není, a pomalu kráčel dál.
"Pozor!" zašeptal jsem. "Ještě deset nebo dvanáct kroků, a uvidí naše druhy, podívá-li se dolů. A to jistě udělá. Pojď radši tiše za ním!"
Musel jsem se rychle dostat zezadu k Alacyovi. Podařilo se mi to právě včas. Podíval se dolů na cestu. Uviděl naše přátele a ustoupil o několik kroků, aby ho nespatřili. Neotočil se přitom, a přiblížil se mi tak na dosah. Rychle jsem ho chytil levačkou za vaz a pěstí pravé ruky jsem mu zasadil ránu do spánku. Zhroutil se, aniž ze sebe vydal hlásku. A tu již byl u mne i Halef.
"Mám ho také svázat?" ptal se.
"Ano, ale teď ještě ne. Je těžký, pomoz mi s ním!"
Odnesli jsme obra k Suefovi a připoutali ho ke stromu. Jeho ústa nebyla zcela zavřená. Otevřel jsem je nejdříve ostřím a pak střenkou nože. Odvázali jsme omráčenému obru pás a udělali z něho roubík. Protože Bibar byl tak silný, museli jsme mu dát zdvojená pouta, takže jsme již neměli ani kousek řemínku. Laso jsme vzít nechtěli, co kdyby nám ještě někdo vběhl do rukou. Také by se mi mé nenahraditelné laso mohlo lehce ztratit. Pistole a dýku, jež měl Bibar za pasem, jsme položili k Suefovým zbraním.
"Ještě zbývají tři," řekl Halef. "Sandar, Manách el Barša a Bárúd el Amáza."

"Nezapomeň na Junáka, ten je tu taky."
"Toho neřáda nepočítám. Ale co jsou všichni čtyři proti nám dvěma! Co kdybychom šli k nim přímo a odebrali jim pušky, sidi?"
"To by bylo riskantní."
"Ale proč jsme sem tedy lezli?"
"Neměl jsem přesný plán. Chtěl jsem se k nim přiblížit. Co dál, to se mělo ukázat až na místě."
"A ukázalo se. Dva jsou již neškodní. Z těch ostatních si nemusíme nic dělat."
"Nepodceňuj je. Ovšem, kdyby byl v našich rukou ještě Sandar, pak bychom byli s ostatními rychle hotovi."
"Hm! Kdyby tak přišel i on!"
"To by bylo větší štěstí, než můžeme vůbec doufat."
"Sidi, mám nápad! Není možné ho sem přilákat?"
"Jak?"
"Nemohl by ho Bibar zavolat?"
"To není špatný nápad. Mluvil jsem několik hodin s Alacyi a znám jejich hlasy. Bibar má trohu chraptivý a myslím, že bych ho dovedl dost dobře napodobit."
"Udělej to, sidi!"
"To bychom si ale museli najít místo, kde by nás Sandar neviděl, až půjde kolem."
"Takové místo lehce najdeme, stačí nějaký strom nebo keř. Zkusme to!"
Opatrně jsme šli dál, až jsme se dostali na místo, kde rostly blízko u sebe tři vysoké keře, v nichž jsme se schovali.
"Sandare! Sandare! Pojď sem!" zavolal jsem, napodobuje Bibarův hlas.
"Už jdu!" odpověděl.
Zdálo se, že se lest podařila. Stál jsem připraven, pušku v ruce. Za krátkou chvíli jsem uslyšel:
"Kde jsi?"
"Tady!"
Slyšel jsem Sandara přicházet rovnou ke keřům. Teď jsem ho mezi větvemi uviděl. Chtěl kolem nás přejít, bohužel však ne tak blízko, jak jsem si přál. Nemohl jsem dlouho váhat. Vyskočil jsem z houští. Sandar mě spatřil. Jen na vteřinku strnul leknutím, pak chtěl uskočit, ale bylo již pozdě. Udeřil jsem ho pažbou tak, že se zhroutil k zemi. Ani on neměl u sebe pušku nebo čakan, jen pistole a dýku.
"Al hamdu li'lláh!" jásal Halef až příliš hlasitě. "Podařilo se! Jak dlouho mu asi potrvá, než se zase probere?"
"Podíváme se, jak to s ním vypadá. Ta rána by jiného snad usmrtila."
Alacyův tep jsem sotva cítil. Ten se jistě nepřebere dřív než za půl hodiny.
"Tak mu nemusíme ani dávat roubík," řekl Halef. "Ale přivážeme ho!"
Použili jsme k tomu šálu, který měl Alacy místo opasku. Ted' jsme již nemuseli být tak úzkostlivě opatrní. Neplížili jsme se již, šli jsme vzpřímeně, i když stále ještě obezřele.
Tak jsme se dostali k místu, pod nímž cesta tvořila zákrut. I skála tady nahoře zákrut sledovala. Vznikla tak jakási terasa, bašta, na níž se ti padouši usadili. Bylo tu jen několik křovisek. Za jedním jsme uviděli Manacha el Baršu, Bárúda el Amázu a Junáka. Mluvili spolu, ale ne tak hlasitě, abychom jim rozuměli, přestože jsme byli velice blízko.
Místo si pro svůj záměr vybrali opravdu dobře. Museli nás vidět přijíždět a čakan, vržený odtud, by jistě svou oběť zabil. Kousek za nimi, směrem k nám, stály jejich pušky složené do pyramidy, vedle ležely čakany Alacyů a kožené praky, jež jim půjčil Junák. Vedle praků byla malá hromádka hladkých, těžkých oblázků z potoka.
Takový kámen může přinést smrt, vrhne-li ho zkušená ruka.
Ty tři jsme tedy měli v rukou. Seděli na kraji bašty. Manách el Barša byl od ní vzdálen sotva tři kroky. Kdyby chtěli prchnout, museli by kolem nás. Skočit dolů by bylo šílenství. Napjatě se dívali dolů na cestu k místu, odkud nás očekávali. Junák mluvil ze všech nejvíc. Z jeho pohybů jsem usoudil, že vypráví o dobrodružství s medvědem. Chvíli jsme stáli, než jsme zaslechli úryvek rozhovoru.
"Přál bych si, aby všechno proběhlo tak, jak doufáte. Ti čtyři darebáci jsou schopni všeho. Hned po příjezdu se chovali v mém domě jako domácí páni. A Džemal vám bude vyprávět, jak s ním zacházeli. Zavřeli ho i s čeledíny na celou noc do sklepa..."
"A on si to nechal líbit?" zvolal Manách el Barša. "Cožpak se nemohli bránit?"
"A bránili jste se vy? Ne, co nejrychleji jste ujeli!"
"To kvůli vojákům, kteří tyto cizince bohužel doprovázeli."
"Nedoprovázel je nikdo, to později Džemal poznal."

"Šajtán! Jestli je tohle pravda!"
"Je tomu tak! Oklamali vás. Ti lidé nejsou jen smělí jako divoká kočka, nýbrž i prohnaní jako lasička. Dejte si pozor, aby i na dnešní léčku nepřišli! Ten odporný efendi podezírá konakciho i mne. Nebude to dlouho trvat, a jsou zde. Vlastně by tu už měli být. Doufám, že nepoznají, co je tu čeká!"
"To nemohou poznat. Jistě přijdou, a pak budou ztraceni. Alacyové přísahali, že toho Almána zaživa pomalu rozřežou na kousky.
Bárúd si vezme na starost Černohorce Oska a mně musí padnout do rukou ta malá jedovatá ropucha, ten hádží. Jeho bič je tak rychlý, že bude jen dobře, když také pozná, co jsou to jeho rány. Nesmí se ho dotknout ani dýka, ani kulka. Zemře pod bičem. Nikoho z nich nezabijeme hned. Alacyové nemíří na hlavu a také já toho hádžího jen omráčím. Nechci se připravit o slast, že ho ubičuji k smrti. Proč tak dlouho nejedou? Nemohu se toho ani dočkat."
Rád bych byl slyšel ještě víc a doufal jsem, že budou mluvit o Karanírvánhanu. Halef to však již déle nevydržel. Manachova touha ho ubičovat vzbudila jeho hněv. Vystoupil kupředu, přímo před své nepřátele, a zvolal:
"Tady mě máš, když se toho nemůžeš dočkat!"
Svým zjevením vyvolal nesmírnou hrůzu. Junák vykřikl a zvedl ruce - vypadalo to, jako by spatřil strašidlo. Bárúd el Amáza vyskočil a civěl na hádžího jako omráčený. Také Manách el Barša se prudce vymrštil. Vzpamatoval se však rychleji než ostatní. Jeho rysy se zkřivily vztekem.
"Čubčí synu!" zařval. "Ty jsi zde? Ale tentokrát jsi můj! Patříš mně! Teď tě mám!"
Manách chtěl vytáhnout pistoli z opasku. Ale kohoutek či spoušť o něco zadrhly a on nevytáhl zbraň dost rychle. Mezitím již na něj Halef namířil a zavelel:
"Pryč s tou rukou od opasku, nebo tě zastřelím!"
"Jen se opovaž někoho z nás zastřelit!" odpověděl Bárúd el Amáza. "Víc než jednoho z nás nedostaneš, druhý skolí tebe!"
Vytáhl dýku. Beze slova jsem pomalu vykročil s namířenou opakovačkou.
"Efendi! I on je tady!" zvolal Bárúd.
Spustil ruku s dýkou a leknutím ucouvl. Vrazil přitom do Manacha el Barši tak prudce, že ho odhodil až na okraj skály. Manách rozpřáhl ruce, zvedl nohu, aby našel pevnou oporu, a ztratil tak rovnováhu úplně.
"Alláh, Alláh, All...!" zařval a zřítil se s útesu. Bylo slyšet, jak jeho tělo dole dopadlo.
Nikdo z nás se nevzmohl na slovo. Byl to okamžik hrůzy. Taková propast! Manachovo tělo se jistě roztříštilo!
"Alláh ho odsoudil!" řekl konečně Halef, jehož obličej byl smrtelně bledý. "A ty, Bárúde el Amázo, jsi katem, jenž ho do hlubin shodil. Odlož svou dýku, nebo poletíš za ním!"
"Ne, neodložím ji. Střel, mou dýku však okusíš!" zaskřípal zuby Bárúd.
Skrčil se ke skoku a napřáhl ruku k úderu. To byl pro Halefa dostatečný důvod k výstřelu. Nestřelil však, ale rychle o krok ustoupil, obrátil pušku a přivítal soupeře ranou pažbou, jež Bárúda složila k zemi. Arména jsme odzbrojili a svázali ho jeho vlastním opaskem.
Teď zbýval již jen Junák. Seděl stále ještě jako dříve. Při Halefově příchodu se vyděsil, a to, co se stalo potom, jeho strach ještě vystupňovalo. Vztáhl ke mně ruce a žadonil:
"Efendi, ušetři mě! Nic jsem vám neudělal. Víš přece, že jsem vaším přítelem!"
"Ty naším přítelem? Jak to mám vědět?"
"Vždyť mě znáš!"
"Odkud?"
"Vždyť jste této noci odpočívali u mě. Jsem Junák, obchoduji uhlím a sazemi."
"Tomu nevěřím. Jsi Junákovi sice hodně podobný, zvlášť co se čistoty týče - jsi totiž stejně špinavý jako on, ale ty přece nejsi Junák."
"Jsem to já, efendi! Vždyť to musíš poznat. Nevěříš-li tomu, zeptej se Hádžího Halefa."
"Nemusím se ho ptát. Nemá lepší zrak než já. Junák tu nemůže být, protože šel do Glogoviku, aby nakoupil sůl."
"To není pravda, efendi."
"Řekla mi to jeho žena, a té věřím víc než tobě. Kdybys byl opravdu Junák, byl bych ti zavázán a jednal bych s tebou ohleduplněji než s ostatními. Ale protože je zřejmé, že nemůžeš být Junák, musíš očekávat stejné zacházení jako tví čistí druhové, kteří, jak jistě víš, nás chtěli zavraždit. Prohráli svůj život. Budeš tedy viset společně s nimi na těchto krásných stromech."
To ho zvedlo se země.
"Efendi, jsem skutečně Junák," křičel pln strachu. "Povím ti vše, co se stalo v mém domě a v jeho okolí a o čem jsme hovořili. Přece nepověsíš muže, který vás

tak přívětivě přijal!"
"O přívětivém přijetí nic nevím. Jestli jsi opravdu Junák, jak to, žes teď tady, a ne v Glogoviku?"
"Já... chtěl jsem - chtěl jsem sůl přinést odtud."
"Ale! A proč jsi tedy chtěl, abychom si mysleli, že jdeš jiným směrem?"
"Protože - protože," koktal, "mne teprve cestou napadlo, abych šel sem."
"Jen mě zase neobelhávej! Šel jsi sem, aby sis zajistil svůj podíl na kořisti. Proto ti bylo líto, žes přišel o koně a že musíš jít pěšky."
"Efendi, to ti mohl říci jen konakci! Džemal nás podvedl a všechno ti prozradil, viď?"
"Podívejme, jaké přiznání je v tvé otázce. Vím vše. Žes nechtěl, aby nás přepadli tady, a že si vzali s sebou tvé dva praky. Kdyby se přepadení nezdařilo, chtěli nás vlákat do Jeskyně drahokamů a zavraždit nás tam."
Junák svěsil hlavu. Asi si myslel, že nám to všechno vyzradil konakci. Ani mě nenapadlo rozmlouvat mu to.
"Tak mluv!" vyzval jsem ho. "Bude záležet jen na tobě, jestli v tobě uvidím stejného zločince jako v těch ostatních. Tvůj osud teď leží v tvých rukou."
Teprve po dlouhém váhání se přiznal:
"Ten plán vraždy nepochází ode mne. Ti lidé ho vymysleli již dlouho předtím."
"To vím. Ale ty ses ho účastnil ze ziskuchtivosti. To nemůžeš popřít."
"Džemal mě zřejmě očernil víc, než si zasloužím."
"Svůj soud nezakládám na mínění jiných lidí. Mám vlastní oči a uši. A ty mi praví, že sice nejsi strůjcem přepadení, přesto ses ho ale chtěl účastnit. Ostatně nemám čas, abych se s tebou bavil. Odlož dýku! Hádží tě sváže."
"Ó ne, ne!" bázlivě křičel Junák. "Udělám vše, co budeš chtít, jen pověsit mě nesmíš!"
"Nevím, co bys pro mne mohl udělat. Z tvého života nebudu mít žádný užitek."
Chladný tón mého hlasu jeho strach ještě vystupňoval. Když mu Halef vytáhl z rozedraného opasku dýku, zvolal:
"Mohu vám být užitečný, efendi, mohu!"
"Jak?"
Junák se chvíli díval do země. V tváři se mu zračil boj mezi strachem a úskočností. Chtěl-li mi opravdu být užitečný, musel by zradit svého švagra, uhlíře. Přemýšlel asi o lži, která by ho vysvobodila z té zapeklité situace. Po chvilce se na mne podíval upřímným pohledem a řekl:
"Jsi ve velikém nebezpečí, efendi, a přitom o něm nemáš ani tušení. Nebezpečí, jež ti hrozilo zde, je jen nepatrné proti tomu, co tě ještě čeká."
"Jak to myslíš?"
"Když ti to prozradím, daruješ mi život?"
"Ano. Ale nemyslím, že mi řekneš něco nového."
"Uvidíš! Chceš přece najít Žuta?"
Mlčky jsem přisvědčil.
"Jsi jeho nejzavilejším nepřítelem. Múbarek mu poslal spěšného posla, aby ho před tebou varoval. Ohlásil Žutovi, že ho pronásledujete a že vás chce za sebou lákat tak dlouho, až padnete do jeho rukou.
Ostatní, jichž jste se zde zmocnili, bažili po vašem majetku. Proto se vás chystali úkladně přepadnout. Tomu jste šťastně ušli. Žut vám však jede vstříc. Musí být již někde nablízku a vy jste ztraceni, jestliže vás nezachráním já a můj švagr."
"Ale Šárka mi přece taky usiluje o život!"
"Jistě, protože je i on Žutovým věrným. Ale když mu řeknu, že jste mi darovali život, ačkoliv jsem byl zcela ve vaší moci, promění se jeho nepřátelství v přátelství a bude se ze všech sil snažit o to, aby vás zachránil. Já sám vás z hor vyvedu po cestě, po které nebezpečí uniknete."
Tvářil jsem se, jako bych mu věřil.
"Znáš Žuta?" zeptal jsem se ho.
"Znám. Navštěvoval mě často."
"Kde bydlí?"
"V Orosu. Je to náčelník Miriditů a má velikou moc."
"V Orosu? Slyšel jsem, že bydlí v Karanírvánhanu."
Junák se zřejmě zalekl, když jsem to jméno vyslovil. Přesto s úsměvem dodal:
"To ti někdo napovídal, aby tě zmátl."
"Ale takové místo přece existuje."
"Neznám je, a přitom zde vím o každém koutě široko daleko. Věř mi, myslím to s tebou dobře a upřímně."
"Opravdu? No, uvidíme. Jakpak je odtud daleko k tvému švagrovi?"
"Asi čtvrt hodiny jízdy. Nejprve se dostaneš do velikého, okrouhlého údolí, které se nazývá Údolí trosek. Když se dáš odtamtud vpravo, spatříš brzy kouř,

který vystupuje z Šarkových milířů."
"Ty bys nás tam zavedl?"
"Ano. A od Šárky se dozvíš ještě daleko víc, než ti mohu říci já.
Váš život závisí na tom, zda mi uvěříte. A teď se rozhodni, jak chceš!"
Halef se hryzl do spodního rtu. Jen těžko skrýval svůj vztek na toho bláhového člověka, který se domníval, že nás může tak lehko obelstít. Já se však tvářil přívětivě, důvěřivě jsem se na něj usmíval a odpověděl jsem mu:
"Myslím, že mluvíš pravdu. Mám tě ještě jednou vyzkoušet, jestli s námi jednáš upřímně?"
"Jen to zkus, efendi!" zvolal radostně. "Uvidíš, že se ve mně nezklameš!"
"Tak dobrá. Daruji ti život. Ale na nějakou dobu tě přece jen musíme svázat."
"Proč?"
"Protože ostatní nesmějí mít ani potuchy o tom, že ses s námi domluvil. Musí to vypadat tak, jako bys měl sdílet jejich osud."
"Dáváš mi ale své slovo, že mě zase rozvážete."
"Slibuji ti, že budeš brzy zase volný a že se z naší strany nemusíš obávat ani toho nejmenšího."
"Tak mě svažte!"
Natáhl ruce. Halef mu vzal opasek a svázal mu jím ruce na zádech.
"Počkej tady u těch dvou," řekl jsem hádžímu. "Dojdu zatím pro naše přátele."
Bárúd el Amáza byl ještě v bezvědomí. Halefová rána byla velmi silná.
Šel jsem zpět po cestě, kterou jsme přišli. Nebylo již potřeba zkoumat nahoře terén.
U Junáka jsem neměl úspěch. Chtěl jsem se dozvědět něco bližšího o Žutovi a Karanírvánhanu. Sice jsem i teď mohl vynutit pravdu pomocí biče, ale neměl jsem chuť použít tohoto prostředku.
Doufal jsem, že i bez něho svého cíle dosáhnu.
Vyhledal jsem Sandara. Ležel ještě bez hnutí, jeho tep však zesílil.
Brzy už asi přijde k sobě. Pak jsem šel k místu, kde byli přivázáni Bibar a Suef. Oba byli při plném vědomí. Když mě Alacy uviděl, zuřivě funěl, třeštil na mne krví podlité oči a snažil se ze všech sil roztrhnout pouta.
"Jen se nenamáhej!" řekl jsem mu. "Nemůžete svému osudu ujít.
Dokázal jsem vám, že všechno, co jste podnikli, byly jen nerozvážné klukoviny.
Doufal jsem, že konečně uznáte, jak jste hloupí, ale má shovívavost byla marná.
Teď je má trpělivost u konce a vás čeká osud, který jste určili mně - smrt.
Dostane se vám toho, čeho jste si zasloužili."
Věděl jsem, že Alacyho nemohu urazit víc, než když mu řeknu, že je hlupák.
Trošku strachu ze smrti nemohlo v tomto případě uškodit. Pak jsem poodešel až na kraj skály, odkud jsem viděl své druhy. Osko mě zpozoroval a volal nahoru:
"Jsi to ty,vefendi? Alláhu dík! Pak je vše v pořádku!"
"Ano. Odvažte konakciho, aby mohl vylézt sem k nám. Ty půjdeš za ním a přineseš všechny provazy a řemeny. Umar ať zůstane u koní."
Po krátké chvíli byl Osko s konakcim nahoře. Přivítal jsem Džemala s revolverem v ruce.
"Varuji tě, neopovaž se udělat ani krok bez mého souhlasu. Ve všem mě poslechneš, jinak tě zastřelím."
"Proč, efendi?" ptal se polekaně. "Nejsem přece tvým nepřítelem. O ničem nevím a dole jsem se choval zcela tiše."
"Žádná zbytečná slova! Už v konaku u,Tresky jsem věděl, co jsi zač. Nepodařilo se ti mě oklamat. Teď hra skončila. Vpřed!"
Došli jsme až k baště, kde stál Halef s oběma zajatci. Bárúd el Amáza byl při vědomí. Když Džemal uviděl Junáka a Bárúda, vydral se mu z úst výkřik děsu.
"Tak je to Junák, či ne?" zeptal jsem se.
"Alláhu! Je to on!" odpověděl. "Jak se sem dostal?"
"Vylezl sem stejně jako ty. Vezmi Bárúda el Amázu na ramena.
Junák není spoután na nohou, může jít tedy sám. Vpřed!"
Oba darebáci s námi museli k Bibarovi a Suefovi. Pohledy, které spolu vyměnili, byly víc než výmluvné. Nikdo z nich však ani nehlesl.
Osko přinesl s sebou nějaké řemeny. Kromě toho jsme svlékli Bárúdu el Amázovi kaftan a nařezali z něho dýkou dlouhé pruhy, z těch jsme stočili provazy a svázali jimi Bárúda a Junáka. Pak jsme přistoupili k Sandarovi, který právě otevíral oči. Začal vrčet jako zvíře a snažil se vykroutit z pout.
"Buď klidný, miláčku!" smál se Halef. "Koho jednou máme, toho již nepustíme!"
I tohoto Alacyho jsme dopravili k ostatním. Stromy stály blízko u sebe a zajatce jsme k nim připoutali tak, aby nemohli jeden druhého odvázat. Konakci, který až doposud nebyl spoután, přišel na řadu jako poslední.
Nyní jsme vyndali zajatcům roubíky, aby mohli mluvit. Oni však dali přednost zarytému mlčení. Viděl jsem, že Halef nasadil slavnostní výraz. Chystal se

bezpochyby objasnit jim jejich vinu. Ještě než mohl začít, řekl jsem mu, aby přinesl zbraně zajatých. Byla to pěkná sbírka.
"Těchto zbraní jste chtěli použít k tomu, abyste nás zabili," řekl jsem. "Teď jsou naší právoplatnou kořistí, s kterou můžeme nakládat podle vlastního uvážení. Zničíme je. Urazte pažby pušek a ohněte pomocí seker hlavně!"
Halef se pustil do práce s opravdovou vervou. Dýky jsme rozlámali a nakonec jsem hajduckou sekerou rozbili čakany obou Alacyů. Ti se na toto dílo zkázy dívali s nepopsatelným výrazem.
Mlčeli však, jen Junák naříkal, když jsme rozbíjeli i jeho pušku:
"Přestaňte, ta přece patří mně!"
"Už ne," odpověděl Halef "Ale vždyť jsem váš přítel!"
"Ano, ten nejlepší, jakého máme. Jen se neboj. Slib, který ti náš efendi dal, dodržíme."
A hádží opět nasadil tvář, která naznačovala, že se chystá pronést jeden ze svých slavných proslovů. Rychle jsem mu pokynul a poodešli jsme stranou, kde na nás zajatci nemohli vidět.
"Sidi, proč nechceš, abych k nim promluvil?" zeptal se.
"Protože to nemá smysl. Odejdeme-li a nic jim neřekneme, zanecháme je v obavách větších, než když k nim promluvíš."
"Ach tak! My odejdeme?"
"A nevrátíme se."
"Alláh! To je ale silné! To si mám nechat ujít potěšení, abych jim mohl říci, co jsou zač?"
"Vždyť to už vědí."
"Což tu mají zajít hladem nebo žízní? Nemohou se přece osvobodit sami. Ostatně jsi Junákovi slíbil, že ho odvážeš! To své slovo nedodržíš?"
"Dodržím, jen se neboj! Uhlíř jistě ví, kde jsou, a brzy se je pokusí osvobodit."
"Pojedeme k němu?"
"Ano. Pojď!"
"Jen ještě okamžik, sidi! Aspoň slovíčko mi dovol říci, jinak mě to zadusí!"
Spěchal zpátky, k zajatcům a já za ním, aby snad neprovedl nějakou hloupost. Stoupl si před ně, uhodil se do prsou a řekl:
"Jménem svého efendiho i svým vlastním vám chci říci, že jsme předtím, než jsme vás zajali a svázali, zakopali tady pod ty stromy tři turecké libry střelného prachu. Je u toho doutnák a ten zapálíme, až se nám zachce. Uděláme to z dálky a vy to neuvidíte. Pak vyletí vaše údy do povětří a nikdo se z toho nebude radovat víc než já, já, slavný Hádží Halef Omar ben Hádží Abú'l Abbás ibn Hádží Dávúd al Gosara!"
Když si takto ulevil, vrátil se a zeptal se mě:
"Nebylo to dobré, sidi? Jaký asi strach teď mají! Budou si myslet, že sedí na náloži, která může každou chvilku vyletět do povětří."
"Abych byl upřímný, způsob, jak chceš ty lidi potrápit, mi moc duchaplný nepřipadá. Ale ať ti uvěří, nebo ne, už sama nejistota je dost veliký trest."
"Uvěří tomu, jsem o tom přesvědčen."
Sestoupili jsme k Umarovi, který hlídal koně. Tam jsem sňal Džemalovu koni sedlo i postroj, obojí jsem hodil na zem a koně odehnal směrem, odkud jsme přišli. Nechtěl jsem ho brát s sebou.
Musel jsem ho tedy ponechat osudu, a pak mu bylo rozhodně lépe, když neměl sedlo ani postroj. Mohl by se v lese zaplést a bídně zahynout.
Nasedli jsme a brzy jsme dojeli k místu, kde ležel Manách el Barša. Na jeho roztříštěné tělo byl hrozný pohled. Nesestoupili jsme, protože nemělo žádný smysl ohledávat mrtvolu. Jen stěží jsme přiměli své koně, aby ji překročili.
"To je přísný soud," řekl Halef a odvrátil se. "Alláhova ruka zasáhne všechny bezbožníky, někoho dřív, někoho později, a přece to není dostatečnou výstrahou. Pryč z tohoto strašného místa!"
Pobídl koně a my jsme ho mlčky následovali.
Stěny rokle byly stále vyšší a stále více se k sobě přibližovaly.
Bylo v tom cosi neobyčejně tísnivého. Kamenná masa nesla plným právem název Ďáblova skála.
Když jsme jeli asi čtvrt hodiny, soutěska se najednou otevřela a před námi se objevilo okrouhlé, široké údolí, z jehož jednoho konce na druhý bychom jeli dobře hodinu. Bezděčně jsem svého vraníka zarazil. Údolí mělo tvar hluboké mísy. Ale jak ta mísa vypadala!
Kolem se tyčily příkré skály. Tam, kde se rostliny svými kořeny mohly uchytit, stály staleté jehličnaté stromy, od jejichž tmavé zeleně se odrážely světlé koruny ohromných listnáčů. Na jih a na západ mělo údolí asi dost široké ústí. Dno bylo téměř celé pokryté úlomky skály, z nichž některé byly velké jako

několikaposchoďové paláce, jiné jen jako pěst. Po těchto kamenech šplhaly popínavé rostliny a mezi nimi rostlo křoví tak husté, že nebylo ani pomyšlení na to, tudy projít.
Pohnulo zde snad skalami zemětřesení, nebo tu kdysi bylo podzemní jezero, jehož skalnatý strop se najednou zřítil? Nebo snad skutečně ďáblova pěst rozdrtila klenbu?
Z místa, kde jsme zastavili, vedly stopy vpravo podél údolí stěny. Sledovali jsme je. Byl to směr, o němž se zmínil Junák. Dlouho jsem se marně snažil zjistit, kde jsou milíře. Konečně jsem nad křovím spatřil chvějící se vzduch ve slunci. To bylo neklamné znamení, že někde tím směrem bude oheň.
"Tam musí být obydlí uhlíře Šárky," řekl jsem. "Nebude to odtud ani pět minut. Nejradši bych se tu ale nejdřív trochu porozhlédl. Vjeďte do křoví a počkejte na mě!"
Nechal jsem Halefovi svého koně a pušky a pěšky jsem se vydal dál. Netrvalo dlouho a dostal jsem se na okraj prostranství, jehož půda byla do černa zbarvena uhelným prachem. Uprostřed stál domeček hrubě z kamení postavený a kolem dokola jsem viděl hořící milíře i stopy po starých, vyhořelých.
Jedna z těchto kuželovitých hromad, patrně největší ze všech, stála vpravo na mýtině v těsné blízkosti skály, tvořící kolmou údolní stěnu. To mě udivilo. Ale ještě podivnější mi tento milíř připadal, když jsem se podíval nahoru a uviděl nad hustými špicemi černého dříví mohutnou korunu ohromného dubu. Rozhlédl jsem se, ale jiný podobný strom jsem neviděl. Byl to snad ten dutý dub, jehož vnitřkem vede tajná cesta do jeskyně? Pak ale bylo lehce možné, že milíř přímo pod ním je v nějaké souvislosti s jeskyní.
Poblíž milíře byla kamenná lavička pokrytá mechem, na níž seděli dva muži, kouřili dýmky a bavili se. Jeden z nich byl v městských šatech, které se sem vůbec nehodily. Podsaditá a špinavá postava druhého muže svědčila o tom, že je to buď uhlíř, nebo některý z jeho pomocníků. Co chtěl ten vyparáděný muž po uhlíři? Mluvili spolu jako lidé, kteří se důvěrně znají. Na druhé straně milíře stál osedlaný kůň a škubal listí. Křoví, u kterého jsem stál, se táhlo až k milíři a ještě dál. Dotýkalo se i .lavice, stíněné dávno odkvetlými větvemi zlatého deště. Snad by ani nebylo tak těžké dostat se až k lavici. Možná že uslyším něco důležitého.
Vrátil jsem se několik kroků nazpátek a propletl se keři k lavici.
Nebylo to však tak snadné, jak jsem se původně domníval. Keře stály hustě u sebe. Abych se pohybem větví neprozradil, musel jsem často lézt po zemi.
Když jsem se dostal až ke skalní stěně, objevil jsem ke svému překvapení vyšlapanou pěšinku, vedoucí shora. Dostal bych se po ní k dubu? Vykročil jsem ale opačným směrem a brzy jsem stál před milířem, v místě, kde jeho spodní část přiléhala ke skále tak, jako by vyrůstal z kamení. Cesta kupodivu končila u úpatí milíře, jako by ji přeťali. Zamyslel jsem se nad tím.
Přede mnou byl milíř, skalní stěnu jsem měl po pravici a zleva jsem slyšel hlasy obou mužů. Lavice byla oddělena úzkým křovím od cesty, od skály a od mého stanoviště. Lehl jsem si na zem a protáhl se křovím, až jsem se dostal ke zlatému dešti.
Teď jsem byl u lavice tak blízko, že jsem si na ni mohl skoro rukou sáhnout. Muži mě však vidět nemohli, protože listoví tvořilo hustou clonu. Právě mluvil městsky oděný muž. V jeho způsobu vyjadřování bylo cosi strohého a pánovitého. Když jsem uléhal za lavici, říkal právě:
"Je to divná historie. Nějaký Almán pronásleduje Múbarka, Alacye a jejich průvodce. Nespustí je z očí a nepopřeje jim oddechu ve dne ani v noci. Proč to?"
"To nevím," odpověděl uhlíř.
"A teď na něj číhají v rokli? Přijede tam opravdu? Podaří se to?"
"Jistě. Nepřátelé neprojdou. Junák, který přišel se zprávou o jejich příchodu, se nyní k ostatním přidal. To je i s Džemalem již sedm lidí proti čtyřem, a ti čtyři vůbec nic netuší."
"Po všem tom, cos mi o těch čtyřech vyprávěl, je však nesmíme podceňovat. Co když při prvním náznaku přepadení obrátí koně a uprchnou?"
"Již první okamžik přepadení jim přinese jistou smrt. Čakany Alacyů ještě nikdy neminuly cíl. A prchat ty cizince nenapadne, na to jsou příliš odvážní!"
"Snad se to tedy podaří! Přál bych si to. A je-li kůň toho Almána opravdu tak vzácný, jak říkáš, zaplatí za něj Žut jistě pořádný bakšiš. Je dobře, že jsem tady. Mohu koně převzít a odvést do Rugovy."
Málem jsem se samou radostí prozradil, když jsem to jméno uslyšel. Jak jsem sebou mimoděk trhl, listy zašelestily. Naštěstí si toho ti dva vůbec nevšimli. Žut tedy bydlí v Rugově! Je to určitě ten koňský handlíř Kára Nirván! Potvrdila mi to i další slova:
"Takové koně potřebujeme, protože Kára Nirván plánuje vpád přes srbské hranice,

proto shromažďuje u Prištiny statečné muže, a ti potřebují dobré koně. Chce je vést osobně, a tak by mu ten krásný hřebec jistě přišel vhod. Je teď jeskyně volná?"
"Ano."
"A neočekáváš v nejbližší době nějakého obyvatele do toho tajného vězení?"
"Ne. Původně jsme tam chtěli vlákat toho Alemána a jeho tři druhy. Ale ti teď budou zabiti už v Ďáblově rokli. Kdybychom to měli za úkol my, byla by celá věc odbyta za dvě hodiny. Zapálil bych tady za námi milíř, kouř by vnikl do jeskyně a oni by se udusili"
"Je pravda, že se tam kouř drží a po řadu dnů tam nikdo nemů že?"
"Kdepak! Dutým dubem zase vychází. Otevřu-li dveře zde dole, vznikne dobrý tah, a za několik hodin není po kouři ani stopy."
"To je báječné! Nepotřebuješ tedy tu jeskyni?"
"Ne"
"To bude Žutovi milé. Ulovili jsme totiž cizince, kterého sem chce dát, aby získal výkupné."
"Už zase? Cožpak nemáte místo v karaulu?"
"Nemáme. Vedle vězně, o němž víš, je tam nějaký obchodník, kterého nám nahrál do rukou Hámid el Amáza. Jeho rodina přijede za ním, takže nám zanechá celý svůj majetek. Hámid el Amáza znal tuto rodinu již dříve, a je to skutečně mistrovský kousek, že se toho obchodníka zmocnil."
To, co jsem vyslechl, nebylo penězi k zaplacení. Zde u starého milíře jsem se dozvěděl všechno, co jsem se tak dlouho marně pokoušel zjistit! Žut je opravdu onen perský koňský handlíř Kára Nirván a bydlí v Rugově. Tam je i karaul, stará strážní věž, v níž je uvězněn jakýsi obchodník, zřejmě Galingré, jehož chtějí obrat o celý majetek. A jeho příbuzní mají přijet za ním, asi přilákáni nějakou ďábelskou lstí. Žut plánuje vpád do Srbska, při kterém chce jet na mém Říhovi. Naštěstí je vraník stále ještě můj a já nemám tu nejmenší chuť se o něj nechat připravit.
Dál jsem se ve svých úvahách nedostal, protože jsem uslyšel něco, co si vyžádalo mou největší pozornost. Uhlíř se totiž zeptal:
"A vyplatí se přechovávat toho člověka, kterého mi sem pošlete?"
"Samozřejmě. Zdá se, že je nesmírně bohatý."
"Říkals, že je to cizinec. Pak jistě nežije zde v zemi Arnautů?"
"Ne, je to Inglízí."
"Ach, ti jsou obvykle bohatí. Máte ho již v rukou?"
"Ještě ne, ale nemůže nám ujít. Bydlí v hanu u Rugovy a asi tam čeká na někoho, kdo stále nepřichází. Přijel na najatých koních se sluhy a má s sebou dokonce dragomana, jemuž platí denně třicet piastrů a všechny výdaje. Je to směšná figura - dlouhý a hubený, má dvě modrá okna před očima, hubu jako žralok a nos; který se vymyká jakémukoliv popisu. Je jak okurka a kromě toho na něm měl asi nedávno vřed. Žije si jako sultán a nikdo mu nemůže uvařit dost vzácné jídlo. Když otevře měšec, je vidět samé zlaťáky, přesto se však strojí jako šašek. Jeho oblek je celý šedivý, na hlavě má šedivý klobouk, vysoký jako minaret umájjovské mešity v Damašku."
Když jsem to slyšel, bylo mi, jako by mě někdo praštil palicí do hlavy. Ten popis se hodil přesně na mého anglického přítele Davida Lindsaye, s kterým jsem se rozloučil před krátkým časem v Cařihradě a který mi při té příležitosti řekl, že se za několik měsíců vrátí do Anglie.
Vše se shodovalo. Oblečení, bohatství, modré brýle, široká ústa, mohutný nos. Byl to určitě on! V myšlenkách jsem pátral, jak se mohl dostat do země Škipetarů, do Rugovy. Ano, bylo to možné, jestliže krátce po mně opustil Cařihrad lodí a vystoupil v Ipshi nebo v Antivari na břeh.
"I když vypadá tak směšně, je to tučný úlovek," pokračoval uhlířův návštěvník, "asi největší, jaký jsme kdy měli. Dnes večer ho zajmeme a strčíme ho do karaulu. Hned po mém návratu ho sem oklikami dopravíme. Nikdo ho nesmí spatřit. Připrav se tedy na jeho příchod."
"Tak!" zabručel uhlíř "Dnes večer ho zajmete. Když se ještě dnes odtud vypravíš, jsi ráno v Rugově, protože znáš cestu, a karaul leží tak osamoceně, že s Inglízím můžete vyrazit i za dne a nikdo vás neuvidí. Večer můžete být tedy zde. Ale řekni mi, dovede se ten člověk s námi nějak dorozumět?"
"Bohužel sám ne, proto má tlumočníka."
"To je nepříjemné. Já se do celé věci jen nerad pouštím, musím ale Žuta poslechnout. Jestli ten Inglízí nerozumí ani turecky, ani albánsky, způsobí mi zde asi značné obtíže. Doufám, že s ohledem na to bude Žut velkorysý při stanovení mé odměny."
"Budeš jistě spokojen. Víš přece, že náš vůdce není nikdy lakomý, když jde o to, někoho za prokázané služby odměnit. Tuto záležitost jsme tedy dojednali. Zítra

ještě před večerem budu tady a přivedu nejenom Angličana, ale i tlumočníka. Nemůže být příliš těžké zajmout i jeho a ty pak budeš mít usnadněnou práci.".
Jak se Angličan dostal do Rugovy? Proč vůbec tak brzy opustil Cařihrad a proč přijel do Albánie? Nemohl jsem to pochopit. Žutův posel po malé přestávce pokračoval:
"Po všem tom, co jsem od tebe slyšel, měl by být ten Almán již dávno zneškodněn. Zneklidňuje mě, že tu naši ještě nejsou."
"Možná že Almán vyrazil později, než Junák počítal. Když Junák vyšel, cizinci ještě spali. Není divu - po námaze posledních dnů.
Džemal se ostatně měl postarat o to, aby nejeli příliš rychle, a tak není nic divného, že tu ještě nejsou."
"Mně však to zpoždění působí starosti, Šárko. Nejraději bych jel do Ďáblovy rokle a podíval se, co se děje."
"To nesmíš, mohl bys celou věc pokazit a přijet tam právě ve chvíli, kdy cizinci dojedou na stanovené místo. Tvůj příchod by jistě vzbudil jejich podezření. Ne, zůstaň zde! Máme ještě čas. Přepadení se určitě vydaří."
"Dobře, obrním se tedy trpělivostí. Mezitím mi můžeš ukázat jeskyni," Vstal. Třebaže jsem se domníval, že tajný vchod do jeskyně je v nějakém vztahu k milíři, vedle něhož jsem ležel, pokládal jsem za rozumnější se co nejrychleji vzdálit. Tiše jsem se doplazil až ke stezce a pak spěchal na místo, kde se mí druhové schovali v křovinách.
Tam jsem hned viděl, že Osko chybí. Ještě než jsem se mohl zeptat, co se stalo, hlásil mi Halef:
"Sidi, Černohorec je pryč. Co nejdřív se však vrátí."
"Kam šel?"
"To nevím. Sotva jsi zmizel, řekl: Musím pryč, za půl hodiny tu budu zpátky. A než jsme ho mohli zadržet, odjel."
"Kam? Směrem, odkud jsme přišli?"
"Ano,sidi!"
"Vím, proč se vracel. Chce vykonat pomstu na Bárúdu el Amázovi, který mu unesl dceru. Neposlal mu kulku, třebaže ho měl před sebou tak blízko. Asi se obával, že bych mu v tom chtěl zabránit.
Byl jsem pryč déle než čtvrt hodiny. Za tu dobu jistě dojel do Ďáblovy rokle, a Bárúda tedy už nezachráním. Přesto se o to pokusím.
Mám rychlého koně, budu tam za pět minut. Vy zůstaňte v úkrytu, než se vrátím."
Nasedl jsem. Říhovi stačilo slůvko "kawam!" - rychle - a letěl jako šíp. Za minutu jsem byl v soutěsce. Vraník uháněl mezi skalami jako vítr. Ještě minutu a ještě jednu - po třech minutách jsem uviděl mrtvolu Manacha el Barši. Kůň se právě přes ni přenesl a zahnul do osudného zákrutu, když se shora ozval tak strašlivý výkřik, že jsem sebou trhl nejenom já, ale i můj kůň. Uprostřed klusu se náhle vzepjal a já se musel celou vahou předklonit, abych nepřepadl dozadu. Strhl jsem ho na zadních nohách stranou a podíval se nahoru.
To, co jsem uviděl, mi zmrazilo krev v žilách. Dostal jsem se daleko za zákrut, takže jsem viděl na terasu. V místě, odkud spadl Manách el Barša, spolu zápasili dva muži: Osko a Bárúd el Amáza.
Drželi se v pevném sevření. Každý z nich se snažil dostat se co nejdál od okraje a shodit svého soka dolů.
Zůstal jsem stát. I kdybych si pospíšil co nejvíc, přece bych přišel pozdě. Než bych vylezl a uběhl těch sto padesát kroků, bude boj jistě rozhodnut. Do té doby bude jeden z nich ležet roztříštěn dole - možná dokonce oba dva!
Osko jednal proti mé vůli. Nechtěl jsem nechat Bárúda el Amázu zabít. Ale Oskův život jsem cenil přece jen víc než jeho. Oběma teď hrozilo stejné nebezpečí, protože oba měli přibližně stejnou sílu a byli i stejně mrštní. Zahynou oba? Ne! Jeden z nich byl ztracen, a tím nesměl být Osko. Seskočil jsem a vzal pušku na medvědy.
Bárúd el Amáza se měl stát mým terčem. Byla to obtížná rána. Oba se drželi v úzkém objetí a mohl jsem se odvážit vystřelit jen proto, že jsem svou pušku dobře znal a mohl se spolehnout na svůj klid.
Dlouho jsem mířil. Kulka měla zasáhnout Bárúda do hlavy. Oba zápasníci viděli, co chci udělat. Bárúd se snažil neposkytnout mi cíl. Osko se obával, že ho zasáhnu. Křičel na mne:
"Nestřílej, efendi! Poletí dolů. Dávej pozor!"
Viděl jsem, jak protivníka pustil. Bárúd odstoupil, aby si vydechl. I Osko se odvrátil, ale tak, že se Bárúd dostal mezi něj a okraj útesu. Zvedl pěst, jako by ho chtěl udeřit do hlavy. Ale byl to jen úskok. Když chtěl Bárúd oběma rukama odrazit ránu, Osko se rychle shýbl a zasadil mu úder do žaludku. Vzápětí se vrhl na zem, aby se ho Bárúd nemohl zachytit a stáhnout ho s sebou. Bárúd el Amáza se zapotácel, chtěl se přidržet svého protivníka, sáhl však jen do vzduchu a zřítil

se. Dopadl vedle Manachovy mrtvoly.
S hrůzou jsem se odvrátil. Osko nahoře zase vyskočil, naklonil se přes okraj, aby se podíval na Bárúdovo tělo, a zvolal triumfálně:
"Zenica je pomstěna! Tento muž již nikdy neuloupí dceru žádnému svému příteli. Jeho duše se zřítí do ještě hlubší propasti než je ta, do které spadlo jeho tělo. Zůstaň dole, efendi. Přijdu za tebou."
"Kde jsou ostatní zajatci?" zavolal jsem nahoru.
"Jsou ještě tam, kde jsme je nechali. Žádný z nich se nemůže sám osvobodit, o to jsem se postaral."
Osko ustoupil od okraje útesu a já šel k vodopádu., kde stál jeho kůň. Za chvíli byl Černohorec u mne. Ještě než jsem mu mohl cokoliv říci, předešel mě:
"Efendi, nemluv o tom! Stalo se, a nemůže se to již změnit. Nosil jsem svou nenávist v sobě. Tvá víra ti zakazuje se mstít. Ale v horách mé vlasti vládne zákon odplaty. Bůh nám jej dal a my ho musíme poslechnout."
"Bárúd el Amáza unesl tvou dceru, ale nezabil ji. I kdybys myslel, že můžeš oplatit stejné stejným, neměls právo vzít mu život."
"Ano, Bárúd el Amáza Zenicu nezabil, ale prodal ji jako otrokyni, a co zlého prožila v Egyptě, to víš lépe než já, protože tys ji osvobodil. To bylo mnohem horší, než kdyby ji zavraždil! A k tomu ještě přistupuje bolest, kterou způsobil mně a ísovi ibn Makramovi.
Ve všech islámských zemích jsem ji marně hledal. Její únosce zasloužil smrt, a tady ji rychle nalezl. Několik málo okamžiků smrtelné hrůzy, jakou prožil, není nic proti dlouhé době utrpení, jež nám způsobil!"
"Ale tys vraždil!"
"Ne, efendi, to nebyla vražda, nýbrž poctivý boj muže proti muži! Mohl jsem ho zabít, když byl uvázán u stromu. Odvázal jsem ho však a vyvedl na baštu. Tam jsem mu rozvázal ruce a nohy, odhodil jsem zbraně a řekl mu, že nadešel okamžik odplaty. Byl jsem velkorysý a dal jsem mu příležitost, aby se bránil. Dodržel jsem však přísahu, kterou jsem kdysi složil. Dělej nyní se mnou, co chceš!"
"Nasedni a jeď!" odpověděl jsem stručně.
Co jiného mi zbývalo? Mrtvého jsem již probudit nemohl a v představách Černohorce byla pomsta svatou povinností. Nebyl jsem spokojen, neměl jsem však právo, abych ho soudil.
Jel jsem tedy rozladěn napřed a on mě mlčky následoval. Když jsme projížděli kolem mrtvol, zavřel jsem oči. Když můj vraník přeskočil těla dlouhým skokem, zdálo se mi, že slyším naříkavý sten: Pak za mnou třeskla rána.
"Co to bylo?" zeptal jsem se, ale neohlédl se.
"Ještě žil," odpověděl Osko. "Má kulka to skoncovala, aby déle netrpěl."

JESKYNĚ DRAHOKAMŮ

Po Černohorcově pomstě, které se mi bohužel nepodařilo zabránit, jsme se vrátili ke svým přátelům, schovaným poblíž milíře. Dívali se na nás tázavě, chtěli vědět, co se přihodilo, ale ani já, ani Osko jsme jim nedali očekávané vysvětlení. Osko byl příliš rozrušen a já měl teď na starosti důležitější věci. Když jsem se před půlhodinou plížil k milíři, všiml jsem si koňských stop, které vedly vpravo do houštin. Za mé nepřítomnosti se nic mimořádného neudálo, a proto jsem si řekl, že mohu své druhy ještě na chvíli opustit a stopy prozkoumat. Nemusel jsem jít dlouho a zahlédl jsem koně. Bylo jich celkem pět, mezi nimi oba strakáči Alacyů. Zřejmě je schovali, i když byli přesvědčeni, že se až do údolí nedostaneme.
Bylo však již načase ukázat se uhlíři. Vrátil jsem se, nasedli jsme a dali se na cestu. Brzy se před námi objevila mýtina a na ní chatrč, před jejímiž dveřmi stál uhlíř s cizím mužem. Již z dálky bylo zřejmé, že jsme je svým příjezdem vyděsili. Prohodili spolu několik chvatných slov a pak nám pomalu vyšli vstříc.
"Akjamlariniz hayir olsun," pozdravil jsem. "Kde to jsme?"
"U chatrče uhlíře Šárky," odpověděl uhlíř.
"Pak jsme tedy na správném místě. Dovolíš, abychom sesedli a trochu si zde odpočinuli?"
"Jste mi vítáni. Kam jedete?"
"Chceme do Ibalije. Jak je to ještě daleko?"
"Můžete tam být tak za tři hodiny."
"Najdeme cestu snadno?"
"Dokonce velmi snadno. To opravdu chcete do Ibalije?"
"Proč bychom ti lhali?"
Šárka se tvářil zmateně. Po všem tom, co o nás slyšel, nemohl uvěřit, že uvedené místo je skutečně cílem naší cesty. Zdálo se mu to podezřelé.
"Co budete dělat v Ibalije?" zeptal se.
"Chceme tam jen přenocovat a zítra jet dál."

"Kam?"
"Přes hory k mořskému pobřeží."
Při rozhovoru jsme sesedli a stáli jim nyní tváří v tvář. To tedy byl ten nebezpečný uhlíř, pro něhož lidský život nebyl ničím! Předtím jsem si ho nemohl důkladně prohlédnout. Měl surový buldočí obličej, a již jeho rysy nabádaly k opatrnosti. Své sestře, Junákově ženě, nebyl podobný ani v nejmenším. Pravým opakem byl jeho - společník. Kromě toho, že byl čistě oblečen, měl v sobě i cosi vznešeného, obličej byl až dívčí. Lehce by se v něm člověk zmýlil.
"Co si přeješ, efendi?" ptal se Šárka dál. "Chcete něco k jídlu nebo vodu pro koně?"
"Nebudeme jíst, ale koně mají žízeň. Je tu někde pramen?"
"Ano, hned za domem. Dovol, abych vás tam zavedl."
Voda vyvěrala za chatrčí a tvořila malou nádrž, která se dobře hodila jako napajedlo. Městský člověk nás pomalu následoval. Nechtěl si nechat ujít jediné slovo z naší rozmluvy.
Sňali jsme koním udidla a dali jim pít. Uhlíř, který svou zvědavost nedokázal potlačit, se zeptal:
"Do tohoto opuštěného kraje přijíždějí jen zřídka cizí lidé - jistě mi tedy prominete, když se zeptám, kdo jste."
"Tvé přání je naprosto přirozené. Jsme tu cizí a přicházíme z Edirnu. Chceme k pobřeží, do Leshe. A když teď víš, kdo jsme my, jistě pochopíš, že i my bychom rádi věděli, kdo je efendi, který si nás tak zvědavě prohlíží."
Nepřeháněl jsem. Obličej onoho muže vyjadřoval víc než pouhé překvapení. Jeho pohled přeskakoval z mého vraníka na mne. Přitom vypadal, jako by spatřil zjevení. Nemohl pochopit, že my, čtyři muži zasvěcení smrti, stojíme teď před ním živi a zdrávi. Právě on však prve vyslovoval pochybnosti, zda se přepadení vydaří.
"To ti rád povím," odpověděl Šárka. "Tento efendi je álim, učenec z Dakova, a je právě tak jako vy na cestách."
"Hm! To jistě navštěvoval nějakou universitu, a protože i já jsem álim, těší mě velice, že ho poznávám. Doufám, že se od něho poučím."
"Ano, byl jsem v Cařihradě a studoval jsem tam," prohlásil takzvaný álim, "ale jen nerad vedu učené rozhovory."
"Proč? Strom, který nese ovoce, si je nemá ponechávat jen pro sebe. Ovoce přináší užitek, až když je požito. A tak jako strom nemůže své plody pozřít sám, mají být i plody tvého studia požehnáním pro ostatní. Ty tedy přicházíš z Dakova. Kam pojedeš odtud?"
"Do Kóprulu."
"To ses měl dát přes Prizren a Skopji. Je to ta nejlepší a nejkratší cesta."
"Vím, ale jsem geolog a jel jsem do hor, abych hledal vzácné kameny."
"Tak! Já jsem myslel, že hledat kameny je práce namáhavá a nečistá. Když se však podívám na tebe, docházím k jiným závěrům.
Tvá věda je velice významná. Její pomocí nahlížíme do Alláhovy tvůrčí dílny. Podívej se na toto údolí plné mohutných žulových útvarů. Kdy to kamení asi vzniklo?"
Mužova tvář zrudla. Nebyl jistě ani geologem, ani nepřijel z Dakova. Přemýšlel a přemýšlel, a konečně se vytasil s odpovědí:
"Veškeré naše vědomosti nejsou před Alláhovou tváří ničím. On ty kameny stvořil, ne my. Proč bychom měli přemýšlet o tom, jak vznikly?"
Pozoruhodný vědecký názor! Pak by ovšem geologové byli zbyteční. Uhlíř to asi cítil, protože se mu na tváři objevil široký, rozpačitý úsměv a pospíšil si, aby odvedl mou pozornost od álimových znalostí.
"Jste v této zemi cizí," řekl, "a hledáte si sami cestu. To je od vás odvážné. Jiní by si vzali průvodce. Proč jste to neudělali vy?"
Tím dostal Šárka rozhovor tam, kde ho chtěl mít. Musel se přece nějak dozvědět, jak se stalo, že jsme se k němu dostali bez konakciho Džemala.
"Vaši průvodci nejsou spolehliví," prohlásil jsem.
"Ne? Jak to?"
"Měli jsme průvodce, který nás měl dovést až sem, protože tě zná. Ale..."
"Zná mě?" skočil mi do řeči. "Kdo to jen mohl být?"
"Džemal, hostinský z konaku u Tresky."
"Toho znám. Je to hodný a spolehlivý člověk. Jak to, že není s vámi?"
"Zbaběle zůstal pozadu, ještě než jsme dosáhli cíle naší cesty."
"To mě udivuje. A jaký měl k tomu důvod?"
"Zeptej se ho, až ho jednou potkáš. My jsme o té záležitosti spolu moc nemluvili. Ale zdá se mi, že důvodem byla společnost, která mu byla milejší než naše. Asi se k těm lidem přidal."
"Co to bylo za lidi?"

"Nebudeš je znát."
"Znám mnoho lidí."
"Tyhle asi ne, protože jsi, jak se zdá, slušný a poctivý člověk, a oni jsou zloději a lupiči. Jsou to dva bratři, říká se jim Alacyové, a ještě několik dalších."
"Alacyové?" divil se naoko Šárka. "To jméno vůbec neznám."
"Myslel jsem si to."
"O to víc mě překvapuje, že se k nim konakci přidal. Kde jsou teď ti lupiči?"
"To mi Džemal neřekl. Možná že tobě to prozradí."
"Tak mi alespoň řekni, kde vás opustil."
"Kdo to může přesně říct! Bylo to v nějaké rokli. Jeli jsme ale tolika údolími a stržemi, že jsme je nepočítali."
Šárka mi pohleděl zkoumavě do očí. Mé hloupé odpovědi se asi nehodily k představě, jakou si o mně vytvořil.
"Kde jste strávili minulou noc?" ptal se dál.
"U Junáka, tvého švagra."
"U toho?" zvolal jakoby s největší radostí. "Pak jste mi dvojnásob vítáni! Jak se vám Junák líbil?"
"Právě tak dobře jako jeho žena, tvá sestra."
"To mě těší. Jsou to milí, i když chudí lidé. Měli jste u nich pohodlí?"
"Ano, nikdo nám nic neudělal."
Očekával asi zevrubnou zprávu. Má poslední odpověď byla stručná a já se od něho odvrátil. Přesto se ještě zeptal:
"Jak to, že vás měl konakci dovést právě ke mně?"
"Sám to chtěl. Mluvil o kráse krajiny, o mohutných skalách a o mnoha jiných věcech."
Tu álim potají pokynul uhlíři a otázal se:
"Nevyprávěl vám také o té proslulé jeskyni?"
"Džemal nám dokonce poradil, abychom se tam od Šárky nechali zavést."
"Víte, co se o ní vypráví, o jejích drahokamech?"
"Víme vše."
"Pak se vám přiznám, že i já jsem přijel jen kvůli, té proslulé jeskyni. Šárka ji nerad ukazuje. Ale já jsem ho prosil tak dlouho, až mi slíbil, že mě tam zavede. Myslím, že ji ukáže i vám."
"Ale já to všechno pokládám za pohádku," řekl jsem lhostejně.
"Je mi jedno, uvidím-li ji, nebo ne."
"Tak nesmíš mluvit!" vpadl mi álim rychle do řeči. A začal s dlouhým výčtem krás, které je možno v jeskyni spatřit. Šárka mu horlivě přisvědčoval. I hlupák by poznal, že jejich nejtoužebnějším přáním je nám toto proslulé místo ukázat.
Ušli jsme jejich poslednímu úkladu, z jeskyně však již nemělo být úniku.
Předstíral jsem, že mě přesvědčili, a prohlásil jsem:
"Když je to tak, rád si jeskyni prohlédnu. Kdy tam půjdeme?"
"Třeba hned, je-li ti libo."
"Dobře, pojďme tedy."
Udělal jsem několik kroků, ale Šárka mě zadržel:
"To chceš jít sám?"
"Ano, moji přátelé nemají zájem."
"Och, vždyť je ta nádhera nadchne!"
A uhlíř mi začal vysvětlovat, jaký bych spáchal hřích, kdybych ostatní nevzal s sebou. Záleželo mu pochopitelně na tom, aby nikdo z nás nezůstal venku.
Kdybychom tam nešli všichni, nemohl by svůj záměr provést.
Opět jsem se zatvářil, jako by mě jeho slova přesvědčila, a pozval jsem své přátele, aby mě doprovázeli.
"Ale pušky s sebou neberte," řekl Šárka.
"Proč ne?"
"Jen by vám překážely. Vchod do jeskyně není právě široký.
Musí se lézt po zemi."
"Dobře. Necháme pušky tady. Pověsíme je za sedla."
"A také zde nechtě nože a pistole."
"To snad není zapotřebí."
"Je to bezpodmínečně nutné. Pistole lehce spustí a o dýku se člověk může při plížení zranit."
"Máš pravdu. Položíme tedy všechny zbraně ke koním."
Přátelé se na mne užasle podívali, poslechli však. Dva revolvery jsem nepozorovaně ukryl v kapsách svých kalhot. Uhlíř pohlédl na álima vítězoslavně.
"Tak pojďte!" vyzval nás. "Ukáži vám vchod."
Šárka kráčel před námi k milíři. Měl jsem tedy pravdu, když jsem se domníval, že milíř má nějakou spojitost s jeskyní. Teď se k nám Šárka obrátil:

"Žádný člověk neuhodne, že zde je vchod do proslulé jeskyně. Dejte pozor!"
Milíř vypadal jako každý druhý, byla to kuželovitá stavba z polen, pokrytá hlínou. Šárka se sehnul a na jednom místě nízko u země tuto vrstvu odhrnul. Objevilo se několik prken, která také odstranil. Teď jsme spatřili otvor, dostatečně veliký, aby se jím protáhl i silný muž.
"To je vchod," řekl. "Polezeme dovnitř!"
Ustoupil a pokynul mi, abych lezl první.
"Ty jsi vůdce," řekl. "Lez napřed!"
"Nejsem. Nejvznešenější z nás je tento učený álim, který studoval geologii. On bude mít tu čest."
"Ne, ne!" zvolal álim zděšeně. "Jsi mnohem učenější než já, to jsem již zjistil. Ostatně jste cizinci, a dobrý mrav velí dát cizincům přednost."
"Tak to tedy zkusíme."
Sehnul jsem se a podíval jsem se dovnitř. Nebylo vidět daleko, ale stačilo to, abych se zorientoval. Zase jsem se narovnal a řekl jsem zklamaně:
"Vždyť je tam skoro tma!"
"Až budeme uvnitř, udělám hned světlo," odpověděl uhlíř.
"Aha! A co rozsvítíš?"
"Louče."
"Ty jsou v jeskyni?"
"Ano."
Byl jsem přesvědčen, že lže. V jeskyni určené pro zajatce se neschovávají věci, jimiž by si mohli případně posvítit.
"Ostatně to není vůbec zapotřebí," řekl jsem. "Tady v milíři je přece dost dřeva k tomu, aby se rozdělal oheň. Máš u sebe zápalky?"
"Ty tu nejsou k dostání. Mám křesadlo, mohu tedy louče zapálit."
"Tak? Ale zápalky přece jen taky máš!"
"Ne, efendi, nemám."
"To je divné. Kdopak je tu tedy pohodil?"
Shýbl jsem se a vytáhl několik zápalek, které jsem viděl již dříve trčet mezi dřívím uvnitř vchodu do jeskyně.
"To - to - to jsou opravdu zápalky!" zvolal Šárka a zatvářil se nesmírně udiveně. "Že by je tam strčil některý z mých nádeníků?"
"Ty máš nádeníky?"
"Čtyři. Nepálím uhlí v lese, nýbrž jen tady na tom prostranství, a tak potřebuji lidi, kteří mi přivážejí dříví."
"Pak je ale takový nádeník učiněná liška, která ví, jak věci co nejlépe zaonačit."
"Jak to myslíš?"
"Zapalování loučí křesadlem by trvalo tak dlouho, že bychom mezitím tam uvnitř mohli pojmout podezření a zase vylézt. Se sirkami je to hotové v mžiku."
Uhlíř se polekal a já jsem viděl, jak jeho obličej pod sazemi zbledl.
"Efendi," zvolal, "nevím, co máš na mysli."
"Musím ti to opravdu říct po lopatě?" zasmál jsem se. "Podívej se, jak jsi u vchodu krásně vyrovnal samé smolné dřevo, které hned vzplane a vyvine takový dým, že se ve chvíli zadusí každý, kdo by se chtěl tudy dostat zpátky. A to dřevo leží na slaměném podkladu, k němuž stačí zápalku .jen přidržet. Jsou-li to ty krásy, kterým se máme obdivovat, pak mnohokrát děkujeme. Nemáme v úmyslu nechat se v Jeskyni drahokamů udusit a upéct."
Šárka na mne okamžik zíral jako u vyjevení. Pak zlostně zvolal:
"Co tě to jen napadá! Chceš snad říci, že jsem vrah? To nestrpím! To musím pomstít! Pojď, Marko! Nesmí se dostat ke svým zbraním. Zajmeme ty zlosyny!"
Rozběhl se k našim koním. "Učenec", jemuž teď říkal Marko, spěchal za ním.
Vytáhl jsem revolvery, které jsem předtím pokradmu zasunul do kapes, a nařídil jsem:
"Stůjte! Ani krok, jinak střelím! Od takových lotrů, jako jste vy, se oklamat nenechám."
Viděli namířené revolvery a zastavili se.
"Já - já - já jsem jen žertoval, efendi!" vypravil ze sebe uhlíř.
"Já taky. Lidé si z legrace mohou prohnat i kulku tělem. Není to sice zábava pro každého ale přejete-li si.prosím."
"Byl jsem jen rozčilen, žes mě urazil! Říkal jsi přece předtím, že mě považuješ za slušného člověka!"
"Ovšem, ale mohl jsem se mýlit."
"Nepřijal jsem vás snad přátelsky?"
"Ano, a já jsem ti za to vděčný. Pro toto přijetí zapomenu na všechno, co se před chvilkou stalo. Ale je mou povinností postarat se, aby nám při našem odpočinku nikdo neublížil. Posaďte se tam na tu lavici! Mí průvodci si sednou na

kládu a zastřelí vás, pokusíte-li se vstát."
Pokynul jsem Oskovi a Umarovi, kteří si už zase vzali své zbraně. Kláda ležela asi dvacet kroků od lavice. Mohli tedy držet uhlíře a "álima" v šachu. Ti dva na lavičce se mohli mezi sebou bavit, aniž je mí druhové slyšeli. A to jsem právě chtěl.
"Efendi, takové jednání si nezasluhujeme," bručel Šárka, "chováš se jako lupič!"
"Mám taky proč. To víš sám nejlíp."
"Neznám žádný důvod. Nesmíš se divit, že jsem se rozčilil. A navíc mám teď sedět na svém vlastním pozemku před hlavněmi pušek? Něco takového se mi ještě nestalo!"
"Nebude to trvat dlouho. Brzy pojedeme dál. Doufám, že svou chybu napravíš tím, že nám popíšeš nejlepší cestu do Ibalije."
Víčka se mu lehce zachvěla. Uhlíř se nedokázal zcela ovládnout a skrýt radost, kterou při mé otázce pocítil.
"Toto údolí má dva východy, jeden na jih a druhý na západ.
Musíte se dát na západ. Přijedete do dalšího údolí, které je mnohem delší a širší než toto. Tam uvidíte stopy vozu, pocházející od Junáka. Budete je sledovat, až se dostanete k výšině, která se táhne napříč. Tam se stopy koleje rozcházejí. Musíte se dát vlevo, to je správný směr do Ibalije."
"A kam vede cesta vpravo?"
"Přes Crni Drim do Kolačinu. Dál vám krajinu nemusím popisovat, stačí sledovat levou stopu a dostanete se na zmíněnou výšinu, z jejíhož vrcholu uvidíte Ibalije."
"Dobře. A teď mi splň jednu prosbu. Chtěl bych si od tebe něco na krátkou dobu vypůjčit."
"A co to má být, efendi?"
"Malou nádobu, do které bych mohl dát několik černých hlemýžďů."
"Hlemýžďů?" podivil se.
"Ano, viděl jsem tu v údolí hlemýžde."
"Je jich tu dokonce spousta, ale nač je potřebuješ?"
"Můj kůň se trochu zchvátil. Jistě víš, že hlemýždi proti tomu pomáhají."
"Ano, to je pravda. Koni se natřou nozdry slizem z hlemýžďů. Ale ještě by také měl žrát mátu."
"To dobře vím. Pokusím se ji najít. Tak máš nějakou nádobu?"
"Ano, mám železný hrnek, ten si můžeš vzít. Najdeš ho v domku pod kamny."
Šárka se teď tvářil, jako by mi chtěl ve všem vyjít vstříc. Přinesl sem z chatrče hrnec. Pak jsem poprosil šeptem Halefa, aby vzal s sebou medvědí sádlo.
"Teď se na krátkou dobu se svým průvodcem vzdálím," řekl jsem uhlíři. "Ale varuji tě, nevstávej z lavice! I kdyby přišli tví nádeníci, nic ti nepomohou, protože pak postřílíme i je. Viděl jsem u tebe ve světnici nabité pušky. Oba hlídači střelí po každém, kdo by se pokusil vejít do domu."
Nechali jsme své pušky u Oska a Umara. Jen revolvery, pistole a dýky jsme si vzali s sebou a zamířili jsme do prostředka údolí, právě opačným směrem, než jsem ve skutečnosti zamýšlel jít.
"Ty chceš opravdu hledat hlemýžde a mátu, sidi?" zeptal se Halef.
"Ani mě nenapadne!"
"Tak proč s sebou vláčíš ten hrnec?"
"Uděláme si z něho lampu. Půjdeme totiž do jeskyně."
"Ach! Ale to jsme měli prolézt milířem."
"Ne. Vlezeme tam tím obrovským dubem tady nahoře. Uhlíř nesmí mít ani tušení, že chceme do jeskyně."
"Znáš cestu?"
"Myslím, že znám. Pojď rychle, čas je drahý. Nejdřív si jen ještě vyslechneme, co si ti raubíři povídají. Teď, kdy jsou zase chvíli sami, si jistě mají co říct. Cestu do Ibalije nám uhlíř doporučil s rozmyslem. Ibalije leží západně odtud. Tam vyúsťuje údolí. Koleje, které máme sledovat, asi vedou vpravo do Kolačinu, jak řekl uhlíř.
Tím směrem pojedeme, protože tudy vede cesta do Rugovy. A tam se chci dostat. Kolej, která odbočuje vlevo, vede zřejmě do pasti.
Poznal jsem to podle toho, jak vzrušeně zamrkal. Ten člověk nás ale nepodvede!"
Zmizeli jsme uhlíři a Markovi z očí, a mohli jsme tedy zabočit vlevo. Tam stál starý, svérázně konstruovaný vůz, který neměl skoro žádné součástky ze železa. Sloužil na odvoz uhlí a byl to nejspíš onen vůz, o němž se zmiňoval Junák.
Prodrali jsme se křovím a vrátili se k místu, odkud jsme vyšli, totiž k milíři. Tam jsem zavedl Halefa na úzkou stezku, jež se táhla mezi keři a skalní stěnou, a vyzval ho, aby na mne počkal.
Plížil jsem se až k milíři, kde jsem již předtím naslouchal. Ano, ti dva na lavici spolu hovořili, ale tak tiše, že jsem nic nezachytil.

Opakoval jsem svůj předchozí pokus a plížil se nehlučně až k zlatému dešti. Teď jsem jim rozuměl. Bohužel jsem asi o to hlavní přišel, avšak i to, co jsem ještě vyslechl, bylo pro mne velice důležité.
Když jsem se ve skrýši pohodlně zařídil, slyšel jsem, jak Marko říká:
"A jak jsi přišel na nápad poslat je k západu? Tam přece musím i já."
"Samozřejmě že tam musíš, a já tě tam doprovodím. Moji nádeníci půjdou také, ty se tu přece nevyznáš. Vyježděné koleje, podle kterých ti cizí vetřelci mají jít, vedou do dlouhého údolí, z kterého není východu."
"Tak to se jednoduše vrátí."
"Jistě, ale to už tam budeme my. Je to cesta, kudy jsme přiváželi dřevo do milířů. Pojedou-li naši nepřátelé po této cestě půl hodiny údolím, zastaví se před skalní stěnou, na jejímž úpatí se vytvořil hluboký rybník. Musí zpět a budou potřebovat zase půl hodiny, aby se z údolí dostali. To nám popřeje víc než dost času je sledovat a schovat se na nejvhodnějším místě. Odtamtud je postřílíme."
"To bychom snad mohli udělat už tady, ještě než se vydají na cestu."
"Ne, kdyby jen jediný z nich unikl, je vše prozrazeno. Jakmile budou pryč, dám svým nádeníkům znamení. Nebudou potřebovat ani pět minut, a jsou zde. Vezmeme si koně Alacyů a ostatních a budeme těm bídákům v patách. Mám dost pušek. Škoda že je ten Almán uviděl! Nepomyslel jsem na to, když jsem ho posílal do domu."
"Vůbec nevím, co si o něm mám myslet," bručel Marko.
"Ani já se v něm nevyznám."
"Jednou se tváří připitoměle a mluví nesmysly, pak zase dělá dojem, že si před ním ani nemůžeš dát dost pozor. Vidíš ale, že jsem měl pravdu. Přepadení se nezdařilo!"
"To nepochopím. I kdyby byl konakci tak hloupý a opustil je, přece jen prošli Ďáblovou roklí, a tam je naši museli zpozorovat. Leda že spali."
"Možná že naopak Almán přepadl je!"
"To není možné. Za prvé netušil, co ho čeká. Za druhé neznal cestu nahoru. A za třetí, i kdyby obojí věděl, nemohl podniknout útok. Mohl by skálu dobývat, ale to by je přece shora postříleli. Je to všechno velmi, velmi divné."
"Brzy se ta záhada vysvětlí."
"Jistě. Šel bych nejraději sám k baště nebo tam aspoň poslal jednoho ze svých nádeníků. Ale teď odtud nemůžeme. Ti dva lotři z nás nespustí oči a stále mají prst na spoušti."
"Pokusíme se ještě jednou s nimi dohovořit!"
"Já se o to pokoušet nebudu. Zkus to sám."
Marko se pomaloučku pohnul, jako by chtěl vstát. Ale hned jsem uslyšel Oskův velitelský hlas: "Sednout!" a uviděl jsem, že Osko i Umar pozvedli pušky k líci.
"Učenec" si zase sedl a zavolal na ně:
"Cožpak se člověk nesmí ani pohnout?"
"Ne. A nemluvte spolu. Ještě slovo, a střelím!"
Ti dva na lavici si ulevovali tichými nadávkami a kletbami. Teď jsem věděl, že se na bdělost strážců mohu spolehnout, a pomalu jsem lezl zpátky do houští k Halefovi.
"Slyšels něco?" zeptal se.
"Ano, ale o tom až později. Pojď rychle!"
Šli jsme dál po stezce a brzy jsem zjistil, že jsem měl pravdu.
Stezka vedla nahoru ostrými zákruty ve skalní proluce.
Cesta vzhůru nám trvala sotva šest až osm minut. Mezi většími stromy jsme uviděli četné hromady dřeva, určeného k pálení milířů. Zaslechli jsme i údery seker.
"To jsou nádeníci," řekl Halef. "Doufejme, že nás nepřekvapí."
"Toho se nebojím. Jsou vpravo, a my musíme vlevo, tam, kde je vidět vrcholek dubu."
Tím směrem se sekera lesa ani nedotkla. Šárka si dával dobrý pozor, aby nebylo obnaženo místo, kde skrýval své tajemství. Stromy a keře zde stály tak hustě, že jsme se museli někdy namáhavě prodírat.
Konečně jsme se dostali až k dubu. Byl velmi silný. Kmen se zdál být zdravý. Kořeny v síle dospělého muže, které vystupovaly nad povrch země, nenaznačovaly, že by byly uměle odhaleny. Ale když jsem strom obešel, uviděl jsem asi v pětimetrové výši díru, dost velikou, aby jí člověk mohl prolézt. Nejnižší větev se dala zachytit a odtud se dosáhlo na druhou větev. Třetí byla ulomena a právě na jejím místě zela dutina.
"Jestli se nemýlím, je vchod tam nahoře," řekl jsem a ukázal vzhůru. .
"Jak se ale dostaneme nahoru?" zeptal se Halef. "K tomu je zapotřebí žebřík, neboť kmen je příliš silný a nemůžeme ho při šplhání obejmout."
"Žebřík tu máme."

"Nevidím ho," řekl Halef a marně se rozhlížel.
"Ani já ho nevidím, ale všiml jsem si něčeho jiného. Podívej se na zem, v mechu zjistíš jasně vyšlapanou stopu, která vede tamhle do bukového houští. Chodilo se sem a tam, asi pro žebřík a zase zpátky s žebříkem. Hned ho najdeš."
Šli jsme po stopě mezi mladé boučky s hustým listím a tam jsme našli kmen smrku, silný asi jako ruka, kterému nechali pahýly větví a který zřejmě sloužil jako žebřík.
"Správně! Tady je," zvolal Halef. "Teď můžeme nahoru."
"Dostaneme se nahoru i bez žebříku. Opatrnost nám velí, abychom se ho radši zřekli. Někdo by mohl přijít, i když se toho neobávám. Uvidí-li žebřík, pozná hned, že je někdo v dubu.
Přivedl jsem tě sem jen proto, abych ti ukázal, že jsem se nemýlil."
"Ale bez žebříku se přece nahoru nedostanu!"
"Postavíš se mi na ramena a pak se můžeš zachytit spodní větve."
"A ty?"
"Povyskočím si."
Halef mi vylezl na ramena a dál to šlo již lehce. Mně se podařilo vyskočit tak, že jsem se chytil spodní větve. Potom jsme si stoupli na druhou větev a otvor jsme měli přímo před očima. Podíval jsem se dovnitř; Kmen byl dutý a díra tak veliká, že se tam pohodlně vešli dva muži. Jak se ale vnitřkem stromu dostat dolů, to jsem nevěděl,
"Provazový žebřík tu není," zabručel můj malý průvodce. "Mýlil ses."
"Ne, nemýlil jsem se. Podívej se do toho otvoru. Je tam všechno docela hladké. Ani stopy po ztrouchnivělém dřevu anebo pilinách.
Tudy se leze dovnitř a ven, to je jasné. Ale zařízení není takové, aby mohlo být zvenčí vidět. Myslím, že se mi podaří objevit, jak se dostat dolů."
Strčil jsem hlavu a ruce do otvoru, uvnitř jsem se lokty vzepřel a vtáhl horní půlku těla dovnitř. Pak jsem vnitřek zkoumavě ohmatal.
Opravdu! Nad dírou byla zasazena silná příčná tyč. Chytil jsem se jí oběma rukama á nohama jsem zkoumal vnitřek. Ucítil jsem další, ještě silnější příčnou tyč, na niž jsem si mohl stoupnout Teď jsem se sehnul, protože jsem ucítil, že na dřevě jsou dvě vyvýšeniny. Hmatem jsem poznal, že to jsou dva silné uzly.
Vkleče jsem spustil jednu nohu níž a přesvědčil se, že je tam provazový žebřík.
"Pojď dovnitř!" zavolal jsem na Halefa. "Našel jsem to."
"Ano, šlo by to, kdybych byl trochu větší," stěžoval si.
Znovu jsem se vzpřímil a pomohl mu dovnitř na příčnou tyč.
"U Alláha! Kdyby se dřevo zlomilo nebo sklouzlo! Zřítíme se dolů!" otřásl se.
"Neboj se. Přesvědčil jsem se, že dřevo je dost silné pro oba. A uvolnit se tyč nemůže, protože se opírá o přitlučené podpěry, ale nevím, je-li i provazový žebřík dost pevný pro oba a je-li vůbec dobré, abychom tam lezli oba dva. Zůstaň radši nahoře! Já to tam prozkoumám."
Sestupoval jsem dolů, lépe řečeno ručkoval jsem dolů. Byl jsem příliš netrpělivý a neměl jsem ani dost času, abych si dovolil přepych pomalého sestupování příčku po příčce.
Za chvíli jsem již nebyl ve stromě, ale v úzké skalní šachtě. Jak vznikla, zda přirozenou cestou, nebo uměle, to se v té tmě nedalo i poznat. Konečně jsem stál na zemi. Tápal jsem kolem rukama a zjistil jsem, že jsem se octl v úzké díře, která nemá východ a kam se vejdou čtyři až pět osob. Tady se dobře hodila má svítilnička, malá láhev s olejem a fosforem, kterou jsem měl vždy u sebe.
Otevřel jsem zátku, aby mohl dovnitř kyslík.
Když jsem ji pak zase zavřel, svítila jasnou fosforečnou září tak, že jsem viděl dost zřetelně stěny kolem sebe. Prostor byl trojúhelníkový. Ze dvou stran byly přirozené skály. Třetí stěnu tvořila umělá zeď, která nebyla vyšší než dva metry.
Když jsem posvítil na zem, zjistil jsem, že je také skalnatá. Přitom jsem uviděl šňůru, přivázanou na dolní konec provazového žebříku.
Vedla vzhůru. Posvítil jsem si na ni. Šňůra byla přehozena přes zeď na druhou stranu. Teď jsem věděl vše. Chtěl jsem zase nahoru, uslyšel jsem však Halefův přidušený hlas:
"Sidi, napni žebřík! Kroutí se."
"Ty lezeš za mnou?"
"Ano. Trvalo ti to příliš dlouho. Myslel jsem, že se ti něco stalo."
Brzy stál vedle mne a ohmatával stěny. Rozhlížel se při matném svitu lucerničky.
"Zdá se, že jsme ve skalní studni," mínil.
"Ba ne, jsme v jeskyni."
"Pak je ale proklatě úzká a malá!"
"Je to jen jeden její kout. Musíme zase několik příček po žebříku nahoru a pak přes stěnu."

"Ale jak?"
"Po žebříku, který spustíme na druhé straně. Tuhle, sáhni si na ten provaz. Vede na druhou stranu. Žádný cizí člověk, který by ve tmě stál na druhé straně, nemůže tušit, že je tu ještě jeden úzký prostor, do kterého ústí provazový žebřík. Šňůra je zřejmě na druhé straně umístěna tak, že ji může najít jen zasvěcený člověk. Když chce někdo vystoupit z druhé strany, stačí, aby si provazový žebřík pomocí šňůry přitáhl. Je to uděláno hrozně šikovně."
"My jsme však ještě daleko šikovnější, sidi," smál se Halef. "Lehce objevíme i ty nejskrytější taje. Vydáme se teď do jeskyně?"
"Ovšem. Povylezeme několik příček nahoru, sedneme si na zeď, spustíme konec provazového žebříku na druhou stranu a pak pohodlně sestoupíme."
Udělali jsme to přesně tak. Dostali jsme se do prostory, kde nám má lampička nebyla už nic platná. Vytáhl jsem kus starého papíru a sirku, zapálil papír a posvítil dokola. Prostor, v němž jsme se octli, byl asi dvanáct kroků dlouhý a dvanáct široký.
Když papír dohořel a my zase stáli v úplné tmě, zpozoroval jsem dole na podlaze na jedné straně čtyřhranný svit. Sehnul jsem se a objevil otvor, který vedl ven.
"Halefe, tady jsme u milíře, tudy jsme zřejmě měli vejít do pasti," řekl jsem rozradostněn. "Vlezu tam. Nemýlím-li se, uvidím Oska a Umara."
Bylo tomu skutečně tak. Když jsem byl již tak daleko, jak jen bylo možné se odvážit, aniž by mě někdo zvenčí zpozoroval, zahlédl jsem oba, jak sedí s puškami připravenými k výstřelu. To mi stačilo. Zase jsem se stáhl zpět.
"Teď si uděláme světlo, ne?" ptal se Halef.
"Ano. Dej sem ten tuk! Hadr nám poslouží jako knot."
Hrnek jsem měl přivázaný za ucho u řemene kalhot. Teď jsem ho odvázal. Rozřezali jsme do něho medvědí sádlo a stočili hadr.
Škrtnutím sirky jsme získali pochodeň, která sice strašně čoudila, avšak dobře ozářila prostor.
Konečně jsme si mohli prohlédnout stěny. Byly z původní skály, až na úzkou zeď v rohu, přes kterou jsme sem vnikli. Vše bylo jasné.
Tohle byla celá ta jeskyně. Ačkoliv jsme klepali na všechny stěny, nikde to nezaznělo dutě. Jen jeden předmět upoutal naši pozornost.
Byl to čtyřhranný opracovaný kámen, který ležel vedle díry a přesně do ní zapadal. Do kamene byl zapuštěn kruh, na němž visel řetěz.
"Tím díru asi zavírají," poznamenal hádží.
"Ano. Ale jen když tu mají nějakého zajatce. Otvor se uzavře kamenem a kámen se řetězem upevní venku tak, aby nešel zevnitř odstranit."
"Myslíš, že zde občas někoho vězní?"
"Ano. Zítra večer například přivezou zajatce. Budeš se divit, až se dovíš, kdo to je."
"A kdo?"
"To ti řeknu až později. Taky tu zabíjejí lidi. S námi chtěl uhlíř provést totéž. Měli jsme sem lézt jako první. Za námi by zapálil milíř, a protože díra, v níž visí provazový žebřík, je jako vysoký továrenský komín, vnikl by tudy kouř dovnitř a za několik minut by nás udusil."
"Alláhu! Běda tomu uhlíři, až zase vylezu!"
"Nic mu neřekneš a nic mu neuděláš. Mám vážný důvod, abych před ním ještě chvíli tajil, co vím."
"Ale vždyť odjedeme a už ho víckrát nespatříme!"
"Odjedeme sice, ale Šárku uvidíme zase zítra. Teď toho víme už dost a můžeme se vrátit nahoru."
Plamen jsme zhasili a chvíli počkali, až hrnec a tuk vychladnou.
Pak jsme nastoupili zpáteční cestu a postarali se o to, aby provazový žebřík zůstal v tom stavu, jak jsme jej objevili.
Když jsme stáli nahoře před dubem, zhluboka jsme vydechli.
Není nic příjemného podnikat takovou cestu do nejistých hlubin.
Mátu jsme na zpáteční cestě nenašli, ale abych vzbudil dojem, že jsme ji skutečně hledali, natrhal jsem jiné rostliny, které jsem mohl dát Říhovi. Halef pro legraci nasbíral dlouhé černé hlemýždě, které jsme cestou uviděli. Bylo jich pod keři tolik, že jsme jich brzy měli plný hrnec.
Předstírali jsme, že přicházíme z opačného směru. Říhovi jsem dal sežrat byliny, Halef mu otřel jednoho slimáka o nozdry a odnesl pak hrnec s ostatními do chatrče. Když se zase vrátil, usmíval se tak blaženě, že mi to nedalo a zeptal jsem se ho:
"Kams je dal?"
"Vysypal jsem je do kapsy kaftanu, který tam visí."
"To je opravdu hrdinský čin, můžeš naň být pyšný. Slavný Hádží Halef Omar vyvádí klukoviny!"

Smál se do vousů. Má poznámka mu zřejmě nevadila.
Když jsme došli k Oskovi a Umarovi, hlásili, že se nestalo nic mimořádného.
Uhlíř se však již déle neovládl a řekl:
"Teď, když jsi zase zpět, nám jistě dovolíš, abychom se zvedli."
"Ještě ne. Vstanete, až my budeme sedět na koních."
"A kdy odjedete?"
"Hned. Za tvé přívětivé přijetí ti tu necháme stejně přívětivé varování: Zasyp tu svou Jeskyni drahokamů a nepokoušej se tam už nikdy nikoho vlákat! Mohl by tě lehce stihnout osud, jaký připravuješ jiným."
"Efendi, nevím, o čem mluvíš."
"Přemýšlej o tom! Jsem přesvědčen, že mi pak brzy porozumíš. Až se vrátím, ukáže se, jak jsi mě poslechl."
"Copak ty se chceš vrátit? Kdy?"
"Až to bude zapotřebí, ani dřív, ani později."
"Efendi, ty se tváříš, jako bych byl ten nejhorší chlap pod sluncem!"
"To jsi, ačkoliv jsou ještě jiní, kteří se ti skoro vyrovnají."
"Co jsem provedl? Co mi můžeš dokázat?"
"Především jsi lhář. Tvrdil jsi, že neznáš Alacye. A přece byli několikrát u tebe a dokonce je tu hledali vojáci."
"To není pravda. Nikdy jsem jejich jména neslyšel a nikdy tu u mne nebyli."
"Proč tedy ukrýváš jejich koně?"
"Jejich... koně?" opakoval Šárka zmaten.
"Ano. Viděl jsem je tu stát."
"Co to povídáš? Cožpak ti lidé tu mohou být, aniž bych o tom věděl?"
"Mlč. Nemysli si, že máš před sebou malého kluka! Pořád jste si byli jistí, že jste chytřejší než my, a to vám celý plán zhatilo a zhatí vám ho i v budoucnu. Chceš snad zapírat, že u tebe byl dneska tvůj švagr?"
"Chtěl mě navštívit? Neviděl jsem ho!"
"Junák tvrdí, že u tebe byl a pak šel do Ďáblovy rokle, kde nás měli přepadnout."
"Efendi, říkáš hrozné věci. To jste byli v takovém nebezpečí?"
"Pro nás žádné nebezpečí neexistovalo. Nebojím se vás. Ale tvým pochopům hrozilo dost velké nebezpečí. A taky na to doplatili"
Šárka polekaně vyskočil.
"Doplatili?" skoro se zajíkal. "Co se stalo?"
"Právě to, co zamýšleli, totiž přepadení, jen s tím rozdílem, že byli přepadeni sami."
"Oni ? A kdo je přepadl ?"
"Pochopitelně že my. Můj Hádží Halef Omar a já, sami dva, jsme přemohli šest dobře vyzbrojených mužů. Dva z nich jsou mrtví - zřítili se s útesu. Ostatní jsme spoutali, i Džemala, našeho zrádného průvodce. Říkám vám to, abych vám dokázal, že se těch hlupáků nebojíme. Můžete za nimi zajít a osvobodit je, aby nás mohli pronásledovat dál. Řekněte jim ale, že příště už nebudeme jejich životy šetřit! A právě tak jako nad nimi se smrt vznáší i nad vámi, neposlechnete-li mého varování. To je všechno, co jsem vám chtěl říct. Teď jste volní."
Vzali jsme své zbraně a nasedli. Ti dva nebyli vůbec schopni využít své volnosti. Stáli celí zkoprnělí. Když jsme se již hodně vzdálili a já se ohlédl, viděl jsem, že pořád ještě stojí na jednom místě.
Od uhlířova domu vedly vyježděné koleje na jih i na západ. Dali jsme se západním směrem. Tam se skalní stěny rozestoupily a my se dostali do druhého, ještě většího údolí, o němž se uhlíř zmiňoval.
Koleje byly tak výrazné, že nebylo nic snazšího než je sledovat.
Travnatý porost vytvářel kolem nás malou prérii, na níž daleko široko nestál ani strom, ani keř. Vpředu se zvedal horský řetěz, kde se kolej měla rozdvojit.
Doposud jsme jeli mlčky. Teď jsem však přátelům vyprávěl vše, co jsem vyslechl a zjistil. Jen Angličanovo jméno jsem jim neprozradil.
Všichni nad tím žasli. Halef se v sedle napřímil a zvolal:
"Al hamdu li'lláh! Teď konečně víme, co jsme vědět chtěli. Teď známe Žutovo pravé jméno a sídlo. Osvobodíme obchodníka Galingrého. Ten Hámid el Amáza, který ho Žutovi vydal, však za všechny své činy odplatu zaslouží. Zabil mého přítele Sádika z kmene Merasig. Sádik byl nejproslulejší průvodce na Šot el Džerídu a padl kulkou vraha. A toho teď zasáhne kulka moje!"
"Tvoje?" opáčil Umar a dal koni ostruhy, až se vysoko vzepjal.
"Zapomněl jsi snad, že já jsem Sádikův syn? Nepronásledoval jsem toho vraha přes půl Orientu? Unikl mi. Ale teď, když vím, kde je, jsem to já, kdo s ním musí vyrovnat účty. Nebo jsi snad neslyšel, jakou jsem složil přísahu tam na soli Šotu, když jsem se od tebe a efendiho dozvěděl, že Hámid el Amáza, který si

tehdy říkal Abú 'n Nasr, zavraždil mého otce? Ještě dnes si pamatuji každé slovo své přísahy. Zněla: Alláhu, bože všemohoucí a spravedlivý, slyš mě! Mohamede, Proroku Nejvyššího, slyš mě! Vy kalifové a mučedníci pro víru, slyšte mě! Já, Umar ibn Sádik, neoholím svůj vous dříve, nenavštívím mešitu dříve, dokud džehenna nepřijme vraha mého otce. To přísahám! - Tak jsem tehdy přísahal a vy všichni mi dosvědčíte, že jsem svou přísahu splnil. Byl jsem snad v mešitě na modlitbách? Dotkly se snad nůžky mého vousu, který mi zatím narostl až po pás? A teď, když konečně nacházím vraha svého otce, mám ho snad přenechat někomu jinému? Ne, Hádží Halefe Omare, to ode mne nemůžeš žádat! Kdo se ho jen dotkne, bude mým úhlavním nepřítelem, byť to byl předtím můj nejlepší přítel, ano, i kdyby to byl sám náš efendi!"
Umar byl v tomto okamžiku pravým synem pouště. Oči se mu leskly a skřípal zuby. Na smír a milosrdenství nebylo ani pomyšlení.
Neúprosný tón, jímž hovořil, na nás učinil takový dojem, že jsme chvíli mlčeli. Pak byl jako obyčejně zase Halef první, kdo promluvil:
"Tys nám, sidi, vše řekl, ale jednomu přece nerozumím. Kam teď jedeme?"
"Do Rugovy k Žutovi."
"To je moc dobře, ale myslel jsem, že jsi větší lidumil!"
"Jak to myslíš?"
"Víš dobře, že jeden nešťastník má být zavlečen do Šarkovy jeskyně, ještě k tomu Angličan, a ty nepodnikáš nic, abys ho zachránil."
"Nevím, co bych měl udělat," odpověděl jsem naoko lhostejně.
"Nevíš! U Alláha! To ti pramen nápadů najednou vyschl? Není přece na světě nic snazšího než tomu člověku pomoci."
"A jak?"
"Jet rovnou do karaulu a osvobodit ho, aby ho nemohli dopravit do jeskyně."
"Kdepak je ten karaul? Jak se dostaneme dovnitř? Kde tam ten cizinec je? Jak se nám podaří ho tak rychle vyvést? Cožpak odpovědi na tyhle otázky padají z nebe?"
"To si myslíš, že je to tak těžké?"
"Nejenom těžké, je to zhola nemožné. Když tam dojedeme v hluboké noci, kde se koho přeptáš? Každý pořádný člověk spí, a vzhůru budou jen Žutovi pomahači. Můžeme tam snad přijet, vyptat se, vzít karaul útokem za půl hodiny?"
"To ne!"
"Toho Angličana zajmou už dnes večer. Ještě než bychom mohli podniknout něco na jeho záchranu, povezou ho do jeskyně."
"Tak dobře. Nejezděme tedy teď do Rugovy, ukryjme se zde a pak ho vysvobodíme z jeskyně. To není nebezpečné a nedá nám to moc práce, protože známe tajný východ."
Právě to, co teď navrhl, jsem měl v úmyslu. Byl to nejjistější způsob, jak osvobodit Lindsaye. Přesto jsem namítal:
"To bychom promarnili čas, kterého máme tak málo."
"Ale co je čas, když jde o to zachránit nějakého ubožáka!"
"Kdybychom chtěli pomoci všem ubožákům, museli bychom se roztrhat na tisíc kousků. Každý ať se postará sám o sebe."
"Ale, sidi, co to říkáš? Vůbec tě nepoznávám!"
"Nic mi po tom Angličanovi není. Byl neopatrný a sám lupiče na své peníze upozornil. Teď ať nese následky. Nechci s ním mít nic společného. Jmenuje se David Lindsay, a to jméno vůbec neznám."
Řekl jsem to pokud možno lhostejně; sotva jsem však to jméno vyslovil, trhl Halef za opratě, až jeho kůň poklesl na zadní nohy.
"Lindsay? David Lindsay?" zvolal. "Opravdu?"
"Ano. Ten Angličan prý nosí šedivé šaty, modré brýle, má dlouhý červený nos a ústa od ucha k uchu."
"Sidi, ty ses zbláznil!"
Hádží se na mne díval široce rozevřenýma očima. I Osko a Umar byli velice překvapeni.
"Zbláznil?" zeptal jsem se. "Jakpak jsi přišel na tuto urážlivou myšlenku?"
"Protože tvrdíš, že toho Angličana neznáš."
"A ty ho znáš?"
"Vždyť je to přece náš přítel, který nás doprovázel Kurdistánem, do Bagdádu a..."
Tu se Halef zarazil. Jeho údiv byl tak veliký, že mu selhal hlas.
Ještě stále se na mne díval s vyvalenýma očima.
"Jaký přítel?" zeptal jsem se.
"No náš - náš lord, kterému jsme nesměli říkat lord, nýbrž jen sir David! U všech čertů! Jak to, že jsi na našeho přítele docela zapomněl?"
Osko a Umar zatím již poznali, že si dělám legraci.
"Ale. Halefe!" řekl Osko. "Snad si nemyslíš, že efendi toho Angličana opravdu

nezná! Vždyť si z nás utahuje!"
"Aha, tak je to tedy! Jen si z nás dělej legraci, sidi, jen žertuj! Já se však divím, až nenacházím slov! Je to opravdu náš Angličan?"
"Bohužel!"
"A ty ho přesto nechceš zachránit?"
"No, když myslíš, tak ho v té bryndě nenecháme."
"Ne, opravdu ho v tom nesmíme nechat, to nesmíme. Ale jak se najednou dostal do Rugovy?"
"To nevím. Abychom to zjistili, musíme do jeskyně, tam se ho na to zeptáme."
"Alláhu buď dík! Konečně se ti rozum zase vrací!"
"Ano, úplně se mi vypařil, když jsem viděl tvůj obličej. Nechal jsem přemýšlení tobě, a teď provedeme plán, který jsi navrhl."
"Ten poslední?"
"Ano. Schováme se tady poblíž až do zítřejšího večera. To bude dobré jak pro nás, tak pro naše koně, protože od Cařihradu jsme si pořádně neodpočinuli. A i tam jsme byli většinou na nohou ve dne v noci."
"Myslíš si tedy, že můj plán je dobrý?"
"Výtečný!"
"Skutečně, jsem tvůj přítel a ochránce a umím vypracovat vynikající válečný plán. Kdo jede se mnou, ten je v dobrých rukou. Teď to konečně uznáte. Kde však najdeme místo, abychom se do zítřka skryli?"
"Tam na druhé straně, v těch zalesněných horách. Budeme mít volný výhled na údolí, a můžeme tak pozorovat uhlíře Šárku a jeho pomocníky. Dalekohledem uvidíme jasně, pojedou-li po naší stopě a dál údolím, kde nás chtějí přepadnout."
"Hm!" zabručel Halef přemítavě. "Poznají asi již dříve, že jsme tam tudy nejeli. Podívej se jen, jak hluboko se kopyta našich koní vryla do měkké travnaté půdy."
"To je jen dobře, protože je tak můžeme oklamat. Ta měkká půda někde skončí. Myslím, že se dostaneme na kamení a skálu.
Tam pak odbočíme, aniž jim to bude nápadné."
"Stejně ale dříve či později zjistí, že naše stopa chybí."
"Doufejme, že tomu zabráníme. Máme přece dost času, abychom udělali náležitá opatření."
"Nemyslíš tedy, že se za námi okamžitě vydají?"
"Ne. Abych rychlé pronásledování zamezil, řekl jsem jim, co se stalo v Ďáblově rokli. Chtěl jsem jim to původně zamlčet, aby Alacyové, Suef, Junák a Džemal byli osvobozeni co nejpozději. Ale abych získal čas, upustil jsem od toho. Uhlíř se svými lidmi a s 'álimem' pojedou co nejrychleji do Ďáblovy rokle zajatce odvázat. Ti budou potřebovat notnou dobu jen k tomu, aby vyprávěli, co se stalo. Tím získáme nejméně dvě hodiny. Stačí nám, když teď trochu přidáme. Tak rychle kupředu!"
Pobídli jsme koně do klusu a sotva za čtvrt hodiny jsme už byli na místě, kde se koleje rozdvojovaly. Zabočili jsme vlevo, ačkoliv náš správný směr byl vpravo. Naše stopy byly tak zřetelné, že musely naše pronásledovatele oklamat. Čím blíž jsme se dostávali k horskému pásmu, tím prudčeji cesta stoupala. Půda byla stále tvrdší a konečně přestala růst i tráva.
Řekl jsem svým společníkům, aby počkali, a jel tryskem dál, až jsem se dostal do strže, o níž se Šárka zmiňoval. Její dno bylo měkké a já jsem zajel pořádný kus dovnitř a zase zpět, přičemž jsem dbal, aby můj kůň zanechával zřetelné stopy. Uhlíř si tak bude myslit, že jsme do strže opravdu vjeli.
Vrátil jsem se ke svým druhům a na pevné skalnaté půdě, kde jsme nezanechávali žádné stopy, jsme zamířili vpravo.
Po nějaké době jsme se dostali k místu, kde úpatí horského pásu mohutně vystoupilo. Zamířili jsme mezi stromy a sesedli, chtěli jsme koně do prudkého srázu raději vyvést. Nahoře jsme se ocitli ve stínu ohromných smrků, zpod jejichž vrcholků jsme měli volný výhled do údolí Jeskyně drahokamů. Přivázali jsme koně a já jsem zašel hlouběji do lesa, abych našel místo, které by nám poskytlo pastvu pro koně a zároveň umožnilo rozdělat oheň, tak aby zdola nebyl vidět.
Zkušenost je přece jen nejlepší rádce. Složení lesa vám již z dálky prozradí, kde najdete trávu a vodu. Našel jsem paseku, kde vyvěral pramen. Tekl k západu, k Crnemu Drimu. Překročili jsme tedy již vodní předěl mezi ním a Vardarem. Zavedli jsme tam koně, sňali jim sedla a lehce jim svázali přední nohy, aby se nezatoulali příliš daleko. Pak jsme se zase vrátili na místo, odkud jsme mohli naše nepřátele pozorovat. Netrvalo dlouho a zahlédl jsem je dalekohledem. Přes značnou vzdálenost, která nás dělila, jsem viděl, že jedou tryskem. Chtěli dohnat časovou ztrátu. Domnívali se totiž, že se vrátíme, jakmile dojedeme až ke skalní stěně. Než bychom opustili strž, museli se v ní schovat, aby mohli

provést svůj plán.
Napočítali jsme osm jezdců. Když byli blíž, rozeznali jsme mezi nimi oba Alacye, Suefa, Džemala, Šárku, Marka a ještě dva další.
Oblečení obou posledních naznačovalo, že to jsou uhlířovi nádeníci.
Byli tedy v dvojnásobné početní převaze. Všichni jeli na koních; uhlíř měl zřejmě své vlastní koně, které jsme neobjevili. Každý měl pušku - v uhlířově chatrči jich tolik nebylo. Z toho jsem usoudil, že Šárka měl ještě skrytou zásobu zbraní.
Jezdci jeli tím směrem, kde doufali, že nás najdou. Zastavili v místech, kde se koleje rozdvojily, a zkoumali půdu. Viděli, že jsme jeli dál žádoucím směrem, a sledovali naši stopu. Pak jsme je ztratili z očí.
Od tohoto okamžiku jsme čekali asi dvě hodiny. Potom jsme je viděli pomalu jet zpátky. Na křižovatce stop se zastavili a o něčem se dohadovali, jak jsem z živých posunků soudil. Pak se rozdělili.
Marko a Alacyové jeli směrem ke Kolačinu, ostatní se vrátili do údolí.
Jeli pomalu. Viděl jsem podle jejich pohybů a držení těla, že jsou velice zklamaní. Marko a Alacyové však měli naspěch - za Angličanem. Když jsme obě skupiny ztratili z dohledu, šli jsme ke koním a nasbírali listí a suché větvičky na oheň. Chystali jsme se opéci medvědí kýtu a tlapy. Masa jsme měli víc než do zítřejšího večera.
Nastal soumrak a u našeho tábořiště se rozhostila tma. To vyvolalo atmosféru jako v pralese a mí druhové z toho měli velikou radost.
Teď jsme konečně mohli důkladně probrat všechny události posledních dnů. Měli jsme na to dost času. Pak jsme ulehli ke spánku. Předtím však bylo určeno pořadí hlídek. Překvapení jsme se sice nemuseli obávat, ale opatrnosti nikdy nezbývá a kromě toho měla stráž za úkol udržovat oheň. Zde mezi horami Šar Dagu mohla být noc dosti chladná.

OSVOBOZENÍ LINDSAYE

Nazítří ráno i v poledne jsme se stále ještě živili medvědí pečení.
Rozhovory se přitom točily výhradně kolem našich zážitků. Odpočinuli jsme si a posilnili se. Také na našich koních bylo vidět, že jim dlouhý, vydatný klid prospěl. Lidé i zvířata teď mohli vydržet další námahu.
Po obědě jsem se vydal hledat na druhé straně u skalních stěn, jež údolí s Jeskyní drahokamů obklopovaly, vhodné místo, kde bychom večer mohli koně bezpečně ukrýt. Uhlíř přece říkal, že Angličana přivezou již večer, v tu dobu jsme tedy museli být nablízku, abychom mu mohli pomoci. Jel jsem oklikou, aby mě z druhé strany neviděli, a posléze se mi podařilo najít úkryt, který se pro mé záměry hodil. Bylo to na kraji údolí.
Když jsem se zase vrátil ke svým přátelům, bylo už načase vyrazit; slunce se klonilo k západu, a než dojedeme k úkrytu, bude úplná tma. Teď jsme se již nesnažili skrýt stopy - večer je přece stejně nikdo nenajde. Když jsme byli na místě, zavedli jsme koně do křovin a já se vypravil s Halefem na .výzvědy. Chtěli jsme se k té čisté čeládce přiblížit. Osko a Umar zůstali na můj příkaz vzadu.
Měli se chovat tiše a neopouštět v žádném případě svá místa do našeho návratu. Byla hluboká tma, ale jelikož jsme okolí již dost dobře znali, dostali jsme se do blízkosti uhlířova domku bez potíží. Mezi ním a milířem hořel jasný oheň a u něho seděli všichni tak, jak jsme čekali. Opatrně jsme se plížili kolem malé mýtiny a dostali se až ke křoví na opačné straně. Prolezli jsme je a narazili na stezku, která vedla k dubu a ústila u milíře. Tam jsme se usadili.
Muži seděli tak daleko od nás, že jsme jejich hlasy sice slyšeli, ale nerozeznávali jednotlivá slova. Zřejmě nebyli zrovna v nejlepší náladě. Pohledy, které občas vrhali ke vchodu do údolí, dávaly tušit, že očekávají brzký příjezd "álima" a jeho zajatce.
Uběhla sotva půlhodinka, a zaslechli jsme dusot koňských kopyt.
Postavy u ohně vyskočily. Přijížděl šest jezdců. Dva z nich byli přivázáni ke koním: Lindsay bez klobouku a ještě jeden muž, asi jeho tlumočník. V doprovodu byl i falešný učenec. Seskočil s koně a šel k čekajícím. Uvítali ho s viditelnou radostí. Pak odvázali zajatce, sundali je s koní a zase jim nohy svázali provazy. Měli teď spoutané ruce i nohy. Tak je položili na zem. Jejich ozbrojení strážci opřeli nyní své pušky o stěnu domku a přisedli si rovněž k ohni.
Škoda že jsme nerozuměli, o čem rokují. Rozhovor byl každopádně živý. Ale netrvalo to dlouho. Brzy Žutovi lidé vstali, aby zajatce odnesli k milíři, jehož vchod otevřel uhlíř již dříve popsaným způsobem. Teď nám byli tak blízko, že jsme každému slovu rozuměli. "Álim" se obrátil na spoutaného tlumočníka:
"Již jsem ti řekl, že se nemusíš ničeho obávat. Vzali jsme tě s sebou, protože tomu Angličanovi nerozumíme. Dostaneš dokonce bakšiš za vytrpěný strach.

Angličan bude muset zaplatit i to. Sice se zatím našim požadavkům zdráhal vyhovět, ale my ho přinutíme.
Počítáme při tom s tvou pomocí. Když mu poradíš, aby nebyl tak tvrdohlavý, bude to jen k tvému prospěchu. Čím dřív zaplatí, tím dřív budeš volný."
"A bude volný i on, jakmile zaplatí?" zeptal se tlumočník.
"Do toho ti nic není. Ale přesto ti aspoň něco naznačím. Propouští se snad někdo, kdo by se mohl později pomstít? Ale to mu neříkej. Teď vás strčíme oba do jeskyně. Promluv s ním! Za čtvrt hodiny přijdu dovnitř. Jestliže se i pak bude zdráhat dát nám pro svého bankéře příkaz k vyplacení peněz, dostane pořádný výprask, z kterého si snad vezme ponaučení. K jídlu ani k pití zatím nedostane nic."
"Co říká ten lotr?" zeptal se Lindsay anglicky.
"Že nás teď strčí do jeskyně," odpověděl dragoman. "Nedostanete ani jíst, ani pít, zato však vás budou bít tak dlouho, dokud nenapíšete požadovanou poukázku. To však udělat nesmíte protože jak jsem právě slyšel, chtějí vás i pak zabít. Neměl jsem vám to samozřejmě říkat. Jsem však ve vašich službách a stojím při vás, nechci nic mít s těmi lotry. Třeba se nám nějak podaří uprchnout."
"Děkuji pěkně!" odpověděl Angličan svým stručným způsobem.
"Lotři nedostanou ani para. Ať si mě třeba umlátí! Well!"
"Tak co na to řekl?" chtěl vědět Marko.
"Že nic nezaplatí."
"Brzy, bude mluvit jinak. Tak dovnitř! Za čtvrt hodiny se vás přijdu zeptat, zda jste si to nerozmysleli."
Každému ze zajatců prostrčili pod pažemi provaz a za ten je dva uhlířovi nádeníci vtáhli do jeskyně. Když se pomocníci vraceli zpět, uslyšel jsem zevnitř milíře chrastění řetězů a z toho jsem usoudil, že u vchodu upevnili kámen.
"Nemohli jsme našeho přítele osvobodit hned?" šeptal mi Halef.
"Nechali jsme přece pušky u koní. Musíme jednat opatrně. Pojď k dubu!"
Cestou jsme se museli spoléhat víc na paměť a na hmat než na zrak, neboť pod stromy byla taková tma, že nebylo vidět ani ruku před očima. K dubu jsme však dorazili za pouhých deset minut. I zde byla tma jako v pytli. Ale už jsme to tu znali, a tak jsme se dostali dovnitř bez nesnází.
Teď šlo o to, nezpůsobit ani nejmenší šramot protože "učenec" mohl být nablízku. Poradil jsem Halefovi, aby nelezl od jedné příčky k druhé, ale aby se stejně jako já spustil po provazovém žebříku jako po laně. Spouštěl jsem se jako první a on pak za mnou.
Sotva jsme se dotkli nohama země, pomalu se kolem nás rozjasnilo. Když jsem zase vylezl po několika příčkách žebříku a nahlédl přes zeď do jeskyně, uviděl jsem "álima", který tam asi právě vlezl a nyní stál před oběma spoutanými. V jedné ruce držel lojovou svíčku, v druhé bič. Dýku a pistoli odložil, nejspíš proto, aby mu při lezení nepřekážely.
Následoval rozhovor vedený tak, že turecké otázky překládal tlumočník Angličanovi a jeho anglické odpovědi pak Markovi převedl zase do turečtiny.
"Učenec" nejdříve rozvázal dragomanovi provaz na nohou a řekl:
"Uvolním ti pouta, aby ses mohl zvednout. Ruce zůstanou svázané. Zeptej se ho, zda je ochoten zaplatit." Tlumočník otázku přeložil.
"Nikdy!" zavrčel Angličan.
"A přece to uděláš, donutíme tě!"
"Lindsay se od nikoho nenechá nutit."
"Když ne po dobrém, tak bičem. Umím s ním dobře zacházet."
"Jen se opovaž!"
"Oh, třeba hned!"
Marko Angličana udeřil. Halef do mne šťouchl - chtěl, abych zasáhl, já se však nenechal svést k unáhlenému činu.
"Lotře!" vykřikl lord. "To si vypiješ!"
"Co říká?" zeptal se "álim".
"Že ho bitím stejně nedonutíte," přeložil dragoman.
"Bude zpívat jinou, až dostane padesát nebo sto ran. Víme, že má milióny. Sám to říkal. Však on zaplatí! Řekni mu to!"
Je zbytečné opakovat vyhrůžky, jež Lindsaye měly přimět k zaplacení. Dostal ještě několik ran, tvrdošíjně však vzdoroval.
"Tak dobrá!" řekl konečně Marko. "Dávám ti ještě hodinu času. Potom se však vrátím a dostaneš sto ran na záda, nevyhovíš-li nám zatím."
"Jen se opovaž!" hrozil znovu Lindsay. "Za každou ránu dostaneš tři!"
"Od kohopak?" smál se Marko.
"Od efendiho o kterém jsme cestou hovořili."
"Ten cizinec se o tobě nikdy nedozví, i když jsi mu jel naproti."
"Však on mě najde!"

"To by musel být vševědoucí. A on přece neví, že ho hledáš."
"Dozví se to v Rugově. Byl jsem tam a najednou jsem zmizel. Půjde po mé stopě až sem. Yes!"
"Po tvé stopě? A jak ji najde? Nikdo přece neví, kde jsi. Večer jsi zmizel a od té doby tě viděli jen mí spojenci."
"Donutí ty chlapy, aby mu řekli, kde jsem."
"Pak by se musel dozvědět, že jsme tě dali do karaulu. Ale, to vědí jen dva lidé - Žut a já."
"To nevadí. Však on to zjistí. Co jste vy dva proti němu a jeho hádžímu!"
"Čubčí synu, to neříkej! Je zhola nemožné, aby tě Almán našel. A i kdyby se mu to podařilo, je s ním konec. Vběhl by nám do rukou a my bychom ho ubičovali. Jen se nekoj takovou nesmyslnou nadějí!
Žádný člověk tě zde najít nemůže a ty se zachráníš jen tehdy, dáš-li mi poukázku na požadovanou částku. A abys mi konečně uvěřil, mohu ti sdělit, že ten tvůj efendi je právě v tuto chvíli v karaulu, v kterém jsi byl předtím sám - je tam on i jeho tři průvodci. Jim však ani nenavrhneme, aby se vykoupili. Oni se již nikdy nedostanou na svobodu a brzy se rozloučí se životem."
"Nesmysl!" zvolal Angličan, když mu tlumočník přeložil tato slova.
"Že zajmete mé přátele? Vyloučeno! Leda by se to jim hodilo! Yes!"
"Jsi směšný! Dokážu ti, že se před námi vrhnou na kolena a budou nás prosit o milost. Strčíme je do stejné díry jako tebe a zemřeš s nimi, nedáš-li si říci. Teď jdu. Máš hodinu čas. Rozmysli si to dobře a využij jediné možnosti, jak svůj život zachránit. Jen si nemysli, že odtud unikneš. Ze všech čtyř stran jste obklopeni skalami a do jeskyně vede jen jediná cesta. Ta je však uzavřená a ostatně jste tak spoutáni, že stejně nemůžete nic podniknout. Tlumočníkovi nechám nohy rozvázané, ten za to nemůže, že se tak tvrdohlavě zdráháš můj příkaz vyplnit."
Pak si Marko lehl na zem a lezl zase ven. Slyšeli jsme, jak přivalil kámen do díry a připevnil ho řetězem.
Chvíli bylo ticho. Pak jsme slyšeli Angličana:
"Krásná situace, pane Hoti. Ne? Jak?"
"Ano," souhlasil tlumočník. "Nemyslím, že se zachráníme."
"Pche! David Lindsay v téhle skalní díře nezemře!"
"Chcete se vykoupit?"
"Ani mě nenapadne! Jak by ti lotři měli peníze, zabili by mě."
"To jistě. Jak se však dostaneme ven? Jsem přesvědčen, že je tu jen ten jeden vchod a východ. A i kdyby zde byla jiná cesta, jsme svázáni a nemůžeme se osvobodit. Myšlenky na záchranu se tedy musíme vzdát."
"Nesmysl! Osvobodíme se!"
"Jak?"
"Prostě odejdeme. Well!"
"Ale kdo nám otevře?"
"Můj přítel, kterému ti syčáci říkají cizí efendi."
"Přece jste slyšel, že je již zajat."
"Ten určitě!"
"Nic není vyloučeno. Víte dobře, jak to bylo s námi. Neměli jsme ani čas na nějakou obranu."
"Jenže on není tak hloupý jako my, aby lezl do pasti."
"I kdyby ho ti lupiči neměli v rukou, nesmíme s jeho pomocí počítat. Jaktěživ se nedozví, co se s námi stalo a kde jsme."
"To ho neznáte. Jistě přijde. Yes!"
"Pochybuji o tom, sire Davide. Jak by se to vašemu příteli mohlo povést?"
"To je jeho věc. Dám hlavu na to, že se tu objeví."
"Už je tu!" zvolal jsem hlasitě. "Máte pravdu, sire Davide."
Nějakou chvíli bylo ticho, pak jsem uslyšel triumfující hlas Angličanův:
"The devil! To byl jeho hlas! Znám ho dobře. Jste tu, pane Karo ben Nemsí?"
"Ano. A Halef je tu se mnou."
"Heigh-day! Jsou to oni! Neříkal jsem to? Nádherné, krásné, báječné! Teď budeme my rozdávat rány! Ale kde jste, he?"
"Tady v koutě. Hned budu u vás."
Halef zatím zůstal, kde byl, já jsem však přehodil spodek žebříku přes zeď a slezl na druhé straně.
"Tak, tady jsem! Honem, sire Davide, přeříznu vám poutá. A pak co nejrychleji odtud!"
"Ó ne! Zůstaneme zde. Well!"
"Proč?"
"Zmrskám ho jeho vlastním bičem, až přijde."
"To můžete, ale ne tady. Bič je teď vedlejší věc, hlavní je svoboda. Nechceme

přece dostat jen toho álima, ale i ty ostatní. Tak, vstaňte a pojďte ke zdi!"
Rozřízl jsem oběma provazy á postrkoval je ke zdi.
"Co je tam? Dveře?" ptal se sir David.
"Ne, ale. díra ve skále, vedoucí jako komín vzhůru, do dutého stromu. Visí tam provazový žebřík a po něm vylezeme nahoru. Jen se obávám, že vy se teď na své ruce nebudete moci spolehnout."
"Když jde o svobodu, splní ruce svou povinnost. Well! Cítím, že mi krev zase proudí normálně. Yes!"
Oba si třeli ruce, aby je překrvili. Vytáhl jsem svou lahvičku, sloužící za svítilnu, a pustil do ní vzduch. Pak jsem posvítil na žebřík a na zeď, aby získali orientaci. Přitom jsem jim celé zařízení vysvětloval.
"Chápu," řekl Angličan. "To půjde krásně. Jen se zlobím, že nechcete, abych si na toho lumpa počkal tady."
"Najdeme ho venku."
"Doopravdy? Jistě?"
"Ano. Sejdeme k milíři, kterým vás do jeskyně zavedli. Tam sedí teď ti chlapíci kolem ohně a my jim budeme dělat milou společnost."
"Very well! Jen rychle, ať se k nim co nejdřív dostaneme. Vyprávění, děkování, to až později! Ne?"
"Ovšem. Lezte první! Já polezu za vámi. Pak půjde pan Hoti a nakonec Halef jako zadní hlídka."
"Ten? Kdepak je teď náš hádží?"
"Čeká na druhé straně zdi. Tak kupředu, sire Davide! Přidržím vás, kdyby vám snad ruce vypověděly službu."
Začal výstup. Nešlo to moc rychle, neboť se ukázalo, že ruce obou spoutáním skutečně utrpěly. Pomohl jsem jim i slézt se stromu, což by byli v té tmě sami nedokázali. Potom jsem vlezl zpátky do otvoru a vytáhl provazový žebřík nahoru. Spustil jsem ho ven, odřízl a shodil dolů. Pak jsem slezl se stromu. Pod stromem jsme žebřík složili a vzali s sebou.
Angličan ani jeho tlumočník terén neznali, a tak jsem je musel vést. Jakmile jsme se dostali tak daleko, že skála mohla skrýt oheň, položili jsme žebřík na zem a zapálili. Přihodili jsme ještě několik suchých větví, abychom ho úplně zničili.
Oheň nám ještě chvíli svítil na cestu, a my jsme tak mohli alespoň lépe slézt dolů. Zákruty cesty jím byly dost dobře osvětleny, ale z údolí ho nemohlo být vidět.
Dole jsme se prodrali co nejrychleji křovinami, protože nám záleželo na tom, abychom se u lupičů objevili dříve, než Marko zase vleze do jeskyně. Našli jsme si vhodný úkryt a zastavili se.
Halef doběhl pro Oska a Umara a přinesl naše pušky.
Zprvu nikdo z nás nepromluvil. Teprve po chvíli se zeptal sir David:
"Co teď s těmi lotry, pane? To je chcete nechat bez trestu? Znám vás až moc dobře!"
"Ó ne! Byl jsem až dosud shovívavý. Ale to, co vyvedli vám, musí být spravedlivě potrestáno. Nechtěli jen vaše peníze, chtěli i váš život."
"Well! Tak co uděláme?"
"Nejdřív se jich musíme zmocnit, to ostatní se pak uvidí. Je nás šest a stojí proti nám dvanáct mužů. Dva na jednoho - takový poměr je pro nás za daných okolností celkem příznivý."
"To si myslím také, jen kdybych měl zbraň!"
"Dostanete pušku, možná že víc než jednu. Uhlíř a jeho lidé nemají, jak vidím, své pušky u sebe. Budou zřejmě uvnitř chatrče, odkud si je můžeme snadno vzít."
Stáli jsme totiž tak, že jsme celou bandu lehce přehlédli. Ani ti čtyři nově příchozí neměli u sebe pušky, ale opřeli je o stěnu domku.
Těchto pušek jsme se tedy nemuseli bát, nejvýš těch starých a nepříliš spolehlivých pistolí, které třem z nich visely u opasku.
Marko si dýku a pistoli ještě nevzal.
Zatím už se vrátil Halef s Oskem a Umarem. Poslal jsem ho oknem do domku a nechal si podat pušky. Bylo jich sedm, všechny nabité.
"Sidi," řekl Halef, když vylezl ven, "ten uhlíř musí mít celý sklad pušek. Včera dal Alacyům dvě, tady jich je sedm, zřejmě pro něj, pro jeho čtyři nádeníky a pro Suefa a Džemala, jejichž pušky jsme roztřískali. Včera tu přece sedm pušek neviselo. Zdá se, že Šárka dodává výzbroj pro celou Žutovu bandu."
Prohlédli jsme si pušky. Byly stejné ráže jako Oskova a Umarova. Pro Lindsaye a jeho tlumočníka to bylo výhodné, protože mohli použít jejich nábojů. Sir David si vzal čtyři pušky a tlumočník tři.
Vypadalo to velice bojovně, ale opravdu jen vypadalo - vždyť to byly dvojhlavňovky.

"Co teď?" zeptal se sir David. "Zbraně tedy mám. Budu střílet. Yes!"
"Jen když nebude vyhnutí," napomenul jsem ho. "Nechceme je zabít."
"Ale oni mne přece zavraždit chtěli! Pobiju je! Nebudu je šetřit! Well!"
"To z vás má být vrah? Zpráskáme je bičem. Včera jsem viděl provazy, dost možná, že tam ještě budou. Halefe, dojdi pro ně! A vy, sire Davide, se přesuňte s panem Hotim vpravo na druhou stranu. My ostatní půjdeme vlevo, takže tu chásku pěkně mezi sebou sevřeme. Nevycházejte ze křoví dřív, než uslyšíte můj povel. A teď si dejte pozor, aby vás neviděli!"
Halef přinesl zatím celou haldu provazů a hodil je na zem, aby nám nepřekážely. Potichu jsme se kradli k zadní straně domku a podél ní pak na roh. Tam jsme si lehli a po břiše se plazili k ohni. Stín lidí, sedících kolem ohně, nás kryl. Když jsme se dostali mezi ně a stěnu s jejich puškami, nadešel vhodný okamžik.
"Zůstaňte zde," pošeptal jsem svým třem druhům, "dávejte ale dobrý pozor, aby se nikdo nedostal k puškám! Každému, kdo mě neposlechne, pošlete kulku. Ale jen do nohy!"
Zvedl jsem se a kráčel k ohni. Ti, kdo seděli tváří ke mně, mě spatřili nejdřív. Byl to Marko a jeho tři průvodci. Vyskočil a ohromeně zvolal:
"Alláhu! Ten Almán je tu!" Samým překvapením upustil bič, který držel v ruce. Také uhlíř vyskočil a zíral na mě, jako by uviděl strašidlo. Ostatní však zůstali nehnutě sedět. Suef a Džemal se zřejmě hrůzou ani nemohli pohnout. Všichni upřeli oči na mne, takže si mých tří druhů ve stínu nevšimli.
"Ano, správně, ten Almán je tu," opakoval jsem po něm. "Copak jsem ti včera, Šárko, neřekl, že se zase objevím, až toho bude zapotřebí?"
"Jistě, tos řekl," přisvědčil uhlíř. "Co tě sem však přivádí?"
"Určitá záležitost, jíž potřebuji s tvým přítelem álimem vyřídit."
"Se mnou?" zeptal se "učenec".
"Ano, s tebou. Nevíš ještě, oč jde?"
"Nemám ani zdání."
"Tak si pěkně sedni, abych ti to mohl pohodlně vysvětlit,"
Dojem, který mé náhlé objevení vzbudilo, byl takový, že se Marko skutečně poslušně posadil. Uhlíři jsem krátce, ale rozhodně pokynul a on si sedl také.
"Nejdřív ti musím oznámit, že ještě pořád nejsem v karaulu," obrátil jsem se na "álima". "Pořádně ses přepočítal."
"V karaulu?" zeptal se dotčeně. "Nevím, co tím míníš."
"Tos tedy hodně zapomnětlivý. Přece jsi sám říkal, že jsem už v karaulu v Rugově."
"Efendi, neznám žádný karaul, nic takového jsem tedy nemohl říkat"
"Tak si už nemyslíš, že mě tam ubičují?"
"Ne, vůbec ti nerozumím."
"Když mi nerozumíš, pák už věřím, že považuješ za nemožné, abych objevil Angličanovu stopu."
Marko neodpověděl, jen zalapal po dechu. Pokračoval jsem:
"Kromě tebe a Žuta samozřejmě nikdo na světě neví, jak se Angličan do vašich rukou dostal, on sám tě ale ujišťoval, že ho najdu. Bylo to od tebe hloupé, žes mu nevěřil. Takový studovaný člověk jako ty by měl být přece jen chytřejší."
"O jakém Angličanovi to pořád mluvíš?"
"O tom, kterému jsi chtěl dát sto ran."
To bylo na něj přespříliš. Dvakrát polkl naprázdno, nevypravil však ze sebe ani slovo.
"Efendi," zvolal uhlíř, "jakým právem sem přicházíš a. vykládáš věci, jimž člověk nerozumí?"
Chtěl se zvednout, já jsem ho však zase přitlačil k zemi a odpověděl jsem mu:
"Uklidni se! S tebou nemám zatím co mluvit. Álim jistě dovede odpovědět sám. Hledám totiž Angličana, kterého sem přivedl."
"Ale vždyť já jsem za celý svůj život ještě žádného Angličana neviděl!" tvrdil Marko.
"Ty ale dovedeš lhát! Vždyť jsi sem včera přišel jen proto, abys nějakému Angličanovi opatřil u Šárky ubytování."
"Ne, ne, to není pravda!"
"Uvidíme. Přišel jsem, abych vám za něj zaplatil výkupné."
"Ach!" vyrazil. "Kdo tě tím pověřil?"
"Já sám. Sám jsem se rozhodl, že ho vykoupím."
Podíval se na mne až stupidním pohledem. Uhlíř byl chytřejší než on. Uhodl, že mé úmysly nejsou zcela přátelské, rychle vyskočil a zvolal:
"Lež, samá lež! Zde nikdo o žádném Angličanovi nic neví! Jestli si myslíš, že nás můžeš urážet, to ses tedy přepočítal! Již včera..."
"Mlč!" zahřměl jsem na něj. "Není tvou zásluhou, že tu stojím živ a zdráv před vámi. Chtěls nás povraždit už u rybníka pod skalní stěnou. Naštěstí nejsem

takový pitomec, za jakého mě máš. Sedni si!"
"Efendi!" křičel na mne, "neopovažuj se ještě jednou přijít s takovým podezřením. Mohlo by to s tebou špatně skončit."
"Sedni si!" opakoval jsem. "Nestrpím, aby mi tu někdo odporoval. Kdo se bez mého svolení zvedne, bude litovat. Okamžitě si sedni, Šárko, jinak..."
"Tak mě k tomu přinuť! Zde stojím já a zde je má dýka! Jestliže..."
Dál se uhlíř nedostal. Jakmile vytáhl z opasku dýku a rozehnal se proti mně, zazněla za námi rána a Šárka se s výkřikem bolesti zhroutil. Ostatní chtěli vyskočit, já však jsem zvolal:
"Zůstaňte sedět, nebo vás kulka taky. nemine! Jste obklíčeni."
"Nevěřte tomu!" řval Šárka, který seděl na zemi a držel se oběma rukama za nohu. "Běžte pro pušky! Jsou opřeny o stěnu a uvnitř je jich ještě mnohem víc."
"Ano, jsou opřeny o stěnu, to máš pravdu. Jen si zkuste pro ně jít!"
S těmi slovy jsem ukázal na domek a všichni uviděli mé tři přátele, kteří tam stáli s namířenými puškami. Rána vyšla prve z Halefovy zbraně.
"Jděte! Jděte!" rozkazoval uhlíř.
Nikdo ho však neposlechl. Šárka vychrlil proud nadávek. Zvedl jsem pažbu a pohrozil mu:
"Ještě slovo a srazím tě k zemi. Již včera jsme dokázali, že se vás nebojíme, a dnes je nás víc."
"I kdyby vás bylo sto, nelekl bych se. Dals rozkaz, aby po mně střelili. Tady máš odplatu!"
Šárka vzal dýku, která mu vypadla, a hodil ji po mně. Uskočil jsem, takže mě o vlas minula. Vzápětí jsem ho udeřil pažbou a on klesl v bezvědomí k zemi. To vzbudilo respekt. Nikdo se již neodvážil ani pohnout. Bedlivě jsem pozoroval hlavně ty tři, kteří měli za pasem pistole.
"Vidíte, že nežertujeme," prohlásil jsem. "Marko mi bude odpovídat. Ostatní ať se nehýbají. Kde je ten Angličan?"
"Není tu přece žádný," odpověděl.
"Ani v jeskyni?"
"Ne."
"Máš náhodou pravdu, protože už je zase venku. Chceš-li ho uvidět, tak se ohlédni."
Ukázal jsem k místu, kde stál Lindsay s tlumočníkem: Oba přikročili blíž. Marko hrůzou ztuhl.
"Věříš mi už, že jsem jeho stopu našel?" smál jsem se. "Sotva jsi ho sem přivedl, už je zase na svobodě. Jak vidíte, oba mají dokonce pušky, které byly uvnitř v chatrči. Jste v našich rukou a já bych vás chtěl požádat ještě o pistole, které mají u sebe tihle tři stateční chlapíci. Tlumočník jim je vytáhne z opasků, oni ať se radši svých zbraní ani nedotýkají. A pak ať každý odevzdá i svou dýku. Kdo toho rozkazu neuposlechne, bude zastřelen."
Přiložil jsem opakovačku k líci a totéž udělal se svou puškou Angličan, přestože nerozuměl, co říkám. Zastrašení lupiči si nechali beze slůvka odporu odebrat zbraně.
"Halefe, svaž álima!"
"Mne svázat?" zvolal "učenec". "To nedovolím!"
"Ale dovolíš, sic dostaneš kulku do hlavy. Všechny vás svážeme. Ostatním dávám své čestné slovo, že se jim nic nestane, budou-li poslušní; jenom ty dostaneš své rány bičem zpátky i s úroky."
Když se Marko Halefovým rukám vzpíral, Lindsay lakonicky prohlásil:
"Pomůžu!" Pozvedl bič, který Markovi vypadl, a několikrát ho pořádně švihl. Pak už se "álim" nechal pokorně spoutat a po něm přišli na řadu ostatní. Svázali jsme jim ruce za zády tak, aby si uzly nemohli vzájemně rozvázat. Samozřejmě jsme je spoutali i na nohou, poté jsem prohlédl uhlíři nohu. Rána nebyla nebezpečná. Kulka prošla svalstvem nad kolenním kloubem a pak zřejmě zalétla do ohně. Ovázal jsem mu nejdříve ránu a potom byl spoután stejně jako ostatní. Probral se přitom z bezvědomí, zlobně se po mně podíval, neřekl však ani slovo. Vzal jsem své přátele kousek stranou, aby zajatci neslyšeli, co si budeme povídat.
"Pane, poslyšte, udělal jste velikou hloupost," řekl mi Lindsay.
"Když jsem těm lidem slíbil, že se jim nic nestane?"
"Ovšem."
"Nevidím v tom hloupost, jenom přirozený projev lidskosti!"
"Běžte se schovat se svou lidskostí! Ti lotři usilovali o náš život, nevím tedy, proč bychom neměli i my žádat jejich životy! Nebo snad neznáte zákon, který zde platí?"
"Znám ho právě tak dobře jako vy. Ale jestli tihle polodivoši jednají podle

takového zákona, neměli bychom je napodobovat.
Bylo by snad hodno džentlmena, aby jednal podle zásad lupičů?"
"Hm!" zabručel Lindsay.
"Ostatně ani vám, ani nám žádnou škodu zatím nezpůsobili.
Všichni jsme z toho vyšli se zdravou kůží. Zavraždění těch lidí bychom tedy ani zákonem odplaty nemohli omluvit."
"Dobře, nezabiji, ale aspoň pořádně zbičuji!"
"Snáší se bičování s důstojností Davida Lindsaye?"
Věděl jsem už, jak na něj. Na úspěch svých slov jsem nemusel dlouho čekat.
Přemýšlivě si třel svůj modrý nos a otázal se:
"Myslíte, že výprask a Angličan se k sobě nehodí?"
"Ano, přesně tak to myslím. Příliš si vás vážím, než abych mohl uvěřit, že by vám taková sprostá pomsta přinesla potěšení. Lev se nestará o myš, která ho tahá za hřívu."
"Lev - myš - velice dobré! Výtečné přirovnání. Well! Nechme tedy myši na pokoji. Jakožto lev chci být velkorysý. Ale ten chlapík, jehož nazýváte álim, ten přece není žádná myš. Bil mě."
"V tom jsme zajedno. Marko a Šárka jsou vůdcové. A oba mají jistě na svědomí víc než jeden lidský život. Nesmějí z toho vyjít hladce. Uhlíře už potrestala Halefova kulka. Druhý ať okusí bič.
Dostane padesát dobře počítaných ran na záda a ani o jednu méně."
"Ale, pane, já jich měl dostat sto!"
"Padesát stačí. I na to bude celý život vzpomínat."
"Souhlasím! Well! A co potom?"
"Všechny je zavřeme do jeskyně."
"Velice dobře! Budou sedět ve vlastní jámě. Ale tam zajdou žízní, a vy je přece nechcete zabít!"
"Postarám se o to, aby byli včas osvobozeni. Dva tři dny strachu ze smrti hladem a žízní je už dost citelný trest. Jistě někoho najdeme, kdo je s nimi ve spolku a kdo jeskyni zná. Toho sem pošleme, aby je osvobodil. Pak nám už nebudou moci uškodit, protože mezitím budeme daleko odtud."
"Kam máte namířeno?"
"Nejdříve do Rugovy."
"Báječně! Yes! Jinam bych ani nešel. Musím si s tím proklatým Károu Nírvánem promluvit vážné slovo."
"Já taky. Znáte ho osobně?"
"Yes! Lépe, než je mi milo."
"Jsme tedy zajedno, co se týče potrestání našich zajatců?"
"Yes! Za předpokladu, že ten álim dostane svých padesát ran."
"Dostane."
Pan Hoti, který našemu anglickému rozhovoru rozuměl, souhlasně poznamenal:
"Ani já bych nebyl pro to, abychom ty lidi zabíjeli. Hrůza ze smrti je dost velký trest. Jen jestli ho vůbec můžeme vykonat. Co když sem brzy přijde nějaký Žutův spřeženec, který o jeskyni ví?
Nenalezne-li nikoho v údolí, podívá se do jeskyně a ty lidi osvobodí."
"Můžeme tomu nějak zabránit?"
"Ne. Oni se však hned vypraví na cestu a budou nás pronásledovat jako krvelačná smečka."
"To jim můžeme ztížit tím, že jim odvedeme koně. Na to jsem už pomyslel. Rugova je dost daleko, a pěšky nás nedohoní. Doufejme, že objevíme nejkratší cestu."
"Ještě nikdy jsem v tomto údolí nebyl a sotva najdu lesem a divočinou cestu, po které nás sem vezli. Znám jen silnici z Kolačinu do Rugovy. Dáme-li se tím směrem, dostaneme se k cíli stejně rychle, jako kdybychom jeli přes hory a doly po krkolomných stezkách a bezcestím."
"Máte pravdu, jsem taky pro cestu přes Kolačin. Jsou tam vyjeté koleje, jak nám uhlíř prozradil. Teď ale zařídíme to nejhlavnější - strčíme ty chlapy do jeskyně. Napřed ovšem dostane Marko před jejich zraky svých padesát ran."
Pro tento úkol jsme vybrali nejsilnějšího z uhlířových nádeníků.
S Halefovou pomocí přivlekl kládu, která ležela za domem, a "učence" na ni přivázal. Halef si s pistolí v ruce stoupl vedle nádeníka a pohrozil mu, že ho okamžitě zastřelí, když některá rána bude příliš slabá. Po exekuci jsem nádeníkovi zase spoutal ruce na zádech, vzal ho stranou a otázal se:
"Tvůj pán má koně, viď?"
"Ne," pokusil se zapírat.
"Nelži, včera jsem je viděl, když jste jeli údolím, kde jste nás chtěli přepadnout. Neřekneš-li mi pravdu, nechám ti stejně jako Markovi dát padesát ran na záda."
To zapůsobilo.

"Efendi," řekl, "neprozradíš mě, když ti řeknu pravdu?"
"Ne."
"Výprask dostat nechci. Uhlíř má čtyři koně, z toho jeden je přímo vynikající běhoun."
"Šárka tedy není tak chudý?"
"Ó ne! I jeho švagr Junák je zámožný, ale oba to tají. Mají ukryto mnoho peněz."
"Kde?"
"To nevím. Kdybych to věděl, už dávno bych byl s těmi penězi utekl."
"Je tu hodně zbraní, Šárka musí mít někde i střelivo."
"V domku pod lůžkem všechno najdeš. Zbraně, prach, olovo, křesací kámen, roznětky pro pušky s křesacími zámky."
"Znáš álima blíž?"
"Ne."
"Učenec to přece není, i když se za něj vydává. Co je tedy vlastně zač?"
"Nevím."
"Ale Karu Nirvána znáš!"
Až když jsem mu znovu pohrozil, odpověděl váhavě:
"Ano, znám ho, bývá tu často."
"Kde je jeho han? Jmenuje se to místo Rugova?"
"Han je již před Rugovou."
"A kde je karaul, jeho skrýš?"
"V lese, kterým dříve procházela cesta, tvořící hranici území Miriditů. Podél této hranice stály na ochranu četné karauly, dnes zůstal jen ten jeden."
"Byls tam někdy?"
"Ne."
"Neslyšels tedy nic o jeho konstrukci a vnitřním zařízení?"
"Neslyšel. Žut to úzkostlivě tají."
"Marko to ale bude vědět?"
"Myslím, že ano, je Žutův důvěrník."
"Dobrá. Ukážeš mi teď uhlířovy koně. Ne aby ses pokoušel o útěk! Podívej, tenhle revolver má šest ran. Vezmu ho do ruky a ty půjdeš krok přede mnou. Při prvním podezřelém pohybu tě zastřelím. Jdi!"
Nádeník šel přede mnou za dům, tam zahnul ostře doprava, k místu, kde jsem ještě nebyl. Vyšlapaná cestička, které jsem si předtím nevšiml, vedla do houštin. Neudělali jsme ani dvacet kroků, když jsme stanuli před širokými tmavými vraty.
"Tam jsou," řekl.
"Co to je?"
"Stáj, z tyčí a kamenů."
"Stačí tak pro čtyři koně. Kde jsou ostatní?"
"Na druhé straně, za ohněm."
"Tam, kde včera stáli koně Alacyů?"
"Ano."
"Teď tedy vím vše. Pojďme zpátky."
Uhlířův pomocník otálel. "Efendi," řekl, "vidíš, že jsem poslušný. Prokaž mi aspoň tu milost a pověz mi, zda nás pobijete."
"Necháme vás naživu. Řekl jsem, že se vám nic nestane, a své slovo dodržím. Zavřeme vás jenom do jeskyně."
"Díky! Mohli jsme očekávat něco horšího."
Nepolekalo ho, že je chceme zavřít. Uhodl jsem, co si myslí, a dodal jsem:
"Tak milosrdní, jak se domníváš, zase nejsme. Bez cizí pomoci se ven nedostanete."
Mlčel.
"Žebřík tam už není," pokračoval jsem. "Sestoupil jsem do jeskyně kmenem dubu a odstranil jsem ho."
"Ale, efendi, to se z jeskyně nikdy nedostaneme a bídně tam zahyneme!" zděsil se.
"Nebude vás žádná škoda."
"Vždyť jsi slíbil, že se nám nic nestane!"
"Své slovo dodržím. Nezkřivíme vám ani vlas na hlavě, jen vás zavedeme na místo, kde se tolik vašich obětí žalostně udusilo. Vy jste jeskyni proměnili v hrůznou katovnu a sami nesete vinu za svůj osud."
"Ó Alláhu! Pak pro nás není záchrany. Nechceš alespoň se mnou udělat výjimku?"
"Zasloužíš si to?"
"Viděls přece, jak jsem poslušný."
"Ze strachu před kulkou. Tím sis ještě žádnou zvláštní milost nevysloužil. Něco jiného by bylo, kdybys svých činů litoval."
Podíval se na mne nechápavě.
"Litoval? Jsem snad stará baba, která začne brečet, když se dopustí hlouposti? A

to, že jsme se nechali od vás přelstít, nic jiného není než hloupost!"
"Tak! Jestli to je všechno, co mi chceš říct, jsem s tebou hotov. Zavřeme tě jako ostatní."
"Nechť tě šajtán odnese a shodí do nejhlubších pekel!" vybuchl.
"Tys ten nejkousavější a nejprašivější pes na zemi! Ať je tvá smrt tisíckrát hroznější a bolestnější, než bude naše!"
To jsem očekával. Jeho okamžitá povolnost mě nemohla oklamat.
Byl to nejsilnější, nejhrubší a také nejotrlejší uhlířův pomocník. To na něm bylo hned vidět. Bavil jsem se s ním jen proto, aby všechno pověděl ostatním. Chtěl jsem, aby poznali, co to je smrtelný strach.
Když jsme se vrátili k ohni, spoutali jsme mu nohy. Hněvivě vyprávěl svým druhům, jaký osud na ně čeká. Když to uslyšeli, spustili hlasitý křik a snažili se roztrhat pouta. Uhlíř je však okřikl:
"Buďte zticha! Řevem nic nezměníte. Nesmíme těm mizerům, kteří nás chtějí odpravit, udělat tu radost, že dáme najevo strach. Čeho bychom se báli? Ne, říkám vám, stokrát ne! Chce nás zahubit zlotřilý cizinec. Sám Alláh sestoupí na zem, aby nás zachránil. Tento zloduch nad námi nikdy nezvítězí!"
Když mu ale nádeník řekl i to, že jsem odstranil žebřík, otázal se přiškrceným hlasem:
"Je to pravda? Jak se dověděl naše tajemství?"
"Ďábel, jeho bratr a spojenec, mu je asi prozradil."
"Pak je tedy s námi opravdu konec. Zemřeme hladem a žízní!" Tentokrát i jeho opustil klid. Začal trhat svými pouty a křičel chraptivým hlasem: "Ó bože, sešli oheň z nebes, ať tyto cizince pohltí! Všechny vody ať vystoupí z břehů a zatopí je! Ať jed prší z oblaků, aby tito cizinci zahynuli jako červi, jež je nutno vyhubit!"
Ostatní nás začali rovněž proklínat a nadělali tolik hluku, že jsme je honem odnesli do jeskyně. Položili jsme je tam jednoho vedle druhého, na zem. Potom jsme vylezli ven a pomocí řetězu upevnili kámen. Žutovi spřeženci vyli uvnitř strachem, zvenčí jsme je však již neslyšeli.
Pak jsme se pustili do práce a odnosili dříví z milíře k ohni, takže vchod do jeskyně byl teď volný. I Lindsay pomáhal. Bylo to vítané palivo na celou noc.
Při té práci mě Halef uchopil za rameno, zatvářil se prohnaně a řekl:
"Sidi, právě jsem dostal výtečný nápad."
"Tak? Obyčejně tvé nejlepší nápady za mnoho nestojí."
"Tento nápad má ale cenu tisíc piastrů!"
"Ode mne je nečekej."
"Přesto tě však potěší, až ho uslyšíš."
"Tak mluv!"
"Trest, který jsme určili těm lotrům, není v porovnání s jejich zločiny vůbec žádným trestem. Zítra nebo pozítří budou zas na svobodě a pak na vše rychle zapomenou. Neměli bychom jejich strach trochu vystupňovat, aby na nás pamatovali déle?"
"Nic proti tomu nemám. Jak to ale chceš udělat?"
"Musíme v těch zločincích vzbudit dojem, že zahynou stejnou smrtí jako jejich oběti. Zapálíme oheň před jeskyní a díru otevřeme, aby dým mohl dovnitř."
"Ale to se pak doopravdy udusí!"
"Ó ne! Musel by to být jen malý ohýnek, a protože by hořel venku, větší část dýmu by stoupala vzhůru. Milíř je postaven tak, že působí tah dovnitř, to u našeho ohýnku přece nebude. Postačí, když jeskyni otevřeme, a ti lotři kouř ucítí."
"Dobrá, udělej to. Možná že jimi pohneme tak, aby se dnešek stal dnem obratu v jejich životě."
Hádží uvolnil řetěz a zasunul kámen do jeskyně tak, aby ho bylo zvenčí ještě možno uchopit. Pak před dírou narovnal malou hromádku dříví a hořících větví ji zapálil. Klekl si a foukal kouř do díry s takovým zápalem, až začal slzet.
"Nech toho, Halefe!" smál jsem se. "Vždyť se sám udusíš!"
"Ba ne! Jen mi to potěšení popřej. Žutovi lidé teď dostanou takový strach, jako kdyby leželi na žhavé pánvi, v níž smaží šajtán své zvláštní oblíbence."
Zatímco se tak pilně věnoval svému ohýnku, vzali jsme si hořící poleno a šli do domu. Našli jsme tam hromadu loučí a také několik lojových svítidel, takže jsme místnost mohli docela dobře osvětlit.
Důkladně jsme prohlédli lůžko, rozebrali je a našli pod ním staré prkenné dveře. Když jsme je odstranili, zela pod námi hluboká čtverhranná díra, jejíž obsah jsme vytáhli. Byla tam celá sbírka pušek, pistolí, čakanů a dýk. To tedy bylo skladiště zbraní, jehož existenci jsme tušili. V jámě bylo také několik velikých kusů olova, plechové krabice naplněné roznětkami, hromádka křesacích kamenů a soudek s prachem. Byl již navrtaný, díra však byla znovu ucpána svinutým hadrem.

Poklekl jsem, abych hadr vytáhl a podíval se na kvalitu prachu.
Přitom jsem zavadil o kus olova a ten spadl zpět do díry. Při dopadu bylo slyšet zvuk, který vzbudil mou pozornost, zaznělo to totiž dutě.
"Není pod tou prostorou ještě další?" zeptal jsem se. "Poslyšte!"
Hodil jsem dolů další kus olova - zase ten dutý zvuk.
"Yes!" řekl Lindsay. "Asi je tam dvojité dno. Zkusíme, zda se dá sejmout. Yes!"
Soudek jsme zase ucpali a odkutáleli, abychom ho snad nedopatřením jiskrou z louče nezapálili Pokud bylo místo, lehli jsme si na břicho kolem metrové díry a dýkami rozrývali tvrdou zem, kterou jsme pak rukama z jámy vyhazovali.
Brzy jsme již dál nedosáhli. Přivolali jsme na pomoc Halefa. Byl z nás nejmenší a nejútlejší, proto dostal za úkol vlézt do jámy, sednout na bobek a hrabat dál.
"Jsem zvědav, jaký fowlingbull tam najde," smál se sir David, kterému naše počínání připomnělo jeho vlastní archeologickou vášeň v rozvalinách na Eufratu a Tigridu.
Náhle Halef přestal. Skřípání jeho dýky mělo nyní jiný zvuk.
"Už tam není hlína," hlásil, "narazil jsem na dřevo."
"Pokračuj!" požádal jsem ho. "Zkus dřevo od hlíny očistit."
"Jsou to silné tyče, sidi. Pod nimi je dutý prostor."
Ještě chvíli házel nahoru zeminu, pak se mu již podařilo vytáhnout dvě tyče.
"Je jich tam narovnáno vedle sebe dvacet," řekl. "Brzy budu vidět, co je pod nimi."
Vyndal ještě několik tyčí, až jich nakonec dole zbylo.jen tolik, aby na nich mohl klečet. Pak do vyhloubené, jámy sáhl. Předmět, který vzal do rukou, měl takový objem, že ho otvorem neprotáhl.
"Je to kůže," prohlásil. "Ovázaná provazy a dost těžká."
"Podám ti laso," řekl jsem mu. "Provleč je pod provazy a zbývající tyče uvolni. Vytáhneme ten balík lasem."
Hádží uposlechl, vyskočil z jámy a my jsme dostali onen záhadný předmět ven. Byl to pevně zavázaný a provazy pečlivě omotaný kožený vak, z kterého zaznělo cinkání, jako když na sebe narážejí kovové předměty. Když jsme provazy rozvázali a vak otevřeli, všichni přítomní, mne nevyjímaje, vykřikli údivem. Před námi se zaskvěla drahocenná staroškipetarská výzbroj. Skládala se ze stříbrné, nebo spíše jen postříbřené drátěné košile, jejíž jednotlivé články byly do sebe umně zaklesnuty. Ten, kdo košili zhotovil, byl nesporně mistrem svého řemesla a tento nádherný kus vyráběl jistě po dlouhé měsíce. Majitel drátěné košile byl zřejmě malé postavy, asi jako Halef.
Dále tam ležely dvě pistole s křesacími zámky, bohatě vykládané zlatem, a dlouhá, široká dvousečná dýka, jejíž rukojeť byla z růžového dřeva, rovněž vykládaná zlatem. Na hrušce byla veliká, modravě lesklá perla. Posledním kusem byla zakřivená turecká šavle v jednoduché kožené pochvě, jejíž lakový potah byl odřený. Šla z ruky do ruky, aniž kdokoli pronesl jediné slovo. Halef mi ji nakonec podal a řekl:
"Podívej se na to, sidi! Nehodí se přece k ostatním věcem."
Rukojeť byla špinavá, že se nedalo poznat, z čeho je vyrobena.
Skoro se mi zdálo, že ji někdo zašpinil úmyslně. Ale odrážeč se ve svitu hořících loučí jasně zableskl. Ihned jsem si povšiml, že je na ní jemně cizelovaný arabský nápis. Snadno jsem ho rozluštil. Zněl: Ismí es sá'ika - mé jméno je blesk.
Natolik jsem byl znalcem zbraní, abych usoudil, že mám v ruce velice cenný kus. Starým kaftanem, který visel na stěně a do jehož kapes Halef nacpal slimáky, jsem jílec otřel, a tu jsem spatřil, že je celý ze slonoviny a že je do něho černě vleptána první súra koránu. Hruška byla zdobena dvěma zlatými půlměsíci, ležícími křížem přes sebe. Mezi takto vzniklými půlsrpky stála arabská písmena - v první mezeře džím, v druhé sin, ve třetí zase džím a ve čtvrté chámim a dál. Tato písmena značila jméno zbrojíře, místo a rok zhotovení. Písmena prvních tří mezer se po doplnění dala číst takto: ibrt Džurdžání (jméno) el musallih (zbrojíř) fí 'š Sám (v Damašku)
Čtvrtá mezera byla určena pro letopočet. Chá znamená 600, mim 40 a dál 4. Šavle byla tedy vyrobena v roce 644 hidžry, což odpovídá časovému rozmezí mezi 18. květnem 1266 a 6. květnem 1267 našeho letopočtu.
Vytáhl jsem z pochvy čepel. Byla potřena špinavou směsí oleje a prachu z dřevěného uhlí. Když jsem ji otřel, dělala čest svému jménu - leskla se skutečně jako blesk.
Při bližším ohledání jsem poznal, že to je pravá čepel z indické golkondské oceli, vypálené v ohni z velbloudího trusu a pak kalené v olivovém oleji. Na jedné straně byl jasný nápis "Chůd bálak" - dej si pozor a na druhé "Askiní dam" - dej mi napít krve. Byla tak pružná, že jsem ji málem ohnul kolem stehna.
"Vidíš, Halefe," řekl jsem, "nehodí se přece jen tahle čepel k ostatním věcem?"

"Kdo by si to byl pomyslel!" odpověděl. "Je jistě pravá!"
"Ovšem. Má mnohem vyšší cenu než všechno ostatní dohromady. A vyvrací zároveň názor, že se pravé čepele vyráběly jen v Mešhedu, Herátu, Šírázu, Esfahánu a Chorásánu, a v Damašku ne. Ukážu vám teď, jak se taková ocel zkouší."
Byl tu dřevěný špalek, který zřejmě sloužil jako sedačka. Na něj jsem položil tvrdý kámen velikosti asi dvou pěstí, abych ho šavlí rozťal. Pokus se zdařil na první ránu a na ostří se přitom neobjevil ani nepatrný zoubek.
"The devil! Je skutečně pravá!" zvolal Angličan. "Našel jste vzácnou věc. Odkoupím ji od vás. Kolik za ni chcete?"
"Nic."
"Jak? Nic? Nevezmu si ji zadarmo!"
"Nemůžu ji ani prodat, ani darovat, protože mi nepatří."
"Znáte snad majitele?"
"Musíme se pokusit ho najít."
"A nenajdete-li ho?"
"Pak ji odevzdám úřadům. Drátěnou košili zřejmě ukradli, musí ji tedy dostat zpátky pravoplatný majitel. Sire Davide, věřím, že jste stejného názoru jako já."
"Ne, mám na to jiný názor! Chcete snad po dlouhé měsíce hledat majitele v této divoké krajině? Nebo celou záležitost předat nějakému úředníčkovi? Vysmál by se vám, věci by si nechal. Yes!"
"Toho se neobávám. Jestli jsem mluvil o úřadu, neměl jsem na myslí tureckého valiho a jeho podřízené. Ti tady v horách nemají ani tu nejmenší moc. Kmeny horských obyvatel jsou naprosto nezávislé jak navzájem, tak na tureckém panství. V čele každého kmene stojí bayraktar, vlajkonoš, který ho spolu s podnáčelníkem ovládá. Zločiny netrestá stát, ale postižený a jeho rodinní příslušníci, proto je tu krevní msta ještě v plném rozkvětu. Když zbroj odevzdám nějakému takovému bayraktarovi, určitě ji nezpronevěří, ani kdyby patřila příslušníku jiného kmene."
"A kde najdeme takového bayraktara?"
"To se dozvíme hned v nejbližší vesnici. Ostatně se ani nemusím moc namáhat, zjistím si jméno majitele už tady."
"Kdo vám je řekne?"
"Uhlíř. On přece ty věci schoval, a tak musí vědět, komu je vzali. Halef, Osko a Umar ho hned přivedou."
"To nejde, sidi!" řekl Halef.
"Proč ne?"
"Vždyť jsem přece zapálil ten ohýnek před jeskyní. Nemůžeme teď dovnitř."
"Tak ten ohýnek uhas, můj milý Halefe!"
"Dobře. Ale potom ho zase zapálím."
Odešli a za malou chvíli přinesli uhlíře. Položili ho dost nešetrně na zem, vyrazil přitom hlasitý výkřik, nebyla to však ani bolest, jako spíš hrůza z toho, co spatřil. Vždyť se nám podařilo vniknout do jeho klenotnice. Šárka stiskl zuby, až zaskřípěly, a zuřivým pohledem si změřil nejprve nás a pak pohlédl na věci, ležící kolem.
Když se jeho pohled zastavil u otevřené jámy, zaškubalo mu to v obličeji podivným způsobem. Prozradilo mi to, že v jámě jistě ještě něco bude, co jsme dosud nenašli.
"Nechal jsem tě přinést," řekl jsem mu, "abys nám pověděl, komu tyhle věci patřily."
Uhlíř mlčel. Ani na opakovanou otázku neodpověděl.
"Položte ho na břicho a bičujte ho tak dlouho, až promluví," přikázal jsem.
Okamžitě ho položili do vhodné polohy a Halef vytáhl bič. Když Šárka viděl, že to myslíme vážně, zvolal:
"Počkejte! To brnění patří mně!"
"Můžeš to dokázat?"
"Měl jsem je odjakživa."
"A to je zakopáváš? Poctivě nabytý majetek přece nikdo neschovává."
"Když někdo bydlí sám a sám v lese, tak majetek zakopat musí, aby ho zloději neobjevili."
"Zloději to jsou tví přátelé, nemusíš se jich tedy bát. Jak ses k té zbroji dostal?"
"Zdědil jsem ji"
"Od svých otců? Že by uhlířovi předkové byli členy tak bohaté a vznešené rodiny?"
"Ano, mí dědové byli proslulí hrdinové. Z jejich bohatství jsem však zdědil bohužel jen tu drátěnou košili a ostatní zbroj."

"Jiné poklady tedy nemáš?"
"Ne"
"Dobrá, podíváme se."
Zapálil jsem novou louč a posvítil do jámy. V rohu dole ležely ještě dva balíčky omotané hadry; byly předtím schovány pod pytlem. Halef pro ně musel slézt. Když s nimi zatřásl, znělo to jako cinkot peněz.
"Jsou těžké, sidi," řekl. "Myslím, že je v nich pěkná hromádka piastrů."
Uhlíř šťavnatě zaklel a volal:
"Nedotýkejte se těch peněz, je to můj majetek!"
"Mlč!" přikázal jsem mu. "Nemůže ti to patřit, protože jsi právě říkal, že kromě té zbroje nemáš už žádné další poklady."
"Copak vám musím říci všechno?"
"Bylo by pro tebe lepší, kdybys byl upřímný. Tvé lži dokazují, že ti ty věci nepatří."
"To vám mám ukázat celý svůj majetek, abyste mi ho mohli ukrást?"
"Jsme poctiví lidé a nevzali bychom ti ani para, kdybychom byli přesvědčeni, že ti ty peníze opravdu patří. Ostatně ti může být jedno, jestli se těch věcí zmocníme, nebo ne. Sám přece ze svého bohatství stejné už nic nebudeš mít, tebe čeká jistá smrt."
Mezitím jsme hadry rozvázali a váčky otevřeli. Byly semišové a zdobeny perlovou výšivkou, v jejímž středu jsme našli jméno Stojko Vites. Byla to písmena azbuky, užívané v Srbsku a přilehlých krajích. Vites odpovídá našemu slovu rytíř. Lehko jsem uhodl, že se tak jmenoval vlastník peněz a že jeho předkové byli rytíři. Z jejich časů asi také pocházela zbroj. Ještě dnes v tamních končinách občas uvidíte drátěné košile či pancíře z plátů, nosí se ovšem jen při pokojných slavnostních příležitostech, v boji proti dnešním střelným zbraním stejně nechrání.
"Umíš číst?" zeptal jsem se uhlíře.
"Ne."
"Jmenuješ se Šárka. To je tvé křestní jméno. Jaké je tvé příjmení?"
"Vizoš."
"A jak se jmenoval tvůj předek, který ten pancíř dal zhotovit?"
"Také Vizoš."
"To je lež. Teď ses chytil. Peníze i zbroj patří muži, který se jmenoval Stojko Vites. Chceš to snad popřít?"
Zíral na mne v bezmezném úžasu. Nevěděl, že vyšívání tvoří písmena, a teď si nedovedl vysvětlit, jak jsem na to jméno přišel.
"Jsi sám ďábel!" vybuchl.
"A ty ďáblu propadneš, když mi hned nepovíš, kde toho Stojka najdu."
"Neznám žádného člověka, který by se tak jmenoval, a ty věci patří mně. To mohu dotvrdit těmi nejsvětějšími přísahami!"
"Pak nám tedy nezbývá než ti uvěřit a nemáme právo tě od tvého majetku odloučit. Ať zajde i s tebou. Vezmi ho s sebou ke svým slavným otcům, kteří jistě dlí v pekle!"
S těmito slovy jsem k němu přisunul soudek s prachem a vytáhl zátku. Pak jsem dýkou odřízl spodní lem kaftanu a stočil z něho šňůru, jejíž jeden konec jsem strčil do sudu a druhý jsem hořící loučí zapálil.
"Efendi, co to chceš udělat?" křičel zděšeně.
"Vyhodit tě do povětří s celým domem a se vším, co obsahuje.
Pojďte všichni rychle pryč, ať nás kameny nezasáhnou!"
Dělal jsem, jako bych skutečně chtěl odejít, a ostatní mě následovali. Zápalná šňůra pomalu doutnala.
"Počkejte, stůjte!" řval za námi Šárka. "Mějte se mnou slitování!"
"Tys také neměl slitování se svými oběťmi," zavolal na něj Halef.
"Do pekel s tebou! A přejeme ti příjemnou cestu!"
"Pojďte zpátky, pojďte zpátky! Řeknu vám vše, vše! Dejte ten doutnák pryč! Ty věci mi nepatří."
Byl jsem již venku, rychle jsem se však vrátil a zeptal jsem se ho:
"A komu patří?"
"No přece tomu Stojkovi Vitesovi, jehož jméno jsi předtím vyslovil. Tak dej ten doutnák pryč!"
"Jen pod podmínkou, že nám řekneš plnou pravdu!"
"Ano, ano! Pryč s tím ohněm!"
"Dobrá. Mohu doutnák kdykoli znova zapálit. Halefe, uhas to! A tobě, Šárko, povídám: budeš-li lhát ještě jednou, zapálíme zas doutnák a pak budou všechny tvé prosby marné. Nemáme nejmenší chuť se od tebe nechat tahat za nos. Tak kde jsi tomu Stojkovi vzal peníze a zbroj?"
"Zde."

"Aha! On ale jistě nebyl sám, protože bez doprovodu nikdo s sebou v téhle končině takové poklady nevozí."
"Byl s ním jeho syn a jeden sluha."
"Zabils je?"
"Starého ne. Ti dva druzí se bránili a donutili nás, abychom je zastřelili."
"Tak Stojko ještě žije?"
"Ano."
"A kde je?"
"V karaulu u Rugovy."
"Rozumím. Má být donucen zaplatit výkupné?"
"Ano. Žut si je žádá. Když výkupné dostane, smím si tyto věci ponechat."
"A když je nedostane?"
"Musím se o ně s Žutem podělit."
"Kdo všechno o tom ví?"
"Nikdo jiný než Žut a moji pomocníci."
"Byli u toho, když jsi Stojka přepadl?"
"Ano. Sám bych ty muže nepřemohl."
"Jste vy ale ďáblova smečka! A to álim vůbec nic netuší?"
"Nic se nedozvěděl, jinak by žádal podíl pro sebe."
"Co jste udělali s mrtvolami obou zabitých?"
"Zahrabali."
"Kde?"
Šárka s odpovědí váhal. Když však viděl, že se Halef přibližuje s hořící loučí k doutnáku, rychle řekl:
"Nezapalujte! To místo je nedaleko odtud. Snad se tam nechceš jít podívat?"
"Chci. Dovedeš nás tam. Ponesou tě."
"To není zapotřebí. Najdete to snadno i beze mne. Půjdete k vozu a do těch houštin za ním. Uvidíte tam hromadu hlíny a popela, pod tou jsou oba pochováni. Krumpáč a lopata tam leží."
"Půjdeme tam. A nebude-li všechno tak, jak to líčíš, vyhodíme tě přece jen do vzduchu. Ostatně jste je jistě nezabili jen proto, že se bránili. Museli zemřít, aby vás neprozradili. I starý Stojko bude muset zahynout, nezachrání ho ani výkupné. Jak jsi ale přišel na nápad dopravit ho do karaulu? Kdyby sis ho nechal v jeskyni, mohl jsi vymáhat výkupné sám a nemusel se o ně s Žutem dělit."
"Přijel zrovna, když boj skončil. Všechno viděl, nemohl jsem mu nic zatajit. Stojka vzal potom hned s sebou."
"Co tu Stojko hledal?"
"Chtěl tu přenocovat. Přišel ze Zlokučia, kde je bayraktarem svého kmene."
"Kam měl namířeno?"
"Do Krujě. Jeho syn si odtamtud chtěl přivést ženu."
"Proboha! Ty jsi ale opravdový ďábel! Místo na svatbu šel tedy ten mladík na smrt! A tu drahocennou zbroj si chtěl zřejmě na sebe vzít při slavnosti. Pro tebe nemůže být žádný trest dost velký!
Syn je mrtev. Aspoň jeho starého otce ale zachráníme. Řekneš mi ještě, kdy se to všechno stalo!"
"Před dvěma týdny."
"A dál! Jak se dá vniknout do karaulu?"
"To nevím. Žut to přísně tají. Jen Markovi to snad pověděl. Ale vidíš, efendi, teď, když jsem ti vše prozradil, nemůžeš mě přece zabít!"
"Ne, nezabijeme vás. Zasloužili jste si víc než smrt, my se však vaší krví nechceme špinit. Jste stvůry, hroznější než divá zvěř. Teď se půjdeme podívat na místo, kde jste pohřbili ty nešťastníky. Až do našeho návratu zůstaneš ležet tady. Umar tě bude hlídat."
Vzali jsme s sebou louče a dali se do hledání popsaného místa.
Zločinec nám samozřejmě neodpovídal tak rychle a plynule, jak by se při četbě mého vyprávění snad mohlo zdát. Často se v řeči zarážel, Halef přidržoval louč k doutnáku a nutil ho tak, aby pokračoval.
Našli jsme hromadu, která obsahovala víc popelu než hlíny. Nářadím, jež leželo vedle, jsme ji rozhrabali. Mrtvé tedy nepohřbili do země, nýbrž spálili. Čtyři zuhelnatělé lebky dokazovaly, že již dříve tu podobným způsobem odstraňovali mrtvoly. Byl to hrozný pohled. Halef a Angličan dávali své rozhořčení hlasitě najevo. Žádali, abychom s uhlířem a jeho pomocníky udělali krátký proces. Já jsem zprvu vůbec neodpovídal. Cítil jsem strašnou zlobu.
"Proč nemluvíte, pane?" bručel Lindsay. "Tyto zločiny musí být přece potrestány."
"Taky že budou."
"Pche! Sám jste říkal, že tu úřady nemají žádnou moc. Musíme proto vzít odplatu sami do rukou, nebo ti vrazi uniknou spravedlivému trestu. A to jste sem dokonce

chtěl někoho poslat, aby je z jeskyně pustil!"
"To udělám, nepošlu ovšem někoho z jejich spojenců, ale muže, který s nimi nebude mít žádné slitování. Doposud jsem jim chtěl jen nahnat pořádný strach ze smrti a nechat je žít. To, co spáchali na nás, bychom mohli zapomenout a ostatní se nás přímo netýkalo.
Teď, po odhalení toho hrozného zločinu, se sice stále ještě s nimi nechci vypořádat osobně, trestu však nesmějí ujít. Osvobodíme Stojka Vitese a pak ho sem pošleme. Nemyslím, že v něm budou mít shovívavého soudce."
"Well! Dobře. Bayraktar se jim jistě pomstí. Ale co když dřív přijde nějaký uhlířův přítel a ty lotry pustí? Co potom, he?"
"To se sice může stát, jenže nikdo z nás tu nemůže zůstat, aby tomu zabránil."
"Proč ne?" namítl tlumočník. "Já tu milerád zůstanu. Sir David již mě nepotřebuje. Musím se sice vzdát své odměny, když služby dragomana..."
"Nesmysl, pane Hoti!" vpadl mu Lindsay do řeči. "Rozhodně vám dobře zaplatím. Well!"
"Pak tedy neutrpím škodu. Zůstanu zde a budu ty zrůdy hlídat, dokud nepřijde Stojko. Nebo si snad myslíte, že nebudu hlídat dobře? Nemyslíte si snad, že bych těm lidem dokonce chtěl pomoci?"
"Ne," řekl jsem. "Měl jsem už možnost vás vyzkoušet. Slyšel jsem, co vám navrhovali, a vy jste na jejich návrhy nepřistoupil.
Nezatajil jste siru Davidovi, že bude muset zemřít, i když výkupné zaplatí. Vím, že budete držet s námi, a ne s uhlířem a jeho bandou.
Nevím jenom, jste-li dost zdatný na to, abyste vykonal, co. jste si sám dobrovolně uložil."
"Pane, s tím si prosím nedělejte starosti!" odpověděl Fan Hoti.
"I já jsem rodilý Škipetar. Jako tlumočník se často dostávám do styku s lidmi, kteří jsou právě tak úskoční jako násilní. Budu se snažit pozornost osob, které sem snad přijdou, odpoutat od jeskyně. A když nepostačí lest, mám zbraně."
"Opravdu byste to byl ochoten udělat?"
"Ovšem! Myslíte si snad, že nevím, co by mě čekalo, kdybyste byli nepřišli? Slíbili mi sice svobodu, ale nikdy bych ji od nich nedostal. I mne by přece museli odstranit jako nepohodlného svědka.
Mám staré rodiče, ženu a děti, kterým by tak zavraždili živitele.
Pomyslím-li na to, ani mě nenapadne být k těm vrahům shovívavý."
"Well! Velice dobře!" řekl Lindsay. "Nebudu mít sice již tlumočníka, ale zaplatím vám vše a dám vám ještě za zbytek doby dvacet liber. A k tomu všemu pěkný bakšiš, když to dobře dopadne. Well!"
"To víte, že to dobře dopadne. Ale jak chcete zaplatit, sire Davide, když vám všechno vzali?" smál se Albánec.
"Však já to zase Žutovi odeberu. A když ne - podpis Davida Lindsaye platí všude, dostanu na něj tolik, kolik si budu přát."
"A v nejhorším případě jsem tu já," dodal jsem. "Sir David může použít mých peněz, bohužel jich nemám takovou nevyčerpatelnou zásobu jako on."
"Aha!" smál se Lindsay. "Jste v tísni, co? Měl jste mi prodat v Cařihradě koně. Dobře bych byl zaplatil, yes! Máte ale tak tvrdou palici, že vám z ní brzy začnou růst rohy. Well!"

ŽUTŮV DŮVĚRNÍK

Rozhovor jsme vedli před uhlířovým domkem. Teď jsme vešli dovnitř. Uhlíř na nás pohlédl pln očekávání a v očividném strachu.
"Tak co, efendi, přesvědčil ses, že jsem tě neobelhal?" zeptal se.
"Řekl jsi pravdu. Ano, tvá slova byla dokonce překonána skutečností. Bylo tam spáleno víc lidí než ti dva. Kdo byli ti druzí?"
"To byli - byli - cožpak to musíš vědět, efendi?"
"Ne, nech si to radši pro sebe! Ale myslím, že jsi nashromáždil veliký lup. Kdepak ho máš?"
"Mám jen to, co jste u mne našli."
"Nelži! Tyhle věci patřily Stojkovi. Kde je podíl na kořisti, který ti Žut vyplatil, a kde je výnos přepadů, které jsi podnikal na vlastní vrub?"
"Říkám ti, že jinak nic nemám!"
"Sidi, mám zapálit doutnák?" zeptal se Halef a přiblížil louč k doutnáku.
"Ano."
"Ne, ne!" zvolal Šárka. "Nevyhazujte mě do povětří! Řeknu vám pravdu: tady nic nenajdete."
"Tady přímo ne, ale jinde." Mlčel.
"Mluv, nebo Halef svou hrozbu provede!"
"Nemám zde nic, můj švagr všechno schoval u sebe."
"Junák? A kde?"

"Pod ohništěm."
"Vida! Tak ty ses necítil docela v bezpečí? Nu, ať to tam zatím zůstane. Nemáme čas jet k Junákovi a vyzvednout tvou krvavou kořist. Skoncoval jsem s tebou. Už mě nikdy neuvidíš. Radím ti, abys šel do sebe, než zemřeš. Odneste toho chlapa!"
Místo něho přivedli "álima". Vyslýchal jsem ho u ohně. Pouta na nohou mu rozvázali, aby mohl sám jít. Marko měl zprvu rty pevně sevřené a nedíval se na nás, přestože strach ze smrti poznamenal každý rys jeho tváře.
"Chtěl bych se od tebe něco dovědět," začal jsem. "A ty mi to řekneš, nedáš-li ovšem přednost dalším padesáti ránám. Musím vědět, jak se tajně dostat do Žutova karaulu."
Marko jen zíral před sebe a neodpovídal.
"Tys neslyšel?" zeptal jsem se ho. Když mlčel i nadále, pokynul jsem Haleföví, který již držel bič v rukou. Napřáhl se k ráně. Tu "álim" přece jen povolil, podíval se po mně zuřivě a řekl:
"Už ti nedám příležitost, abys mě nechal bičovat. Odpovím ti, bude to však tvoje záhuba. Kdo chce proniknout Žutovo tajemství, ten je ztracen. Nebudu tě obelhávat a řeknu ti čistou pravdu. Ale právě tato pravda vás přivede do náruče hrozné smrti. To bude má pomsta. Tak co chcete vědět?"
"Jsi Žulovým důvěrníkem?"
"Ano."
"Znáš všechna jeho tajemství?"
"Všechna ne, jen některá."
"Ale kde je vchod do karaulu, to víš?"
"Znám to tajemství."
"Popiš mi ho!"
Nenávist způsobila, že se Marko dopustil velké chyby, aniž si to uvědomoval. Řekl, že nám hrozí smrt. Tajný vchod byl asi chráněn před vetřelci nějakou pastí. Záleželo teď na tom, zjistit, jaká to je past a kde ji má člověk očekávat. Bylo samozřejmé, že si dá dobrý pozor, aby mi to sám neřekl. Ani násilím, ani lstí jsem ho nemohl donutit, aby mi to prozradil.
Byl jen jediný prostředek, jak se to dozvědět. Musel jsem dobře pozorovat jeho obličej. Člověk jako on, ještě k tomu v hněvu, neovládá příliš výraz své tváře. Asi vůbec nepomyslel na to, že by se mohl prozradit mimikou. Postavil jsem se tedy tak, aby musel natočit obličej k ohni, když se na mne při řeči podíval. Rozhrábl jsem silnou větví hořící hromadu dříví, takže plamen vzplál vysoko a jasně. Tvářil jsem se klidně, spustil jsem oční víčka tak, aby mi zpola zakrývala oči a můj pohled se zdál méně pronikavý.
"Neznáš cestu horami," začal. "Proto budeš muset jet přes Kolačin. Stopy vozu tě dovedou až k brodu, který je velice mělký. Pod Kolačinem se u Kukesu spojuje Crni a Běli Drim a pak se otáčí k západu a teče kolem Rugovy. Ty však nebudeš sledovat řeku, nýbrž pojedeš z Kolačinu po silnici do Rugovy. Je to táž, jež vede z Ohridu na jih do Shkoderu. Silnice se táhne podél levého břehu Drinu, Rugova leží na pravém. Tam se zřejmě zastavíš v hanu.
Hostinský se jmenuje Kolami. Z toho, že ti všechno tak dopodrobna popisuji, vidíš, že jsem o tvé záhubě přesvědčen."
Když mi říkal, že z Kolačinu nemám jet podél řeky, ale po silnici, mluvil tak naléhavým tónem, že jsem z toho uhodl jeho záměr.
Záleželo mu na tom, abych touto cestou skutečně jel. Pokud tedy nenajdu jinou, budeme muset být na této silnici ve střehu.
"Vynech tyhle podrobnosti," řekl jsem. "Neptal jsem se tě po cestě, ale po karaulu."
"Karaul leží uprostřed vysokého lesa ha břehu řeky. Každý ti ho ukáže. Uvidíš prastarou, zpola rozpadlou strážní věž a kolem ní rozsáhlé zříceniny. Úzký vchod do karaulu není u země, ale vysoko nahoře. Tehdy se tak stavělo, aby se zabránilo dobytí karaulu. Kdo chtěl dveřmi, musel nejprve vylézt po vysokém žebříku."
"A žebřík tam je?"
"Ne, dnes ho již není zapotřebí. Ze zdiva byly v určitých vzdálenostech vylámány kameny, takže vznikly jakési schody, po nichž se může nahoru vylézt. Nahoře však nenajdeš nic jiného než trosky a zřícené stěny."
"A pod nimi?"
"Není nic."
"Tomu nevěřím. Jak vysoko nad zemí je vchod do věže?"
"Asi ve čtyřmetrové výšce."
"Nahoře byly dříve místnosti a pod nimi musely být ještě jiné prostory, které tam jistě jsou až dodneška. Přece nepostavili věž až do výše čtyř metrů bez jakýchkoli místností!"
"Přes usilovné hledání jsme dosud neobjevili žádné schodiště, které by vedlo

dolů. Věž je jako kulatý sloup, od země až po uvedenou výšku je bez vnitřních prostor a teprve pak je dutá. Ale právě pod věží jsou kobky, které s ní nikdy nesouvisely. Ve skále se táhnou stříbrné žíly. Šachtu, která vedla pod zem, zasypali a vyrostly tam keře a stromy, takže dnes se již ústí nenajde. Byla tam i štola, která vedla z břehu Drinu do šachty a odváděla z ní vodu. I vchod do štoly byl však zahrazen a nikdo o něm nevěděl, až ho jeden z našich přátel objevil. Tímto vchodem musíš dovnitř. Vede hluboko pod zem. Dostaneš se do veliké kruhové prostory, z níž vedou dveře do několika komor."
"A v jedné z nich je uvězněn muž jménem Stojko?"
"Ano."
"Ve které?"
"Ty dveře budeš mít právě před sebou, když vejdeš štolou."
"Jsou zamčené?"
"Je tam jen dřevěná závora, kterou snadno odsuneš."
"Dá se tou štolou lehce projít?"
"Tak dobře, že nepotřebuješ ani světlo. Vede přímo a stejnoměrně stoupá. Dno je vyloženo prkny, která jsou poněkud kluzká.
Tato prkna vedou na jednom místě přes propast, jsou však tak dobře upevněna, že nehrozí nejmenší nebezpečí."
Marko při těch slovech naznačil posunkem, že to nebezpečí je opravdu nicotné, ale z očí mu hleděla záludnost a tmavé obočí mu zacukalo, jako by je oživily nějaké tajné myšlenky. Ten pohled, ten nepatrný pohyb trval jen zlomek vteřiny. Napověděl mi však dost - právě zde zřejmě číhalo nebezpečí.
Ostatně Marko se mě snažil obelhat už předtím. Spodní část věže jistě nebyla bez vnitřních prostor. Jestliže zeď byla silná jeden a půl metru, poskytovala proti nepříteli dostatek ochrany, vezmeme-li v úvahu, že vlastní vchod byl vysoko nad zemí. Dřívější obyvatelé karaulu, strážní, potřebovali nejen obytné místnosti, ale i sklepy a větší prostory. Proč by nebyly ve spodní části věže, proč by se tak mrhalo při vyzdívání věže prostředky a časem?
Býval tam kdysi opravdu stříbrný důl? Asi.před tureckým panstvím, v době bulharských chánů. Je přece známo například o chánu Simeonovi, jenž vládl v letech 888 - 927, že za jeho panství dosáhla říše největší rozlohy a že kvetl i obchod, umění a vědy. Na mnoha místech se tehdy těžily vzácné kovy. Simeonova říše se rozkládala na západ až po dnešní Prizren, zahrnovala tedy i území, jímž projíždíme. Je jistě možné, že tady byl důl. Státní hranice, jež tudy probíhala, byla chráněna strážními věžemi a jedna z nich měla sloužit k obzvláštní ochraně dolu.
Jestliže byly mé domněnky správné, pak jistě s ohledem na blízkost hranic, a tedy i nepřátelských národů, neústila šachta do volné přírody, nýbrž přímo do věže. "Učenec" mluvil o rozvalinách budov. Možná že tam byl vchod, chráněný posádkou karaulu.
A koneckonců jsem nevěřil, že šachta byla zasypána. Staré doly se přece zasypávají jen v našich krajích. Turek si nedá práci s něčím, co by přineslo jen náklady a žádný užitek. Je mu přece jedno, zdali nějaký Bulhar nebo Albánec spadne do otevřené šachty a zlomí vaz. Alláh tomu tak chtěl - řekne a nijak ho to nevzruší.
Jestliže tam však vchod byl, musel být v nejtěsnější blízkosti, zakryt troskami zdiva. Bylo jistě možné i tajné spojení mezi přízemím věže a šachtou. Marko by mi asi mohl podat bližší vysvětlení, ale to bych je z něho musel vymlátit. Proto jsem se jen lhostejně zeptal:
"Ale kde na nás číhá nebezpečí, o kterém jsi mluvil?"
"To nastane v okamžiku, kdy se ocitnete v té kruhové prostoře a budete chtít zajatce osvobodit."
"Jakého druhu je to nebezpečí?"
"Nevím. A i kdybych to věděl, neprozradil bych to. Jakmile byste nebezpečí znali, nemohlo by vás již ohrozit."
"Mohl bych tě donutit bičem, abys nám to prozradil."
"I kdybyste mě zabili, nedověděli byste se to, co sám nevím. Donutili byste mě jen, abych si vymyslel nějakou lež."
"Jak tedy víš, že tam vůbec nějaké nebezpečí hrozí?"
"Od Žuta. Říkal, že každý, kdo vstoupí bez jeho vědomí do kruhové prostory, je ztracen. Nejspíš tam je nějaké zařízení, které každého nepovolaného návštěvníka usmrtí."
"Hm! A jak najdeme k té štole vchod?"
"Dostanete se k němu po vodě. Musíte si vzít člun a jet kus proti proudu Drinu. Naproti, na druhém břehu, vede silnice, na naší straně však ční z řeky příkrá skalní stěna. Dáš-li si dobrý pozor, najdeš místo, kde stěna s řekou tvoří zákrut. Drin je v těch místech velice hluboký, a právě tam je ústí štoly. Při

normálním stavu vody je tak vysoké, že lze ve člunu sedět vzpřímeně, ani nemusíš sklonit hlavu."
"A tuhle díru objevili teprve před krátkým časem?"
"Ano, protože shora visí popínavé rostliny a zcela ji zakrývají. S člunem vjedete dovnitř, až kam sahá voda, pak ho uvážete na silný kůl, který je do skály zaražen."
"To není zrovna moc bezpečné. A takhle jste tam dopravili Stojka?"
"Ano, stejně tak i Angličana, který tu stojí vedle tebe. Jen se ho zeptej, jistě ti to potvrdí."
"Jsou na konci podzemní chodby ještě jiné prostory než ta veliká kruhová a přilehlé komory?"
"Ne, další jsou až hluboko pod karaulem. Marně jsme hledali šachtu, která by vedla nahoru. Byla zasypána."
"Kdopak nosí zajatcům jídlo a pití?"
"To nevím."
"Můžeš ke svému popisu ještě něco dodat?"
"Ne. Řekl jsem ti vše, co sám vím. Žut mi sdělil, že každý nepovolaný, který tam vstoupí, musí zemřít. Proto jsem ti nezamlčel, že se vrháte vstříc jisté smrti, chcete-li opravdu podniknout něco proti Karoví Nírvánovi."
"Nemusíme přece jít do štoly sami, pošleme tam jiné."
"Pak zemřou oni a vy se nikdy nedozvíte, co se uvnitř událo."
"Nebo dáme Žuta zatknout a pak mu poručíme, aby nás dovnitř zavedl."
"Zatknout Žuta?" rozesmál se. "Když chceš dát v Rugově někoho zatknout, musíš se obrátit na Žutova nejlepšího přítele. Proti Žutovi nemůžeš nic podniknout. Těší se veliké vážnosti. Požádáš-li o pomoc proti němu, budeš jednat s lidmi, kteří jsou buď jeho spojenci, nebo kteří ho považují za počestného a dobročinného muže. Nikdo ti ani v nejmenším neuvěří. My jsme ti podlehli. On tě však přemůže. Jestliže budete chtít proti Karoví Nírvánovi vystoupit otevřeně, bude se na vás každý dívat jako na šílence. Budete-li postupovat potají, záhuba vás nemine. Jednejte tedy, jak chcete. Džehenna bude tak jako tak vaším osudem."
"To se mýlíš. Prozradils mi mnohem víc, než jsi zamýšlel. Dáváš si říkat álim, učenec, ale jsi hloupý, až je mi tě skoro líto. Vždyť jsi nám řekl přesně, jakých nebezpečí se máme vyvarovat."
"Já? Vždyť je sám neznám!"
"Nepokoušej se mě oklamat! Dokázal jsem ti, že je to marné.
První nebezpečí na nás číhá na silnici mezi Kolačinem a Rugovou.
Tam jsou připraveni Alacyové, kteří tě sem doprovázeli. Žut se jistě postaral, aby dostali nové zbraně, a dal jim posilu. Přesto ale pojedeme po silnici, protože se nebojíme - naopak, každý nepřítel se musí mít na pozoru před námi. Přepadnou-li nás zase, nebudeme je už šetřit."
Důvěrník Kary Nirvána se zasmál, jeho smích však měl skrýt rozpaky.
"To je přece směšné!" řekl. "Alacyové vám jistě již nic neudělají, jsou rádi, že se odtud dostali."
"To se ještě uvidí! Druhé a daleko větší nebezpečí na nás čeká ve štole na místě, kde se po prknech přechází přes skalní rozsedlinu. A já tě ujišťuji, že na prkna nevstoupíme dřív, dokud si je pořádně neprohlédneme. Možná, že jsou položena tak, aby nezasvěcený spadl rovnou do propasti. Nám se to nestane! A konečně v kruhové místnosti, kde jsi na nás nastražil hlavní nebezpečí, jsme úplně bezpeční."
Marko zaklel a vztekle dupl nohou. Neřekl však ani slovo.
"Teď jistě uznáš, že jsem tě prokoukl," pokračoval jsem. "Vím, žes mě obelhal. Dal sis záležet na tom, abys odvedl mou pozornost od hlavního nebezpečí. Teď vím, co jsem vědět chtěl, a nechám tě dopravit zpátky do jeskyně. Měj se dobře a namáhej si zatím mozek, jak se dostat z jeskyně ven. Studoval jsi přece geologii, a jsi tedy ve skalách a jeskyních jako doma."
Svázali ho opět na nohou a odnesli. Halef chtěl znova rozdělat svůj ohníček před vchodem do jeskyně, rozmluvil jsem mu to však.
Byli jsme zvědaví, jakou částku oba měšce obsahují. Halef je přinesl ze světnice, otevřel je a obsah vysypal na mou rozprostřenou šerpu. Napočítali jsme třicet stříbrných mecidiyí, což dělalo asi šest set piastrů. Kromě toho tam byly zlaté libry a půllibry v hodnotě osmi tisíc piastrů, tedy hodně peněz. Nač s sebou Stojko asi vezl takovou sumu?
Peníze jsme zase uložili do měšců. Pak jsme přivedli Šarkovy čtyři koně, abychom si je prohlédli. Jeden z nich byl ryzák s bílou lysinou, nádherný kůň. Ihned jsem nasedl, abych se na něm jen tak bez sedla projel. Velmi citlivě reagoval na stisk nohou, ale hned jsem poznal, že je vycvičen nějakým mně zcela neznámým způsobem.
"Nádherné zvíře!" řekl Angličan. "Vezmeme je s sebou?"

"Ovšem," odpověděl jsem. "Vůbec - vezmeme s sebou všechny koně. Jen Fan Hoti si tu nechá svého. Co kdyby se ti mizerové nějak dostali z jeskyně. Když koně odvedeme, aspoň nás nedohoní."
"Well! Pak tedy prosím o ryzáka. Celou cestu jsem neseděl na koni, ale spíš na nějaké koze. Ještě teď mě bolí celá kostra. Yes! Je mi, jako bych až z Chimboraza válel sudy a pak se ještě prodíral pralesem. Doufám, že proti tomu nic nenamítáte."
"Proti těm pocitům vaší kostry? Ne, sire Davide, proti tomu nenamítám vůbec nic."
"Nesmysl! Myslím proti tomu, že pojedu na ryzákovi."
"Jen si ho vemte!"
"Na jak dlouho?"
"To nevím, není náš."
"Chcete snad hledat jeho majitele?"
"Rád bych. Nemyslím, že by uhlíř mohl vlastnit takového koně. Je to kradený kůň. Možná že patřil Stojkoví."
"Poslyšte, pane Káro, máte dvě nebo tři vlastnosti, které se mi docela líbí. Naproti tomu vám však jiné dobré vlastnosti úplně chybějí. Ke krádeži například nemáte vůbec talent! He?"
"Máte ho snad vy?"
"Zbytečná otázka! Lindsay nikdy nekrade. Ale tohoto ryzáka bych si vzal. Dobrá kořist. Yes!"
"Hm. Taškáři se hodí všechno, co může shrábnout," zasmál jsem se.
Pak jsem turecky svým přátelům přikázal:
"Odveďte ty koně! Sedneme si teď kolem ohně a zjistíme, jestli by se ještě pro nás pro všechny nenašlo kus medvědí kýty." A anglicky jsem pokračoval: "Plátek medvědí kýty a půl tlapy je tu ještě pro vás, sire Davide."
"Med-medvědí kýta? Med-medvědí tlapa?" zalapal Lindsay po vzduchu doširoka rozevřenými ústy.
"Ano, sire Davide! Osko a Umar přivedou naše koně a ve vacích najdeme pochoutku, kterou jsem vám právě nabídl."
"Z opravdového medvěda?"
"Ovšem, dokonce z polárního, kterého jsme předevčírem chytili do pasti. Spadl do ní docela snadno, nalákali jsme ho na moučné červy."
"Nesmysl! Mluvte přece rozumně! Opravdu máte medvědinu?"
"Ale ano. Podařilo se nám jeden takový kousek skolit."
"Vyprávějte, prosím!"
"Halef vám to rád poví. To on ho složil a dostal jeho houni, z které poznáte, jaký to byl mohutný kus."
"Halef? Ten mrňous? Ten že složil medvěda? Well! Mohl to dokázat, odvahy má dost! Halefe, buď tak dobrý a vyprávěj mi o tom!"
Hádží s radostí vyhověl. Vyprávěl strašně rád a nejraději o událostech, jichž se sám zúčastnil.
Jak známo, mohli se Lindsay s Halefem i přes chatrné jazykové znalosti jakžtakž dorozumět. Angličan za svého pobytu nasbíral skrovnou zásobu arabských a tureckých slov a též Halef se snažil v době, kdy jsme byli s Lindsayem pohromadě, pochytit některé anglické výrazy. A já zase Halefovi vyprávěl ve volném čase o svém domově. Mnohé věci jsem mu vysvětloval a jmenoval je přitom německy. Tím si osvojil i řadu německých slov a přímo dychtil po tom, aby tyto podle svého soudu hluboké znalosti uplatnil.
Teď se mu zas jednou naskytla kýžená příležitost a hned jí s radostí využil. Jeho vyprávění bylo napůl turecké, napůl arabské, bohatě prokládané anglickými a německými slovíčky. Německých používal dost často, aniž se staral o to, zdali dávají smysl či nikoliv. Výsledek byl takový, že jsem se potají výtečně bavil. Sir David však vážně naslouchal a jen občas přerušil Halefa otázkou, když použil nějakého zvlášť odvážného obratu a jeho vyprávění tím ztratilo na srozumitelnosti. A když už to vůbec nešlo, pomohl Fan Hoti svými jazykovými znalostmi. Kromě toho k porozumění přispěla živá gesta, jimiž Halef doprovázel své líčení.
Mezitím přivedli Osko s Umarem naše koně a my jsme připravili rožeň, na němž jsme zbytky medvěda upekli. Halef se ostatně při svém vyprávění držel pravdy. Sice se pečlivě staral, aby jeho hrdinství co nejvíce vynikalo, zdůraznil však, že by již nebyl mezi živými, kdybych v pravý čas nezasáhl dýkou.
Bylo pro mne opravdovým požitkem pozorovat Angličana. Měl ve zvyku - zvláště když ho nějaké líčení zaujalo - sledovat bedlivě vyprávějícího a napodobovat jeho mimiku. To dělal i teď. Lindsayovy oči, obočí, veliký nos, široká ústa, to vše bylo v neustálém pohybu, jak se v jeho tváři zrcadlily proměny Halefova výrazu.

Nesměl jsem však ani na okamžik dát najevo, jak se tou hrou bavím.
"Well," řekl, když Halef skončil. "Dobře jste to provedli, milý hádží. Nebyl jsem při tom - škoda! Mám hroznou smůlu. Nikdy mi hrdinské kousky nevyjdou. Yes!"
"A dokonce se stane, že vás chytí a zavřou do karaulu," zasmál jsem se. "Ale pročpak jste se tak náhle rozjel do Albánie, jaképak hrdinské kousky jste tu chtěl vykonat?"
"Hm! Tuto otázku jsem již dávno čekal. Musím se tedy vyzpovídat. Well! Přijel jsem sem z lásky a přátelství k vám. Yes!"
"To mě opravdu dojímá. Přátelství, pro které je člověk ochoten nechat se v jeskyni na Šar Dagu vyudit, ve mně vyvolává hořké slzy rozkoše!"
"Nevysmívejte se! Myslel jsem to dobře. Chtěl jsem vám pomoci."
"Tak? Vy jste tedy věděl, kde nás najdete, a znal jste nebezpečí, které nám hrozí?"
"Yes! Než jsem odjel z Cařihradu, navštívil jsem Makrama, u něhož jste předtím bydlel, abych se s ním rozloučil. Jeho syn Isá se právě vrátil z Drinopolu. Vyprávěl, co se tam udalo. Dozvěděl jsem se, že se chystáte do Shkoderu k obchodníku Galingrému, že pronásledujete strašného vůdce lupičů. Rozhodl jsem se proto, že vám pojedu na pomoc."
"Takovou lásku vám nemohu nikdy vynahradit, sire Davide. Vaše pomoc nám byla tak platná, že nám nakonec nezbylo nic jiného, než vás vysvobodit z jeskyně."
"Jen se smějte, jen se pošklebujte! O té díře jsem nic nevěděl."
"Ani my jsme nic netušili, a přece nás do ní nedostali. Jakpak se vám podařilo ten slavný plán tak rychle uskutečnit?"
"To bylo velice jednoduché. Na Zlatém Rohu jsem se ptal, jak bych se sem dostal. Nic se mi však nezdálo příhodné. Najal jsem si tedy malý parníček od jednoho Francouze, který zrovna nevěděl, jaké zboží naložit. Well!"
"To je vám podobné! Když jste neměl okamžitě po ruce vhodné spojení, najal jste si rovnou celý parník. Kdepak je ta loď? Odjela, sotva vás vysadila na břeh?"
"Ne, má čekat na můj návrat. Kotví dole v Antivari. Špatný přístav, velice mělký. Jinak to ale nešlo. Yes!"
"A co jste dělal, když už jste byl na břehu?"
"To si můžete domyslet! Pořídil jsem si koně, tlumočníka Fana Hotiho, několik sluhů a odjel sem nahoru. Teď jsem tu. To je všechno!"
"Jestli je to všechno, pak bych rád věděl i to, co jste nepovažoval za nutné vyprávět. Měl jste přece na moři dost času, abyste si vypracoval nějaký plán."
"Plán? Nepotřebuji. Stejně se to vyvine vždycky jinak. Yes!"
"Nu, pak mě nikterak neudivuje, že jste tak krásně padl do léčky. Když se člověk do něčeho takového pouští, musí taky trochu přemýšlet, jak to provede."
"To jsem udělal. Nejdříve jsem si koupil turecko-anglický slovník. Stál mě čtyři sta piastrů ..."
"A přece jste si ještě vzal tlumočníka?"
"Musel jsem. V knize bylo příliš mnoho tureckého písma a to nedovedu číst."
"Takže už přípravy k vaší záchranné akci byly náramně úspěšné! Koupil jste si knihu, kterou jste nedovedl číst. To se vám povedlo! Zbývalo už jen, abyste si najal tlumočníka, který by neuměl anglicky, a vaše hrdinské kousky mohly začít."
"Poslyšte, pane, chcete-li se mi vysmívat, nasednu na ryzáka a nechám vás tu trčet!"
"Ano, a vjedete Alacyům a Žutovi rovnou do náruče! Nápad jet do Rugovy nebyl ostatně tak špatný. Jakpak jste na něj přišel?"
"Zeptal jsem se tlumočníka a podíval se na mapu. Dozvěděl jsem se, že jste jel do Melniku, a přitom jsem věděl, že chcete do Shkoderu. Mohl jste použít jen jediné cesty, a já jsem vám po ní jel naproti."
"Zapomněl jste ale, že nemám ve zvyku táhnout po hlavních silnicích. Je to opravdu velká náhoda, že jsme se potkali. Kdybychom hledali Žuta jinde, smrt by vás neminula. Ale vážně! Jsem vám skutečně vděčný za to, že jste se kvůli nám vystavil takovému nebezpečí. Přece jen ale mám malé podezření, že jste měl ještě postranní úmysly."
Ukázal jsem přes rameno k našim koním. Lindsay v rozpacích pokrčil nos, několikrát si odkašlal a pak odpověděl:
"Well! Hádáte správně. Bylo přece možné, že jste si vše rozmyslel. Strašně rád bych to zvíře měl. Zaplatím za ně nekřesťanské peníze!"
"Ríh není na prodej, to platí jednou provždy. Ale neodbíhejme od vašeho vyprávění. Nepomyslel jste v Antivari na to nejdůležitější: na obchodníka Galingrého?"

"Ovšem že jsem na něj myslel. Byl jsem tam. Musel jsem se podívat, zdali jste tam již nedorazil."
"To nebylo možné. Ale varovat jste ho měl, sire Davide."
"Udělal jsem to."
"Co na to řekl?"
"Co řekl? Hm, vůbec jsem ho nezastihl. Byl někde v okolí Prištiny, nakupoval obilí. Zbohatl z obchodu obilím. Teď obchod prodal, chce do vnitrozemí, do Skopje, aby si založil nový. Kraj je tam nesmírně úrodný."
"Od koho jste se to všechno dověděl?"
"Od tlumočníka, který to zaslechl ve městě."
"Tak ne přímo od Galingrého?"
"Ne" Znal jsem již toho milého Angličana tak dobře! Ve snaze jednat mazaně přišel na ten nejhloupější nápad. Vyhledával dobrodružství, skoro vždycky však naletěl.
"Vy jste najal Fana Hotiho a sluhy už v Antivari?" zeptal jsem se ho.
"Yes, Pak jsme odjeli do Shkoderu. Špatná cesta, tvrdě dlážděná, čas od času je dláždění vytrhané, zřejmě pro případ války. Po dlouhé hodiny jsme jeli blátem a bahnem. Celí špinaví jsme dojeli do Shkoderu a tam jsem se hned vydal za Galingréem."
"Kdo vás přijal?"
"Zavedli mě do kanceláře, byla úplně prázdná, protože obchod byl již prodán. Byl tam jen zástupce, obratný, zkušený a velice milý člověk."
"Slyšel jste jeho jméno?"
"Zajisté. Jmenoval se Hámid en Nasr."
"Skvělé!"
"Znáte ho snad, mister Kára?"
"Dokonce až moc dobře."
"Že je to báječný člověk?"
"Jedinečný. Jistě byl rád, že vás poznává, a zvlášť když jste se zmínil o mně."
"Kupodivu se tvářil, jako by vás neznal."
"Asi k tomu měl nějaký důvod. Řekl jste mu, proč přicházíte?"
"Yes, všechno jsem mu vyprávěl, vaše zážitky v Cařihradě i v Edirnu, o útěku Bárúda el Amázy, Manacha el Barši i vězeňského dozorce. Vážně jsem ho varoval před Bárúdovým bratrem Hámidem el Amázou."
"Výtečné! Co tomu říkal?"
"Zahrnul mě díky, dal přinést víno a řekl, že Hámida el Amázu sami již prokoukli a vyhnali. To bylo moudré. Pak se mě zeptal, kudy chci jet, kde myslím, že vás najdu. Řekl jsem mu, že pojedu do Kalkandele a do Skopje. Po této trase že vás určitě musím potkat. Pan Hámid můj plán schválil a dal mi dobré rady na cestu."
"Doopravdy hodný člověk!"
"Yes, byl to sice jen Turek, ale skrznaskrz džentlmen. Dokonce mě vybavil doporučujícími dopisy."
"Tak? A pro koho, vážený příteli?"
"Pro nejvýznamnějšího koňského handlíře v kraji, Karu Nirvána z Rugovy. Zřejmě však toho člověka neznal dost dobře, ten totiž zavinil, že jsem se dostal do šlamastiky."
"Bylo to doporučující psaní otevřené?"
"Ne."
"A to jste se nepokusil je otevřít a přečíst?"
"Pane, zbláznil jste se? Jsem džentlmen, neporuším přece listovní tajemství! Cožpak mě považujete za nevychovance?"
"Hm, upřímně se přiznám, že v tomto případě bych byl určitě spíš nevychovaný."
"Tak? Vy otevíráte cizí dopisy, přitom ale cizí kůň je pro vás tabu? Jste divný člověk!"
"Často není na škodu, když je člověk trochu divný. Tak vy jste mluvil jen s tím Hámidem. Cožpak Galingré nemá rodinu?"
"Má ženu a provdanou dceru. Zeť bydlí s nimi v domě."
"Na vašem místě bych se k těm lidem dal dovést."
"To jsem také chtěl, ale zeť nebyl doma a dámy byly v nedbalkách a strašně zaneprázdněny balením. Nemohly nikoho přijmout."
"To vám vzkázaly?"
"Yes, zástupce mi to vyřídil."
"Pročpak balily?"
"Stěhovaly se do Skopje. Galingré poslal z Prištiny vzkaz, že nepřijede domů, že na ně počká ve Skopji. Chtěly vyrazit za dva až tři dny po mně."
"A jestlipak víte, kdo byl posel, který přinesl vzkaz od Galingrého?"
"Ne, pane."
"To vám ten výtečník Hámid en Nasr nesvěřil, že to byl on sám?"

"Ne. Ale to je přece vyloučeno. Vedl obchod, musel být tedy doma!"
"Ó ne! Jel s Galingréem a pak se zase vrátil, aby odvezl jeho rodinu i majetek!"
"To by mi byl přece řekl!"
"Zamlčel vám i jiné věci. Ten milý pán, kterého považujete za džentlmena každým coulem, je prohnaný darebák."
"Mister Kára, to přece musíte dokázat!"
"Hned, hned! Ten člověk se vám asi od srdce vysmál, jen jste byl z domu."
"Mně že se vysmál? Impossible! Co vás to napadá?"
"Dokonce vám prozradím, že vás měl za pořádného hlupáka a že si to o vás myslí až dodnes."
Během našeho rozhovoru se kýta i tlapa upekly. Lindsay zrovna vkládal do úst první kousek. Při mých posledních slovech zapomněl pusu zase zavřít. Chvíli na mne udiveně zíral, tlapu v levici, nůž v pravici a plátek masa v otevřených ústech. Pak maso vyplivl a pobouřeně se zeptal:
"To myslíte vážně, pane?"
Přitakal jsem. Vyskočil, odhodil nůž i tlapu, vyhrnul si rukávy a zvolal:
"Well! To tedy budeme boxovat! Vstaňte, sire! Já vám ukážu hlupáka! Dám vám jednu do žaludku, že poletíte z tohohle údolí až do pouště Gobi! David Lindsay, a hlupák!"
"Sire Davide, zůstaňte přece sedět!" odpověděl jsem klidně.
"Vždyť já netvrdím, že jste hlupák, řekl jsem jen, že si to o vás ten člověk jistě myslí."
"Jak to víte?"
"Domnívám se to."
"Tak! Já vám tedy tu domněnku z hlavy vyženu, pane! Vstaňte! Dám vám ránu do žaludku, až vám vyletí tou prostořekou pusou ven!"
"Dobře, jak chcete, můžeme si zaboxovat. Ale až skončíme ten rozhovor."
"Nebudu tak dlouho čekat!"
"Když nemáte soupeře, musíte přece jen asi počkat. Povedl se vám mistrovský kousek, za ten byste skoro měl dostat řád. Jel jste do Shkoderu, abyste varoval Galingréhо před Hámidem el Amázou, místo toho jste však varoval Hámida el Amázu před námi.
Plavil jste se do Antivari, abyste nám v případě nebezpečí stál po boku, a přitom jste udělal všechno možné, abychom nepřáteli padli rovnou do rukou. Ano, dokonce vy sám jste jim nic netuše vběhl do pasti. To víte, že se vám teď asi smějí. Jestli si ještě myslíte, že vás považují za výlupek vší moudrosti, tak vás opravdu nechápu."
Má slova ho ještě víc rozzlobila. Sevřel ruce v pěst, rozkročil se přede mnou a křičel:
"To - to se opovažujete říci vy mně? Vstaňte a braňte se! Boxmač začíná! Dám vám ránu, až se rozskočíte na tisíc kousků jak hliněný hrnec."
"Jen ještě okamžik strpení, sire Davide! Copak vám jméno toho podařeného Galingréova zástupce nebylo nápadné?"
"Hámid en Nasr? Ne."
"Ten, před kterým jste ho varoval, se jmenuje Hámid el Amáza!"
"Milióny lidí mají stejná křestní jména."
"Dobře. Ale my jsme vám vyprávěli o svém dobrodružství v Sahaře, o zavraždění mladého Galingréhо a potom o smrti našeho průvodce Sádika na Šot el Džerídu. Vzpomínáte si ještě na jméno vraha, toho Arména?"
"Yes. Jmenoval se Hámid el Amáza."
"Tenkrát si však říkal jinak. Vzpomeňte si přece!"
"Už vím. Otec vítězství, arabsky Abú 'n Nasr."
"Tak, a teď si obě jména Hámid el Amáza a Abú 'n Nasr srovnejte se jménem toho zástupce, který se jmenuje Hámid en Nasr!"
Lindsay měl ještě pořád obě pěsti napřažené proti mně. Teď mu poklesly. Také jeho spodní ret klesal stále níž a jeho obličej dostal výraz tak dojemné skromnosti, že jsem se musel hlasitě zasmát.
"Hámid - en - Nasr!" koktal. "Nebesa! To jsem - to jsem - to jsem..."
Zarazil se.
"Ano, je to přesně tak, jak se domýšlíte, sire Davide!" pokýval jsem souhlasně hlavou. "Varoval jste vraha před ním samým. Považoval vás za tak... no, řekněme neškodného, že vám dal s sebou dokonce doporučující dopis, v němž byl pokyn pro Karu Nirvána, aby se vás zmocnil. Ten dopis jste s dojemnou poctivostí odevzdal na správnou adresu, a tam vás přirozeně uvěznili a nakonec dopravili sem, aby vás vyudili až k smrti. A to jste jim ještě prozradil, že přijedeme my, a tak jste dal člověku, na kterého jsme měli spadeno, proti nám zbraň. Prokázal jste jak sobě samému, tak i svým přátelům divnou službu. Jenom to jsem vám chtěl říct. A teď, sire Davide, můžeme začít boxovat. Jsem připraven. Come on!"

Vstal jsem a kryl se. Když jsem učinil výpad, odvrátil se pomalu, ještě pomaleji si sedl, sklopil hlavu a začal se škrábat oběma rukama za ušima. Přitom vyrážel tak mocné vzdechy, jako by chtěl sfouknout oheň.
"Sire Davide, myslel jsem, že mě chcete jedinou ranou poslat až do pouště Gobi."
"Buďte zticha, pane!" prosil zkroušeně. "Mám teď poušť Gobi tady, přímo v hlavě!"
"Myslel jsem taky, že mě chcete rozbít na tisíc kousků jako hliněný hrnec."
"Sám jsem teď ta nejkřehčí nádoba na světě!"
"Nebo mi ústy vyrazit žaludek!"
"Přestaňte! Musím myslet na svůj vlastní žaludek. Leží mi v něm teď sám David Lindsay! Well! Yes!"
"Zdá se, že se vám ten skvělý džentlmen ze Shkoderu už nezamlouvá?"
"Běda! Dejte mi už přece s tím ničemou pokoj! Ten člověk si jistě pomyslel, že mám v hlavě místo mozku ovčí sýr."
"Vždyť jsem vám to před chvílí říkal. A vy jste se kvůli tomu chtěl se mnou bít. Chcete se snad teď toho zadostiučinění vzdát?"
"Rád, velice rád! Měl jste úplnou pravdu. Nejraději bych teď boxoval sám se sebou. Buďte té dobroty a dejte mi pohlavek, ale takový, aby o něm věděli až v Anglii!"
"Ne, sire Davide, to neudělám. Tomu, kdo svou chybu uzná, se má trest prominout. A abych vás uklidnil, chci vás ujistit, že jste nám nezpůsobil žádnou škodu. Následky vaší chyby postihly jen vás samotného."
"To mě jen tak utěšujete!"
"Ne, je to pravda."
"Tomu nevěřím. Hámid el Amáza se na vás přece chystal."
"Myslí si teď, že jsme mrtví. Je si jist, že jsme padli do rukou Žutovi, kterému v onom doporučujícím dopise podal o nás dobré informace. Nepočítá tedy vůbec s tím, že mu z naší strany hrozí nějaké nebezpečí."
"To mi tedy ten mizera lhal, že je Galingré ve Skopji?"
"Ovšem! Galingré byl možná ve vězení vaším sousedem, je totiž v rugovském karaulu."
"Pane na nebi!"
"Ano, je tomu tak! Hámid el Amáza se dal do jeho služeb jen proto, aby ho zničil. Doprovodil Francouze do Prištiny a vydal ho Žutovi. Tam ho obrali o peníze. Galingré chtěl nakupovat obilí a měl zřejmě u sebe značnou sumu peněz. Hámid el Amáza mu asi poradil, aby obchod prodal a zařídil si nový. Tím se majetek Galingrého stal přenosným. Protože sám není ve Shkoderu, je jeho majetek v rukou manželky a zetě. Aby peníze dostal, musí se Hámid el Amáza těchto osob nějak zmocnit, ale potají, aby o tom nikdo nevěděl. Proto jim přináší falešný vzkaz, že Galingré odjel rovnou do Skopje a že mají přijet co nejrychleji za ním. A tak oni balí a pocestují, jenže ne do Skopje, ale do Rugovy, kde zmizí i se vším, co s sebou vezou. Tento plán je již dlouho připraven a zlosyni ho provádějí s vynalézavou lstivostí. Hámid el Amáza vyzval svého bratra Bárúda, aby přijel za ním a v Rugově se s ním sešel v Karanírvánhanu. Ten vzkaz se mi dostal do rukou a dobře mi posloužil.
Oba bratři si asi chtějí za uloupené peníze otevřít někde obchod nebo z nich prostě žít. Část lupu má připadnout Žutovi. Galingrého zatím nezavraždili, nechávají ho naživu, aby pomocí jeho podpisu mohli ještě později vymáhat jeho pohledávky. Tak se asi všechno odehrálo a nemyslím, že jsem daleko od pravdy."
Lindsay mlčel. Chyba, kterou udělal, ho velice mrzela a nebyl zprvu s to myslet na nic jiného. Podržel jsem medvědí tlapu nad ohněm, abych ji zase ohřál, a podal jsem mu ji se slovy:
"Co se stalo, stalo se - teď se radši věnujte téhle pochoutce. Poslouží vám to lépe."
"To rád věřím, pane! Jste ke mně velice shovívavý. Yes! Já svou chybu však napravím. Neúprosně budu Hámida en Nasra pronásledovat - chytím ho - a zastřelím! Yes! Well!"
"K tomu asi nebudete mít příležitost. Sádik, kterého zastřelil, byl otcem našeho Umara. Hámid el Amáza bude tudíž obětí Umarovy krevní msty. Nemůžeme dělat nic jiného než se postarat o to, aby celá věc proběhla pokud možno humánně. Ale teď už se konečně najezte, sire Davide! O tom, jak se vám vedlo v Rugově, mi můžete vyprávět později."
"To vám mohu říci hned."
Strčil si do úst pořádný kus masa, žvýkal s takovou vervou, až mu nos poskakoval nahoru a dolů, a vyprávěl:
"Zastavili jsme v Karanírvánhanu. Hostinský byl doma a já jsem odevzdal doporučující dopis. Srdečně mě prostřednictvím tlumočníka přivítal; že je to pro něho veliká čest, že budu jeho hostem a že nemusím nic platit."

"Jak vás znám, bylo to pro vás pobídkou, abyste mu ukázal své peníze."
"Of course - přirozeně! David Lindsay si nic zadarmo nevezme."
"Dozvěděl jsem se o tom, když jsem vyslechl rozhovor uhlíře s tím falešným učencem. Žutův důvěrník totiž vyprávěl, že musíte být velice bohatý. Je to vždycky veliká neopatrnost, zvlášť tady, mezi těmi nevyzpytatelnými lidmi, ukazovat větší peníze."
"Nejsem přece nějaký pobuda. Nechci jíst a pít zadarmo!"
"To je váš názor, sire Davide. Ale já vám říkám, že jsme po cestě nesměli skoro nikde platit, a přece nás za pobudy nepokládali."
"Nevím, jak to děláte. Ode mne skoro všichni lidé peníze požadují. Yes! Zkrátka a dobře, v Karanírvánhanu jsem dal skoro každému sluhovi tučný bakšiš. Well!"
"A oni se vám odvděčili tím, že vám vzali všechno, i svobodu. Jak vás vlákali do pasti?"
"Prostřednictvím tlumočníka Fana Hotiho. Vyprávěl jsem mu o svých cestách, o vykopávkách křídlatých býků a tak. Řekl vše onomu Peršanovi. Ten si mě dal zavolat, dělal tajemné posunky, ukazoval na Fana Hotiho, nechtěl před ním nic říci. Dal jsem mu tedy svůj slovník. Kára Nirván s ním odešel."
"To jste tedy provedl krásně. Peršan s vámi nemohl mluvit bez tlumočníka, ten by vás určitě varoval. Knihou jste dal Žutovi do rukou nejlepší prostředek, jak vás vlákat do pasti, tak aby tlumočník neměl nejmenší podezření! Jen neříkejte, že je tím vinen dragoman!
Všechnu vinu nesete vy sám. Vyznal se Žut v té knize?"
"Snadno. Příští den mě vzal do oddělené místnosti, byli jsme tam jen my dva a kniha na stole. Označil si slova, předčítal mi je turecky a pak ukázal na vedle stojící anglický překlad. Nejčastěji se tam opakovala slova kanad, aslan a maden."
"Tedy křídlo, lev a důl?"
"Ano. Kára Nirván mi naznačil pomocí zaškrtnutých slov, že mě v noci dopraví člunem přes řeku do dolu, kde je možno najít okřídleného lva."
"A vy jste tomu věřil?"
"Proč ne? Jestliže na Tigridu jsou okřídlení býci, pak mohou být na Drinu okřídlení lvi. Je to přece znak Benátek. Zkrátka a dobře, tázavě na mne pohlédl a já jsem přikývl. A bylo to ujednáno. Peršan pro mne v noci přišel a odvedl mě k řece. Nastoupili jsme do člunu a pluli proti proudu. Ve skalní stěně byla díra zarostlá zelení, tudy jsme vjeli dovnitř. Přivázali jsme člun, zapálili pochodeň. Pod nohama nám vrzala prkna. Peršan s pochodní šel napřed. Došli jsme až do prostorné kruhové místnosti s několika dveřmi. Ve zdi byl držák, tam zastrčil pochodeň. Pak zatleskal a vešel pomocník s kladivem v ruce. Peršan otevřel dveře a ukázal mi dovnitř. Shýbl jsem se. Dostal jsem ránu do temene a zhroutil se. Konec. Well!"
"Ale, sire Davide, to jste neměl ani stín podezření?"
"Ne. Jen se na toho Karu Nirvána podívejte! Má tak poctivý obličej, že mu člověk ihned důvěřuje. Teprve zde jsem se dozvěděl, že on je ten Žut."
"Doufám, že ho taky uvidím, pak si ale ten jeho obličej prohlídnu důkladně! Pokračujte."
"Když jsem přišel k sobě, byl jsem sám. Ruce jsem měl volné, nohy však v železných kruzích, kolem dokola samá skála - byl jsem zajat! Yes!"
"To byl sice drsný, ale přece jen ne zcela nezasloužený trest za vaši neopatrnost! Jakpak vám bylo? Co jste si myslel?"
"Nic. Chvílemi jsem klel, chvílemi se modlil, volal jsem a řval, ale nikdo nepřicházel. Byl jsem o všechno okraden. Také klobouk i hodinky jsou pryč. Mám teď jen tenhle ubohý hadr. Yes!"
"Ten svůj vysoký šedý cylindr snad oželíte, i když jste musel celou cestu sem absolvovat bez správné pokrývky hlavy. A co se týče hodinek, neočekáváte přece, že vám lupiči nechají vzácný, brilianty posázený klenot, jen abyste se mohl v temné cele podívat, kolik je hodin!"
"Hodinky byly přece bicí, i ve tmě bych uslyšel, kolik je hodin.
Takhle jsem vůbec nevěděl, jak dlouho jsem ležel v bezvědomí.
Konečně ten vůdce loupežníků přišel - přinesl světlo, inkoust, pero, slovník, lístek papíru. Namířil na mne pistoli a chtěl pomocí knihy a cedulky poukaz na čtvrt miliónů piastrů - jinak prý smrt!"
"Ten chlapík neměl zrovna nevýnosné obchody, když takového ptáčka chytil častěji a peníze skutečně dostal. Vy jste se ale asi zdráhal?"
"Aby ne! Řval na mne turecky či arménsky nebo snad i persky, já jsem odpovídal anglicky, a jak! Došel si pro pomocníka. Svázali mi ruce, uvolnili nohy, ale spoutali mi je; přes oči mi uvázali nějaký hadr a táhli mě pryč."
"Kam? Zase tou štolou?"
"Ne. Nesli mě několika komorami a chodbami, aspoň tak soudím podle zvuku kroků.

Konečně mě položili, uvázali na dlouhý provaz a celou věčnost mě vytahovali nahoru."
"Aha! Tak v tom dole je přece jenom šachta! Škoda že jste neviděl, kde ústí!"
"Jen počkejte! Nahoře zavanul čerstvý vánek, tam mě položili.
Lidé mluvili, koně dupali. Uvolnili mi pouta na nohou, pak mi zase nohy pod koňským břichem svázali. Well! Hadr na očích se mi přitom trochu posunul. Spatřil jsem zříceniny domů, kulatou věž, jinak les. Yes!"
"Tak tedy šachta ústí u rumiště v blízkosti věže. Myslel jsem si to."
"Ano. Pak mě odvezli. Kam a v jaké společnosti, to už víte."
"Měl jste ten hadr pořád na očích?"
"Sundali mi ho až krátce před příjezdem sem, mezitím se již setmělo."
"A jak to bylo s vámi?" zeptal jsem se dragomana. "Zmizení sira Davida vám přece muselo být podezřelé."
"Ale kdepak," odpověděl Fan Hoti. "Neviděl jsem ho sice, když jsem se probudil, ale když jsem se po něm ptal, řekli mi, že šel na procházku do vesnice. To nebylo nic tak divného. Nemohl jsem přece svému pánovi zakázat, aby si beze mne prohlížel vesnici a řeku. Pak přijel ten falešný álim. Bylo hned po ránu. Řekl mi, že mého pána viděl a že mě zavede na..."
"To řekl Marko, hned jak přijel?"
"Ne, nejprve mluvil s Károu Nírvánem."
"To jsem si mohl myslet! Žut mu zřejmě poradil, jak se zmocnit i vás. Marko tedy večer předtím dojednal, že vás přivede, protože uhlíř se s Angličanem nemohl dorozumět. Šel jste s ním?"
"Ano. Ukázal mi místo, kde prý mého pána viděl, ale ten tam nebyl. Tak jsme ho začali hledat. Konečně mě dovedl až ke karaulu, kde jsem uviděl handžiho čeledíny. Řekli mi, že sir David musí podniknout malou cestu a že ho mám doprovázet. Kdybych se zdráhal, znamenalo by to mou smrt. Chopili se mě, přivázali mě na koně a zavázali mi oči. Byl jsem na tom tedy stejně jako sir David. Nikdo mě z toho, co se stalo, nemůže vinit."
"To taky nikoho ani nenapadá, pane Hoti. Každý váš odpor by byl holý nesmysl. Přišel byste docela zbytečně o život. Ale teď máte možnost přispět k tomu, aby ti lidé byli potrestáni. Doufám, že je budete dobře hlídat."
"To. se rozumí samo sebou. Nenecháte mě tu ale čekat příliš dlouho? Nikdo neví, co se může stát."
"Pospíšíme si, pane Hoti. Kdybych se vyznal v Kolačinu, kterým budeme projíždět, poslal bych vám odtamtud pár spolehlivých mužů, abyste měl společnost. Ale nikoho tam neznám a mohl bych vám snadno poslat uhlířovy přátele."
"Vím o jednom nebo dvou spolehlivých mužích, na které se můžete obrátit. Jeden můj soused v Antivari má ženu z Kolačinu. Znám se dobře s jejím bratrem, který ji často navštěvuje. Mohu odpřísáhnout, že to je spolehlivý a věrný člověk, který mi rád vyhoví a přijde mi na pomoc. Třeba přivede i druhého bratra a možná že ještě někoho dalšího."
"Kdo je ten člověk?"
"Je to dělník z kamenolomu, silný chlapík, který se nelekne ani tří nepřátel. Jmenuje se Dulak. Zeptáte se po něm?"
"Ano, pošlu ho sem, bude-li k tomu ochoten. Najde-li ještě někoho, kdo ho bude chtít doprovázet, dáme jim koně, které odtud odvedeme. Tak se sem rychle dostanou. A teď myslím, že jsme toho už namluvili dost. Budeme spát. Nevíme, co nám příští noc přinese. Vylosujeme si tedy pořadí hlídek. Jak se začne rozednívat, vyrazíme, abychom byli pokud možno už v poledne v Rugově."
"Budu bdít sám," řekl Fan Hoti. "Vy máte před sebou namáhavý den, zato já si tu mohu odpočinout. Do rozednění zbývá už jen několik hodin. Musíte mi to udělat kvůli."
Nechtěl jsem, on však na tom trval, a tak jsem mu vyhověl. Byl jsem o jeho spolehlivosti přesvědčen. Přesto jsem však nemohl usnout. Znepokojovalo mě pomyšlení, že by se zajatí padouši mohli nějakým způsobem osvobodit. Když se rozbřesklo, byl jsem na nohou první. Šel jsem do stáje ke čtyřem uhlířovým koním. Visela tu sedla i deky. Dvě deky měly v rozích azbukou napsáno St. V. - patřily zřejmě Stojkovi Vitesovi, a s ním i dva koně, z nichž jeden byl ryzák, a dvě sedla. Při nejbližší příležitosti mu je vrátíme.
Probudil jsem přátele a vlezl do jeskyně, abych se přesvědčil, že zajatci jsou v pořádku. Dal jsem jim přinést vodu. Jídlo nedostali, přestože jsem v uhlířově domku našel mouku i jiné potraviny.
Zprvu jsme chtěli spálit zbraně, jež jsme v domě nalezli. Pak jsem si to však rozmyslel. Fan Hoti je mohl vzít k sobě a udělat s nimi, co uzná za vhodné. Řekl, že to, co nebude potřebovat, dá lidem, kteří za ním přijedou z Kolačinu. Ještě jednou jsme mu doporučili, aby vchod do jeskyně dobře hlídal, a rozloučili jsme se s ním v důvěře, že ho zase brzy uvidíme. Kdyby k tomu nedošlo, doručí mu

sir David dlužné peníze do Antivari. Slunce bylo ještě nízko nad obzorem, když jsme osudné údolí opouštěli.

NEBEZPEČNÁ LÉČKA

Ještě nikdy neseděl hádží tak nádherně v sedle jako toho jitra. Aby se totiž krásná drátěná košile nemusela balit, vzal si ji na sebe, opásal se damascénským mečem a za pás si zastrčil dýku. Takto vystrojen Stojkovou zbrojí, cítil se Halef jako vznešenost sama.
Aby snad nikdo pancíř nepřehlédl, zavěsil si kaftan na provázek přes ramena, takže mu splýval jako pláštěnka a při rychlé jízdě za ním vlál jako vlajka. Na turban si připevnil červeně a žlutě pruhovaný šátek, památku na Cařihrad. Také tento šátek za ním povíval.
Vycíděná zbroj se leskla a zářila v paprscích slunce, když jsme jeli přes vrcholy, tvořící vodní předěl mezi Drinem a Vardarem a svažující se mocnými skalními stupni až k údolí Drinu.
Čtenáře nesmí udivovat, že se tak často zmiňuji o strmých skalách, o stržích a průrvách. Pohoří Balkánského poloostrova - zvláště západní části a především Šar Dagu - tvoří většinou mohutné, hluboce rozeklané skalní masívy.
Několikasetmetrové svislé stěny tu nejsou žádnou vzácností. Mezi těmito těsně u sebe stojícími zdmi přepadá člověka úzkost. Je mu jako by se ta těžká hmota na vetřelce přímo valila. Touží skoro obrátit koně a prchat před záhubou, nebo ho naopak popohnat, a uniknout tak deprimujícímu poznání lidské nicotnosti.
Při tomto charakteru hor je pochopitelné, že jejich obyvatelé si vůči všem cizím dobyvatelům zachovávali vždy více méně nezávislé postavení. Tyto temné, hrozivé, studené propasti a doliny ovlivňují samozřejmě ve velké míře fyzické i duševní vlastnosti obyvatel.
Škipetar je vůči cizinci právě tak uzavřený, vážný a nepřátelský, jako je i jeho země. Jsou to lidé silní, šlachovití a pružní, jejich vážné tváře mají tvrdé, neúprosné rysy, jejich chladné, odmítavé oči ladí se vzezřením jejich hor. Jsou nedůvěřiví, podezírají i jeden druhého.
Kmeny žijí uzavřeně, stejně tak rodiny i jednotlivé osoby. Jen proti vetřelci se spojují podobně jako ty skály kolem, které cestovateli poskytují pouze vzácně úzké a neschůdné průchody.
Takové myšlenky mě napadaly, když jsme sledovali stopu vozu, vedoucí úzkými roklinami a soutěskami uprostřed skal, přes ostré horské hřebeny a strmé, deštěm ohlazené srázy. Nemohl jsem pochopit, jak mohl Junák se svým bídným vozem po této cestě jezdit.
Kůň musel dělat pravé divy. Jistě, obchod s dřevěným uhlím nebyl pravou příčinou, proč podnikal tak namáhavé a nebezpečné cesty. Spíše měl sloužit zločinným záměrům Žutovým a uhlířovým.
Když jsme překonali vlastní horský masív, cesta se zlepšila. Jeli jsme podhůřím a z některých míst jsme již mohli zahlédnout vody Crneho Drimu. Tvrdou skalnatou cestu vystřídala měkká půda.
Temný les ustoupil světlejšímu háji, který postupně přecházel v přívětivá křoviska, prostoupená zelenými palouky. Konečně jsme se dostali k řece. Zde byl tedy brod, o němž se zmiňoval Marko. Stopy vozu vedly přímo do vody a na druhé straně zase z vody ven.
Cesta byla pro nás dvojnásob obtížná, neboť koně, které jsme vzali s sebou, nám dost překáželi. Teď jsme tedy měli práci, abychom je dostali přes řeku. Museli jsme na nich jednotlivě řeku přejíždět. Naštěstí dál se již cesta zlepšila. Vedla travnatou rovinou a pak mírně do kopce, až jsme se dostali k obdělaným polím. Konečně jsme na úpatí horského řetězu spatřili Kolačin. Z Gurasendy a Ibalijo se po levé straně táhla silnice, podél níž se rozkládala ves. Ale tato takzvaná silnice byla toho názvu hodná asi tak, jako je krokodýl hoden názvu rajské ptáče.
Hned prvního člověka, kterého jsme potkali, jsme se zeptali na Dulaka, lamače kamene. Náhoda nám přála - byl to Dulakův bratr. Ochotně nás k Dulakovi zavedl. Oba bratři byli silní muži polodivokého vzezření, v jejich rysech však bylo něco, co vzbuzovalo důvěru. Bydleli oba hned na kraji vesnice. Tak se také stalo, že nás žádný jiný vesničan nezahlédl, a nikdo si nás tedy zvědavě nepřehlížel a neobtěžoval nás.
Poslal jsem své přátele s koňmi za dům a sám jsem vešel s bratry dovnitř, abych jim vysvětlil, oč mi jde. Měl jsem zájem na tom, aby si nás všimlo co nejméně lidí. Nechtěl jsem, aby někdo zpozoroval, že muže posílám k jeskyni. Když jsem se zmínil o tlumočníku Fanovi Hotim, byli hned ochotni mou prosbu splnit. Také oni však nechtěli nikoho dalšího do věci zasvěcovat.
"Musíš mít, efendi, na paměti," řekl Dulak, "že se tu jinak nemůžeš spolehnout vůbec na nikoho. Bohatý Kára Nirván je všude velice oblíben. Nikdo neuvěří, že

on je Žut, a jakmile by lidé zpozorovali, že mu z tvé strany hrozí nějaké nebezpečí, varovali by ho před tebou. My sami ti jen těžko věříme. Ale vypadáš poctivě, a protože tě k nám poslal Fan Hoti, uděláme, oč nás žádáš. Vydáme se ihned na cestu a ani ty tu nezůstávej déle, než je nezbytně třeba."
"Máte koně?"
"Ne. Potřebujeme-li koně, můžeme si je vypůjčit. Proč se ptáš? Máme tam jet na koních?"
"Ano. Chci, abyste byli u Fana Hotiho. co nejdřív. Znáte přece cestu do údolí, kde uhlíř bydlí?"
"Samozřejmě."
"Dám vám tedy koně a pak si je snad budete moci nechat."
Řekl jsem jim, jak jsme ke zvířatům přišli, a pak jsem se jich zeptal, zdali slyšeli o Alacyích nebo je někdy viděli.
"Známe je," prohlásil Dulak, "protože se zde v okolí často potloukali. Lidé se jich bojí, oni se však již do vesnice neodvažují přijet. Nemýlím-li se, jsou zase zde, a to ve společnosti dalších pobudů. Včera jsem totiž zpozoroval něco podezřelého."
"Co jsi viděl? Smím to vědět?"
"Nemám proč bych to před tebou tajil. Kamenolom, kde pracuji, leží stranou od silnice, jež vede do Rugovy, a to vlevo v lese.
Musím projít vesnicí, pak odbočím ze silnice a jdu půl hodiny lesem. V kopci je malý, půlkruhový zářez, zarostlý hustým křovím.
Tudy vede i silnice a já tudy chodím tam i zpět. Včera večer jsem zaslechl z křovin hlasy. Přiblížil jsem se. Bylo tam osm či devět koní a právě tolik mužů. Obličeje jsem nerozeznal, ale světla bylo tolik, abych uviděl, že dva koně jsou strakatí. Protože vím, že Alacyové jezdí právě na takových koních, domyslel jsem si ostatní."
"Viděli tě ti lidé?"
"Ne, hned jsem se vzdálil, vyšel na silnici a dal se vpravo do vesnice. Tam, kde končí les a je již skoro vidět první domy, seděl nějaký muž v trávě. Jeho kůň se pásl poblíž. Seděl tak, aby viděl na vesnici. Zdálo se, že na někoho čeká."
"Mluvil jsi s ním?"
"Ne. Dávám si dobrý pozor, abych se do záležitostí těchto lidí nezapletl."
Byl jsem přesvědčen, že nás Alacyové chtějí na onom místě přepadnout. Museli přece očekávat, že tamtudy pojedeme. Ten osamělý jezdec, to byla předsunutá hlídka, která měla ohlásit, až se přiblížíme. Šlo teď o to, abych terén co nejlépe poznal. Proto jsem se vyptával:
"Nevede odtud ještě jiná cesta do Rugovy?"
"Ne, efendi, jinudy to nejde. Onomu místu se vyhnout nemůžete."
"A vpravo k Crnemu.Drinu se nedostaneme?"
"Bohužel ne. Vpravo jsou pole, louky a pak mezi silnicí a řekou hluboký močál. Tam, kde přestává močál, začínají vysoké, strmé skály. Silnice vede asi hodinu mezi nedostupnými skalisky, až se přiblíží k Rugově. Místy je po pravé či levé straně ve skále rozsedlina, ale kdybys odbočil, musel bys zakrátko zase obrátit, protože se daleko nedostaneš."
"Po levé straně tedy leží onen zářez. Jak vypadá místo naproti, to jest napravo od silnice?"
"I tam je močál. Ne abys do něho zajel, to bys byl ztracen. Pak ale hned začínají skaliska."
"V těch místech je to tedy pro nás nebezpečné. Musíme však nějak prorazit!"
"Možná že se vám to podaří, když projedete na koních co nejrychleji. Musíte ale počítat s notnou dávkou kulek a kamení."
Po naší rozmluvě jsem Dulakovi a jeho bratrovi odevzdal koně.
Nechal jsem si jen ryzáka a druhé nejlepší zvíře pro Stojka. Pak jsme se rozloučili.
Kolačinem jsme projeli rychlým cvalem, za vesnicí jsme se však zastavili. Řekl jsem přátelům, co jsem se od Dulaka dozvěděl, vyměnil jsem Říha za Halefova koně a poprosil je, aby ještě několik minut počkali a pak jeli pomalu za mnou. Nato jsem rychle vyrazil, abych se k předsunuté hlídce dostal dřív, než uvidí jezdce za mnou.
Spatřil jsem ji už z daleka. Byli to teď dva muži, ležící přímo u lesního výběžku v trávě. Jejich koně stáli vedle nich.
Viděli mě přijíždět a zřejmě si o mně povídali. Jejich šaty byly jediný cár. Z očí jim však svítila odvaha a úskočnost.
Pozdravil jsem, sestoupil a pomalu se k nim přiblížil. Zvedli se a ostrými pohledy si mě měřili. Mrzelo je, že jsem nezůstal v sedle. Viděl jsem to na nich.
"Co tu chceš? Proč nejedeš dál?" obořil se na mne jeden.

"Protože se vás chci zeptat na cestu," zněla má odpověď.
"Tos mohl klidně zůstat v sedle. Nemáme čas; abychom se s tebou vybavovali."
"Hm. Ale vždyť nemáte zrovna nic na práci."
"Do toho ti nic není! Ptej se a my ti odpovíme. Pak ale zmiz!"
Pušky lupičů ležely opodál. Jen dýky a pistole měli pohotově za pasem. Musel jsem se jich zmocnit, to bylo jasné. A muselo se to stát rychle, aby neměli čas sáhnout po zbraních. Abych nevzbudil podezření, nechal jsem své pušky viset u sedla. Teď záleželo na tom, dostat jednu z jejich pušek, protože jsem je chtěl srazit pažbou.
Nasadil jsem tedy co nejnevinnější výraz a řekl:
"Jste tak špatně naladěni, že bych nejraději hned zase jel dál. Ale neznám cestu, a tak se vás přece jen musím vyptat."
"Cožpak ses nezeptal ve vsi?"
"Ano, ale to, co jsem tam slyšel, mě vůbec neuspokojilo."
"Tak tos tam zřejmě nenašel nikoho, kdo umí turecky. Je na tobě vidět, že jsi cizí. Odkud přicházíš?"
"Z Ibalije."
"A kam jedeš?"
"Do Rugovy, tam snad tahle silnice vede."
"Vede tam. Když po ní pojedeš, nemůžeš zabloudit, protože žádná cesta vhodná pro jezdce z ní neodbočuje. Ke komu půjdeš v Rugově?"
"Ke koňskému handlíři Karovi Nírvánovi. Chci s ním uzavřít větší obchod."
"Tak? A kdopak vůbec jsi?"
"Jsem..."
V té chvíli jsem byl přerušen. Druhý muž, který až dosud mlčel, vyrazil najednou hlasitý výkřik a postoupil o několik kroků dopředu, takže se od pušek vzdálil. Zadíval se k vesnici.
"Co je?" zeptal se jeho kumpán a popošel rovněž o několik kroků. Já zůstal na místě.
"Přijíždějí nějací jezdci. Že by to byli oni?"
"Jsou čtyři. To souhlasí. Musíme ihned..."
Dál se nedostal. Sehnul jsem se a zvedl jednu z pušek. Prvním úderem pažby jsem složil jednoho, druhým druhého lupiče ještě dřív, než se mohl otočit. Pak jsem koním odřízl uzdu, řemeny od sedla a třmeny, abych jimi oba výtečníky svázal. Byl jsem hotov právě v okamžiku, kdy dorazili mí druhové.
"Sám proti dvěma?" podivil se Angličan. "To je dobrá práce! Yes!"
Poněvadž pro nás jejich zbraně žádnou cenu neměly, rozlámali jsme pušky a pistole a hodili je do blízké tůně.
Teď jsme však museli být opatrní. Vsedl jsem zase na Ríha a pak jsme se zvolna vydali dál, s puškami připravenými k výstřelu. Pod ochranou lesních stromů bychom se mohli bez valných potíží nepozorovaně plížit, kdyby hned od kraje lesa nezačínala strmá skála s jedlemi. Vpravo od nás byl močál. Zrádná místa, porostlá mechem nebo velkolistými bažinnými rostlinami, se střídala se stejně záludnými slizovitými loužemi.
Abychom utajili, kolik nás je, jeli jsme za sebou po jednom. Bohužel byla cesta tak kamenitá, že v panujícím tichu se dusot kopyt našich koní rozléhal daleko široko. Asi po čtvrthodině jsme po pravé straně uviděli konec močálu a místo, kde se z něho zvedaly skály. Po levici se vrch snižoval a vytvářel zářez, o němž se zmiňoval Dulak. Už jsme tedy byli blízko.
Teď jsme se pohybovali ještě pomaleji a opatrněji než předtím. Jel jsem v čele a právě jsem se chtěl obrátit, abych své druhy vyzval k trysku, když se ozvalo hlasité zvolání. Zahřměla rána - kulka hvízdla v těsné blízkosti a zároveň mě do hlavy udeřil kámen, až jsem skoro ztratil vědomí. Před očima se mi dělaly mžitky. Kámen o mne bohudík jen zavadil. Rád jsem však věřil tomu, že se kdysi Davidovi podařilo kamenem z praku zabít Goliáše.
Na takové úvahy však nebyl čas. Další kámen zasáhl ryzáka, ten se vzepjal a Lindsay musel uplatnit všechno své jezdecké umění, aby nespadl.
"Vpřed!" zvolal Halef. "Musíme prorazit!" Šlehl svého koně bičem a letěl jako střela vpřed. Umar a Osko za ním. Angličanův kůň však nechtěl dál. Vyhazoval všemi čtyřmi a vzpínal se. Já jsem stál uprostřed cesty. Zdálo se mi, že mi v hlavě zní tisíce zvonů. Byl jsem jak ochrnutý. Tu opět houkla rána. Střelec zřejmě pálil ze skalního výstupku. Kulka se zaryla do země těsně před mým vraníkem a kolem se rozprskly kamenné úlomky.
Uviděl jsem střelce, byl asi patnáct až dvacet metrů nad cestou.
Výsměšně se na mne šklebil a mířil pistolí. To vše mi rychle vrátilo vědomí. Uchopil jsem opakovačku a vystřelil. Jeho pistole spustila ve stejnou chvíli. Opět mě minul, má kulka ho však zasáhla tak, že se zřítil dolů. V témž okamžiku jsem však ztratil opakovačku. Lindsayův ryzák totiž zřejmě došel k názoru, že to

tu není zcela bezpečné.
Ještě jednou vyhodil a hned nato úprkem vyrazil, na neštěstí tak blízko kolem mne, že jezdec uhodil hlavou o mou pušku a ta mně vypadla z rukou. Zároveň mě cosi praštilo do levého boku, až mi ruce vyletěly a já objal krk svého koně. Můj vraník uskočil, protože jsem ho pevně stiskl, abych s něho nespadl, a vzápětí jsem dostal novou ránu do hlavy. Lindsay se přehnal kolem mne.
Nešťastný Angličan mě skoro odzbrojil, a to v okamžiku, kdy jsem zbraně potřeboval ze všeho nejnutněji. Neviděl jsem, jak se to stalo, protože jsem se ještě díval na zřítivšího se muže. Dozvěděl jsem se to až později od Lindsaye. Držel pušku v pravici a svíral ji pevně, aby mu nevypadla, když jeho kůň tak vyváděl. Jak mě ryzák těsně míjel, vyrazil mi Lindsay nejdřív opakovačku a zároveň mi vrazil hlaveň vlastní pušky do boku, pod pás, který se tím roztrhl. Přerval i řemínek, za který visela u sedla moje medvědobijka, a ta spadla také. Sice jsem pro ni rychle sáhl, ale ani pás, ani pušku jsem nezachytil, jenom čakan, který rovněž v pásu visel. Obě pušky, pás i šerpa s dýkami a revolvery ležely nyní na zemi.
Rád bych byl seskočil, abych je zvedl, ale po srážce s ryzákem můj jindy tak rozumný vraník zdivočel. Zlostně ržál a snažil se dohonit ubíhajícího druha, takže jsem měl dost práce, abych se zase pevně usadil v sedle a udržel alespoň čakan.
Bylo to poprvé, co se Ríh plašil, a dařilo se mu to tak výtečně, že jsem se kolem zářezu jen mihl. Hřměly rány - lidé řvali - nějaký čakan mi prolétl kolem nosu. Zvedl jsem otěže a zvrátil se dozadu, abych koně zkrotil. Neměl jsem čas na nic jiného - nová rána, výkřik - Lindsay udělal kotrmelec ze sedla a dopadl tvrdě na zem.
Můj vraník se srazil s jeho ryzákem. Chtěl zřejmě utrženou ránu oplatit. Dosáhl svého. Radostně zařehtal a už mě zase poslouchal. Mně však nebylo tak dobře jako jemu, jímala mě závrať, tmělo se mi před očima. Za sebou jsem zaslechl dusot kopyt a zběsilý křik.
Přede mnou křičel Halef:
"Inglízí, Inglízí! Zpět, rychle zpět!"
Veškerou silou vůle jsem se vzchopil a seskočil, ne, spíše se skutálel ze sedla, abych přispěchal Lindsayovi na pomoc. Ležel bez hnutí na zemi. Mou pozornost upoutalo vytí. Alacyové se blížili dlouhými skoky, následováni osmi rozedranými bandity, kteří divoce řvali a v běhu na nás stříleli - byla to od nich hloupost, protože nás tak nemohli zasáhnout. Kdyby si byli kulky šetřili, až se dostanou do naší blízkosti, určitě by to byl nikdo z nás nepřežil.
V takových chvílích nemá člověk čas, aby se staral o to, zda mu třeští hlava. Viděl jsem kvapem se blížícího nepřítele a vracející se přátele. Halef byl daleko vpředu.
"Kde jsou pušky?" zvolal a ještě za trysku vyskočil ze sedla.
"Sidi, kde máš své pušky?"
Neměl jsem čas mu to vysvětlit, protože Alacyové byli už jen pár kroků od nás.
"Stůjte! Střílejte!" křičel jsem a pak jsem už jen vytrhl Halefovi golkondskou šavli z pochvy. V pravici čakan, v levici šavli, uskočil jsem ke skále u silnice, abych měl krytá záda. Když jsem se otočil, řítili se na mne oba Alacyové jako divé šelmy s napřaženými sekerami a z pistolí, které drželi v levicích, na mne pálili ze vzdálenosti sotva dvanácti kroků. Vrhl jsem se na zem. Kulky se zaryly do skály nade mnou. Jejich pistole mohly mít dvě hlavně, proto jsem raději nevstal na stejném místě, ale odvalil se v mžiku co nejdál podél skalní stěny, svíraje pevně šavli a čakan. A opravdu! Padly další dvě rány, naštěstí mě ani ty nezasáhly. Teď jsem se již zvedl.
Mezi první a druhou dávkou ran uběhla sotva vteřina. Alacyové byli příliš zbrklí. Odhodili pistole, které jim již k ničemu nebyly, a skočili po mně s vysoko pozdviženými čakany. Musel jsem být cele soustředěn na obranu, viděl jsem však zároveň, že Lindsay stále ještě leží bez hnutí. Ostatní tři vystřelili na útočníky a podařilo se jim některé zasáhnout. Zbylí je však obklopili.
Halef mi později prozradil, že střílel na Alacye, ale žádného z nich nezasáhl, protože se mu vzrušením třásly ruce. Teď proti němu, Oskovi a Umarovi stálo šest nepřátel. Sám jsem jim nemohl přijít na pomoc. Každý z nás měl proti sobě dva muže.
Kdybych si byl kdy přál bojovat čakanem na život a na smrt, mohl jsem nyní být spokojen. Dva čakany na jeden! Dva obři, kteří uměli s touto zbraní mistrně zacházet, proti mně, který jsem zatím bojoval jen s mnohem lehčím a útlejším tomahavkem v souboji muže proti muži. Mohla mě zachránit jenom mimořádná chladnokrevnost. Nesměl jsem plýtvat silami, musel jsem se omezit na odrážení nepřátelských úderů a každou výhodu bleskurychle využít.
Alacyové naštěstí byli vztekem slepí. Sekali po mně jako splašení. Jeden

odstrkoval druhého, aby mi sám zasadil smrtící ránu, jejich sekery si vzájemně překážely. Přitom řvali jako postřelení lvi. Stál jsem zády ke skále, ale neopíral jsem se o ni, protože by mi to bralo volnost pohybů. Nespouštěl jsem zrak z nepřítele, bránil se výpady, protiúderem zdola nahoru a tím, že jsem kroužil čakanem nad hlavou, když chtěli udeřit oba najednou. Ani jediná rána mě nezasáhla. Můj klid znásobil jejich zuřivost a ta je vedla k dalším zmateným útokům.
Uprostřed cesty bylo křiku, klení a běsnění, jako by spolu zápasily stovky mužů. Obě strany již vystřílely všechny náboje z pušek, padly také rány z pistolí. Došlo k nejtěsnějšímu boji muže proti muži.
Měl jsem už o své přátele strach, a snažil jsem se proto zbavit protivníků co nejrychleji. Tváře obou obrů vztekem a námahou zrudly do modra. Supěli a sliny jim stříkaly z úst. Zatím jsem každou jejich ránu zachytil, a tak se do mne pustili nohama. Toho jsem musel využít!
Právě jsem odrazil dva současné údery tím, že jsem svým čakanem zakroužil, a tu se náhle Sandar pokusil mě kopnout do břicha, zatímco jeho bratr napřahoval ruku k nové ráně. Sekl jsem čakanem Sandara do kolena. Pak jsem rychle uhnul před Bibarovým rozmachem. Sandar upadl a řval bolestí, zbraň mu vypadla z ruky.
"Čubčí synu!" řičel Bibar. "To bude tvá smrt!"
Rozpřáhl se tak mocně, až mu sekera málem upadla dozadu.
Nemusel jsem se již bát jeho bratra, a mohl jsem se tedy vzdát krytu, jejž mi poskytovala skála. Změnil jsem stanoviště - udělal jsem skok a ráně se vyhnul. Kroužil jsem kolem Bibara, pozoroval ho upřeně a zároveň jsem si v rukou přehodil zbraně. Čakan jsem teď držel v levé a šavli v pravé ruce. Škipetar se pomalu otáčel, aby byl stále obličejem ke mně. Když viděl, že jsem si zbraně vyměnil, zvolal výsměšně:
"Tak ty na mne chceš se šavlí? To ti, červe, nevyjde!"
"Rozsekni ho!" křičel Sandar, který seděl na zemi a držel si oběma rukama koleno. "Roztříštil mi nohu. Rozsekni ho!"
Zastavil jsem se, abych dal Bibarovi možnost se ohnat. Jeho čakan zasvištěl shora dolů, já jsem svůj zvedl v levačce - sekery se srazily. Jeho rána byla prudší než moje, to jsem věděl předem a právě to jsem také chtěl. Upustil jsem čakan, jako kdyby mi ho vyrazil z ruky.
"Tak, to se povedlo!" řval Bibar. "Teď je po tobě veta!"
Napřáhl se k druhé ráně.
Damascénská ocel se zablýskla, prudký skok kupředu, a už jsem ťal po jeho zdvižené ruce. Sekera i s rukou upadly. Skvělá ocel mu ji odřízla těsně za zápěstím.
Bibar spustil ruku, upřeně se zadíval na pahýl, z něhož prýštila krev, a pak pohleděl na mne. Obličej mu zesinal. Oči mu vystupovaly z důlků, z úst vycházel přidušený řev, podobný poslednímu volání tonoucího, pohlcovaného příbojem. Zvedl zdravou pěst k ráně, ale paže mu bez síly klesla. Pomalu se v půlkruhu zatočil a těžce padl k zemi.
Sandar hrůzou ztuhl. Když viděl padat ruku svého bratra, vyskočil.
Ještě teď stál vzpřímeně, ačkoliv měl nohu poraněnou. Jeho oči byly zcela bez výrazu, pohled prázdný jako u mrtvoly, ze rtů vycházelo syčení a sténání. Náhle hlasitě zaklel a užuž se na mne vrhal.
Když však zvedl zdravou nohu, druhá se mu podlomila. Upadl.
Teď jsem byl konečně volný. Rozhlédl jsem se po ostatních.
Hned naproti se Halef, opřen o skalní stěnu, pažbou bránil dvěma banditům. Třetí chlap ležel na zemi. O kousek dál se svíjel ve smrtelných křečích další z našich nepřátel. Vpravo od něho se váleli na zemi Osko a jeho protivník. Jeden svíral křečovitě ruku druhého, ozbrojenou dýkou, takže se žádný z nich nemohl rozpřáhnout k ráně. Nedaleko klečel Umar na jednom muži, držel ho za krk levačkou a jeho pravá ruka s dýkou se chystala k smrtícímu úderu.
"Umare, nezabíjej, nezabíjej!" domlouval jsem mu.
Arab odhodil dýku a položil nyní i pravici protivníkovi na hrdlo.
Já jsem přiskočil k Halefovi, který potřeboval pomoci nejnutněji.
Jednomu z lupičů jsem zasadil ránu šavlí do ramene, druhému do stehna. S křikem od Halefa odskočili. Teď jsem mohl pomoci i Oskovi. Zahodil jsem šavli, sebral jednu z pohozených pušek a srazil nepřítele pažbou.
"Ó Alláh!" zvolal Halef a zhluboka si vydechl. "To tedy byla pomoc v pravý čas, sidi. Brzy by mě přemohli. Měl jsem proti sobě nakonec tři."
"Nejsi zraněn?"
"Nevím. Ale můj kaftan těžce utrpěl. Tamhle leží. Vytrhli mu ruce a přelámali žebra. Asi se víckrát neuzdraví."
Halefův dlouhý kaftan skutečně roztrhali na cucky. Náš malý hrdina na tom byl špatně. Zraněn nebyl, ale rána pažbou, kterou dostal do levého ramene, ho velice

bolela. Osko také nebyl zraněn, jen Umar krvácel z hluboké řezné rány napříč levou paží.
Halef ho rychle obvázal, k čemuž použil cáru ze svého kaftanu. Já jsem šel k Lindsayovi, jehož nehybnost mi začala působit starosti.
Prohlédl jsem ho a děkoval Pánu, že si nezlomil vaz. Dýchal, a když jsem s ním pořádně zatřásl, nabyl opět vědomí, otevřel oči, nechápavě se na mne podíval a řekl:
"Good morning, sir! Proč jste vstal tak záhy?"
"Pomalu je načase, abyste vstávali vy," zasmál jsem se. "Jinak už nebude platit dobré jitro, ale dobrý večer! Musel jste si pořádně narazit hlavu."
"Já že jsem si narazil hlavu? Jak? Kdy? Kde vlastně jsem?"
Sedl si a udiveně se rozhlížel. Zavolal jsem Halefa, aby mu vysvětlil, co se odehrálo, a šel jsem k Bibarovi, jenž ležel v tratolišti krve. Neměl-li vykrvácet, muselo se rychle něco podniknout. Z řemene pušky jsem uřízl tenký proužek a utáhl jím pahýl tak pevně, že krev již jen kapala. Druhý řemen jsem stejným způsobem upevnil na prvním, celou ránu pak obvázal kusem kaftanu.
Teď bylo nutné, aby Halef dojel do Kolačinu pro lidi, jimž bychom lupiče odevzdali. Osko zatím zajel pro mé pušky a pás. Umar byl již obvázán a společně se mnou obhlížel bojiště. Lindsay se zvedl a pomalu se rozpomínal na všechno, co se odehrálo až do chvíle, kdy spadl s koně.
"Zatrolená historie!" bručel. "Právě v nejlepší mele přijdu o rozum! To je k vzteku! Yes! Vyčistili jste to tu i bez mé pomoci."
"To jistě, sire Davide. Možná že by se nám to s vaší pomocí tak nepodařilo. Byla by nám asi jen na škodu."
"The devil! Jste vy ale grobián!"
"Ne, jsem jen upřímný. Máte totiž tu vlastnost, že všechny vaše záměry vyjdou opačně."
"Oho! Za všechno můžete vy sám. Shodil jste mě s koně!"
"Vy jste ale do mě předtím narazil jako beran!"
"Za to jsem nemohl, pane Káro. Ryzák se mi splašil."
"A pak se po něm začal opičit můj Ríh. Nebýt toho, projeli jsme a nemuseli jsme prolít jedinou kapku krve."
"To nevadí. Ti zlosyni si zasloužili, aby se jim pustilo žilou..Zvítězili jsme slavně, až na tu řeznou ránu v paži. Glorious! Yes! Jak jste si rozdělili úlohy?"
"Umar jednoho, Osko dva, já dva a Halef tři. Vidíte, že jsme nezaháleli. Teď se ale na ně podíváme."
Museli jsme ještě obvázat raněné a těm, co byli v bezvědomí, spoutat ruce na zádech. Mrtvý byl jen jeden, ten, kterého jsem viděl ležet u Halefa. Hádží mu prostřelil hlavu pistolí.
Zatím se vrátil Osko. Vedl svého koně, v jehož sedle seděl zraněný muž.
"Přivádím toho, kterého jsi sestřelil se skály, efendi," hlásil Osko.
"Není mrtvý."
"To jsem věděl," odpověděl jsem. "Mířil jsem mu na klíční kost. Obvažte ho taky. Podívám se zatím na jejich koně."
Roztržený pás jsem jakžtakž spravil řemínkem. Potom jsem zajel zpět a našel osedlané koně lupičů. Měl jsem zájem jen o ty strakaté.
Ostatní jsem tam nechal. Strakáče jsem vzal za otěže a vrátil se s nimi.
"Chceš si je nechat?" ptal se Osko.
"Ano. Tentokrát se neptám, jestli na to máme právo, nebo ne. V této zemi patří kořist vítězi. Doposud jsme jezdce i koně šetřili. S tím je konec. Alacyové nás ustavičně přepadali, chtěli nás zabít. A když jim teď vezmeme koně, nebude nás nikdo pokládat za zloděje."
"A kdo je dostane, efendi?"
"Co myslíš, Osko, kdo? Jsou to koně, jaké nenajdeš široko daleko. K tomu ještě ta sláva, že jsme je vzali těmhle lupičům. Myslím, že ty by sis měl vzít jednoho a Umar druhého."
"A můžeme si je nechat nadobro?" otázal se chvatně.
"Ovšem. Věřím, že si je nenecháte od jejich dosavadních pánů zase vzít."
"Efendi, ani nevíš, jakou radost mi tím působíš. Pojedu s vámi až do Shkoderu a pak chci do své vlasti, Černé Hory, než se vrátím do Cařihradu k dceři. Jak mi tam budou toho koně závidět!"
Také Umar měl velikou radost. Oba jsem tak obšťastnil darem, který mě nestál ani para. Právě losovali o to, který dostane toho a který onoho, když se vrátil Halef. Slyšel, že dostali koně, nic na to neříkal, jeho myšlenky se mu však zrcadlily na tváři. Trápilo ho, že byl přehlédnut.
"Tak co, přijde někdo?" zeptal jsem se ho.
"Ano. Jel jsem k hanu a vyřídil jsem tam vzkaz. Nebude to trvat dlouho a veškeré

obyvatelstvo vesnice přijde sem. Jak nás budou obdivovat pro slavné vítězství, kterého jsme dobyli!"
"Vůbec nás nebudou obdivovat."
"Proč ne?"
"Protože až přijdou, už tu nebudeme. Nemám chuť promarnit drahocenný čas, abych se nechal okukovat od těch lidí."
"Ale vždyť zde musíme zůstat, abychom jim řekli, proč k boji došlo a jak probíhal. Tihle lupiči jim něco namluví a všechnu vinu svalí na nás."
"To je mi jedno."
"A co se stane s jejich zbraněmi?"
"Ty rozbijeme."
"Well!" řekl Angličan. "Ale vezmu si přece jen něco na památku. Snad bych mohl získat lepší pokrývku hlavy, podívám se."
Zkusil si postupně čapky všech banditů. Tato jeho důvěřivost vyvolala můj úsměv, nechal jsem ho však a nevaroval ho. Něco na hlavě mít musel, protože v Orientě je přímo hanba vystupovat na veřejnosti prostovlasý, vzít si však obnošenou čapku - a tady nebylo vyhnutí - to člověk musel počítat s následky.
Zvedl jsem svůj čakan. Zbraně nepřátel jsme zničili. Pak jsme co nejrychleji opustili místo, které se mělo stát naším hrobem. Osko a Umar seděli na nových koních. Své staré se chystali prodat. Kromě toho vedli za uzdy koně pro Stojka. Šťastni, že jsme ze všeho tak lehce vyvázli, klusali jsme dál. Jeli jsme stále mezi zalesněnými pahorky. Přitom jsme znovu probírali poslední dobrodružství. Jen Halef se vyjadřoval nezvykle jednoslabičně. Nemohl potlačit své pocity a úvahy. Věděl jsem, že mi co nejdřív začne dělat výčitky.
Ještě jsme nejeli ani hodinu, když se objevil po mém boku a zeptal se mě tím nejlíbeznějším tónem:
"Sidi, myslíš, že jsem dnes splnil svůj úkol dobře?"
"Výborně, milý Halefe."
"Byl jsem statečný a tys byl se mnou spokojen?"
"Navýsost spokojen."
"Umar a Osko byli ale zřejmě statečnější než já!"
"To ne, ale i oni splnili svou povinnost, jak nejlépe mohli."
"Tys je však vyznamenal o mnoho víc než mne!"
"O tom nic nevím."
"Dals jim strakáče! Umar zvítězil jen nad jedním nepřítelem, Osko nade dvěma - a já přemohl tři!"
"To jistě, i když s mou pomocí, Halefe."
"Což jsi nepomohl i Oskovi? Proč on dostal koně, a já ne? Ó, sidi, jsem tvůj přítel a ochránce a věřil jsem, že mě miluješ. Nyní však vidím, že jiní jsou ti milejší."
"Mýlíš se, Halefe. Jsi mi ze všech nejmilejší."
"Tos tedy dnes dokázal! Kdo bude hrdý na Oska, až pojede na svém koni Černou Horou! A kdo se bude těšit z Umarova koně?
Vždyť nemá příbuzné a je na světě sám. Já mu tu radost přeji, protože je to dobrý přítel a mám ho rád. Ale pomysli na Hanne, na mou ženu, na tu růži mezi ženami, nejmírnější a nejsladší mezi dcerami všech matek a pramátí! Jak by se radovala, kdyby její Hádží Halef přijel na koni, jejž ukořistil od Alacyů! Běžela by od stanu ke stanu, aby všude oznamovala: Vrátil se můj manžel a vládce, nejhrdinnější mezi hrdiny, nejmužnější mezi muži, největší rek mezi válečníky! Je zde, smrtící šavle, otec vítězství, bratr a švagr slávy. Bojoval s divokými šelmami a silnými muži a nikdo ho nepřemohl. I medvěda skolil a snědl jeho tlapy. A teď se žene na strakáči všech strakáčů, kterého dobyl na nejmocnějším z loupežných vůdců. Jeho sidi, kterého všichni znáte, mu toho krásného koně dal jako odměnu za jeho statečnost a sílu a na znamení jeho nepomíjející slávy. Pochválen buď onen sidi, spravedlivý, který odměňuje podle zásluh, a sláva buď mému pánu, Hádžímu Halefu Omarovi ben Hádžímu Abú'l Abbásovi ibn Hádžímu Dáwúdu al Gosarovi! Tak by promluvila a všichni Arabové by společně s ní pěli chválu na tvou dobrotu. Ale teď tomu tak nebude, protože jsi mě opomenul a zasloužené odměny se mi nedostalo!"
Vyjádřil své zklamání přemrštěnými výrazy. Ale myslel to naprosto vážně, i když mně to bylo k smíchu. Naštěstí jsem znal prostředek, jak ho utěšit. Hned jsem tedy řekl:
"Jsi na omylu, Halefe, neopominul jsem tě. Měl jsem v úmyslu tě odměnit za tvé služby úplně jinak. Osko a Umar ti budou záviděť!"
"Jak mi mohou záviděť, když sedí na těch koních?"
"Dostaneš koně, který má padesátkrát větší cenu než oba jejich dohromady."
"Já? A jakého koně?"
"Ty to neuhodneš?"

"Ne, sidi."
"Tak ti to tedy musím říct. Až se budeme loučit, dám ti Ríha. Vezmeš si ho s sebou k Hanne, nejkrásnější mezi kráskami."
Pro mého malého přítele to bylo takové překvapení, že zastavil koně a zíral na mne s ústy dokořán.
"Sidi," vydechl, "měj se mnou slitování! Když říkáš, že mi dáš Ríha, činíš mě nešťastným!"
"Nešťastným? Jak to?"
"To přece nemůže být pravda! Nikdo neprodá takového koně!"
"Ale vždyť já ti ho neprodám, já ti ho daruju!"
"Takového koně nikdo nedaruje!"
"Cožpak jsem ho já nedostal darem?"
"Ano, ale jako odměnu za veliké zásluhy o kmen, který by jinak byl vyhlazen, a na znamení upřímného přátelství šejka Muhammada Amína."
"A já ti toho koně dám ze stejných důvodů. Nemám tě snad radši, než mohl mít šejk mě? Nejsi můj nejlepší přítel? Nemáš o mě veliké zásluhy? Copak bych byl ještě naživu, kdybys nebyl pořád mým ochráncem?"
To Halefa hluboce dojalo. Slzy mu vstoupily do očí a řekl rozechvěle:
"Ano, jsem tvým přítelem a mám tě tak rád, že bych za tebe tisíckrát obětoval život, kdyby to bylo možné. Ale ty se mi jen vysmíváš, když mě nazýváš svým ochráncem. Ve skutečnosti přece ochraňuješ ty mne. Často jsi mi zachránil život s nasazením svého. A teď bych za zásluhy, které nemám, měl dostat toho nádherného koně? To přece nejde! Pomysli, jak na něj můžeš být hrdý, až na něm přijedeš do země svých otců. Synové tvého lidu se budou divit a budou ti závidět, ve všech městech budou mluvit a vyprávět jen o tomto koni a jeho jezdci, ve všech novinách bude tvůj obraz, jak sedíš na vraníku, pušku u sedla a čakan po boku!"
"Ale kdepak!" zasmál jsem se. "Nebudou o tom ani mluvit, ani psát. Jen málo lidí bude zajímat, jestli mám či nemám koně. V mé zemi je docela jiný život než v tvé. Kdybych vzal Ríha s sebou domů, stálo by mě to víc peněz, než vůbec mám. To si nedovedeš ani představit. Musel bych ho prodat, jinak by mě přivedl na mizinu."
"Ne, ne, sidi, prodat toho nádherného koně nesmíš! Ne každý umí ošetřovat takové zvíře, pravého krále všech vraníku!"
"Jsme tedy zajedno. I kdybych Ríha prodal někomu, kdo by si ho mohl dovolit, pomalu by steskem scházel a toužil by po volném životě. Je zvyklý na poušť a na sluneční žár. Potřebuje krmivo, které může dostat jen tam. I u nejchudšího Araba mu bude líp než v mé vlasti v té nejkrásnější stáji. Kdo se u nás o něj bude starat a chovat ho jako oko v hlavě? Kdopak mu bude večer před spaním šeptat do ucha súry koránu, tak jak je zvyklý ode dne svého narození? Jsme pořád ještě v sultánově zemi, a přece je už nemocný smutkem. Jeho srst už není jako pavučina, jeho oči jsou ještě jasné, ale bez ohně. Vyhledej jeho tři lokny: mezi ušima, na prvním krčním obratli a na kořeni ohonu - to jsou bezpečná znamení, tři znamení čistokrevnosti! Srst už není zkadeřená, narovnala se a prořídla. Ríh by vypadal ještě hůř, ale protože mě má rád, udržel si aspoň svou čilost a pružnost. Bude mít rád i tebe, ale nikoho jiného. Ví, žes jeho přítel, a bude ti naslouchat právě tak jako mně, když mu večer budeš šeptat súry. Nesmím si Ríha nechat už kvůli němu samému. Musím ho vrátit jeho domovu z vděčnosti za to, co pro mne udělal. A když se mi tím podaří potěšit i tebe, pak je to o důvod víc, abych ti ho daroval. Jen co dojedeme k moři, je tvůj.
Potom se můžeš klidně dívat na Oska i na Umara, jak jedou na svých koních. Jejich koně se přece s Ríhem nedají vůbec srovnávat."
Když Halef poznal, že to myslím vážně, zasvítilo mu v očích neskrývané nadšení. Řekl však tiše a nesměle:
"Ještě nenadešel čas loučení. Ale mám k tobě velikou prosbu, sidi."
"Jakou?"
"Dovol mi, abych ode dneška šeptal večer Ríhovi místo tebe súru do uší. Bude tak vědět, že jednou bude patřit mně, a zvykne si na to. Ulehčí mu to bolest při loučení s tebou."
"Ano, to je správné. Ode dneška mu nebudu ani dávat krmení a nebudu ho napájet. Od této chvíle je tvůj a ty mi ho jen půjčuješ. Mám ale jednu podmínku, Halefe!"
"Jen ji řekni, splním ji, bude-li to možné."
"Bude. Nechtěl bych se s tebou rozloučit navždycky. Víš, že se doma nikdy dlouho nezdržím. Je možné, že zase někdy přijedu do země, kde bydlíš se svou Hanne, která nemá rovné mezi ženami. V tom případě bude Ríh zase můj na dobu, kdy ho budu potřebovat."
"Sidi, skutečně? Přijedeš nás zase navštívit? Ó jaká radost zavládne na pastvinách a ve všech stanech! Celý kmen ti vyjede vstříc, aby ti zazpíval Ahlan

va sahlan va marhaban - buď vítán! A ty zase vjedeš na Ríhovi do stanové vesnice a budeš ho mít tak dlouho, jak jen budeš chtít. Pomyšlení, že tě zase uvidím, mi usnadní loučení a též mi ulehčí přijetí toho vzácného daru, kterým mě chceš obšťastnit. Budu koně považovat za poklad, který jsi mi svěřil, abych ti ho. opatroval."
Byl tak šťastný, že o tom musel stále mluvit. Uvažoval o všech možnostech a jeho nadšení rostlo. Samozřejmě se svěřil se svým štěstím také ostatním. Přáli mu to zplna srdce. Jen Angličan, jemuž to Halef sdělil spíš gesty než slovy, zajel ke mně a skoro hněvivě mě oslovil:
"Poslyšte, pane, zrovna jsem se dozvěděl, že jste daroval Ríha. Rozuměl jsem posunkům a výkřikům toho hádžího správně?"
"Ano, sire Davide."
"Pak jste se tedy opravdu zbláznil!"
"Prosím? Cožpak se ve staré dobré Anglii považuje za bláznovství, když oblažíte hodného člověka?"
"Ne, ale považuje se za bláznovství darovat tak nádherné zvíře sluhovi."
"Halef není můj sluha, je to přítel, který mě doprovází na dlouhých cestách a který kvůli mně opustil svůj domov."
"To není vysvětlení. Jsem váš přítel, nebo nepřítel?"
"Myslím, že přítel."
"Doprovázel jsem vás, nebo ne?"
"Ano, byli jsme dlouho spolu."
"Opustil jsem svůj domov - nebo ne?"
"Odjel jste z Anglie kvůli mně?"
"To ne. Ale nebýt našeho přátelství, byl jsem již dávno zase doma. A to je totéž. Abych vás zachránil, přijel jsem až do těchto zpropadených hor, kde mě okradli a zavřeli. Samozřejmě že za to od vás nechci žádnou odměnu. Ale odkoupil bych Ríha, dal bych vám šek, který byste si mohl vyplnit podle vlastního uvážení, vyplatili by vám každou požadovanou částku. Ríhovi by se dostalo královské stáje, mramorového žlabu, kořenného sena z Walesu, nejlepšího ovsa ze Skotska a šťavnatého jetele z Irska!"
"A z toho ze všeho by zašel. Ríh chce žít v poušti a žrát datle.
Pro něj jsou největší pochoutkou sušené datle, ty nejhorší, hotový odpad, žrádlo pro koně. Vy jste boháč, milionář, a můžete mít všechno, nač si pomyslíte. Halef je chudý chlapík, který si nemůže nic přát, protože ví, že nemůže nic dostat. Ten dar ho nesmírně potěšil, znamená pro něj víc než rozkoše, které Mohamed slibuje svým věřícím. Dostane koně, slíbil jsem mu ho, a nebudu brát slovo zpět."
"Vy ho tedy chcete oblažit, a na mně vám nezáleží. Ďas vás sper, pane! Přál bych si teď, aby přišel nějaký lump a chtěl vás okrást, nic bych proti tomu nenamítal, jen bych mu ještě doporučil,.aby vás vzal s sebou a prodal u vetešníka za šest či osm para!"
"Děkuji za to ohodnocení! Osm para, to je pár halířů. Nevěděl jsem, že jsem tak lacino na prodej. Ale copak je vám, bolí vás hlava, sire Davide?"
Několikrát si totiž levou a potom i pravou rukou posunul fez do čela a s čela a udělal přitom prsty onen charakteristický pohyb, jímž se obvykle hledají jistí malí živočichové.
"Jak to?" podivil se.
"Protože si tak často saháte na hlavu."
"O tom nic nevím, to zřejmě dělám docela bezděčně, protože mi fez nesedí dost dobře."
Ale již při těch slovech se znovu poškrábal.
"Vždyť jste si tam teď sáhl zase, a přitom vám fez sedí dobře."
"Ano, hm! Zdá se, že mám zkaženou krev. Usazuje se mi v pokožce hlavy a svědí. Až přijedu do Anglie, podrobím se nějakému léčení, aby se mi krev pročistila, čaj z lipového květu a bezu spolu s přísnou dietou a každý den veliký plumpuding."
"Nenamáhejte se takovým léčením. Švestkami a hrozinkami z pudingu byste si zkazil žaludek, stačí trošku tuku se rtutí, a za pět minut jste zase v pořádku."
"Myslíte?"
"Ovšem. Kdybyste čekal na bezinkový čaj v Anglii, přijel byste tam jako pouhá kostra. Měkčí části těla by totiž byly mezitím ohlodány."
"Od koho?"
"Od toho, čemu vy říkáte nečistá krev. Tyto kapičky krve mají totiž kupodivu šest nožiček a sosák, který způsobuje velké nepříjemnosti."
"Jak? Co? Cooo?" koktal a díval se na mne celý poplašený.
"Ano, milý sire Davide! Možná že si ještě trochu pamatujete latinu ze svých mladých let. Víte, co to znamená Pediculus capitis?"

"Asi jsem to věděl, ale nějak mi to vypadlo z paměti."
"Nebo snad víte, kterého rozkošného tvora nazývá Arab kaml, Turek bit, Rus mu říká vos, Ital pidocchio, Francouz pou a Hotentot ťgarla?"
"Přestaňte už! Dejte mi pokoj s Turky a Hotentoty! Nerozumím žádnému z těchto slov!"
"Buďte, tedy tak laskav, sundejte si svou pokrývku z hlavy a podívejte se na vnitřek fezu. Možná že pak učiníte důležitý objev, který vám vynese pověst proslulého badatele v oboru hmyzu."
Lindsay si strhl čapku z hlavy, dovnitř se však nepodíval, ale řekl dotčeně:
"Chcete mě snad urazit? Leze tam snad ..."
"Ano, právě to mám na mysli!"
"Něco ... něco živého?" tázal se zděšeně.
"Správně"
"The devil's!"
Podržel si fez před obličejem a upřeně se zadíval dovnitř. Nos se mu krčil a zase protahoval, poskakoval nahoru a dolů, jako by sám chtěl dělat průzkum. Pak mu ruce i s fezem poklesly a zvolal zděšeně:
"Woe to me! Lice! Lice!"
"Tak už víte, co to tam je, sire Davide?"
Angličan chtěl fez zahodit, pak si to ale rozmyslel, přetáhl jej přes hrušku sedla, vjel si oběma rukama do vlasů a zahájil strašlivou destrukci svého účesu. Přitom nadával tak, že to ani nelze opakovat. Byl úplně bez sebe, že si drobní živočichové dovolili zneuctít nedotknutelnou hlavu džentlmena.
Musel jsem se jeho rozhořčení smát. Lindsayovi poklesly ruce, obrátil se zase ke mně a rozkřikl se:
"Nesmějte se, nebo vás vyzvu na pěstní souboj! Jakpak to vypadá s vaším fezem? Má také nějaké obyvatele, he?"
"Nemám tu čest, sire Davide. Tento druh trapičů se mě nedrží, protože jsem k nim nikdy nebyl tak pohostinný jako vy."
"To byla neopatrnost, že jsem si vzal ten fez! Teď jsem v pěkné bryndě! A za tak krátkou dobu ... To je neuvěřitelné!"
"Cb se toho týče, sire Davide, existuje turecké úsloví, které praví: rychlý jako šíp a veš. A v Turecku s tím mají zkušenosti, to mi věřte!"
"Ale co mám teď dělat? Dejte mi přece nějakou dobrou radu!
Byla by to hanba, kdybych při příjezdu do Rugovy neměl nic na hlavě. A kloboučnictví tam asi nenajdu, co myslíte?"
"Sotva. Podíváme se, jestli ten fez nepůjde nějak vyčistit. Před námi se nemusíte ostýchat. Sesedneme na chvilku."
Když se ostatní dozvěděli, oč jde, ujal se Osko očisty. Položil čapku na kámen a nasypal na ni tenkou vrstvu hlíny. Pak navršil hromádku suchých větví, které zapálil. Tím dosáhla hlína, kámen i čapka takové teploty, že se procedura nemohla minout účinkem. Po této zkoušce ohněm byl fez podroben i zkoušce vodou v nedaleké loužičce. Lindsay se mezitím snažil pročistit si vlasy. Po chvíli dostal nazpátek i fez a nasedli jsme opět na koně.

V PODZEMÍ

Jeli jsme tedy dál. Po nějaké době ustoupily skály po pravé straně a měli jsme volný výhled na východ, zatímco hory po levici se táhly dál. Náhle jsme spatřili vyjíždět z postranního údolí jezdce.
Postřehl nás ve stejnou chvíli a zamířil k nám. Když k nám dojel, zdvořile pozdravil a my jsme odpověděli. Byl obtloustlý a měl poctivý obličej. Dělal vcelku dobrý dojem.
"Chceme do Rugovy," řekl jsem mu. "je to tam ještě daleko?"
"Asi půl hodiny, efendi," odpověděl. "Brzy uvidíte soutok Drinu, po jehož levém břehu vede silnice až do Rugovy. Jste tu zřejmě cizí. Já jedu také do Rugovy, jsem odtamtud. Dovolíte, abych vás doprovodil?"
"Velice rádi. Jsme tu opravdu cizí a ty nám můžeš dát mnoho užitečných informací."
"S největší radostí. Jen řekněte, co chcete vědět."
"Nejdřív nám řekni, kde se tam můžeme ubytovat."
Chtěl jsem se ubytovat u hostinského Kolamiho, o kterém mluvil Marko, Žutův důvěrník. Nezmínil jsem se však o tom, abych se dozvěděl něco bližšího o Karanírvánhanu.
"V Rugově jsou dva hany," vysvětloval. "První, větší, patří jakémusi Peršanovi, který se jmenuje Kára Nirván. Ten stojí za vsí. V druhém, hned u řeky blízko mostu, je hostinským Kolami."
"Kam bychom měli jít?"
"Volbu přenechám vám."

"Jaký je to člověk, ten Peršan?"
"Je to velmi vážený muž. Bydlí se u něho dobře a lacino. Ale i Kolami chce své hosty plně uspokojit a je ještě levnější než Kára Nirván."
"A jsou spolu ti dva zadobře?"
"Ne, nemají se rádi."
"Proč?"
"Zřejmě z osobního odporu. Nejde o žádnou zášť, jeden druhému nic neudělal. Ale Kolami Peršana nesnáší, nedůvěřuje mu."
"A proč?"
"Dovol, abych ti na tuto otázku neodpověděl. Jste cizí a celá záležitost vám může být lhostejná."
"Tak to se ubytujeme u Kolamiho."
"Jistě vás rád přijme. Ale nezrazuji vás od Kary Nirvána, to nikdy nedělám. Lidé by si mysleli, že mu závidím. Jsem totiž Kolami."
"A tak! Pak se ale rozumí samo sebou, že budeme bydlet u tebe."
"Děkují ti. Jak dlouho zůstanete v Rugově?"
"To ještě nevím. Jsme tu za jistým posláním a ještě nemůžeme říct, kdy a jak svého cíle dosáhneme."
"Jde snad o obchod, o prodej koní? To byste se museli obrátit na Peršana, to je koňský handlíř. Vidím, že vedete čtyři koně."
"Ano, chceme dva z nich prodat, ale to není hlavní důvod naší cesty do Rugovy. Chceme tam něco jiného. Zdá se, že jsi člověk, kterému se dá důvěřovat. Proto ti řeknu, že chceme Kára Nirvána obžalovat."
"Obžalovat? Ó, to nebude tak snadné. Lidé, na které se budete muset obrátit, jsou všichni jeho přátelé. Dluží ti snad peníze?"
"Ne, chci ho obžalovat ze zločinu."
Při těchto slovech se Kolami prudce vztyčil v sedle, zastavil koně a zeptal se:
"Myslíš, že spáchal nějaký zločin?"
"Vraždu, dokonce mnoho vražd, a k tomu ještě loupil.", Kolami zčervenal v obličeji, jeho oči zasvítily. Položil mi ruku na rameno a zeptal se dychtivě:
"Efendi, nejsi snad od sultánovy tajné policie?"
"Ne, to nejsem. Pocházím z daleké země a zase se tam chci vrátit. Předtím ale musí být potrestán člověk, který nám pomocí svých spojenců několikrát usiloval o život. A tím člověkem je právě onen Peršan."
"Má šá'alláh! Slyším dobře? Je to vůbec možné? Konečně nacházím někoho, kdo má stejný názor jako já."
"Tak i ty si myslíš, že Kára Nirván je zločinec?"
"Ano, ale nesmím to říkat veřejně. Jen jednou jsem se o tom zmínil a málem mě to stálo život."
"Jaké máš pro své podezření důvody?"
"Ten Peršan mě totiž oloupil. Byl jsem v Prizernu pro peníze. Tam jsem se s ním setkal a on se ode mne dozvěděl, že mám plný měšec.
Cestou domů jsem byl přepaden a musel jsem peníze vydat. Přepadli mě čtyři muži se zakrytými obličeji. Jejich náčelníka jsem poznal podle hlasu, podle špiček vousů a podle pistolí, které na mne namířil.
Byl to Kára Nirván. Ale co jsem měl dělat? Dva obyvatelé Rugovy druhý den dobrovolně dosvědčili, že ho v osudnou dobu potkali v Prizrenu. Dokázali tak, že nemohl být na místě činu. Musel jsem mlčet."
"Ti dva se asi taky toho přepadení zúčastnili, nemyslíš?"
"Jsem o tom přesvědčen. Od té doby jsem dával dobrý pozor. Viděl jsem a slyšel mnohé, ale nenašel jsem nikdy správné souvislosti. Nakonec mě napadlo, že Kára Nirván není nikdo jiný než... než..."
Kolami se neodvažoval to jméno vyslovit. Proto jsem bez okolků dokončil za něj:
"Než Žut!"
"Efendi!" trhl sebou.
"Copak?"
"Vyslovuješ přesně to, co si již dávno myslím! Máš důkazy?"
"Ano. Jsem si jist. Nemůže mi uniknout."
"Ó Alláhu! Kdyby se to tak povedlo! Pak bychom si konečně oddychli od hrůz, které nám jeho řádění přináší. Efendi, řekl jsem ti prve, že Peršan a já jsme si vzájemně nic neudělali. Musel jsem to říci, protože jsme se neznali. Ale teď ti prozradím, že ho nenávidím jako ďábla a že bych ti ho rád pomohl zneškodnit, toho poctivého, zbožného, ctihodného muže, který je ve skutečnosti nejhorším zločincem na světě!".
Viděl jsem na handžim, že to myslí vážně. Mohlo nám být velice užitečné, že jsme ho potkali. Proto jsem mu otevřeně řekl, co v Rugově chceme, co jsme zažili a co jsme se o Žutovi dozvěděli. Zvlášť podrobně jsem mu vykládal o události, k níž došlo v Ďáblově rokli a u uhlíře. Často mě přerušoval výkřiky údivu, strachu

nebo uspokojení. Chvílemi zastavoval koně, aby mohl nerušeně naslouchat, a tak se naše cesta poněkud protáhla. Nejvíc ho zaujalo vyprávění o karaulu, šachtě a štole. Když jsem skončil, zvolal:
"To bych nikdy nepokládal za možné! Ale všechno souhlasí. Musím se přiznat, také jsem již přišel na myšlenku, že ten Peršan někde vězní lidi. Mnozí jeho hosté totiž zmizeli. A proč jezdí tak často po Drinu? Bydlí za vsí a má na řece člun. A sotva nasedne a vypluje, zmizí beze stopy. Teď to chápu. Zajede do štoly."
"Nevíš, kde ústí stará šachta?"
"Ne, to nevím. Ale co budeš dělat, efendi, až dojedeme do Rugovy? Chceš snad u muchtára, našeho stařešiny, podat udání? Musím tě upozornit, že je to Peršanův nejbližší přítel."
"Ani mě nenapadne. Ještě nemám proti Karoví Nírvánovi přímé důkazy. Ty musím nejdříve najít, a proto půjdu do štoly."
"K tomu můžeš použít jednoho z mých člunů. Když dovolíš, budu tě doprovázet."
"To jen uvítám. Můžeš posloužit jako svědek."
Dojeli jsme k řece a pokračovali v cestě podél břehu. Voda se drala úzkým korytem v záludném tichu. Na této straně byl břeh rovný, na druhé straně se však kolmo tyčila skalní stěna. Na skále rostly jehličnaté stromy, mezi nimiž prosvítalo staré zdivo. Byla to strážní věž, která odolala náporu staletí. Pod ní vytvářela skála a řeka ostrý zákrut, v němž ležela vesnice.
Když jsme byli za zákrutem, mohli jsme již Rugovu spatřit. Cesta do vesnice vedla přes most. Nepospíchali jsme však nijak, abychom se na něj dostali. Důležitější v tomto okamžiku bylo objevit vchod do štoly.
Brzy jsem jej našel, ačkoliv otvor vidět nebylo. Těsně před zákrutem, v místě, kde proud plnou silou narážel na skálu, byl několik metrů nad vodou skalní výstupek, na němž se mohla zachytit semena. Z tohoto místa visely dolů husté šlahouny, jimiž byl vchod do štoly zakryt. Proud zde byl tak silný, že byl pro člun dost nebezpečný. Veslaři tu měli jistě co dělat, aby proud překonali a nenechali se přitlačit ke skále.
Když jsme to zjistili, pokračovali jsme v cestě a brzy jsme vjeli na most, vedoucí do vesnice. Rugova je sevřená mezi pahorky a nečiní dojem bohaté obce. Vlevo se vine silnice vzhůru do stráně. To byla cesta, kterou budeme odjíždět. Most vedl na náměstíčko, obklopené několika chudobnými domky, mezi nimiž vynikal jeden výstavnější. To byl Kolamiho han. Cesta vedla těsně kolem jeho vrat. Na náměstíčku bylo živo. Provazník splétal lano, švec seděl před svým domkem a spravoval nějaké pantofle. Vedle zobala kuřata a děti se hrabaly špinavýma rukama ve smetišti. Opodál stálo několik mužů, kteří při našem příchodu přerušili rozhovor a začali si nás zvědavě prohlížet.
Výraz "zvědavě" ovšem plně nevystihuje pohledy všech přítomných. V jednom z těch obličejů totiž nebyla vepsána zvědavost, ale spíše hrůza. Vylekaný muž byl oblečen jako muslimský Škipetar.
Měl nízké lesklé holínky, bílé kalhoty s černými prýmky, červený, zlatem lemovaný kabátek, na jehož prsou byla stříbrná pouzdra na náboje, kolem pasu měl několikrát ovinutý červený šátek a přes něj pás se dvěma pistolemi, nádhernou dýkou a zakřiveným handžárem.
Na hlavě měl červený fez s dlouhým střapcem. Soudě podle oblečení šlo o velice bohatého člověka.
Hubený obličej s ostře řezanými rysy byl vysloveně žlutý - "žut", jak říkají Srbové. Jeho oči byly jak propasti, v nichž číhá zkáza, hluboká, děsivá. Jejich pohled prozrazoval člověka silné vůle, který je zvyklý, že se mu jeho okolí podřizuje.
Ještě nikdy jsem ho neviděl, ale hned jsem ho poznal. Pošeptal jsem Kolamimu:
"To je Žut, ten žlutý, nemám pravdu?"
"Ano," řekl. "To není dobře, že nás hned spatřil."
"Já jsem naopak rád, tím se všechno jen urychlí. Kára Nirván mě zřejmě poznal podle mého vraníka; zná taky ryzáka i koně Alacyů.
Jistě si hned uvědomil nejen to, že jsme jeho lidem unikli, ale že jsme taky zdolali uhlíře a Alacye. Je tedy přesvědčen, že přicházíme kvůli němu. Musel by být slepý, aby nepoznal Angličana, kterého sám v šachtě uvěznil. Ví tedy, že se co nejdřív do šachty pojedeme podívat. Dávej pozor. Hned začne tanec."
Jeli jsme vepředu a Osko a Umar za námi. Halef s Lindsayem zůstali trochu vzadu, a Angličan tedy skupinu mužů neviděl hned.
Měl totiž právě s hádžím jakousi obtížnou rozmluvu, již oba doprovázeli nejroztodivnějšími posunky. Teď však sir David svého žalářníka spatřil. Zastavil koně a zlostně si ho měřil.
Mohli jsme to dobře pozorovat, protože jsme se mezitím zastavili před vraty hanu a sesedli s koní. Muži od nás stáli pouhých dvanáct kroků. Viděl jsem, jak se Žut kouše do rtů. V jeho tváři se zračil hněv a odhodlání.

Lindsay náhle pobídl koně a přiblížil se k Žutovi tak těsně, že ho málem porazil. Potom začal s proslovem, který obsahoval vše, co znal z anglických, arabských i tureckých nadávek. Tryskaly jedna za druhou tak překotně, že jednotlivým slovům nebylo vůbec rozumět.
Mával přitom rukama i nohama, jako by byl posedlý zlým duchem.
"Co chce ten člověk?" zeptal se kdosi ze skupiny. Byl to muchtár, jak mi Kolami pošeptal.
"Nevím, nerozumím mu," odpověděl Kára Nirván. "Ale znám ho a velice mě udivuje, že ho zde znovu vidím."
"Není to ten Angličan, který u tebe bydlel s dragomanem Fanem Hotim a se svými sloužícími?"
"Ano. Ještě jsem ti ani neřekl, že mi ukradl ryzáka a zmizel s ním. Buď tak laskav a zatkni ho."
"To také hned udělám! My toho cizince odnaučíme krást koně!"
Obecní hodnostář přistoupil k Lindsayovi a prohlásil, že ho zatýká.
Angličan mu však nerozuměl. Křičel dál a prudce gestikuloval.
Muchtára, který ho chtěl chytit za nohu, dost citelně nakopl.
"U Alláha!" zvolal úředník. "To se ještě nikdo neodvážil! Ke mně! Stáhněte ho s koně a odveďte ho!"
Kolemstojící muži uposlechli a přistoupili k Angličanovi. Rdyž se ho chtěli chopit, sáhl sir David po pušce, namířil na ně a zařval anglicko-tureckou hatmatilkou:
"Away! I atmak! I atmak!"
Zapamatoval si, že střílet se řekne "atmak". Útočníci kvapem ustoupili a muchtár zvolal:
"Ten Angličan se zbláznil! Nerozumí nám. Kdyby tu ,byl jeho dragoman, vysvětlili bychom mu, že mu odpor nepomůže a že tím svou situaci jen zhoršuje."
Přistoupil jsem k němu a řekl jsem:
"Promiň, ó muchtáre, že tě ruším při výkonu tvého úřadu. Ale potřebuješ-li tlumočníka, jsem ti k službám."
"To je dobře. Řekni tomu zloději koní, že musí se mnou do vězení."
"Zloděj koní? S někým sis ho spletl. Tento bej není žádný zloděj koní!"
"Je, můj přítel Kára Nirván to řekl, a to stačí!"
"A já ti zase říkám, že tento Angličan má doma postavení, které je přinejmenším právě tak vznešené, jako je v této zemi postavení paši se třemi koňskými ohony. Takový muž nekrade. Doma má stáj a v ní víc koní, než co je jich ve vaší vesnici."
Mluvil jsem důrazně, ale zdvořile. To u muchtára vzbudilo dojem, že jeho úřad i osobu ctím, a že si tedy na mne může dovolovat.
"Mlč!" obořil se na mne. "Tady platí jen to, co řeknu já! Tento Angličan ukradl koně, a je to tudíž zloděj. Za to bude potrestán. Přelož mu to!"
"To mu říct nemohu."
"Proč ne?"
"Protože by to byla urážka, jakou by tento bej nikdy neprominul. Nechci přijít o jeho přátelství."
"Jsi tedy přítelem zloděje koní? Styď se!"
A odplivl si přede mnou.
"Mírni se, muchtáre!" varoval jsem ho. "Mluvím s tebou zdvořile, a ty mi za to ukazuješ slinu svých úst! Stane-li se to ještě jednou, promluvím tak, jak si tvé chování zasluhuje."
To už bylo mnohem ostřejší. Peršan si mě změřil od hlavy až k patě. Zakašlal a udělal posuněk, jehož účelem bylo jen ještě mychtárovu zlost proti mně podnítit. To se mu také podařilo. Hlava obce na mne prudce vyjela:
"Jakou řečí chceš mluvit? Se mnou se můžeš bavit jen zdvořile, jinak tě hned potrestám. Uplivl jsem si před tebou, protože.nazýváš zloděje svým přítelem, a na to mám plné právo. Hned to zopakuji. Podívej se, i toto patří tobě!"
Našpulil ústa, já jsem však rychle vykročil a vyťal mu takový políček, že se složil na zem. Potom jsem vytáhl revolver. Moji přátelé také sáhli po zbraních. Avšak i Žut již držel pistoli v ruce.
Muchtár se pomalu zvedl. Měl za opaskem dýku. Myslel jsem, že ji vytasí, aby mou ránu pomstil. Velkohubí lidé jsou však obyčejně zbabělí. Také tomuto člověku chyběla odvaha, a proto se obrátil k Žutovi:
"Ty strpíš, aby mě ten cizinec týral, když hájím tvou věc? Doufám, že okamžitě pomstíš urážku, která vlastně platila tobě!"
Peršan se díval střídavě na muchtára a na mne. Tento bezohledný násilník měl i vysokou dávku osobní odvahy. Ale při spatření lidí, o nichž se domníval, že jsou již mrtví nebo alespoň zneškodnění, se jeho odhodlání podlomilo. Byl bezpochyby nejen odvážný, ale i opatrný. Po všem tom, co o nás slyšel, správně odhadl, jací

jsme protivníci. Proto se ovládl. Stálo ho to však značné úsilí, když starostovi odpovídal:
"Ten políček patřil tobě, a ne mně. Tys ho dostal, a budeš tedy nejlépe vědět, co máš dělat. Jsem však ochoten podpořit rozkazy, které vydáš."
Kára Nirván si přitom významně pohrával pistolí.
"Zahoď tu zbraň!" vyzval jsem ho. "Nejsi policista. Nestrpím, abys mi vyhrožoval. Muchtárovi jsem ukázal, jak trestám nezdvořilost, dovedu tedy odpovědět i na výhrůžky člověka, který tu vůbec nemá co poroučet. Pistole je životu nebezpečná zbraň. Když mi někdo hrozí takovou zbraní, mám právo na sebeobranu. Jak ji zvedneš, máš kulku v hlavě. A pamatuj si - já nežertuji!"
V očích mu zablýsklo, když hněvivě odvětil:
"Asi nevíš, s kým mluvíš! Uhodil jsi starostu obce. Vyhrožujete nám svými puškami, a za to budete pykat. Všichni obyvatelé Rugovy přispěchají a společně vás zneškodníme. V sultánově zemi není zvykem, aby zloději koní vyhrožovali slušným lidem smrtí!"
"To je směšný žvást! Hned vám dokážu, že vím, s kým mluvím. Lidí z Rugovy se nebojím, protože jsem přijel, abych je osvobodil od ďábla, který daleko široko provádí své rejdy. Mohu se jen smát, když tvrdíš, že jsme zloději koní, ale můj smích ti přinese zkázu!"
"Cožpak nejste zloději koní?" řekl. "Tento Angličan jeda na mém ryzákovi a tví průvodci sedí na strakatých koních, které jim rovněž nepatří. Prostě je ukradli."
"Jak víš, že jim nepatří?"
"Protože ti koně jsou majetkem mých dvou přátel."
"Teď ses podřekl. Pravda, ty dva koně jsme nekoupili odňali jsme je Alacyům. jestli přiznáváš, že ti neblaze proslulí lupiči jsou tvoji přátelé, sám nad sebou vynášíš rozsudek. Pověz mi," pokračoval jsem a obrátil se k muchtárovi, "víš o tom, že Alacyové jezdí na strakatých koních?"
"Co je mi do Alacyů!" odpověděl. "Teď nejednám s nimi, ale s vámi."
"To je mi jen vhod, protože si sám přeji, aby ses nám trochu věnoval. Ale jinak, než máš asi v plánu."
"Oho! Kdo tu poroučí? Snad ty? Máš právo tu někoho políčkovat? Shromáždím lidi z Rugovy a společně vás zneškodníme. Hned dám příslušné rozkazy."
Chystal se k odchodu.
"Počkej! Ještě okamžik!" zadržel jsem ho. "Ještě ses ani nezeptal, kdo vlastně jsme. Já ti to řeknu. Jsme..."
"To není zapotřebí!" přerušil mě Žut. "Ty jsi ďaur z Almánije, s nímž co nejdřív zatočíme."
"A ty jsi šiíta, který se modlí k Hasanovi a Husajnovi. Neříkej tedy, že jsi pravověrný, a neopovažuj se mluvit o nějakém ďaurovi, sice dostaneš zrovna takový políček jako muchtár!"
"Co si to dovoluješ?"
"Dovolím si toho ještě daleko víc. Jak víš, že jsem Almán? Tím slovem ses prozradil. Dohrál jsi svou úlohu, Žute!"
"Žut?" zeptal se a zbledl.
"Žut?" volali ostatní.
"Ano, tento šiíta Kára Nirván je Žut. Dokážu vám to. Tady jsou mé průkazy, muchtáre. Byly vystaveny z příkazu pádišáhova, doufám, že s nimi budeš zacházet s patřičnou úctou. Jinak to neprodleně ohlásím mutasarrifovi v Prizrenu a vezírovi v Cařihradě. Otři si své špinavé ruce a neopovažuj se mé pasy pošpinit!"
Rozevřel jsem listiny a podržel mu je před,očima. Když uviděl sultánovu pečeť, skutečně si nejprve ruce otřel o kalhoty, potom si sáhl na prsa a na čelo, uklonil se a položil si průkazy za opětovného uklánění na čelo. Teprve po této ceremonii je začal číst.
"Hloupé! Hm!" poznamenal sir David, který to všechno pozoroval.
"Můj pas je pryč - Peršan ho ukradl s ostatními věcmi. Yes!"
"Jestli ho nezničil, dostanete všechno zpátky. Ostatně stačí, když si muchtár přečte moje papíry. Jste můj přítel a já se za vás zaručím."
Mezitím přicházeli lidé z okolních domů a zvědavě si nás prohlíželi. Někteří běželi uličkou vedoucí k předmostí a přivolávali další. Rychle se kolem nás vytvořil hlouček.
To bylo Žutovi vhod. Cítil se v bezpečí, protože si myslel, že se na pomoc místních obyvatel může spolehnout. Napřímil se a bylo vidět, že je právě tak mrštný jako silný. Zápas s ním by byl jistě daleko nebezpečnější než s některým z Alacyů, kteří vládli jen hrubou neškolenou silou. Proto jsem se rozhodl, že s ním zápasit nebudu a v nejhorším případě že ho zneškodním kulkou.
Konečně muchtár pasy přeslabikoval. Přitiskl je opět na čelo a na prsa, složil

je a chtěl si je ponechat.
"Počkej!" řekl jsem. "Dokumenty jsou moje, ty na ně nemáš právo."
"Ty tu však chceš zůstat, nebo ne?"
"Ano."
"Tedy si je ponechám do skončení vašeho procesu."
"Ne, nenecháš si je. Jak se ty, prostý káhya, můžeš odvážit přechovávat pasy muže, který je o tolik výše postaven! Už takový úmysl je vlastně urážkou. A co tě napadá mluvit o procesu! Teď přece už víš, s kým máš tu čest, a já ti hned řeknu, co na tobě žádám. Vyjdu ti natolik vstříc, že si pasy nevezmu. Budu bydlet u handžiho Kolamiho, ať je má tedy po dobu našeho pobytu u sebe on. Dej mu je! Bez mého výslovného příkazu je z ruky nedá."
Muchtár uposlechl, i když jen zdráhavě. Potom jsem zvýšeným hlasem pokračoval tak, aby mě všichni kolemstojící slyšeli:
"A teď se důrazně ohrazuji proti tomu, aby kdokoli z nás byl nazýván zlodějem koní. Jsme poctiví lidé a přicházíme sem, abychom vás osvobodili od největšího lupiče tohoto kraje. Ryzák nepatřil Peršanovi, patřil jednomu Škipetarovi, bayraktaru Stojkovi Vitesovi ze Zlokučia, který jel se svým synem na svatbu. Došli až k uhlíři Šarkovi, Žutovu pomocníku. Ten je přepadl a oloupil. Stojko Vites je naživu, ale jeho syn byl zavražděn a spálen. Na důkaz vám mohu ukázat ohořelé zbytky jeho kostí. Tato drátěná košile, kterou si zatím oblékl můj přítel, tato šavle a tato dýka, to vše jsou součásti onoho lupu. Bayraktara odvlekli ke Karovi Nírvánovi a chtějí ho později, po zaplacení tučného výkupného, taky zavraždit."
"To je lež, lež, nic než samá lež!" křičel Peršan. "Tento kůň mi patří, a o nějakém bayraktaru Stojkovi Vitesovi nemám ani potuchy."
"Lžeš! Bayraktar je vězněn ve stejné šachtě, kde byl i tento Angličan. Nechals dopravit Angličana k uhlíři, abys od něho mohl vymáhat výkupné. Potom ses ho chystal zavraždit. Podařilo se nám ho osvobodit a teď je zde, aby sám proti tobě vznesl obžalobu."
"Je to drzý blázen, právě tak jako ty sám! Já že jsem lupič a vrah? Zeptej se všech lidí kolem! Řeknou ti, kdo jsem. A budeš-li ve svých drzých obviněních pokračovat, ochrání mě před .tebou. Že to uděláte, muži a obyvatelé Rugovy? Nebo snad dokážete klidně přihlížet tomu, jak mne, vašeho dobrodince, nějaký cizinec takto obviňuje a uráží?"
"Ne, ne!" ozývaly se hlasy. "Pryč s cizincem! Už ani slovo!"
Tušil jsem, co teď přijde. Věděl jsem, že budeme mít naspěch, a proto jsem Halefovi tiše nakázal, aby koně dopravil do bezpečí. Pak jsem se na shromáždění obrátil se slovy:
"To, z čeho jsem obvinil Karu Nirvána, je čistá pravda. Dokážu to. Peršan je Žut, slyšíte - Žut! I to vám mohu dokázat, jestli mě v klidu vyslechnete."
Tu na mne však spustil Peršan hromovým hlasem:
"Mlč! Skolím tě jako psa, kterého jen kulka dokáže zbavit prašiviny!"
Nejraději bych ho byl srazil k zemi, jasně jsem však viděl, že nálada lidí se obrací proti mně. Proto jsem mu klidně odpověděl:
"Neospravedlňuj se slovy, ale činy! Pojď s námi do šachty a dokaž nám, že tam Stojka nevězníš!"
"Neznám žádnou šachtu!"
"Já ji ale znám a tyto lidi tam dovedu!"
Na jeho obličeji se kmitl posměšek. Věděl jsem proč. Dával jsem si dobrý pozor, abych se nezmínil o štole, kterou jsem chtěl proniknout dovnitř. Jen ať si myslí, že Angličan na štolu zapomněl. Chtěl jsem vzbudit dojem, že zamýšlím dostat se do šachty karaulem. Proto jsem pokračoval:
"V šachtě pod karaulem není jen ten jeden zajatec. Žut tam drží i obchodníka ze Shkoderu, jehož peníze si už přivlastnil. Chce ale dostat i ostatní jeho majetek. I toho muže tam dole uvidíte. On i Stojko vám řeknou, co se s nimi stalo, a potom mi snad uvěříte, že Kára Nirván je Žut. Vyzývám vás i muchtára, abyste ho zajali a dopravili k věži. Tam ať vám ukáže vchod do šachty."
"Mne zajmout?" křičel Kára Nirván. "To bych rád věděl, kdo se mě odváží zajmout. Nevím o žádné šachtě. Jsem ochoten jít dobrovolně s sebou. Jen si hledejte tu šachtu, já vám ji ukázat nemohu, protože ji neznám. Jestliže ji však najdete, jen do ní klidně vlezte!
Ukáže-li se, že má Almán pravdu, svažte si mě a dopravte do Shkoderu. Nebudu klást odpor. Jestliže však lhal, budu žádat jeho nejpřísnější potrestání."
"Dobrá, souhlasím," odpověděl jsem.
"Tedy vzhůru ke karaulu!" zaznělo ze všech stran. "Peršan je prý Žut! Běda tomu cizinci, jestliže lže!"
"Nelžu. Jsem ve vašich rukou. Odložíme dokonce i všechny zbraně, jen abychom vás přesvědčili, že jsme lidé mírumilovní a že to myslíme poctivě. Dejte sem svoje

pušky, dýky a pistole a běžte s těmito lidmi k věži! Já je uschovám tady v hanu a spolu s Kolamim přijdu za vámi."
To byla výzva mým druhům. Halef pomáhal odvést koně do dvora. Zrovna se vracel, a když jsem požadoval jeho zbraně, řekl:
"Ale, sidi, pak se přece nebudeme moci bránit!"
Nemohl jsem mu říci, proč jsem žádal, aby zbraně odložili. Chtěl jsem hlavně zamezit, aby neprovedli něco unáhleného. Horkokrevný hádží mohl snadno nějakým násilným činem dostat sebe i nás ostatní do nebezpečné situace.
"Nemusíte se bránit," vysvětloval jsem mu, "nic vám neudělají. Jen buďte opatrní!"
"A přijdeš za námi, sidi?"
"Ne. Řekl jsem to jen, abych Žuta oklamal. Půjde kousek s vámi a potom se bude snažit zmizet. Vstoupí do šachty, aby ukryl zajatce jinde. Možná že je bude chtít i zabít. Já mezitím s Kolamim vjedu do štoly a tam se střetneme se Žutem."
"Ty sám? Ale to je příliš nebezpečné! Půjdu s tebou!"
"Ne, bylo by to nápadné. V žádném případě do šachty nelezte, i kdybyste ji našli! Nevíme, jakým způsobem Žut zajistil, aby za ním nikdo nemohl. Buďte na vesničany přívětiví, ať je proti sobě nepopudíte, a nepodnikejte nic, dokud zase u vás nebudu!"
Zatím se shromáždil početný dav a dalo se očekávat, že lidí ještě přibude. Když jsme měli s hostinským u sebe všechny zbraně, vzal zástup mé přátele i Žuta do svého středu a průvod se vydal na cestu.
S handžim jsme udělali rychle vše, co bylo zapotřebí. Potom jsem šel napřed k řece a vsedl do člunu. Kolami se dvěma čeledíny přišel záhy za mnou. Sedli si k veslům, on byl na přídi a já jsem kormidloval. Ačkoliv jsme původně chtěli zůstat na naší straně řeky, přece jen jsem raději zakormidloval na druhý břeh, kde proud nebyl tak silný. Když jsme se dostali až na úroveň vchodu do jeskyně, zamířil jsem s loďkou přímo na druhou stranu.
Teď však museli veslaři napnout všechny síly, aby nás silný proud nestrhl. Zamířil jsem mnohem výše. Vesla se ohýbala, hrozilo, že prasknou. Měl jsem jen strach, zda vchod do štoly je skutečně tam, kde jsem si myslel, to jest pod zeleným závěsem. Byli jsme právě kousek nad ním. Nechal jsem člun unášet proudem a zamířil jsem přímo na předpokládaný otvor. Kdyby tam nebyl, muselo to skončit katastrofou. Člun by se roztříštil o skalní stěnu, takovou rychlostí nás dravá voda hnala vpřed.
"Vesla zatáhnout! Shýbněte se!" zavolal jsem na čeledíny.
Okamžitě poslechli. Sám jsem zůstal sedět vzpřímeně, protože bych jinak byl musel kormidlo upustit. Teď jsme byli již jen na dvě lodní délky od skály - zavřel jsem oči, aby mi je nějaká větévka nezranila - ucítil jsem úder jakoby měkkým koštětem do obličeje - otevřel jsem oči - kolem mne tma - náraz vepředu, dno člunu zaskřípalo - a byli jsme ve štole.
"Alláhu budiž dík!" oddychl si hostinský zhluboka. "Měl jsem trochu strach."
"Já taky," odpověděl jsem. "Kdyby za tím závěsem byla skála, zažili bychom nebezpečnou koupel. Špatný plavec by tu byl ztracen.
Sáhněte na stěnu, jestli nenajdete kůl! Musí tu někde být, aby se k němu dala přivázat loďka."
Vskutku jsme jej našli. Přivázali jsme člun a zapálili lucerny, které jsme si s sebou vzali. Jejich světlo dostatečně ozářilo úzkou chodbu. Lojové svíčky, které jsme rovněž přivezli, vzali čeledínové k sobě.
Uchopil jsem lucernu do levé, revolver do pravé ruky a vykročil.
Bylo docela dobře možné, že nějaký Žutův kumpán tady dole oba zajatce hlídá. Štola byla tak vysoká, že jsem mohl jít zcela vzpřímeně. Na zemi ležela prkna, aby po nich vozíky lépe klouzaly.
Postupovali jsme velice pomalu, musel jsem kvůli naší bezpečnosti podlahu krok po kroku důkladně prozkoumávat. Uplynula snad čtvrthodina od okamžiku, kdy jsme do chodby vstoupili, když jsem ucítil chladný závan vzduchu.
"Asi se blížíme k propasti, o níž mluvil Marko," poznamenal jsem. "Musíme teď být dvojnásob opatrní."
Po několika krocích jsme před sebou spatřili širokou propast.
Na druhou stranu vedla prkna, jedno navazovalo na druhé. Celá lávka byla však široká jen asi půl metru.
"Zde je místo, kde na nás číhá zkáza," řekl handži. "Efendi, pořádně tu lávku prozkoumej!"
"Dejte sem provazy!"
Navázali jsme na sebe čtyři provazy, které čeledíni přinesli s sebou. Zdvojili jsme je a já jsem si pak uvázal jeden konec pod rameny kolem prsou, zatímco mí tři pomocníci drželi druhý konec.
Sklonil jsem se a posvítil si lucernou dolů. Pokročil jsem kupředu a důkladně

prohlédl půdu.
Přes rozsedlinu byly položeny tři silné trámy. Na prostředním trámu leželo prkno. Mezi tímto prknem a oběma postranními trámy bylá asi na krok mezera, z níž čišel chlad hluboké propasti.
Proč to? Proč ty trámy nebyly těsněji u sebe? V tom právě musela být skryta zrada, jejíž měl být nepovolaný návštěvník obětí.
Asi po osmi krocích, kdy jsem stál nad propastí, jsem se dostal k místu, jež vzbudilo mou pozornost. Podélné trámy byly spojeny jedním příčným. Když jsem se na něj důkladněji podíval, uviděl jsem, že tvoří osu, která se pohybuje mezi oběma postranními trámy.
V tom okamžiku mi bylo všechno jasné. A kdo někdy viděl děti, jak se houpou na prkně položeném přes kládu, ten si mechanismus této nebezpečné lávky dovede snadno představit. Teď jsem také věděl, proč tu jsou oba postranní trámy, jejichž účel jsem předtím nechápal. Spojovaly oba břehy rozsedliny. Uprostřed byl umístěn příčný trám, tvořící pohyblivou osu, na níž spočíval prostřední trám s prknem. Střední trám ležel směrem ke vchodu a byl upevněn jen na jedné straně rozsedliny. Až doprostřed, tedy až k ose, se šlo bezpečně. Jakmile však nevítaný návštěvník pokročil dál, přední část mostu se převrátila do propasti a zadní se vyhoupla nahoru.
Všichni na lávce tak byli odsouzeni k hrozné smrti v hlubinách propasti. S tím "álim" počítal.
Obrátil jsem se a řekl ostatním, co jsem zjistil.
"Na druhou stranu se tedy nedostaneme?" ptal se handži.
"Dostaneme. Žut přece taky chodí chodbou. Musí tady být nějaké zařízení, kterým se nebezpečná lávka dá upevnit aspoň na jedné straně. Podívám se!"
Vrátil jsem se a společně jsme pátrali. Skutečně, střední trám ležel volně na skalním okraji. Zvedli jsme jeho konec a druhá půlka se sklopila. Marně jsme hledali nějakou díru, kůl nebo závoru, kterou by se trám dal upevnit.
"To tedy musím na druhou stranu," prohlásil jsem.
"U Alláha! Zřítíš se!" varoval mě Kolami pln obav.
"Ne. Budete tu pevně držet trám, aby se nepřevážil. Tři tak silní muži, jako jste vy, mě jistě udrží, jste přece těžší než já. Ostatně visím na laně. Klekněte si a tlačte trám rukama dolů! Já se teď vydám na druhou stranu."
Nebylo mi docela dobře, když jsem kráčel po úzkém prkně přes propast. Dostal jsem se však hladce na druhou stranu. Tam jsem při svitu lucerny uviděl hned, jak se lávka upevňuje. Konec trámu visel ve vzduchu, nedosahoval až na kraj rozsedliny. Byly na něm však upevněny dva železné kruhy a na obou stranách štoly visel řetěz s hákem. Když se řetězy zahákly do kruhů na trámech, byla lávka upevněna a nemohla klesnout.
"Tak co, našels to?" volal handži.
"Našel. Vím už, jak upevnit lávku. Potom můžete za mnou bez nejmenšího nebezpečí."
Silou jsem zatahal za řetězy a přesvědčil se, že jsou spolehlivé.
Potom jsme je připevnil. Všichni tři přešli ke mně, prohlédli si celé zařízeni a postupovali jsme dál, pochopitelně velice pomalu, protože na naší opatrnosti závisel náš život. Teď jsme však mohli jít kupředu již rychleji. Mé hodinky ukazovaly, že od chvíle, kdy jsme vstoupili do štoly, uplynula celá půlhodina. Štola vedla stále vzhůru a cestou jsme již nenarazili na žádnou překážku. Asi po třech minutách jsme se ocitli v rozlehlé kruhové prostoře, o níž jsem již tolik slyšel. Neobklopovala nás tu skála, nýbrž zdivo. Bylo tu pět dveří, čtyři nízké a jedny vysoké, úzké. Na těch nebyla žádná závora, daly se snadno vylomit. Ostatní dveře byly opatřeny závorami.
"Tady, za těmi nízkými dveřmi, jsou Žutovi zajatci," řekl jsem a na důkaz toho jsem odstrčil jednu závoru a otevřel. Uviděli jsme asi dva metry hlubokou, metr a půl širokou a právě tak dlouhou díru, v níž ležel na holé zemi jakýsi člověk. Tak, jak to Angličan popisoval, vězel nohama v železných kruzích.
"Kdo jsi?" zeptal jsem se.
Odpověděl nadávkou.
"Pověz mi, kdo jsi! Přišli jsme tě zachránit."
"Nelži!" utrhl se na mne.
"Je to pravda. Jsme Žutovi nepřátelé a chceme tě ..."
Nedostal jsem se dál. Zazněly dva výkřiky, jeden z hrdla čeledínova a druhý od vysokých dveří za námi.
Klečel jsem před kobkou a držel svítilnu tak, abych viděl dovnitř.
Kolami klečel vedle mne a čeledíni stáli nad námi předkloněni a nahlíželi nám přes ramena:
Obrátil jsem se k čeledínovi:
"Co se děje?"

"Tam, tam - tam je!" odpověděl a ukázal na vysoké dveře.
Vyskočil jsem a uviděl tam Žuta.
"Na něj!" zvolal jsem.
Lekl se, když nás spatřil, stál jako zkamenělý. V ruce držel dláto nebo něco dlátu podobného. Můj výkřik mu zase vlil krev do žil.
"Ó Hasane! Ó Husajne!" vzkřikl a hodil dláto po mně. "Mě nedostanete, vy čubčí synové!"
Musel jsem se bleskově skrčit za dveřmi, aby mě nezasáhl. Když jsem se zase vztyčil, viděl jsem, jak Kára Nirván mizí ve štole. Chtěl utéci cestou, kterou jsme my sem vnikli. Zřejmě si domyslel, že když jsme zde, máme venku člun, který může použít. Přišel shora šachtou, nemohl však stejnou cestou zpět, protože tam mezitím došli lidé, od kterých se pod nějakou záminkou vzdálil. Spatřili by ho, a vyústění šachty by tak bylo prozrazeno.
"Chce utéct! Za ním!" volal jsem a na nic už jsem nečekal.
"Vezmi si lucernu!" křičel za mnou handži Kolami.
To jsem ovšem nemohl udělat, nechal jsem tam světlo úmyslně.
Viděl jsem, že Žut má své pistole za pasem. Se světlem v ruce bych pro něho byl bezpečným cílem. Stačilo, aby klidně zůstal stát a namířil - a musel mě zasáhnout. Proto jsem za ním raději utíkal tmou.
Nebylo to lehké. Rozpřáhl jsem ruce, abych nahmátl boční stěny, a běžel jsem, jak jsem nejrychleji mohl. Dvakrát jsem se zastavil, abych si poslechl kroky prchajícího. Ale bylo to zbytečné, protože za mnou šel Kolami s čeledíny a hluk, který nadělali, přehlušil Žutovy kroky.
Pronásledování bylo nebezpečné, i když jsem byl skryt tmou. Žut mě ani nepotřeboval vidět. Stačilo počkat a namířit pistoli podle zvuků mých kroků. Na jeho místě bych to tak udělal. Dvě nabité dvojranné pistole - celkem čtyři kulky - a dýka, tím nás mohl vyřídit všechny. Avšak jeho zbrklý spěch prozrazoval, že ztratil chladnou rozvahu.
Pospíchal jsem co nejrychleji kupředu. Přece jen jsem se přepočítal, když jsem si myslel, že ho hrůza požene nezadržitelně vpřed.
Náhle zazněla rána, kterou stěny úzké nízké chodby zesílily desetinásobně. Při záblesku prachu jsem zjistil, že střelec je sotva dvacet kroků přede mnou. Kulka mě nezasáhla. Slyšel jsem, jak se odrazila od stěny. Rychle jsem zvedl revolver a třikrát stiskl.
Zaslechl jsem Žutův posupný smích. Utíkal dál a střelil ještě jednou. Záblesk mi ukázal, že stojí na kraji lávky. Sledoval jsem ho již pomaleji a došel tak na okraj propasti. Přesvědčil jsem se rukama, že řetězy jsou stále ještě připevněny, a teprve potom jsem vstoupil na úzké prkno, které vedlo přes rozsedlinu.
Teď tedy nastal nejnebezpečnější okamžik. Kdyby Žut stál na druhé straně a zaútočil na mne, než dosáhnu pevné půdy pod nohama, byl bych ztracen. Aby na tuto myšlenku nepřipadl, vystřelil jsem z prostředka lávky zbývající tři rány z revolveru. Opětovný výsměch mi prozradil, že jsem ho minul. Podle zvuku hlasu jsem však poznal, že Žut nestojí na lávce, ale že utíká dál.
Teď jsem již ani na okamžik neváhal a rychle jsem ho následoval.
Na druhé straně propasti jsem se'ohlédl. Uviděl jsem svit lucerny.
Handži byl tedy daleko za mnou. Rychle kupředu! Supěl jsem námahou. Po vlhkých kluzkých prknech jsem se často smekl. A zase práskla přede mnou rána, kterou jsem odpověděl z druhého revolveru. Z obavy, že se zločinec přece jen zastaví a zasáhne mě, vypálil jsem v běhu postupně všech šest ran z druhého revolveru. Pak jsem sáhl po dýce - nahmatal jsem však jen prázdný opasek, dýka tam nebyla. Možná že jsem ji vytrhl s revolverem nebo jsem ji ztratil, když jsem klečel před vězeňskou kobkou.
Připadalo mi, jako by pronásledování trvalo již nejméně hodinu.
Tu se přede mnou zvolna rozjasňovalo. Byl jsem již skoro na konci štoly. Když někdo přišel zvenčí, z jasného dne, zdálo se, že je uvnitř naprostá tma. Kdo však byl chvíli ve tmě, postřehl i to málo světla, které sem clonou z listoví pronikalo. Předměty uvnitř chodby se tak daly rozeznat aspoň podle obrysů.
Přede mnou byl člun. Žut jej však již odvazoval a právě do něho naskakoval. Slyšel, že jsem blízko, a křikl na mne:
"Čubčí synu, žij si tu blaze! Jen tys věděl o této díře, jinak nikdo. Žádný člověk ji neobjeví a nikdo vás tu nebude hledat. Můžete se tu hlady vzájemně sežrat!"
V tu chvíli jsem ani nepomyslel na to, že se v nejhorším případě můžeme zachránit plaváním. Uvěřil jsem jeho slovům. Člun tedy nesměl odplout. Odrazil jsem se a skočil dovnitř.
Kára Nirván stál vzpříměně, opíral se oběma rukama o skálu, aby překonal tlak vody a dostal člun ze štoly na řeku. Veslovat se dalo až venku, chodba zde byla

příliš úzká. Člun se zakymácel, když jsem do něho dopadl. Ztratil jsem rovnováhu, svalil jsem se a Žut na mne.
"Ty jsi tu?" zasyčel mi do obličeje. "Buď mi tedy vítán! Teď tě mám!"
Uchopil mě jednou rukou za hrdlo, já ho popadl za obě paže.
Levačkou jsem ucítil, že sahá pravou rukou za opasek. Věděl jsem, co ten pohyb znamená. Rychle jsem sjel rukou podle jeho paže až dolů k zápěstí a stiskl ji tak silně, že zaúpěl bolestí a upustil zbraň - nevím, zda dýku nebo pistoli. Skrčil jsem koleno a odstrčil Peršana od sebe. Jako hustou mlhou jsem viděl, jak zvedá ruce od opasku a míří proti mně. Vrazil jsem mu pěstí do ruky - třeskla rána. Nebo to snad byly dvě? Tu uviděl Žut lucernu handžiho, který se k nám blížil.
"To tedy ne!" zařval. "Mě nedostanete!"
S těmito slovy skočil do vody. Ten Peršan byl skutečně šíleně odvážný! Skočit do toho víru, k tomu by málokdo našel odvahu.
Snažil jsem se dostat člun ven na řeku. Proud však byl tak silný, že bych byl potřeboval dlouhý čas, abych člun vyprostil. Mezitím by byl Žut pryč, ať již mrtvý, či zachráněný. Odvážil se skočit do vody, byl tedy dobrý plavec. Prudký proud ho jistě rychle odnášel. Jestliže unikne, pojede možná naproti rodině Galingrého, kterou jsem chtěl varovat. Mohl by se spojit s Hámidem el Amázou a...
Dál jsem neuvažoval. Uplynuly sotva dvě vteřiny od okamžiku, kdy Kára Nirván zmizel ve vodě. Shodil jsem kabátec i vestu, sedl si na lavičku člunu, chvatně zul vysoké boty a zavolal do štoly:
"Plavu. Rychle do člunu a za mnou!"
"U Alláha, ne! Bude to tvá smrt!" volal Kolami zděšeně.
Ale to už jsem byl ve vodě. Neskočil jsem tam jako Peršan, spustil jsem se opatrně, protože při zdejších vírech bylo lepší se držet na hladině. Nejdůležitější jsou rázná tempa, neplavat na prsa, ale zpola na bok, kdy jedna paže zabírá dolů a plavce drží protitlak nahoře.
Sotva jsem se hlavou prodral skrze rostlinný závěs, začaly mě víry stahovat. Proud mě tlačil ke skále a já bojoval drahnou dobu, jen abych se udržel nad vodou. Potom se přihnala vlna a odrazila se od skály - to byl pravý okamžik. Svěřil jsem se vlně, pomohl silnými tempy a letěl jsem jako šíp po proudu, tak rychle, že jsem bezděčně zavřel oči.
Když jsem je zase otevřel, byl jsem mezi dvěma proudy, které se kousek přede mnou setkávaly, a vytvářely tak nebezpečný vír.
Tady jsem si musel dát pozor. Ihned jsem změnil směr, ale bojoval jsem dlouho, než se mi konečně podařilo zdolat jeden proud a dostat se do klidných, bezpečných míst.
Teď teprve jsem se mohl starat o Žuta. Začal jsem šlapat vodu, zvedl hlavu a rozhlédl se. Kára Nirván se vynořil náhle z vody, udělal skok jako delfín a vír překonal. Potom zamířil rovnou ke břehu, v jehož blízkosti jsem plaval.
Musel jsem se Peršanovi obdivovat. Byl mnohem lepší plavec než já. Ani ho nenapadlo se víru vyhnout. Věděl, že se mu může poddat a že ho vír zase vyhodí. Bylo k tomu ovšem třeba velké odvahy, vrhnout se přímo doprostřed víru. Teď byl trochu níž po proudu než já. Plaval ke břehu, aniž se ohlížel, a proto mě dosud nezpozoroval.
Nesměl jsem ztratit ani vteřinu, musel jsem za ním. Ruce i nohy jsem držel pod vodou, aby nebylo slyšet žádné zašplouchání, a plaval jsem za ním. Šlo mi to rychleji než jemu a brzy jsem u něho byl tak těsně, že jsem mu málem dosáhl na nohu. Ale byl tu již břeh. Teď mi musel přijít na pomoc moment překvapení. Kára Nirván již žádnou zbraň neměl - já také ne. Očekávalo mě tedy přesně to, čemu jsem se chtěl zpočátku vyhnout - zápas muže proti muži.
Plochý břeh, pokrytý naplavenými oblázky, se pomalu zvedal.
Když Kára Nirván ucítil pod nohama dno, postavil se a začal se brodit ven. Voda z něho jen crčela. Měl tak naspěch, že se ani neohlédl a vodu před sebou rozrážel s hlasitým šplícháním. Neslyšel proto, že za ním někdo jde. Pohyboval jsem se ve stejném rytmu jako on, takže mé kroky považoval za své vlastní. Na kraji řeky jsem zvedl omletý kámen, veliký jako pěst. To byla teď má jediná zbraň.
Žut stál na břehu, rozpažil ruce a vyrazil výkřik ulehčení. Potom se napůl otočil a podíval se ke vchodu do štoly. Právě odtamtud vyplouval člun. Tak dlouho to tedy trvalo třem mužům, než překonali hrozný tlak vodního proudu.
"Vy čubčí synové! Však já vás ještě dostanu!" zvolal Žut, vzápětí se však obrátil na útěk. Obešel jsem ho dvěma kroky a stanul jsem před ním.
"A já dostanu tebe!" odpověděl jsem.
Moje náhlé objevení ho ohromilo. Leknutím se zapotácel, a než se vzpamatoval, zasadil jsem mu kamenem takovou ránu do hlavy, že ztratil vědomí.

Ten člověk však byl nesmírně silný protivník, jestliže jeho mrákoty byly jen přechodné, mohl být výsledek zápasu pro mne přece jen ještě na vážkách. Proto jsem mu strhl dlouhý šátek, který měl obtočený kolem pasu, a svázal jsem mu jím lokty za zády. Tohoto protivníka jsem musel dobře zajistit!
Sotva jsem byl hotov, přicházel pomalu k sobě. Ještě měl oči zavřené, ale již se pokusil vyskočit na nohy - nepodařilo se mu to však. Potom doširoka rozevřel oči, vytřeštil je na mne, švihem se zvedl na nohy a snažil se přetrhnout svá pouta. Šátek naštěstí držel dobře.
To vše se odehrálo ovšem bleskurychle. Stejně rychle jsem si odepjal opasek a podrazil jsem mu nohy, takže upadl dopředu.
Ihned jsem si mu sedl na zákolení a svázal mu i nohy. Byl teď v mých rukou bezbranný.
"Tak!" vyrazil jsem namáhavě, když jsem vstával. "Teď víme, kdo koho chytil. Naproti ve štole se lidi vzájemně nesežerou, a ty budeš muset vysvětlit pokojným obyvatelům Rugovy, jak ses dostal tak rychle do šachty, když jsi tvrdil, že o ní nic nevíš."
"Ďáble!" zasyčel. "Ty ďáble!" pak zavřel oči a zůstal ležet bez hnutí.
Proud teď loďku bleskurychle unášel. Mířili s ní ke mně.
"Efendi, mysleli jsem již, že jsi ztracen!" zvolal Kolami. "Díky Alláhovi, že tě zachránil! Kdo to leží u tvých nohou?"
"Žut."
"Dobrotivé nebe! Tys ho zajal?"
"Ano."
"Rychle! Přidejte, opřete se do vesel!"
Čeledíni zabrali tak silně, že se člun vyhoupl až na břeh. Všichni tři z něho vyskočili a běželi ke mně.
"To je on, to je on!" jásal handži. "Jaký jsi ty plavec, efendi! Jak se ti jen podařilo ho přemoci?"
"To vám povím později. Teď ho odneste do člunu, tak ho dopravíme na místo rychleji, než kdybychom ho nesli po břehu a přes most. Musíme někoho poslat do karaulu, aby se lidé dozvěděli, že jsem je neobelhal. Protože jsem za nimi nepřišel, mohli by něco udělat mým přátelům."
Provedli, oč jsem je žádal, a po několika minutách jsme přistáli u mostu. Jeden z čeledínů utíkal ke karaulu. Kolami s dalšími pomocníky dopravil Žuta do svého hanu. Vzal jsem kabátec, vestu i holínky do rukou a běžel jen v tureckých punčochách za nimi. Ani jsem nepomyslel na to, že bych si fez mohl sundat - seděl jako přišitý. Musel jsem si svléci mokré šaty. Vypůjčit si však kalhoty, to byla dost choulostivá záležitost, zvlášť když jsem si vzpomněl na objev, který udělal Lindsay ve svém fezu. Naštěstí vlastnil hostinský nové turecké šaravary, které ještě na sobě neměl, a ty jsem si tedy oblékl. Sotva jsem byl ustrojen, objevil se Halef s Angličanem.
Hádží Halef skákal jako malý poník vedle dlouhonohého velblouda - sira Davida.
"Je to pravda? Chytili jste ho, pane?" volal Lindsay, sotva otevřel dveře.
"Tady leží. Jen se na něj dobře podívejte, sire Davide!"
Žut měl oči ještě stále zavřené.
"Jste celí mokří. To jste se utkali ve vodě?" pátral Lindsay.
"Skoro."
"On byl v šachtě?"
"Ano."
"Well. Tak to už nemůže zapírat!"
"Ó sidi," řekl Halef, "to muselo být hrozné, tam na tom nebezpečném místě. Jsem strašně zvědavý. Vyprávěj o všem!"
Na vyprávění nebyl čas, došli totiž zatím i ostatní. Celá vesnice se seběhla a chtěla vědět, co se udalo. Stoupli jsme si ke dveřím a vpustili dovnitř jen muchtára a stařešiny obce. Byl mezi nimi i místní policista, chlapík tlustý jako Falstaff a vybavený plechovou rourou, zřejmě nějakým dechovým nástrojem.
Když uviděli miláčka širého okolí ležet svázaného a zmáčeného na zemi, strašně je to rozhorlilo. Muchtár na mne vztekle houkl:
"Jak se můžete opovážit jednat bez mého svolení s Károu Nírvánem jako se zajatcem?"
"Ztlum trochu hlas!" odpověděl jsem chladně, "a řekni mi nejdřív, jak se mohl od vás vzdálit?"
"Já jsem mu to dovolil."
"Proč a nač?"
"Chtěl přivést své čeledíny, aby pomohli hledat šachtu."
"Spíš tomu měli zabránit."
"Čekali jsme na tebe marně. Žes nepřišel, to je důkazem tvého špatného svědomí, a já rozkazuji, aby Kára Nirván byl okamžitě zbaven pout."

Rozkaz platil tlustému policistovi, jenž se jej hned chystal splnit.
Halef však vzal strážce pořádku za rameno a řekl:
"Přítelíčku, neodvažuj se toho člověka dotknout! Kdo na zajatce bez svolení mého efendiho sáhne, ten pozná můj bič."
"Cos to řekl?" řval muchtár. "Zde neporoučí nikdo jiný než já, a já říkám, že Karu Nirvána musíte rozvázat!"
"Mýlíš se!" odpověděl jsem. "Teď jsem to já, kdo tu poroučí. A budeš-li klást odpor, dám i tebe spoutat a dopravit do Prizrenu. Jsi nejnižší úředník sultánův, a musíš tedy poslouchat, když máš před sebou výše postavené osoby. Mohu ti dát vysázet baštonádu a mutasarrif nebude nic namítat, to mi věř! Já se ale snížím natolik, že ti vysvětlím, proč jsme do Rugovy přišli, a ty mě pozorně vyslechneš a promluvíš, jen když ti to dovolím. Vidím, že ctihodní starší obce už na mou zprávu netrpělivě čekají."
Halef však řekl:
"Ne, sidi! Jak by mohl muž tak vznešený jako ty namáhat svá ústa, aby vysvětlil obyčejnému káhyovi, proč se něco stalo nebo státi má! Jsem přece tvou pravou rukou i tvým jazykem, a otevřu proto sám ctihodným otcům z Rugovy oči. Poznají, jaký vyvrhel mezi nimi žil, aniž tušili, že se narodil v džehenně a že do džehenny zase poputuje."
Začal s obšírnou zprávou, která čím dále, tím více.vzbuzovala podiv a úžas mezi posluchači. Když pak vyprávěl o tom, jak jsme potkali Kolamiho, přerušil ho handži slovy:
"Prosím, abych směl pokračovat, ty přece nevíš, co se odehrálo ve štole."
A hostinský vykládal o svém dávném podezření a uvedl v souvislost mnohé události, které se zde v okolí přihodily. Vyprávěl tak výstižně, až se posluchači sami divili, že je to také již dříve nenapadlo. Když líčil, jak jsme do štoly vnikli a jak jsme Peršana zajali, bylo jeho vyprávění často přerušováno výkřiky údivu.
Muchtár poslouchal bez hlesu až do konce. Pak řekl:
"To ještě vůbec nic nedokazuje. Kára Nirván asi hledal šachtu a jeho kismet způsobil, že tu díru rychle objevil. Vlezl dovnitř a tam našel vás. Protože jste ho napadli, musel uprchnout, aby se před vámi zachránil. Je tedy to, co kladete jemu za vinu, spíše vaší vlastní vinou, a já musím svůj rozkaz..."
"Mlč!" zahřměl na něho Halef. "Cožpak ti efendi dovolil, abys promluvil? Vypadá to, že jsi Peršanův kumpán."
Tu ke mně přistoupil jeden ze starců. Zdvořile se uklonil a pravil:
"Efendi, nehněvej se na muchtára! Je jedním z nejnepatrnějších v naší obci a úřad obdržel jen proto, že o něj nikdo jiný nestál. Je s ním spojena totiž lecjaká svízel. Žádný obyvatel Rugovy nepřežil zim více než já a všichni tito mužové dosvědčí, že jsem také nejbohatším usedlíkem. Nechtěl jsem být muchtárem. Ale nyní, kdy jde o tak významnou záležitost, mluvím jménem celé obce a říkám ti, že ti věřím a důvěřuji ti. Vyjdu nyní ven a shromážděným lidem sdělím, co jsme právě vyslechli. Potom zvolíme několik mužů, které zavedeš do štoly, abyste osvobodili zajatce. Ti pak tvou výpověď dosvědčí a my Karu Nirvána vydáme do rukou mutasarrifa. Po léta se snažíme Žuta dostat. Teď, když je odhalen, nesmíme mu pomáhat jen proto, že je z naší vesnice, spíše se musíme snažit smýt hanbu, kterou na nás na všechny uvrhl."
To bylo pravé slovo v pravý čas. Stařec vyšel ven. Doléhal k nám odtamtud jen jeho hlas, a když skončil, vypukl najednou hluk. Obával jsem se, že je namířen proti nám, naštěstí jsem se však mýlil. Když se stařec vrátil, určili přítomní muže, kteří měli jít. s námi do šachty.
Potřebovali jsme celkem pět člunů.
Dělalo mi starost, že by se za naší nepřítomnosti někdo mohl pokusit Žuta osvobodit. Zeptal jsem se proto svých druhů, jestli ho někdo z nich nechce hlídat. Halef, Osko a Umar však toužili podívat se do štoly a jen Angličan prohlásil, že milerád zůstane. Hostinský mi slíbil, že svým lidem nařídí, aby nikoho nevpouštěli. To stačilo.
Žuta jsme položili do kouta a Lindsay si k němu řádně ozbrojen sedl.
Venku nás dav ochotně propustil. Poněvadž čluny mohly přistávat pouze po jednom, trvalo vyloďování velice dlouho. Každý prázdný člun se zase musel vrátit na volnou řeku, než mohl další přistát. Ti, kdo se dostali do štoly první, museli počkat, až budeme všichni pohromadě. Handži, který už vjezd znal, přestupoval z jedné loďky do druhé a kormidloval. Konečně jsme tedy byli všichni - celkem šestnáct osob. Obec měla opravdu hodně "stařešinů".
Přinesli jsme s sebou několik luceren a ti, na které se nedostalo, zapálili si alespoň lojovou svíčku.
Sel jsem napřed. Když jsme přicházeli k rozsedlině, uviděl jsem na zemi svou dýku. Opravdu jsem ji asi z opasku vytrhl zároveň s revolvery. Teď jsem ji tedy

znovu zasunul. Lávku jsem důkladně prohlédl, než na ni ostatní vstoupili. Konečně jsme dorazili do kruhové místnosti. Dveře, před nimiž jsem prve klečel, než se objevil Žut,.byly stále ještě otevřené. V ústrety nám zněl hlas:
"Ó Alláhu! Konečně se vracíte! Již si skoro zoufám!"
"Teď už věříš, že jsme přišli, abychom tě osvobodili?" zeptal jsem se, shýbl se znovu k němu a posvítil si lucernou.
"Ano, to jsem vyrozuměl již ze slov, která jste si při pronásledování Žuta vyměnili. Pak ale uplynula dlouhá doba a já si myslel, že jste mu padli za oběť."
"Zajali jsme ho, a ty proti němu budeš svědčit."
"Mé svědectví ho zničí, stejně tak i uhlíře, který mi zavraždil syna."
"Ty jsi jistě Stojko, který jezdil na ryzáku?"
"Jsem Stojko. Odkud mě znáš?"
"Všechno se dozvíš. Teď ti především sundáme s nohou železné kruhy."
Kruhy se skládaly ze dvou půlkruhů, upevněných v kloubu a uzavřených nahoře šroubem. To, co měl Žut v ruce a co po mně tady hodil, byl tedy šroubovák. Hledali jsme kolem, a skutečně jsme nástroj našli. Když byl vězeň volný a chtěl se narovnat, hned se mu to nezdařilo. Celých čtrnáct dní strávil ve stejné poloze, a tak musel nejdřív trochu rozhýbat klouby. Stojko byl vysoký a urostlý, teď však jako hrdý Škipetar nevypadal. Halef se postavil tak, aby na něj dopadala záře lucerny, a zeptal se ho:
"Stojko, znáš tuto drátěnou košili?"
"U Alláha! je moje!"
"Vzali jsme ji uhlíři Šarkovi a také šavli, handžár a peníze. Byly ve dvou měšcích."
"To byly mé peníze, jestliže to dělalo osm tisíc šest set piastrů. Měl jsem třicet stříbrných mecidiyí, ostatní byly zlaté libry a půllibry."
"Tvůj majetek je zachráněn a dostaneš ho zpět."
"Co je mi platný všechen majetek, když můj syn je mrtev! Šel za přáním svého srdce, a byl zavražděn, dříve než tvář své nevěsty vůbec spatřil. Ty peníze jsme měli s sebou, abychom koupili ovce, protože v našich stádech řádil mor. Jak jste ale uhlířův zločin objevili? A jak víte, že mě dopravili k Žutovi?"
"To všechno ti povíme později," odpověděl jsem. "Řekni mi nejdřív, jestli jsi tu byl uvězněn jen ty sám."
"Zde,vedle leží ještě jeden, který hovoří turecky, ale asi to je cizinec, protože..."
Přerušilo ho silné klepání a za vedlejšími dveřmi zazněl hlas:
"Otevřte, otevřte!"
Odsunuli jsme závorů a uviděli dalšího vězně, který měl právě tak jako Stojko na nohou železné kruhy.
"Díky bohu!" zvolal. "Konečně přišla pomoc! Slyšel jsem vše, ale myslel jsem, že je to jen nová Žutova lest."
Byl to Galingré. Nevězel v poutech tak dlouho jako Stojko, a když jsme železné kruhy uvolnili, hned se postavil a brzy mohl i pomalu chodit. Ostatní kobky byly prázdné:
Stojko i Galingré vyprávěli, co zakusili. Kdo snad ještě byl na pochybách, zda Kára Nirván je Žut, musel být nyní již naprosto přesvědčen. Pohled na oba ztýrané muže vyvolal hněv všech přítomných. Častovali Žuta divokými výhrůžkami, nevěřil jsem však, že je splní. Škipetar mstí jen to, co se stalo členům jeho rodiny nebo kmene. Zde šlo o dva cizí lidi, k nimž mohli obyvatelé Rugovy těžko chovat vřelejší city. Nesměl jsem na jejich sliby příliš spoléhat.
Před odchodem jsme se tu ještě důkladně rozhlédli. Úzké dveře, jimiž Peršan vstoupil, byly ještě otevřené. Chtěl jsem zjistit, kam vlastně vedou. Nahradili jsme proto dohořelé svíčky novými a začali s pátráním. Několik vesničanů zůstalo u Galingrého a Stojka.
Dveřmi jsme se dostali do vysoké a úzké chodby, jejíž stěny byly z kamene. Brzy nás dovedla do čtvercové místnosti, kam ústily dvě další chodby. Strop zde nebyl, nahoru vedl jen žebřík podobné konstrukce, jako bývá v našich dolech. Vedle visel provaz.
Jakému účelu mohl sloužit? Pečlivě jsem si ho prohlížel. Byl tenký a tmavý. Když jsem jej vzal do rukou, oddrolilo se trochu prachu.
"Pryč se světlem!" zavolal jsem na starce vedle sebe, "Je to zápalnice, vede nahoru do..."
Dál jsem se nedostal. Muž vedle mne se totiž zatím sehnul, aby se podíval, zdali ten provázek sahá až k zemi. Přitom se přiblížil světlem na kritickou vzdálenost. Mžikem mi proskočil mezi prsty modravý plamínek.
"Zpátky! Rychle zpátky!" křičel jsem bledý hrůzou. "Dojde k výbuchu!"
Vesničané stáli jako zkamenělí. Moji tři přátelé měli větší duchapřítomnost.

Zmizeli okamžitě v chodbě, kterou jsme přišli. Skočil jsem za nimi, za mnou běželi ostatní. A už to začalo! Nejdřív bylo slyšet dutou ránu. Stěny chodby, kterou jsme běželi, se třásly, ze stropu padaly kameny. Pak následovalo hromové burácení přerušované ranami a konečně výbuch vysoko nad námi, při němž se nám půda zachvěla pod nohama. Jako vzdalující se víření bubnů doznívalo výbuch ještě chvíli nad našimi hlavami, potom najednou nastalo ticho. Stáli jsme opět v kruhové prostoře a naštěstí nikdo z nás nechyběl.
"U Alláha! Co to bylo?" vypravil ze sebe těžce oddychující stařec.
"Nálož," odpověděl jsem. "Zažehl jsi zápalnici, a tak se asi zřítila šachta. Šňůra byla totiž napuštěna střelným prachem."
"Ale v šachtě je vlhko. Nebo snad Žut použil řeckého ohně?"
"Ten snad už nikdo ani nepamatuje!"
"Ale ano. Jsou ještě lidé, kteří znají tajemství, jak rozdělat oheň, který hoří i pod vodou. Alláhu dík, že jsme vyvázli s pouhým úlekem! Co teď budeme dělat?"
"Počkáme chvilku a pak se půjdeme podívat, jestli už se dá do šachty vejít bez nebezpečí."
Po několika minutách, kdy panovalo ticho, jsem se s Halefem vrátil do chodby. Stěny měly nebezpečné trhliny. Přesto však jsme postupovali dál, až jsme dospěli k místu, kde byla chodba úplně zasypaná. Nezbývalo než se vrátit. Proč bychom měli zbytečně nasazovat život? Vězně jsme osvobodili a do ostatního nám nic nebylo. Mohli jsme se proto s klidným svědomím vrátit na zemský povrch.
Stojka jsme museli nést a i Galingrého bylo nutno podpírat. Oba potřebovali čerstvý vzduch, a proto jsme je chtěli dopravit ven jako první. Posadili jsme je do člunu, já si sedl k nim, abych kormidloval, a Kolami s dalším silným mužem se chopili vesel. Ostatní museli počkat, protože druhý člun se mohl vydat na cestu až po našem výjezdu.
Když nás lidé na břehu zpozorovali, dali se do hlasitého křiku.
Mnozí z nich ukazovali nahoru na skálu. Jiní se ptali, zda jsme vězně našli, a pak se rozběhli s tou novinou po břehu do vesnice.
U mostu na nás čekali další zvědavci. Oba osvobozené vyzdvihli z člunu a triumfálně je nesli do světnice, kde Angličan seděl vedle Žuta ve stejné póze, jako když jsme ho opouštěli.
"Už je načase, pane, že přicházíte," řekl. "Zdálo se mi to velice dlouhé. To jsou ti dva?"
"Ano, to jsou ti, kteří sdíleli váš osud, sire Davide, spolu s nimi jste vězel v šachtě."
"Well! Jen ať se podívají na holomka, kterému za to vděčí.
Možná že mu vyplatí příslušnou odměnu."
Přes všeobecný jásot jsem příliš zdejším lidem nedůvěřoval. Aby se nemohli potají s Peršanem dorozumět, dovolil jsem jen jednomu z nich - tomu, který vedl Stojka - aby s námi vešel dovnitř.
Galingré mohl dojít těch několik kroků sám.
Snadno si lze představit, jakými líbeznostmi zahrnuli zachránění svého mučitele. Neviděl jejich pohledy, protože nechával oči zavřené, a na slova nereagoval. Rozhorlenému Stojkovi však nenávist vlila krev do žil a sílu do nohu. Vytrhl se svému průvodci, rozběhl se k Žutovi, kopl ho a zvolal:
"Prašivý pse! Bůh mi dal uniknout z tvé mučírny a teď nastala hodina odplaty. Budeš se svíjet v mukách, která ti připravím!"
"Ano," přidal se i Galingré, "ten zlosyn teď stonásobně zaplatí za to, co nám i mnoha jiným způsobil."
Byli by se oba vrhli na ležícího Peršana, až jsem je musel zarazit:
"Nechte ho! Není hoden, abyste se ho dotýkali třeba jen nohama!
Úřad kata přísluší jiným."
"Jiným?" zvolal Stojko a jeho oči se hněvivě zablýskly. "K čemu potřebujeme jiné? Mně propadl životem, mně! Já budu ten, kdo převezme pomstu!"
"Pomsta nepatří jen tobě, ale každému z nás. Spokoj se teď tím, že jsi zachráněn! Snaž se co nejdřív zotavit. Ať ti dají rakiji a natři si s ní nohy, budeš je brzy potřebovat."
Pak jsem se obrátil k muži, který Stojka cestou podpíral, a zeptal jsem se:
"Proč jste ukazovali nahoru na skálu, když jste nás viděli vyjíždět ze štoly?"
"Něco se tam asi stalo," odpověděl. "Karaul se zřítil, není ho již vidět. Když jsme na vás čekali, zahřměla shora strašná rána. Viděli jsme šlehat oheň, létaly kameny a vířil prach."
"Věž je zřejmě rozbořena a s ní i šachta. Žut tam totiž umístil nálož nebo několik náloží, aby v případě potřeby znemožnil přístup shora. Jeden z nás se k zápalnici neopatrně přiblížil a došlo k výbuchu."
"Pak je tedy všechno zbořeno a uvnitř hory není již nic vidět?"
"Toho Žut přece jen nedosáhl. Jen šachta je ucpaná, ale štolou se dá dovnitř

vejít. I teď se ještě můžete dostat až ke kobkám, v kterých věznil své oběti."
Ponenáhlu se všichni "ctihodní otcové obce" zase scházeli. Jak asi muselo být Žutovi! Ale nehnul ani brvou, ani špička kníru se mu nezachvěla. Byl jako brouk, který v nebezpečí předstírá, že je mrtvý.
Brouk tak jedná ze strachu před smrtí, u člověka však bývá jednou z příčin takového chování stud, a proto jsem ho náhle méně odsuzoval než předtím. Mužové ho obklopili a dívali se na něj.
Stařec se zeptal:
"Co je s ním? Nehýbá se a oči má zavřené. Stalo se mu něco?"
"Ne, ne!" odpověděl Halef rychle. "Stydí se."
Ani tato hlasitá a výsměšná slova nepřiměla Žuta k nijakému projevu života.
"Že se stydí? To není možné! Stydět se přece může jen ten, kdo provedl něco směšného. Činy tohoto muže však nejsou směšné, plní spíše člověka hrůzou. Ďábel nezná stud. Vetřel se k nám a po dlouhá léta nás klamal. Ať v poslední dny a hodiny svého života pocítí, co je to peklo. Efendi, tys mu strhl masku, ty teď také musíš určit, co se s ním stane."
Tu se k nám prodral muchtár.
"Dovolíš jistě, abych na to odpověděl já. Řekl jsi sice, že jsem se stal muchtárem jen proto, že o ten úřad nikdo jiný nestál, ale o to se,teď nebudeme přít. Muchtárem však jsem, a musím plnit své povinnosti. A proto o tom, co se s Károu Nírvánem stane, nerozhodne nikdo jiný než já. Kdo mi toto právo odpírá, jedná proti zákonu."
"Tvá slova znějí dobře," řekl stařec, "uvidíme, zdali se s tím efendi spokojí."
"Bude-li muchtár jednat podle zákona, na který se odvolává, spokojím se s tím," odpověděl jsem.
"Budu jednat přísně podle zákona," ujistil nás muchtár.
"Tak řekni, co zamýšlíš?"
"Nejprve musí být Peršanovi sňata pouta."
"Proč?"
"Protože jako nejbohatší a nejvznešenější obyvatel vesnice není na něco takového zvyklý."
"Teď je důležité, že to je vrah a lupič, a ne nejbohatší a nejvznešenější obyvatel Rugovy."
"Ještě není dokázáno, že udělal to, z čeho ho viníš. Že jste ho potkali v šachtě, to ještě nic nedokazuje."
"Stojí před tebou tři svědkové, tři muži, kteří mohou odpřisáhnout, že je věznil!"
"Teprve po jejich přísaze bude tedy jeho vina dokázána. Já však jsem jen prostý muchtár a nemám právo od nich přísahu požadovat.
Do té doby musí být s Peršanem jednáno jako s nevinným, a já žádám, aby mu byla sňata pouta."
"Kdy a kde se mu to dosvědčí, to je mi jedno. Já sám jsem o jeho vině přesvědčen. Ty jako muchtár jsi zodpovědný za všechno, co se na tomto území stane. Bylo jasně dokázáno, že zde došlo k loupežím a vraždám. Jestliže tedy nevysvětlíš, kdo na tom nese vinu, svážu i tebe a dopravím tě k mutasarrifovi do Prizrenu."
"Efendi!" zvolal poděšeně.
"Ano, udělám to. Žádám trest za spáchané zločiny, a když se budeš zdráhat vydat viníky k potrestání, je jasné, že jsi s nimi spolčen, a podle toho budu s tebou jednat."
Zrozpačitěl, zřejmě jsem trefil hřebík na hlavičku. I když snad nebyl Žutovým spojencem, myslel si nejspíš, že mu přinese víc užitku, postaví-li se na stranu bohatého Peršana. Ode mne, cizince, nemohl nic očekávat. Mé hrozby však přece zapůsobily, protože se dost nesměle otázal:
"Co tedy chceš? Co se má stát?"
"Žádám, abyste okamžitě vyslali do Prizrenu posla, který ohlásí, že se podařilo Žuta zajmout. V Prizrenu je sultánova jízdní policie.
Mutasarrif ať urychleně pošle důstojníka s patřičným doprovodem, aby našeho zajatce a jeho zdejší spoluviníky odvedli. Šetření se musí konat v Prizrenu."
"Jak jsi přišel na myšlenku, že tu má Žut spoluviníky?"
"Zdá se mi to nejvýš pravděpodobné. Myslím si dokonce, že i ty k nim patříš."
"Efendi, takovou urážku si zakazuji! A jak vůbec chceš ty spoluviníky odhalit?"
"Jako představitel policejní moci v Rugově bys to měl vědět sám.
Že se vůbec ptáš, je nejlepším důkazem, že nemáš schopnosti svůj úřad řádně a spravedlivě zastávat. I to ohlásím mutasarrifovi. Když muchtár neví, co je jeho povinnost, když místo ochrany zákona poskytuje ochranu obžalovanému, nesmí se divit, že mu někdo odepře poslušnost. Žádám tedy o spolehlivého posla. Odjede-li hned, je za takových šest sedm hodin v Prizrenu. Ještě dnes v noci by tu tedy

mohli být četníci."
"To nejde."
"Proč?"
"Vyslat posla je příliš složité. Vyberu doprovod ze zdejších občanů, a ti dopraví Karu Nirvána i s mou zprávou do Prizrenu."
"Tak! No, to je nádherné! Tu zprávu ti asi brzy přinesou zpátky."
"Jak to? Proč?"
"Protože jim Žut uteče, nebo lépe řečeno, oni ho pustí. Ne, můj milý, prokoukl jsem tě. Jen pěkně pošli posla, a než přijdou četníci, my tu Žuta ohlídáme."
"Ale kdo ho má hlídat? Já a obecní strážník?"
"Ne. Tu starost přenech nám. Můžeš se klidně vrátit domů a lehnout si. Však já už nějaké místo najdu, kde zajatce bezpečně uhlídáme."
"To nestrpím!" řekl muchtár vzdorovitě.
"Oho! Mluv zdvořileji, jinak dostaneš baštonádu! Nezapomeň, že budu s mutasarrifem mluvit osobně a že mu budu vyprávět, jak jsi odmítl sloužit spravedlnosti. Teď půjdeme a prohledáme han Kary Nirvána. Postarej se o to, aby nás lidé venku neobtěžovali! Jestli mi neprojeví patřičnou úctu, nechám tě zavřít do tvého vlastního vězení a dostaneš přes paty, že se na ně dlouhé měsíce nepostavíš."
Pohrozil jsem mu, abych si u něho zajistil respekt. Obyvatelstvo bylo Peršanovi nakloněno. Kdybychom projevili nejmenší známku slabosti, mohlo to pro nás mít nedozírné následky.
Má slova však neměla zamýšlený účinek. Muchtár totiž odpověděl:
"Již jsem toho od tebe vyslechl dost. Jestli proneseš ještě jednu takovou nezdvořilost, sám dostaneš bití!"
Ještě nedomluvil, a bič se mu čtyřikrát nebo pětkrát přisál k nohám, až s hlasitým výkřikem povyskočil. Vzápětí ho Osko s Umarem popadli za ramena. Halef se zeptal:
"Sidi.mám?"
"Ano, ještě deset pořádných ran. A kdo by vám v tom chtěl bránit, dostane jich taky deset."
Při těchto slovech jsem se hrozivě rozhlédl kolem. Nikdo však nepozvedl hlas, lidé si jen vyměnili nejisté pohledy.
Osko a Umar přitiskli muchtára k zemi tak pevně, že mu jeho vzpírání nebylo nic platné.
"Efendi, ať mě nebijí!" prosil teď. "Vím již, že tě musím poslouchat, a udělám vše, co ode mne žádáš."
"Prominu ti tedy, ne kvůli tobě, ale protože si vážím přítomných nejstarších obyvatel Rugovy a nechci jejich oči pohanět pohledem na bič. Zvedni se a popros za odpuštění." Pustili ho, vstál, uklonil se a řekl:
"Promiň, efendi! Víckrát se to již nestane."
Jeho záludný pohled mí však prozradil, že využije první příležitosti, aby se mi pomstil. Přesto jsem odpověděl shovívavě:
"To doufám. Když na svůj slib zapomeneš, bude to tvá vlastní škoda. Postarej se, abychom nebyli obtěžováni! Musíme co nejrychleji vyrazit, nejdřív k Žutovu domu a potom ke karaulu, abychom se podívali, co tam bylo zničeno."
"Efendi, byl bych rád při tom. Nedojdu však tak daleko," přihlásil se Stojko.
"Tak si sedneš na koně. Vždyť jsme ti přivedli tvého ryzáka."
"Vy jste..."
Dál se nedostal. Pohlédl ven na náves a obličej se mu vyjasnil radostným překvapením. Rozběhl se k oknu a zavolal:
"Ranko! Přišli jste mě hledat? Tady jsem! Pojďte dovnitř!"
Venku zastavilo šest po zuby ozbrojených jezdců na nádherných koních. Když zaslechli hlas svého bayraktara, protlačili se s koňmi davem, sesedli a vešli dovnitř. Spěchali rovnou k Stojkoví a srdečně se s ním zdravili. Nejmladší z nich se překvapeně zeptal:
"Kde se bereš v Rugově? Nedostali jste se dál? Co se stalo? Kde je Ljubinko?"
"Neptej se! Odpovím-li, pomsta ti vtiskne dýku do ruky."
"Pomsta? Co to říkáš? Cožpak je mrtev?"
"Ano, mrtev, zavražděn!"
Mladý muž ustoupil o krok, vytrhl dýku z opasku a zvolal:
"Ljubinko, kterého jsem tak miloval, tvůj syn, syn mého strýce, byl zavražděn? Řekni mi, kdo je vrah, ať ho má dýka bez meškání skolí! Ach, tenhle muž má jeho drátěnou košili - to je jistě vrah!"
"Stůj!" zadržel Stojko muže, který se chtěl vrhnout na Halefa.
"Neubližuj mu, vždyť je to jeden z mých zachránců. Vrah tu není:"
"A kde je? Řekni to rychle, abych ho mohl vyhledat a na místě srazit!"
Tento sotva třicetiletý muž byl pravý Škipetar. Jeho vysoká šlachovitá postava

byla oblečena do rudého šatu, zdobeného zlatými třásněmi a šňůrami. Na nohou měl topánky, zhotovené z jednoho kusu kůže a připevněné stříbrnými řetízky ke spodní obrubě kalhot.
Jeho snědý obličej byl ostře řezaný. Na horním rtu mu rostl silný knír, jehož špičky sahaly až za uši. Měl tmavé oči a pohled orla. Běda tomu, kdo propadne mstě tohoto mladého muže!
Stojko vyprávěl, co se mu přihodilo zde i u uhlíře. Ranko ho mlčky poslouchal. Kdo by očekával výbuch hněvu, mýlil by se.
Jakmile strýc své vyprávění ukončil, přistoupil k nám, zdvořile se uklonil mně, Halefovi, Oskovi, Umarovi i Angličanovi a řekl:
"Buďte dlouho živi a zdrávi! Nejprve díky a pak pomstu! Vy jste zneškodnili vraha a osvobodili mého strýce. Žádejte cokoliv a já vám vyhovím. Nežádejte ale ode mne milost pro ty, jež naše ocel musí zasáhnout. Strýc byl celé dva týdny pryč a nevracel se. Proto jsme o něj i o Ljubinka začali mít strach. Vypravili jsme se za nimi do Batery. Přes Prizren jsme se dostali až sem. Chtěli jsme tu jen vypít doušek rakije. Náhle nás strýcův hlas zavolal dovnitř. Nepojedeme tedy do Batery, ale k uhlířově jeskyni. On i jeho nádeníci, všichni ti vrahové nás doprovodí do Zlokučia, aby naši muži i ženy viděli, jak mstíme smrt toho, koho jsme milovali a kdo se měl stát naším předákem."
"Ano, pojedem k uhlíři," přitakal mu strýc. "Můj syn je mrtev a ty jsi teď dědicem. Je tedy tvou svatou povinností pomoci mi při potrestání krvavého činu. Předtím však musíme urovnat své záležitosti zde. Dobře že jste přijeli. Tím jsme získali šest statečných mužů, kteří důrazně podpoří všechna přání efendiho."
Měl pravdu. Pomoc těchto šesti mužů mi byla velice vítána. S Galingréem nás teď bylo třináct, houf sice malý, ale přece jen dost významný na to, aby obyvatelům Rugovy vnutil poslušnost.
Když se šest Škipetarů objevilo, vyšel muchtár ven. Slyšeli jsme, jak mluví k lidem, ale nerozuměli jsme jeho slovům, protože tlumil hlas. To mi bylo podezřelé. Pověděl jsem to starci, který se nám dobrovolně postavil po bok, a on odešel ven, aby v případě nutnosti zabránil štvaní proti nám.
Mezitím vrátil Halef Stojkovi uloupené peníze. Potom si odepjal drátěnou košili a šavli, aby vše i s dýkou vrátil. Stojko se věci zdráhal přijmout zpět. Po krátkém přemýšlení se obrátil ke mně:
"Efendi, mám prosbu, kterou mi, doufám, splníš."
"Bude-li to v mé moci, milerád."
"Nebude to nic těžkého. Vy jste mě zachránili. Vím, že bych bez vás zahynul krutou smrtí. Jsem vám velmi zavázán a chtěl bych se vám odvděčit. Zbraně, které mi Hádží Halef Omar teď vrátil, jsou starým dědictvím mé rodiny. Můj syn, který je měl nosit, je mrtev. Pohled na ně by mě i celému mému rodu neustále připomínal jeho zavraždění, a proto bych ti je na znamení své vděčnosti rád daroval. Drátěnou košili dávám hádžímu, pro tebe je bohužel příliš malá. Jemu však jde výtečně. Prosím tě o svolení, aby ji směl přijmout."
Halef ho přerušil nadšeným výkřikem. Stojko však pokračoval:
"Šavli a dýku si vezmi ty, aby sis při každém pohledu na tyto zbraně vzpomněl na mne."
Halef mě napjatě pozoroval. Záleželo na mé odpovědi, zdali ten velkorysý dar bude moci přijmout. Již kvůli němu jsem řekl:
"O drátěné košili nemohu říci ani ano, ani ne. Má patřit Halefovi, ať tedy sám řekne, jestli přijímá ten vzácný dar."
"Přijímám, přijímám!" volal Halef a hned si košili zase připjal.
"Jak se bude Hanne, nejkrásnější květ mezi ženami, divit a jak se bude radovat, až se v tom stříbrném lesku u ní objevím! Když mi bude hledět vstříc, bude se domnívat, že k ní jede hrdina Šehrezádiných příběhů či slavný vojevůdce Saladin. Nejstatečnější bojovníci kmene mi budou záviděť. Vzbudím obdiv u žen i dcer a všichni zapějí chválu nad mou statečností, jakmile mě spatří. Nepřátelé se však při pohledu na mne v hrůze rozprchnou, protože mě podle třpytného pancíře už z dálky poznají - mě, neporazitelného Hádžího Halefa Omara ben Hádžího Abú'l Abbáse ibn Hádžího Dawúd al Gosaru!"
Přes všechny své bohaté zkušenosti a zážitky si Halef zachoval dětsky čistou mysl. Ačkoliv mluvil ve velkém citovém vzrušení, nikoho ani nenapadlo se smát.
Stojko mu zdvořile a uctivě odpověděl:
"Těší mě, že se ti můj dar líbí. Nechť tvé nejkrásnější Hanne zvěstuje, za co vše ti děkuji! Věřím, že ani efendi mými dary nepohrdne."
"Chraň bůh," odpověděl jsem. "Nemohu je však přijmout z jiného důvodu - jsou příliš drahocenné. Nesmíš se přece vzdát pokladů, které byly posvátné tvým předkům."
Zachmuřil se. Věděl jsem, že odmítnutí daru je pro Škipetara smrtelná urážka, myslel jsem však, že Stojko udělá výjimku a že se nerozhněvá. Jeho hlas zněl

však hrozivě, když se ptal:
"Efendi, víš, co udělá Škipetar, když je jeho dar odmítnut?"
"To jsem ještě neměl příležitost zažít."
"Tedy ti to řeknu. Buď takovou urážku pomstí, nebo je-li tomu, kdo ho urazil, zavázán díkem, zničí dar, kterým bylo opovrženo.
Nikdy a zanic ho však nevezme zpět. Byl by to nejpustší nevděk, kdybych se na tebe hněval. Zachránils mi život a jsi mi nakloněn. Proto se můj, hněv smí obrátit jen proti věcem, jež se ti znelíbily. l Zničím je."
Vytáhl šavli z pochvy a začal ohýbat čepel tak, že už musela každým okamžikem prasknout. Tu mě napadla spásná myšlenka.
"Přestaň," zvolal jsem, "přijmu tvůj dar. Ale podívej se na můj opasek, ověšený zbraněmi. Kam mám dát tvou šavli a dýku? Nebo je ti snad milejší, přijmu-li dary, z nichž každý je hoden knížete, vezmu-li je s sebou domů a pověsím je na stěny svého bytu, kde beznadějně zrezaví?"
Stojkův obličej se rozjasnil.
"Efendi, co si s nimi počneš, je tvoje věc. Rozhodně budou v dobrých rukou. Udělej s nimi, co chceš, ode dneška jsou tvoje." S těmi slovy mi vtiskl šavli i dýku do ruky.
"Děkuji ti. Hned uvidíš, co s nimi udělám, a myslím, že budeš spokojen. Osko, co říkáš té šavli? Vezmi si ji! Patří tobě!"
"Efendi," začal odmítavě, nebyl však s to potlačit žádostivý pohled, "přece ne..."
"Ano! Šavle patří tobě! Budeš stejně odměněn jako Halef, který dostal drátěnou košili, protože jsi přispěl k osvobození tohoto muže stejným dílem jako on. A co ty, Umare, jak by se ti líbila ta dýka?"
Syn pouště byl méně zdrženlivý než Černohorec a dychtivě sáhl po nabízené zbrani.
"Efendi, ani nevíš, jakou radost jsi mi tím darem udělal! Děkuji ti!"
"Tak je to dobře! Zastrč si ji za opasek."
Umar se nenechal dvakrát pobízet a ani Osko již déle neodporoval.
Stojko všechno pozorně sledoval a bylo na něm vidět, že je spokojen. Jeho uražená hrdost byla uklidněna tím, že jsem nakonec odmítané dary přece jen přijal, a to bylo teď to hlavní.
"Udělals dobře, efendi, žes obšťastnil zbraněmi své přátele. Nechť jim jsou ochranou v nebezpečí a v boji nechť jim přinášejí vítězství! Teď ale vyrazíme, dříve než se Žutovi přívrženci dovědí, co se stalo."
"Jestli si myslíš, že to nevědí, mýlíš se. Rugova je tak malá, že by se to rozkřiklo, i kdyby šlo o méně váženou osobu. Bezpochyby se už připravili. Uvolněte teď Žutovi pouta na nohou, aby mohl sám jít. Osko a Umar ho vezmou mezi sebe a každého na místě zastřelí, kdo by se opovážil vztáhnout ruku, aby ho osvobodil."
Sňali jsme Karoví Nírvánovi pouta. On se však stále nehýbal.
"Vstaň!" rozkázal mu Halef.
Zajatec dělal, jako by neslyšel. Když mu ale Hádží dal citelnou ránu bičem, okamžitě vyskočil, pohlédl na něj rozzuřeně a vzkřikl:
"Čubčí synu, toho ses mohl opovážit jen proto, že mám svázané ruce. Jinak bych tě rozdrtil. Ale ještě není konec. Všichni se brzy dozvíte, co to znamená, urazit Žu ... - Karu Nirvána!"
"Jen se za své jméno nestyď!" řekl jsem mu, abych ho vyprovokoval k přiznání.
"Víme přece všichni, žes náčelníkem lupičů. Zpovzdáli jsi své pohůnky štval proti obětem, a sám jsi zůstal ve tmě. Uhlíř Šárka lidi nadháněl a ty jsi je lstí a uskokem lákal do pasti. Lupiči, který odvážně a otevřeně přepadá lidi, se snad někdy můžeme obdivovat.
Ty jsi ale zbabělec hodný opovržení. Nemáš v sobě ani zrnko odvahy.
Neodvažuješ se ani přiznat, kdo jsi. Fuj! Hanba ti! Ani pes by na tebe neměl štěknout, protože i to by pro tebe byla příliš velká čest!"
S těmito posměšnými slovy jsem si před Peršanem odplivl. Vyvolalo to přesně takovou reakci, jakou jsem očekával. Kára Nirván zběsile zařval: .
"Mlč! Chceš-li vědět, zda jsem zbabělý nebo ne, sejmi mně pouta a bojuj se mnou! Uvidíš, jaký červ jsi ve srovnání se mnou!"
"Ano, slovy jsi statečný, ale ne činy. Copak jsi před námi neprchal, sotva jsi nás v šachtě uviděl?"
"Byli jste v převaze!"
"Já jsem zvítězil docela sám nad tvými spojenci, přestože jich taky bylo víc. A copak jsi neuprchl znova, když jsem sám s tebou bojoval ve člunu? Byl jsi tam snad statečnější? A když jsme se pak spolu dostali až na břeh, byl jsi tam spoután? Ukázal jsi mi tam, že jsem ve srovnání s tebou červ? Kdo tě srazil k zemi jako páperu? Nemluv mi o odvaze! Tví spolupachatelé, oba Alacyové, Manách

el Barša, Bárúd el Amáza i Můbarek se netajili tím, že jsou mými nepřáteli, že jsou lupiči a vrazi.
Jen ty nemáš odvahu to přiznat. Můžeš mi vyhrožovat, jinak nic. Máš srdce zajíce, který prchá, když zaslechne smečku. Jsi Peršan z Nirvánu.
Nírváňané jedí ropuchy, a když ztloustnou, sežerou je vši. Když nějaký Nírvání přijede do jiné perské vesnice, volají obyvatelé již z daleka:
Třu Nírvánast! Nírvánán bozdeland! Úrá tof koníd! - Fuj, on je z Nirvánu!
Nírváňané jsou zbabělci! Naplivejte na něj! - A tohle musím říct i já, protože nemáš ani dost odvahy, abys přiznal, kdo jsi. Všechny tvé vnitřnosti se třesou strachem a kolena se ti chvějí samou slabostí.
Jediné hněvivé slovo by tě odfouklo!"
Ještě nikdo mu nikdy nevmetl takové urážky přímo do tváře.
Skutečně se chvěl, ne ovšem strachem, ale zlostí. Vzepjal se, snažil se mě kopnout a rozeřval se perským nářečím, jehož jsem užil i já:
"Gar, bísámán - padouchu, hlupáku! Šíříš smrad a rozséváš svrab!
S tebou by nikdo neměl ani promluvit! Tvá řeč je šílenství a tvá slova leží
Říkáš, že jsem zbabělec? Dobře, pak ti ukážu, že se nebojím!"
Obrátil se k ostatním a pokračoval turecky:
"Nestrpím, abyste mě pokládali za zbabělce. Přiznávám, že jsem Žut. Ano, uvěznil jsem tyto tři muže v šachtě, abych od nich získal hodně peněz, a pak jsem je chtěl zabít. Ale běda, třikrát běda tomu, kdo se opováží zkřivit mi jen jediný vlas na hlavě! Mých lidí je na sta a vše, co se mi stane, strašlivě pomstí.
Tento psí syn z Almanye propadne mé krevní mstě jako první. Zahyne svrabem a ještě poděkuje tomu, kdo mu dá ránu klackem, a zbaví ho tak jeho muk. Pospěšte a rozvažte mi ruce! Bohatě se vám odměním a pak..."
Dál se nedostal, protože k němu přistoupil Halef, dal mu políček a křikl na něj:
"To je za toho psího syna a za ten svrab, a jestli ještě cekneš, ty ničemo, zmlátím tě bičem, až se tvé kosti rozletí na míle daleko!
Odveďte ho pryč, toho bídáka! Půjdu za ním a za každé slovo, které řekne bez svolení našeho efendiho, ho pohladím bičem po zádech."
Myslel to naprosto vážně a já jsem proti tomu tentokrát nic nenamítal. V situaci, v jaké Peršan byl, to byla jistě nehorázná drzost vést takové řeči. Hlavně však, že jsem dosáhl svého: Kára Nirván přiznali že je Žut. Nyní se ho již nikdo nemohl zastat, aspoň ne veřejně.
Žut se kousal do rtů, neodvážil se však již nic říci. Pro Stojka jsme přivedli ryzáka. Galingré řekl, že se pokusí jít s námi. Bylo již načase podívat se do Karanírvánhanu.

PRONÁSLEDOVÁNI

Když jsme opouštěli han Kolamiho, bylo vidět, že shromáždění poněkud prořídlo. Důstojný stařec mluvil k lidem až do našeho příchodu, ale zřejmě se mu nepodařilo zahladit dojem, který na ně učinil muchtárův štvavý projev. Lidé tvořili dvě skupiny, jedna byla při nás, a druhá s Peršanem.
"Přivádějí ho!" křičel hlas z jedné skupiny. "Kára Nirván je nevinen, vraťte mu svobodu!"
"Ne, ne, je to vrah!" znělo z druhé strany. "Musí zemřít! Hned! Bez milosti!"
Obě skupiny se k nám hrnuly, k jedné jsem promlouval prosebně, k druhé výhružně a všem dohromady jsem sliboval, že celá záležitost bude přísně vyšetřena.
Varoval jsem je, aby se netlačili blízko k nám, protože každého, kdo se opováží nás obtěžovat, na místě zastřelíme. To pomohlo. Drželi jsme zbraně v rukou. Dav sice bručel, nechal nás však projít. Na práci nikdo ani nepomyslel. Dnes byl den, jaký v Rugově ještě nezažili.
Staršinové se k nám přidali. V čele kráčel náš stařec a ukazoval nám cestu. Ostatním jsem řekl, aby nás následovali. Chtěl jsem totiž, aby byli mezi námi a obyvatelstvem, kterému nebylo co věřit.
Prošli jsme úzkou uličkou, potom ven z vesnice a do kopce. Zdálo se, že domy v Rugově jsou opuštěné. Ani dítě nebylo vidět. Veškeré obyvatelstvo šlo buď za námi, nebo bylo již před námi na kopci.
Peršan se ani v nejmenším nevzpouzel. Oči již neměl zavřené a nebyl nijak sklíčený. Naopak, pátravě se rozhlížel. Patrně očekával tajné znamení od některého svého přívržence. Proto jsem i já bedlivě pozoroval okolí.
Ranko a jeho muži seděli na koních. Tak jsem si to přál. V případě nějakého nepřátelského útoku mohli snadno zasáhnout. Bylo radost na ně pohledět, jak sedí hrdě vztyčeni na svých nádherných koních, ozbrojeni až po zuby. Kdyby bylo zapotřebí, nezdráhali by se bojovat třeba proti celé vesnici.
Za Rugovou, nebo lépe řečeno nad ní, bylo několik chudobných políček a potom les, do něhož se hluboce zařezávala úvozová cesta. Po té jsme se museli vydat. Tu a tam stromy ustupovaly, aby uvolnily místo pro horskou lučinu, kde se páslo

pár koní, pár kusů hovězího dobytka, koz a ovcí. Za námi ležící tichá vesnice a louky s dobytčaty vypadaly mírumilovně - člověk by nevěřil, že právě zde bylo zosnováno tolik zločinů.
Nikoho jsme cestou nepotkali a to, co Žut očekával, se nedostavovalo. Ve chvíli, kdy jsme již dosáhli vrcholku, zazněl na kraji úvozu hlas:
"Je mi právě čtyřiadvacet."
Než mi napadlo, že jde zřejmě o smluvené znamení, volal hlas dál:
"Je krásné počasí!"
Potom následovala slova:
"Kolik je hodin?"
A jiný hlas odpověděl:
"Přesně čtyři."
To vše platilo jistě Žutovi. Zvedl jsem opakovačku a vypálil dvě rány směrem k místu, kde se podle mého odhadu Žutovi lidé skrývali.
"Bože! Ach ouvej!" vykřikl někdo nahoře.
Zasáhl jsem tedy. Nikdo nepromluvil, jen Žut se ke mně otočil a z očí mu vyšlehly plameny nenávisti. Když se zase odvrátil, pokročil jsem rychle kupředu. Chtěl jsem vědět, jak se tváří, protože si patrně již nedával záležet na tom, aby něco předstíral. Myslel si, že ho nikdo nepozoruje. Když jsem jej míjel, uviděl jsem, jak se mu na tváři rozhostil spokojený úsměv. Jakmile mě však spatřil, úsměv okamžitě zmizel. Bylo mi teď jasné, že někdo chtěl Karu Nirvána těmito větami uklidnit. Co však znamenaly? Že je pěkné počasí neznamenalo asi nic jiného, než že se nemusí ničeho obávat. Co však mysleli těmi čtyřiadvaceti lety? Snad počet lidí, kteří jsou odhodláni Žuta osvobodit? Pravděpodobně! Nemohl jsem si to jinak vysvětlit. A čtyři hodiny - co znamenaly ty čtyři, na nichž asi zvlášť záleželo? O denní dobu rozhodně nešlo. Tiše jsem se otázal svých druhů, co oni o tom soudí. Ale ani oni nebyli o nic důvtipnější než já. Nemohli jsme tedy dělat nic jiného než být mimořádně opatrní.
Brzy po této příhodě se začaly obě strany úvozu svažovat a my se dostali na plošinu. Vlastně jsem tady měl chuť celý průvod zastavit a podívat se na místo, kam jsem střílel. Řekl jsem si však, že tam asi stejně nic nenajdu, protože ten, který vyvázl se zdravou kůží, zraněnému jistě pomohl nebo ho alespoň někde ukryl. Také jsem nechtěl právě nyní odejít, protože mé nepřítomnosti mohlo být lehce využito k napadení mých přátel.
Po nějaké době, stále ještě v lese, se s naší cestou spojila jiná úzká stezka. Stálo tam několik mužů, kteří na nás zřejmě čekali.
"Kam ta stezka vede?" zeptal jsem se.
"Ke karaulu," zněla odpověď.
"Byli jste tam?"
"Ano."
"Jsou tam ještě nějací lidé?"
"Mnoho. Prohlížejí zdivo."
"A co je tam vidět?"
"Věž se zřítila."
"Není tam nějaká stopa po staré šachtě?"
"Ó ano! Těsně u místa, kde stála věž, se země hluboko propadla, vznikla tam veliká díra ve tvaru trychtýře. Nikdo se však neodvážil sestoupit dolů, aby ho. nezranily padající kameny. Kdoví zda se to nepropadne ještě hlouběji."
Žut ustoupil o několik kroků stranou, jako by chtěl zabočit na stezku. Asi očekával pomoc od karaulu. Řekl jsem však:
"Necháme toho! Nic tam nenajdeme. Půjdeme rovnou ke Karanírvánhanu!"
Když jsme se zase dali na pochod, zmizeli muži mezi stromy a zaslechli jsme hlasité volání:
"Zpátky! Rychle domů!"
Mělo to snad být znamení pro oněch čtyřiadvacet mužů, kteří na nás číhali? Zřejmě měli naspěch - aby nás mohli přepadnout, museli být v hanu před námi. Rád bych byl poslal několik našich jezdců napřed, nemohl jsem je však postrádat, ostatně rozdělit se právě teď bylo také nebezpečné. Les brzy končil. Cesta vedla jen hustým křovím. Potom jsme spatřili pole, oddělená navzájem řadami keřů, které znemožňovaly volný výhled. Nemohli jsme proto vidět lidi, kteří zřejmě teď běželi z karaulu do hanu.
"Kde je Peršanův dům?" zeptal jsem se starce, jenž nás vedl.
"Jen ještě pět minut a uvidíš jej," odpověděl.
A skutečně po pěti minutách jsme se dostali k místu, jež se stalo pro široké okolí tak osudným. Cesta, po níž jsme šli, byla vlastně silnicí vedoucí do Prizrenu. Po ní přijel do Rugovy se svými pěti průvodci i Ranko. Těsně u silnice stály budovy Karanírvánhanu. jejž jsme tak dlouho hledali. Konečně ležel před námi.

Mezi hlavní budovou a ostatními byl rozlehlý dvůr, do něhož vedla široká vrata. Byla zavřená. Před vraty a před vchodem do hlavní budovy stálo asi padesát lidí, mužů i žen. Zdálo se, že se nemohou dostat dovnitř. Když jsme přicházeli, byl dav úplně klidný, nezaslechl jsem ani slovo. Obličeje nevypadaly výhružně ani nepřívětivě, na všech však bylo znát velké napětí.
Zabušili jsme, ale nikdo nám neotevřel. Halef se šel podívat k zadní straně domu, ale po návratu nám ohlásil, že i tam jsou dveře zevnitř na závoru.
"Rozkaž, aby nám otevřeli!" nařídil jsem Žutovi. "Sic si otevřeme sami."
"Nezval jsem tě sem," odpověděl. "A zakazuji vám do mého domu vstoupit."
Vzal jsem do rukou svou medvědobijku. Několik ran okovanou pažbou, a dveře byly vedví. Žut zaklel. Dav se přiblížil a tlačil se s námi do domu. Poprosil jsem Ranka, aby zde se svými pěti jezdci zůstal a postaral se, aby nikdo nepovolaný nevstupoval. Pak jsme teprve vešli dovnitř.
Síň byla prázdná. Nespatřili jsme ani človíčka. Zdi byly pevné, cihlové. Vpravo i vlevo bylo po dvou místnostech. Podle zařízení jsem usoudil, že přední dvě jsou určeny pro hosty. Vzadu vlevo bydlela asi Žutova rodina, vpravo zřejmě služebnictvo. Když jsem otevřel zadní dveře, uviděl jsem před sebou širá, neobdělaná pole.
Nedaleko zadních dveří vedly vzhůru úzké dřevěné schody. Vystoupil jsem do podkroví. Tam jsem našel tři oddělené prostory; v prostřední, kam ústily schody, bylo složeno různé harampádí. Ze stropních trámů visely husté řady sušených kukuřičných klasů a cibule. Po každé straně byla další podkrovní světnice s tenkými dřevěnými stěnami.
Na jedny dveře jsem zaklepal, nedostalo se mi však žádné odpovědi. Použil jsem proto opět pušky a vyrazil prkno. Na první pohled jsem viděl, že komora je úplně prázdná. Také na druhé straně na mé zavolání nikdo neodpověděl. Podíval jsem se dovnitř dírou po suku a uviděl ženu, sedící na truhle.
"Otevři, nebo vyrazím dveře!" hrozil jsem.
Když mé výzvy nedbala, vyrazil jsem prkno, sáhl otvorem dovnitř a odstrčil závoru. Přivítal mě křik z více než jednoho hrdla. Kromě ženy asi pětatřicetileté byly v komoře ještě dvě stařeny. Všechny tři ženy byly dobře oblečené a ihned si zahalily tváře. Byl jsem přesvědčen, že mám před sebou Žutovu ženu, sestru Deselima z Ismilanu. Vyskočila ze svého místa a schovala se do kouta za druhé dvě ženy.
"Co tě to napadlo!" vykřikla na mne hněvivě. "Jak se můžeš opovážit k nám takto vtrhnout?"
"Jinak to nešlo," odpověděl jsem. "Ještě nikdy jsem neviděl han, který za bílého dne nemá otevřeno pro hosty."
"Ty nejsi host."
"Jak to víš?"
"Vím, co se stalo. Řekli mi to, a ostatně jsem vás viděla přicházet."
Ukázala na kulatý otvor ve zdi, jímž bylo dobře vidět na cestu k Rugově.
"Kdo myslíš, že jsem?" ptal jsem se dál.
"Jsi ten nejhorší nepřítel mého pána."
"Tvého muže? Kdopak to je?"
"Kára Nirván.
"Ty jsi tedy zdejší hostinská! Proč si myslíš, že jsem váš nepřítel?"
"Zajal jsi mého pána a již dlouho usiluješ o jeho život."
"Tak tohle všechno už víš? To ses jistě na mou návštěvu pořádně připravila. Řekni mi - neznáš náhodou zbrojíře Deselima v Ismilanu?"
"Byl to můj bratr a tys ho zavraždil," odpověděla vztekle. "Alláh nechť tě za to prokleje!"
Sedl jsem si pohodlně na jeden konec truhly. Na mou otázku, kdo jsou ostatní dvě ženy, odpověděla:
"Je to má matka a její sestra. Dovedeš si asi představit, jak tě mají v lásce, vždyť jsi vrahem mého bratra!"
"Nestojím o jejich lásku a jejich nenávist je mi lhostejná. Já jsem Deselima nezavraždil. Přání, aby mě Alláh proklel, nezní zrovna hezky z úst jemné ženy, jako jsi ty. Nechováš se moc rozumně, měla by sis radši dát pozor a neurážet mě. Mohl bych tě potrestat."
"My se též umíme mstít!" hrozila.
"Tak? Vypadá to, že znáš dobře vaše možnosti. To ti asi tvůj muž hodně důvěřoval."
Vysmíval jsem se jí, abych ji vyprovokoval k nějaké nepředloženosti, a ona skutečně pokračovala.
"Ano, mám plnou důvěru Kary Nirvána. Všechno mi poví, a proto také vím, že jsi odsouzen k smrti."
"Ano, mohl jsem si myslet, že Žuta všechno ví a ..."

"Žuta?" přerušila mě. "To přece já nejsem!"
"Nelži! Kára Nirván se už doznal, že je Žut."
"To není pravda!" zvolala zděšeně.
"Já nelžu. Když jsem mu řekl, že je příliš zbabělý, než aby se k tomu doznal, sám to vykřičel na celou vesnici."
"Ó Alláhu! Ano, to je celý Kára Nirván! Než aby o něm mohl někdo říci, že je zbabělý, raději uvrhne sebe i nás do záhuby!"
"Těmi slovy se sama k jeho doznání připojuješ. S ženami vlastně nemám co dělat. Ale ty jsi jeho důvěrnice, a proto i jeho spoluvinice.
Budeš sdílet jeho osud, když nám nedáš příležitost, abychom s tebou jednali shovívavě."
"Efendi, já přece s tím vším nemám nic společného!"
"I máš, a dokonce hodně! Bylas po dlouhá léta družkou zločince, a musíš s ním tedy nést jeho trest. Žut bude popraven."
"Ó Alláhu! A já také?"
"Samozřejmě!"
Ženy zaječely strachem.
"Teď vám to už není nic platné," pokračoval jsem. "Měly jste nad sebou naříkat už dávno! Nebo jste si snad opravdu myslely, že Alláh vaše zločiny strpí? Všichni vaši spojenci jsou ztraceni."
Obě stařeny teď lomily rukama. Žuta chvíli mlčela a pak se zeptala:
"Mluvils o shovívavosti. Co jsi tím myslel?"
"Že tě budeme posuzovat shovívavěji, jestli k tomu budeme mít dobrý důvod, třeba upřímné doznání."
"To již učinil Kára Nirván. Stačí přece, zeptáte-li se jeho, když chcete vědět ještě víc."
"Správně. Nemám ani v úmyslu vás tady vyslýchat a nějaké doznání vynucovat. Šetření se bude provádět v Prizrenu a toho se účastním jen jako svědek. Ale na mé výpovědi bude záviset mnoho, a ty bys mohla dosáhnout, abych se za tebe přimluvil."
"Tak mi řekni, co mám dělat!"
"Budu s tebou tedy mluvit otevřeně. Já i moji přátelé přicházíme z cizích zemí. Vrátíme se zpátky a tyto kraje nás už nikdy nespatří. Je nám proto docela jedno, koho jste poškodili a jak za to budete potrestáni. Nemůže nám ale být lhostejné to, co jste podnikli proti nám. Naštěstí však jsme vyvázli bez úhony, a proto jsme ochotni zachovat se shovívavě, nahradíte-li nám škodu, kterou jsme utrpěli, i ty k tomu můžeš přispět."
"Pokud vím, žádnou škodu jsi neutrpěl."
"Zdá se, že jsi informována dost přesně. Nechci tu vypočítávat svou škodu. Oloupili jste ale Angličana a obchodníka Galingrého. Doufám, že máte u sebe pořád ještě všechno, co jste jim odňali?"
Žuta sklopila svou zahalenou hlavu. Mohl jsem si domyslet, jaký boj se teď v jejím nitru odehrává. Nevěřil jsem však příliš v její rozumné chování a kromě toho jsem neměl čas dlouho se s ní bavit.
Proto jsem svou poslední otázku zopakoval s větším důrazem.
Konečně tedy odpověděla.
"Ano, efendi, myslím, že je tu ještě všechno."
"Kde?"
"V kanceláři mého pána!"
"Zadrž!" zvolala její matka polekaně. "Chceš snad Karu Nirvána zradit? Chceš vydat vše, co se stalo vaším majetkem?"
"Mlč, vím, co dělám," odpověděla dcera. "Tento muž má pravdu.
Spáchali jsme zlo, a musíme teď za to vytrpět trest. A tento trest bude tím menší, čím dříve to napravíme."
Co to bylo za bleskový obrat? Mohl jsem mu věřit? Ne! Tón jejího hlasu se mi vůbec nezamlouval. Pokynula oběma stařenám uklidňujícím gestem.
"Kdepak je ta kancelář?" zeptal jsem se.
"Naproti ve dvoře. Poznáš ji podle nápisu nade dveřmi."
"Ale ty věci a peníze tam jistě nejsou jen tak lehce dostupné."
"Ano. Takový lup se nedává do pokladny."
"Popiš mi tedy ten úkryt!"
"Uvidíš truhlu. Odsuň ji a za ní ve zdi je díra. Najdeš tam všechny věci, které byly odňaty Angličanovi i obchodníkovi."
"Jestli lžeš, zhoršíš tím jen vlastní situaci. Ostatně vím, že tu na nás čeká čtyřiadvacet mužů a mají nás zneškodnit."
Žuta zaraženě zmlkla, ale její matka a teta polekaně vykřikly.
Hostinská se po nich hněvivě ohlédla a řekla: "Efendi, obelhali tě."
"Ba ne, nikdo mi to neřekl, takže mě nikdo nemohl obelhat. Zjistil jsem to sám."

"Mýlíš se. Přiznávám, že jistá skupina lidí je připravena se vám postavit, ale ne tady, nýbrž u karaulu."
"Jsou na koních?"
"Ne, co by jim koně byli platní v boji proti vám?"
"Dobře. A kde jsou vaši čeledíni?"
"Patří do té skupiny. Kvůli koním, které tu stále máme na prodej, zaměstnáváme dvanáct čeledínů."
"A co těch dalších dvanáct?"
"To jsou zdejší lidé."
"Kteří jsou tvému muži, Žutovi, podřízeni?"
"Ano."
Odpovídala rychle, bez rozmýšlení, a vzbuzovala dojem naprosté upřímnosti. Avšak Žutově ženě jsem nesměl důvěřovat. Musel jsem se přiznat, že je zbytečné chtít od ní vyzvědět víc, vždyť mi stejně asi neříkala plnou pravdu. Zvedl jsem se a řekl:
"Z tvé upřímnosti usuzuji, že budu moci s klidným svědomím soudcům doporučit, aby k tobě byli shovívaví. Jdu teď dolů. Neopouštějte tuto místnost, jestli nebude všechno tak, jak jste mi to vylíčily, nemůžete nadále s naší shovívavostí počítat."
"Ó efendi, jsem si jista, že všechno shledáš přesně tak, jak jsem ti to popsala. Myslím, že mi trest nakonec úplně prominou."
Když jsem sešel dolů, byli ostatní stále ještě v síni. Vyzval jsem je, aby šli naproti do dvora.
Venku seděli Škipetarové na svých koních. Lidé se k nim nechovali nijak nepřátelsky. Když jsme zaklepali na vrata dvora, opět nikdo neotevřel. Nařídil jsem Žutovi, aby poručil otevřít, on se však zase zdráhal. Tu mě napadlo heslo, které jsem znal od převozníka z Ostromci. Zaklepal jsem znovu a zavolal:
"Otevřte, jsem sirdas.!"
"Hned!" zaznělo za vraty. Odsunuli vnitřní závoru a ve vratech se objevil vyjevený čeledín.
"Hlupáku!" obořil se na něj Žut.
Vnikli jsme dovnitř a s námi pak většina lidí. Nařídil jsem jim, aby zůstali venku, bylo to však marné. Všichni se tlačili do dvora.
Mohlo to být nebezpečné. Pokynul jsem Škipetarům, ti vjeli na koních mezi lidi, a oddělili tak dav ve dvoře od zbývajících venku.
Hned bylo slyšet zvenčí hlasité projevy nevole. Ale zavřeli jsme vrata na závoru a Škipetaři je hlídali. My ostatní jsme šli dál do dvora.
Čelní stranu tvořila dlouhá nízká budova. Podobné stavení stálo i na další straně, kdežto na zbývajících dvou stranách byly vysoké zdi.
O zeď přímo před námi se opíralo šest stavení, dlouhých, úzkých a nízkých, připomínajících zuby hřebene. Byly to asi stáje. Na jednom stavení jsem četl turecký nápis "kancelář" a nad tím písmeno arabské abecedy "dál". Nevěděl jsem, co to má znamenat. Jisté však bylo, že v kanceláři má být truhla s penězi a lup, o němž mluvila Žuta.
Poslal jsem nejdřív Halefa, Umara a Oska, aby všechny budovy prozkoumali. Zůstal jsem ve společnosti "starších obce" a Žuta - nesměl jsem ho spustit z očí.
Asi po půl hodině se moji přátelé vrátili a Halef hlásil:
"Sidi, vše je v pořádku, není tu ani človíčka."
"Co je v těch staveních?"
"Tato dvě," ukázal na první dvě strany čtvercového dvora, "jsou skladiště a je do nich přístup jen ze dvora. Těch šest nízkých stavení jsou stáje a je tam spousta koní."
"A to u nich nikdo není, ani jediný čeledín?"
"Ne."
"A všechny budovy jsou stavěny stejně?"
"Ne. Tam, kde stojí to slovo 'kancelář', je vpředu, směrem k nám, malá světnice se stolem a několika židlemi. Na stole leží nějaké písemnosti."
"Tak dobře, nejdřív se tedy podíváme do té světnice. Peršan půjde se mnou a Angličan s panem Galingréem nás doprovodí."
"A já ne?" ptal se Halef.
"Ty musíš zůstat tady a hlídat místo mě. Především nedopusť, aby někdo otevřel vrata. Za žádných okolností nesmíš toto stanoviště opustit. Stojíte zády ke skladu a jste výborně kryti. Můžete přehlédnout celý dvůr. Jestli se za mé nepřítomnosti dostanete do nebezpečí, použijte zbraní. Brzy budu zase zpátky."
My tři - Galingré, Lindsay a já - jsme vedli Žuta do kanceláře.
Dveře byly uprostřed budovy. Když jsme vešli, uviděl jsem dvě řady koní. V zadní stěně byly dveře a také vpředu byly jedny - ty právě vedly do takzvané kanceláře. Strop zde nebyl, jen došková střecha.

Ve stáji nebylo jediného místečka, které by nepříteli poskytovalo úkryt. Žut zbraně neměl, byl kromě toho spoután na rukou.
Nemuseli jsme se tedy ničeho obávat.
Abych žádné bezpečnostní opatření neopomněl, došel jsem k zadním dveřím, které měly zevnitř závoru. Otevřel jsem a vyhlédl ven. Za zdí, o niž se v pravém úhlu opíralo šest stájí, byla ještě druhá vnější zeď. Mezi oběma byl úzký prostor, používaný jako hnojiště. Protože ani tady nebylo nikoho vidět, zavřel jsem zevnitř dveře na závoru a vrátil se klidně k Žutovi.
Vstoupili jsme do kanceláře. Světlo sem padalo jen malým okénkem. Již od dveří jsem spatřil železem pobitou truhlu u zdi. Protože ani zde nikdo kromě nás nebyl, pokládal jsem všechny další starosti za zbytečné. Žlutý obličej Žutův teď ještě o odstín zbledl.
Jeho pohled neklidně těkal sem a tam. Byl zřejmě nanejvýš rozčilen.
Přistrčil jsem ho ke zdi, bohužel tak, že on viděl na dveře, kdežto já byl od nich odvrácen. Řekl jsem mu:
"Tady teď zůstaneš stát a odpovíš mi na mé otázky! Kde máš peníze, které jsi naloupil?"
Peršan se výsměšně uchechtl:
"To bys rád věděl, že?"
"Ovšem!"
"Ale nedozvíš se to!"
"Možná že to už vím."
"To by ti to musel prozradit sám šajtán!"
"Jestli to byl šajtán, vypadal tak, že jsem se ho nelekl. Byl totiž hrozně podobný tvé ženě."
Trhl sebou.
"Co? Moje žena že ti to řekla?"
"Ano. Ďábel se asi vydával za tvou ženu, když jsem ho potkal nahoře na půdě. Řekla mi, že uloupené peníze najdu tady za tou truhlou."
"Ta hloupá, žat..."
Kára Nirván se zarazil. V očích mu zasvítilo a zařval:
"Pryč s dýkami! Chci ty prašivé psy živé!"
Současně mě kopl do břicha, až jsem se zapotácel, a než jsem se vzpamatoval, někdo mě již zezadu držel. Bylo to snad šest rukou, které mě svíraly. Naštěstí jsem měl opakovačku zavěšenou na rameni. Ruce ovinuly i pušku, a nemohly mi proto pravou paži přitisknout tak těsně k tělu jako levou.
Teď šlo o život. Štěstí že útočníci dostali zákaz použít zbraní!
Angličan vykřikl, Galingré rovněž. I oni byli v pevném sevření.
Švihem jsem se obrátil, abych se dostal čelem k útočníkům. Podařilo se mi to. V malé místnosti bylo snad dvanáct nebo čtrnáct lidí, tedy dost, aby nás všechny rozmačkali. A venku ve stáji se jich skrývalo zřejmě ještě víc. Chtěl jsem ty tři, kteří mě drželi, setřást. Kdybych měl dost místa, snad by se mi to povedlo. Někteří útočníci vyvedli zatím Žuta ven a tam mu rozvazovali pouta. Konečně jsem dostal pravou ruku až k opasku a vytáhl revolver. Zde by nám jakýkoliv útlocit přinesl jen záhubu. Nemohl jsem však ruku zvednout, a tak jsem přidržel zbraň těsně k tělům nepřátel. Tři rány, a byl jsem volný. Co jsem udělal potom, to již nejsem schopen dopodrobna popsat. Třemi zbývajícími ranami jsem zjednal prostor Lindsayovi a Galingrému, snažil jsem se však, abych nezabíjel.
Jakmile byl Angličan volný, zařval jako lev, který se vrhá na svou kořist. Zřejmě zapomněl, že má u sebe zbraně;, uchopil těžké kladivo, které leželo na stole, a vrhl se mezi nepřátele. Galingré vytrhl jednomu raněnému dýku a také se proti nim rozehnal.
To vše se odehrálo tak rychle, že od příchodu Žutových pomocníků neuplynula snad ani minuta. Byli přesvědčeni, že nás přemohou a rázem zneškodní. Když však došlo k tak prudkému zvratu, zcela je to zmátlo. Jako by neměli ruce ani zbraně na svou obranu.
Jeden přes druhého se hrnuli ven. Zachvátila je panika.
"Stůjte, stůjte, zastavte se, střílejte, bodejte!" zazněl zvenku Žutův vzteklý hlas.
Před chvílí zakázal zbraní použít. Teď přišel rozkaz již pozdě.
Jeho lidé utíkali, a my jsme jim nesměli dopřát času, aby se vzpamatovali.
Angličan při každém úderu kladivem křičel:
"Bijte je, ubijte je! Well!"
Bylo to skoro k smíchu. Všichni ti strašní Žutovi spojenci, spolu s ním celkem devatenáct lidí, utíkali před námi třemi. Všichni křičeli, koně se plašili, řehtali a vyhazovali, byl to okamžik nepředstavitelného zmatku. Já však myslel jen na Žuta. Cožpak mi zase unikne? Zeď byla tak vysoká, že přes ni nemohl. Musel zpátky na dvůr, aby se dostal ven vraty. To byla, jak jsem se domníval,

jediná možnost. A tam přece byli Škipetaři na koních, tam byl i Halef. Hádží ho raději zastřelí, než by ho pustil ven. Na obou stranách vrat byli však i lidé z Rugovy.
Jestliže Peršanovi pomohou, zažijeme horké chvíle.
To vše mi problesklo hlavou, když jsem se hnal za uprchlíkem.
Náhle však vlevo vyhodil jeden kůň a jeho kopyto mě zasáhlo tak silně do ramene, že jsem upadl.
Zvedl jsem se a chtěl běžet dál, když za mnou zazněl jasný hlas hádžího:
"Sidi, co se to děje? Zaslechl jsem rány z tvého revolveru a výkřiky."
Prchající právě mizeli zadními dveřmi, Lindsay a Galingré s nimi. Halef je již nezahlédl, viděl jen mne.
"Přepadli nás," odpověděl jsem chvatně. "Žut je zase na svobodě.
Nadeženu ti ho. Rychle si vyber nejlepšího koně a najeď na něj, jak ho proti tobě poženu. Rychle, rychle! Nesmíme se zdržet, nebo to pro nás špatně dopadne!"
Utíkal jsem ven zadními dveřmi a pak k hnojišti mezi oběma zdmi. Má domněnka byla správná. Prchající se zde chtěli bránit.
"Jen do nich, sire Davide!" volal jsem na Lindsaye. "Nesmíme jim dopřát ani okamžik klidu!"
Lindsay něco vykřikl, zvedl obě ruce a skočil přímo do klubka nepřátel. Vzápětí jsem doběhl i já. Galingré bojoval hrdinsky. Žutovi lidé se dali znovu na útěk, my se hnali za nimi, kolem dalších a dalších stájí.
Když jsme zahýbali za roh šesté stáje a dostali se k druhému skladišti, uviděl jsem vedle čelní stěny otevřená vrátka. Nebyla od nás ani dvacet kroků a uprchlíci se dali přímo k nim.
Že by Žut byl již venku? Co teď? Několika skoky jsem se dostal doprostřed klubka prchajících, rozrazil jsem je, doběhl k vrátkům á z vrátek ven. Nemýlil jsem se! Utíkali teď vlevo přes pole. Vpravo ujížděl Žut na koni. Byl to vraník a i při všem hněvu a vzrušení jsem se musel na to krásné zvíře podívat s obdívem. Štíhlé tělo, široké, pevné šlachy, silný, dlouhý, hrdě vztyčený krk, malá hlava, hluboká prsa - u sta hromů, vždyť to byl anglický plnokrevník! Jak se mohlo takové zvíře dostat až sem, do Rugovy?
Musel jsem se chtě nechtě obdivovat lehkosti a rychlosti, s jakou teď letěl. Nepomyslel jsem ani na jezdce. A přece ano! Nesměl uniknout! Strhl jsem z ramene opakovačku a zamířil jsem. Zasáhnu ho ještě? Pro kulku z opakovačky byl již příliš daleko.
Vtom se mi před očima cosi zablýsklo. Byla to dýka jednoho z nepřátel, který běžel kolem. Měl jsem sotva čas uskočit. Má kulka mu však roztříštila pravé rameno - kulka, která patřila Žutovi.
"Zpátky na dvůr!" zavolal jsem na Angličana. On i Galingré pospíchali za mnou.
Proběhli jsme zase brankou a ocitli se na vnitřním dvoře mezi skladištěm a šestou stájí. Seděl tam Halef na neosedlaném koni.
"Žut prchá na vraníkovi do Rugovy," vypravil jsem ze sebe bez dechu. "Leť za ním, aby snad u Kolamiho neukradl i našeho Ríha.
Pokus se zjistit, kterým směrem z Rugovy odjede! Určitě pojede do Shkoderu, chce se setkat s Hámidem el Amázou a sebrat ženě Galingrého peníze. Tady se už nesmí ukázat."
"Alláh je veliký a vy jste byli hloupí!" řekl Halef. "Jak daleko mám toho bídáka pronásledovat?"
"Zjisti jen, kterou cestou se dal. Potom se vrať! Hlavně se neunáhli!"
Pobídl koně proti vratům a už zdáli křičel:
"Otevřte!"
Zamával jsem na Ranka, aby věděl, že Halef odjíždí s mým svolením. Okamžitě otevřel závoru a vrata se rozlétla. V příští vteřině, byl hádží venku - nemusel se však prodírat davem, jak jsem očekával. Před vraty bylo liduprázdno!
Běžel jsem za ním. Když jsem se dostal až ke vratům, spatřil jsem, jak lidé spěchají do vesnice. Viděli Žuta jet kolem zdi, věděli tedy, že je na svobodě, a pospíchali za ním. Já sám jsem ho již neviděl, protože ho skryla křoviska ohraničující pole. I Halef již za nimi zmizel.
"Efendi," zeptal se Osko, "Žut unikl?"
"Ano! Však my ho zase dostaneme. Pojďte teď dovnitř. Nesmíme se tu zdržovat. Musíme rychle udělat všechna opatření."
Jedině "otcové vesnice" neodešli. Vyprávěl jsem jim, co se stalo, a oni k tomu mlčeli. Snad jim to dokonce bylo milé, že Žut unikl. I důstojný stařec si ulehčeně oddychl a zeptal se:
"Efendi, co teď budeš dělat?"
"Chytím ho zase" prohlásil jsem.
"A to zde tak klidně stojíš? Kdo chce někoho chytit, ten si přece musí pospíšit!"

"Já pospíchám, ale ne tak, jak si to představuješ ty."
"Kára Nirván ti unikne, má již velký náskok."
"Neboj se, já ten náskok doženu."
"A potom sem Žuta zase dopravíš?"
"Ne, na to už nemám čas."
"Musíš přece proti němu vystupovat jako žalobce nebo svědek!"
"To přenechám vám. Víte už, že Peršan je Žut, sám to přiznal ve vaší přítomnosti. Záleží teď na vás, abyste ho po návratu potrestali. A když ne, udělá to za vás Stojko."
"Na to můžete vzít jed," přisvědčil Stojko. "Jak se tu ukáže, patří mně."
"Tak dlouho čekat nebudu," řekl jeho synovec. "Efendi ho chce chytit a my ho doprovodíme."
"O tom si ještě promluvíme," odpověděl jsem. "Teď se mnou pojďte do kanceláře."
V malé světnici jsem nechal odsunout truhlu od stěny. Skutečně byl za ní ve zdi výklenek, menší než truhla sama. Tam jsme našli vše, co bylo Angličanovi a Galingrému uloupeno, ale nic jiného.
Výnosy dřívějších loupeží byly asi uloženy jinde. Já jsem však byl i s tímto výsledkem spokojen. Lindsay se spokojeně usmíval, když uviděl dokonce i svůj klobouk, a Galingré jásal, když opět držel v rukou své peníze.
Prošli jsme potom znovu všemi šesti stájemi. Byli tu koně všech ras, barev a kvalit. Nejlepší kusy však stály ve stáji u kanceláře.
Když jsem vcházel spolu s Žutem, zahlédl jsem nádherného hnědáka. Halef však měl zřejmě stejný vkus jako já, protože si i v tom spěchu vybral právě tohoto koně. Pro Galingrého a Angličana jsem vybral koně skoro stejně vzácné. Šlo teď o to, abychom měli co nejlepší zvířata. O Lindsayovo najaté služebnictvo jsme se starat nemuseli - všichni byli již dávno pryč.
Stojko si vyvedl na dvůr rovněž několik vynikajících zvířat. Muchtár to nechtěl připustit, Škipetar však na něj ostře uhodil:
"Mlč! Což všichni ti koně zde mohou vyvážit život mého syna?
Vím dobře, že si chcete Žutův majetek mezi sebou rozdělit, když se nevrátí. A pak je jen spravedlivé, když se dostane i na ty, které poškodil. Ostatně vy jste schopni ho zase přijmout mezi sebe, jako by se nic nestalo. Znám vás až příliš dobře! Sám se však postarám o to, aby se sem Kára Nirván už nikdy nevrátil,"
Ostatní naši nepřátelé zmizeli právě tak jako Žut, pryč byli i ranění. A teď jsem to tedy věděl: písmeno "dál" znamená "čtyři".
Truhla s penězi měla zůstat zavřená až do doby, kdy přijede nějaký úředník z Prizrenu. Posla tam samozřejmě ještě nevypravili. Vyzval jsem muchtára, aby to neodkládal. Potom jsme nasedli a odjeli do Rugovy a nestarali jsme se už ani o to, zda nás "otcové" následují, či ne. V hanu na nás již čekal Halef. Přijel ještě včas, aby zabránil Žutovi Říha ukrást.
"Byl daleko přede mnou," vyprávěl hádží, "a já jsem nemohl svého koně zvládnout s toho prudkého kopce na hrbolaté úvozové cestě. Neměl jsem pořádnou uzdu, jenom ohlávku. Nevěděl jsem také, kde je, ale hned jak jsem dorazil, zamířil jsem na dvůr. A vida, tady stál, a čeledíni Kolamiho mu právě ze stáje vyváděli Říha."
"Jak to?"
"Ten padouch jim řekl, že se jeho nevina prokázala a že ti má přivést tvého koně. Lidé z Rugovy mají před ním takový respekt, že se nikdo neopovážil ani muknout."
"Copak byl ozbrojen? Pokud vím, neměl na útěku čas si nějaké zbraně opatřit."
"Nic takového jsem nepozoroval. Hned jsem protestoval a nařídil, aby Říha zase odvedli zpět do stáje. Zatímco jsem se hádal s čeledíny, Žut rychle odjel."
"Kam?"
"Přes most. Nejel však po cestě podél břehu, ale napříč polem k západnímu lesu. Vše se udalo v mžiku a já jel za ním, dokud nezmizel mezi stromy."
Musel jsem Halefoví k jeho veliké lítosti vytknout, že se s Oskem a Umarem zapomněli podívat za stáje, kde byli Žutovi kumpáni schovaní. Potom jsme zašli do hanu a tam jsem přátele seznámil se svým plánem:
"Čas kvapí. Žut uprchl a my se ho musíme zase zmocnit. Opustil vše, aby zachránil holý život. Je teď chuďas, nemá žádné peníze.
Aby se k nějakým dostal, jede naproti Hámidovi el Amázovi, který doprovází rodinu Galingrého. Chtějí tyto lidi o všechno obrat. Podaří-li se jim to, bude mít Žut zase peníze a může se vrátit, až budeme pryč, a všechno popřít. Nepohodlných svědků se jistě nějakým způsobem zbaví. Při zdejších poměrech mu asi nedá moc práce, aby vesničany přesvědčil o své nevině."
"Proboha!" zvolal Galingré. "Má žena, má dcera a zeť jsou tedy ve smrtelném nebezpečí. Efendi, musíme si pospíšit!"
"Jen trpělivost!" uklidňoval jsem ho. "Především musíme vědět, kam vede cesta, po které jel."

"To ti mohu říci," odpověděl Ranko. "Vím, co ten lupič zamýšlí.
Příbuzní tohoto cizince přijíždějí ze Shkoderu. Silnice odtud vede přes Skálu, Gori, Pachu, Spásu až do Rugovy. Tvoří velký oblouk. To Žut ví. Proto nejede do Spásy, nýbrž přímo do Pachy.
Nedá se tam sice jet vozem, protože cesta je v hrozném stavu, kdo se však po ní odváží, ušetří si tu okliku a do Pachy dojede místo za sedm hodin za takové tři a půl. Kára Nirván chce získat pořádný náskok."
"Jistě počítá s tím, že ho budeme pronásledovat. Pojedeme za ním stejnou cestou. Snad se tu někdo najde, kdo nás povede."
"Nikoho nepotřebujeme. Znám tu cestu. Především jde o to, dostat Žuta. Všichni teď pojedeme s tebou. Potom se sem vrátíme a zúčtujeme se Šarkou a s jeho společníky."
"Ale u jeskyně jste netrpělivě očekáváni. Jestli se zdržíte, uniknou možná vrahové, na nichž chceš pomstít smrt svého bratrance."
"To mi vysvětli!"
Musel jsem tedy stručně vyprávět o našich zážitcích. Upozornil jsem pak Škipetary na to, že tlumočník Fan Hoti a oba dělníci z kamenolomu přece jen nemají tolik zkušeností, aby mohli jeskyni hlídat po delší dobu.
"To je pravda, efendi," řekl Stojko. "Vrahem mého syna není Žut, ale uhlíř. Žuta tedy nechám tobě, ostatní si však beru na starost sám. Ačkoliv jsem ještě sláb, odjedu co nejdříve. Znám cestu a jsme přece Škipetaři, můžeme se spolehnout na své oči i na koně."
"Dobrá, ale nezapomeň, že majetek uhlířův, to znamená všechno, co naloupil a získal vraždami, je uschován pod ohništěm jeho švagra Junáka."
"Pojedu tam a vyzvednu to. Komu to mám dát?"
"Příbuzným lidí, které obral. Když je nenajdeš, rozděl to mezi chudé a potřebné svého rodu. V žádném případě to nedávej soudu!
To by nedostali nic ani oprávnění majitelé, ani chudí."
"Stane se, jak říkáš, a obdarovaní se dozvědí vaše jména, neboť vy to jste, komu za ty dary vděčí. Teď ale vyrazíme."
Ranko však prohlásil:
"Já k jeskyni nepojedu. Můj strýc a mých pět průvodců dokáží sami pomstít smrt mého bratrance Ljubinka. Žut však držel mého strýce přes dva týdny ve vězení a chystal se ho zabít. Také to si žádá naší pomsty. Nestačí mi, že ty, efendi, toho lupiče pronásleduješ.
Musím u toho být, a tak pojedu s tebou. Ostatně vám mohu též posloužit jako průvodce. Znám kraj, kterým pojedeme."
"Nechci proti tvému rozhodnutí nic namítat," řekl Stojko. "Potřebujete však dobré koně. Dám ti svého ryzáka, náhradu za něj mám. Tak, jsme dohodnuti a já vyrazím. A co uděláš se Žutem, až ho dopadneš?" obrátil se na mne.
"To ještě nevím. Záleží na okolnostech, za jakých se střetneme.
Dostanu-li ho bez krveprolití, odevzdám ho Rankovi, a ten ať ho dopraví sem. Co s ním bude dál, to je už vaše věc."
Teď už šlo jen o koně. Já jsem měl svého nenahraditelného Ríha.
Osko a Umar jeli na strakáčích Alacyů, Ranko dostal ryzáka, Halef, Angličan a Galingré seděli na třech nejlepších koních z Karanírvánhanu. Na Oskova a Umarova koně jsme přibalili jídlo a pití, které jsme pro jistotu vzali s sebou. Koupili jsme vše u Kolamiho, jemuž bylo velice líto, že jeho dům tak brzy opouštíme. Byl nám vděčný, že jsme ho zbavili jeho úhlavního nepřítele.
Srdečně jsme se rozloučili se Stojkem a jeho lidmi. Svá požehnání za námi volal, ještě když přejížděl přes most. Potom zahnul vlevo, směrem, odkud jsme přijeli. Se svými Škipetary se jistě v pořádku dostal do uhlířova údolí. Co se pak stalo s majitelem vražedné jeskyně a jeho bandou, to jsem se už nedověděl a dovědět se nechci. Oko za oko, zub za zub!
Krátce po jejich odjezdu jsme vyrazili i my. Slunce se již sklánělo k západu, když jsme Rugovu opouštěli. Obyvatelé vesnice se za námi dívali, my se však příliš neohlíželi. Rugova nám k srdci nepřirostla. Za plného trysku jsem pohlédl ke skalnaté výšině, na níž stával karaul.
Možná že se v kraji bude ještě dlouho vyprávět o šachtě a o cizích mužích, kvůli nimž důstojná věž musela zmizet z povrchu zemského.
Bylo nás sedm a měli jsme koně, jaké se nenajdou široko daleko.
Nepochyboval jsem proto, že Žuta dohoníme. Z Rugovy k lesu by to chodci trvalo dobré tři čtvrtě hodiny. My jsme tam byli za pět minut.
Vysoké hory ležely teď již za námi. Na jihozápadě se tyčily vrcholky pahorkatiny. My jsme však měli překonat jen severní výběžky. Pod stromy lesa cesta prudce stoupala; jeli jsme tak asi tři čtvrtě hodiny. Nahoře jsme vyjeli z lesa a před námi se otevřela široká plošina, porostlá voňavými travinami a keři. Zde, ve vysokém porostu, byla Žutova stopa viditelná tak jasně, že se před námi

vinula jako tmavá čára. Pobídli jsme znovu koně.
Lesem jsme museli jet jeden za druhým. Teď už nám však terén dovoloval jet, jak se nám zachtělo. Vedle mne byl Halef. Jeho hnědák byl vskutku nádherný. Bez jakékoliv námahy držel krok s Ríhem. Ohlédl jsem se a pokynul Galingrému, aby nás dojel.
Vzali jsme ho mezi sebe.
"Rád bych věděl, jak se falešnému Hámidovi en Nasrovi podařilo vloudit do tvého obchodu," zeptal jsem se ho.
"Byl mi doporučen z Cařihradu a zdálo se, že je obratný a věrný."
"To jistě jen předstíral. Opravdu jsi svůj obchod prodal?"
"Ano. Koupil jsem totiž jiný ve Skopji. Ještě však není zaplacen. Má žena veze všechny peníze a směnky."
"To je ale neopatrnost!"
"Nezapomínej, že se to vše stalo více méně proti mé vůli a z popudu Hámida en Nasra."
"Už tomu rozumím. Smím vědět, z kterého francouzského města pocházíš?"
"Z Marseille. Čilé styky, které měl můj obchod s východním Středomořím, mě později přiměly, že jsem se vypravil do Turecka.
Měli jsme totiž filiálku v Alžíru, a můj bratr ji musel osobně navštívit, protože nám tam hrozily citelné ztráty. Vedl náš marseilleský obchod. Schodek mohl vyrovnat jen za přispění svého syna, a proto ho pozval k sobě. Po nějaké době jsem dostal hroznou zprávu, že můj bratr byl v Blidě zavražděn."
"Jak se to stalo?"
"V podezření byl jistý arménský kupec, kterého však marně stíhali. Paul, tak se můj synovec jmenoval, se osobně vypravil vraha hledat, nikdy se však již nevrátil."
"A co se stalo s obchodem v Marseilli?"
"Můj bratr měl provdanou dceru, jako teď já. A na jejího muže obchod přešel."
"A o svém synovci a o vrahu svého bratra jsi už nikdy nic neslyšel?"
"Ne. Psali jsme jeden dopis za druhým, bratrův zeť jel do Alžíru, do Blidy, ale všechno nadarmo."
"Co bys udělal, kdybys potkal vraha a on tě požádal o místo ve tvém vlastním obchodě?"
"Dostal by místo, ale v pekle. Proč se tak divně ptáš?"
Vyprávěl jsem mu tedy vše o mrtvém ve Vádi Tarfáví a o obsahu trojích alžírských novin, které se mi bohužel ztratily i s taškou u sedla, když se můj kůň probořil solnou pokrývkou Šot el Džerídu.
"Efendi," zvolal v hrozném úděsu Galingré. "Jaká je to pro mne strašná zpráva! Pokračuj rychle! Víš o vrazích ještě něco víc?"
"Řekni mi napřed, jestli tvůj synovec Paul byl ženat."
"Teprve krátkou dobu. Jeho mladá žena se usoužila k smrti, když beze stopy zmizel."
"A jak se jmenovala dívčím jménem? Nebyla začáteční písmena jejího jména E. P.?"
"Ano, efendi, ano! Jmenovala se Emilie Pouilletová. Ale odkud znáš ta začáteční písmena?"
"Podle letopočtu uvnitř tohohle prstenu by ale byla moc stará, ne?"
S těmi slovy jsem stáhl z malíčku prsten, který jsem tehdy nalezl na ruce mrtvého a který jsem od onoho okamžiku nosil. Galingré si přečetl vyrytý nápis "E. P. 15 juillet 1830" a řekl bez dechu:
"Vždyť to je snubní prsten mého synovce, mého zmizelého synovce! Vím to bezpečně."
"Ale jak se shoduje s letopočtem 1830?"
"Je to snubní prsten babičky jeho nevěsty, jejíž dívčí jméno bylo Emilie Palanguerová. Protože se písmena shodovala, použila vnučka ne ze šetrnosti, ale z dětské lásky a úcty prsten zemřelé babičky. Ty jsi, efendi, našel prsten u mrtvého?"
"Měl ho na prstě a já jsem ho vzal k sobě. Vrah ho asi přehlédl."
"Bože, bože! Konečně mám tedy jistotu, ale jakou! Cožpak jsi vraha nepronásledoval?"
"Ale ano. Setkal jsem se s ním na šotu, kde jsme jeli přes to hrozné solné jezero. Zastřelil tenkrát našeho průvodce, Umarova otce; Umar je od té doby s námi, chce jeho smrt pomstít. Potom jsme ho potkali ještě jednou, a zas se mu podařilo uniknout. Tentokrát nám ale už neunikne!"
"Tentokrát? Je snad někde nablízku?"
"Ovšem! Je to onen Hámid en Nasr, vlastně Hámid el Amáza."
"Dobrotivé nebe! Je to možné? Ten že je vrahem mého bratra a jeho syna?"
"Ano. Halef mě už tenkrát doprovázel. Může ti podrobně povědět i to, jak jsem se v Cařihradě dozvěděl o tvé existenci."

Na to Halef jen čekal. Vyprávěl k smrti rád. Popojel jsem k Rankovi a nechal ty dva spolu samotné. Brzy nato jsem už slyšel Halefův zvučný, patetický hlas.
Mezitím jsme dorazili mezi zalesněné kopce, kde jsme museli zase zpomalit. Když jsem se ohlédl, viděl jsem, že Halef, Galingré a Umar jedou vedle sebe a že všechny neblahé události znovu probírají. Zůstal jsem vpředu, protože jsem neměl chuť poslouchat, jak spřádají plán pomsty.
Stmívalo se, když cesta lesem začala zase klesat, a byla již úplná tma, když jsme přijeli do údolí k malé říčce. Před námi teď svítila světla vesnice Pachy. První dům vlastně ani domem nebyl. Bylo by dokonce nadsazené, kdybych ho označil za chatrč. Z otevřené díry, která měla být oknem, probleskoval plamen ohniště. Zajel jsem tam a zavolal. Na zavolání se v díře objevilo cosi kulatého, tlustého.
Nejspíš bych to pokládal za chumáč koudele nebo se na, kdyby z prostředka toho chumlu nezazněl lidský hlas:
"Kdo je to?" ptal se albánsky.
Ta koudel nebo seno, to byl půvabný účes.
"Pojď ven!" nařídil jsem mu rovněž albánsky. Víc jsem však říci neuměl, a tak jsem pokračoval turecky: "Jsem cizinec a rád bych se tě na něco zeptal. Chceš-li si vydělat pět piastrů, pojď ven!"
"Pě-pě-pět piastrů!" vykřikl nadšeně. "Hned přijdu, hned, hned! Jen počkej! Nechoď pryč!"
Ve dveřích se objevila hubená postavička na šavlovitých nožkách a s ohromnou hlavou.
"Ty nejsi sám?" lekl se. "Neuděláte mi nic, že ne! Jsem chudý jak myš, jsem jenom obecní pastýř."
"Nic se neboj. Když se od tebe dozvíme, co potřebujeme, dostaneš třeba celých deset piastrů."
"Deset piastrů! Ó nebesa! Deset piastrů dostávám od muchtára na rok a ještě bití navrch!"
"A za co?"
"Že pasu jeho ovce."
"To tedy není moc hodný ani štědrý."
"Ne, to není. Sahá mnohem raději po karabáči než po měšci a jíst mi dává jen to, co druzí nechají."
Ptal jsem se po muchtárovi, protože jsem si domýšlel, že se Žut u něho asi zastavil. Pastýř nebyl žádný mladík, kromě toho se zdál velice prostoduchý. Možná že se od něho dozvím víc než od koho jiného.
"Ty paseš ovce pro celou vesnici?"
"Ano, a každý mi dává jídlo na jeden den, mně a mé sestře, co sedí uvnitř u ohně."
"Tak to jste pořád ve vsi a nikam se nedostanete."
"Ó, já se dostanu daleko, když ženu prodané ovce. Nedávno jsem byl až v Rugově a dokonce jsem se už dostal i do Gori."
Do Gori jsme museli také, to mi tedy bylo vhod.
"V Rugově?" zeptal jsem se. "A u koho?"
"V Karanírvánhanu."
"Ty znáš tamějšího handžiho?"
"Ó, toho zná přece každý! Dnes jsem tu Karu Nirvána viděl, já i moje sestra, co sedí uvnitř u ohně."
"On tady byl?"
"Ano, a jel ještě dál. Muchtár mu dal zbraně, protože s sebou žádné neměl."
"Jak to víš?"
"Viděl jsem to. A slyšel jsem všechno, všecinko! Právě proto, že jsem to neměl slyšet, jsem potají poslouchal. Jsem totiž nesmírně chytrý, já i moje sestra, co sedí uvnitř u ohně."
"Směl bych ji vidět?"
"Ne. Ona se cizích lidí bojí. Utíká před nimi."
"Přede mnou nemusí utíkat. Když mi dovolíš, abych se na ni podíval, dám ti patnáct piastrů."
"Pa-patnáct pi - a - stru!" opakoval. "To ji tedy hned zavolám a..."
"Ne, nevolej ji. Půjdu sám dovnitř."
Tento zvláštní člověk patrně věděl vše, co jsem potřeboval zjistit.
Seskočil jsem s koně, a aby si to nerozmyslel, postrčil jsem ho do dveří.
Do jaké díry jsem to ale vlezl! Chatrč byla z neotesaných kamenů a z kamenných desek byla i střecha. Dva kameny tvořily ohniště, kde teď hořel plamen. Nad ohněm stál na třetím kameni veliký hliněný hrnec s uraženým hořejškem. Voda se vařila a čouhaly z ní dvě zvířecí nožky. U hrnce stála dívka a míchala v něm násadou zlomeného biče. Jediné, co jsem ještě v místnosti viděl, byla dvě lůžka

ze shnilé slámy.
A jak teprve vypadali sami obyvatelé! Pastýř byl politováníhodný zjev. Jeho vyzáblé tělo vězelo v roztrhaných kalhotách, kolem pasu měl omotán nějaký cár a přes ramena špinavý ovčí kožich.
Jeho nadměrně veliká hlava měla nepřirozeně malý nosánek, široká ústa, promodralé tváře a očka jako hlavičky špendlíků. Korunou, která zdobila hlavu, byl prales vlasů, vymykajících se jakémukoliv popisu.
Podobně vypadala i jeho sestra, jejíž oblečení bylo právě tak nedostatečné jako jeho. Jediný rozdíl mezi nimi byl v tom, že podnikla nepříliš zdařilý pokus splést si vlasy do copu.
Když mě spatřila, hlasitě vykřikla, odhodila bičiště, rozběhla se k lůžku a zalezla tak hluboko pod slámu, že jí byla vidět jen černá chodidla. Srdce mě nad nimi zabolelo.
"Neutíkej, Jaško!" domlouval jí bratr. "Ten pán nám dá patnáct piastrů."
"To není pravda!" ozvalo se zpod slámy.
"Je."
"Tak ať ti je dá, ale hned!"
"Pane, dej nám je!" zaprosil pastevec.
"Když Jaška vyleze, dám vám dvacet."
"Dva-dva-dvacet! Jaško, pojď ven!"
"Jen ať ti je nejdřív dá. Já mu nevěřím. Do dvaceti přece neumí nikdo počítat, ani on ne!"
Sáhl jsem do kapsy a dal mu slíbenou odměnu. Poskočil radostí, vyrazil nadšený výkřik, popadl svou sestru a táhl ji ke mně. Tam jí vtiskl peníze do rukou. Jakmile je uviděla, chytila mou pravici, políbila rukáv a - už zase hledala bič, aby pokračovala ve své práci.
"Copak to vaříte?" zeptal jsem se.
"Zvěřinu," řekl a mlaskl požitkářsky jazykem. "Je to ježek, chytil jsem ho předevčírem."
"Vy jíte ježky?"
"Ovšem. Ježek, to je ta největší pochoutka. Jen se na něj podívej.
Máš-li chuť, dáme ti kousek, protože tys nám dal takovou spoustu peněz, jakou jsem ještě jakživ pohromadě neviděl. Dám ti milerád ochutnat, já i má sestra, co teď zase stojí u ohně."
Uchopil "zvěřinu" - mimochodem, je to oblíbené jídlo Cikánů - za nožičku a vytáhl ji. Brrr! Ti roztomilí lidé sice ze zvířátka stáhli ostnatou kůži, ale nevykuchali je a klidně je vařili i s vnitřnostmi.
Vyšel jsem ven a přinesl chléb i maso a dal je pastýři.
"To je pro nás?" zajásal, jako by se mu dostalo všech pokladů světa.
Když největší rozruch pominul, musela Jaška těch dvacet piastrů zahrabat v rohu chatrče.
"Schováváme si všechny peníze," vysvětloval pastevec. "Až budeme bohatí, koupíme si kozu a ovci. Budeme mít vlnu a mléko.
Teď ti ale povím všechno o hostinském z Karanírvánhanu, pane.
Jsi ke mně a k mé sestře tak hodný, jak ještě nikdo nebyl."
"Ty jsi ho tedy viděl přijíždět?"
"Ano. Seděl na černém koni, kterého koupil od paši z Koprúlii, když ho předtím nakazil nějakou nemocí. Vjel mi rovnou do stáda a jeho kůň ušlapal dvě muchtárovy ovce. Proto jsem svou sestru, co teď stojí u ohně, nechal u stáda a běžel jsem k muchtárovi, abych mu to žaloval. Když jsem tam doběhl, ten člověk z Rugovy už byl s mým pánem před domem, a jak seděl na koni, praštil mě přes hlavu.
Řekl mi, ať se klidím a neposlouchám, o čem se budou bavit. Ale protože mě uhodil a protože jeho kůň ušlapal dvě ovce, šel jsem naschvál do světnice, abych slyšel všechno, co jsem slyšet neměl."
"O čempak mluvili?"
"Kára Nirván se ptal, zda tudy nejeli lidé s vozem."
"A jeli?"
"Ne. Pak řekl, že přijedou jezdci, jeden na černém arabském hřebci. Ten prý se bude po něm ptát. Muchtár mu má říci, že Kára Nirván jel do Dibri, avšak ne po silnici do Gori."
"Ale on přece jel do Gori?"
"Ovšem, sám jsem to viděl."
"Jak je daleko do Gori?"
"S dobrým koněm pojedeš dvanáct hodin. Kára Nirván však nechce až do Gori, nýbrž jen k Neverahanu."
Nevěra znamená srbsky nevěrný, zrádný.
"Proč se ten han tak jmenuje?" vyzvídal jsem.

"Protože leží pod skalou, která nese toto jméno."
"A proč se tak jmenuje ta skála?"
"To nevím."
"Proč tam jel ten člověk z Rugovy?"
"Bude tam čekat na lidi, kteří přijedou s vozem."
"Jaké osady leží cestou k Neverahanu?"
"Vesnice Brdeti a Fuša Arsit, pak už přijde han. Musel bys jet až do svítání, než by ses tam dostal, je to odtud asi osm hodin jízdy."
"Leží han osaměle, nebo poblíž nějaké vesnice?"
"Osaměle, byl jsem tam. Leží po pravé straně silnice."
"Znáš tamějšího handžiho?"
"Ano. Občas sem chodí. Jmenuje se Dragojlo. Nikdo ho však nemá rád. Říká se, že si svůj majetek nakradl."
"Ještě něco jsi slyšel?"
"Už nic. Muchtár vešel do světnice a odnesl mu své zbraně - pušku, pistoli a také dýku. Potom Kára Nirván rychle odjel."
"Jak je to dlouho?"
"To ti, pane, přesně nepovím, nemám kapesní hodinky jako pádišáh. Myslím však, že mohly uplynout tak asi dvě hodiny."
"Teď mi ještě řekni, jestli najdu snadno silnici do Gori."
"Ale ano, vede po druhém břehu Josky, a za Spasou zahýbá vlevo. Vyvedu vás z vesnice."
"Dobře. Nemůžeme ze silnice sejít?"
"Možné to je, neznáte-li ji. Ale až k Brdeti zabloudit nemůžete, a tam jisté někoho najdete, kdo vás bezpečně povede dál."
"To tedy už vím všechno, co jsem potřeboval. Jsem s tebou spokojen. Kolik tu stojí ovce?"
"Jednoroční dvacet piastrů."
"A koza?"
"Ta je mnohem dražší. Dobrá dojnice stojí přes třicet piastrů."
"Dobrá, dostaneš víc než na jednu ovci a jednu kozu. Podívej se dobře na tyhle stříbrné mince. Dohromady je to dvě stě piastrů.
Můžeš za ně koupit nejmíň čtyři kozy a čtyři ovce, jestli si ty peníze nenecháš od špatných lidí vzít!"
"Vzít? Jen ať se někdo opováží! Šel bych rovnou k muchtárovi, ten by mi musel pomoci. Ale ty jen žertuješ. To bychom byli najednou boháči, já i moje sestra, co stojí u ohně."
Vytáhl jsem notýsek, vytrhl list a napsal na něj několik řádek, které jsem mu dal s ponaučením:
"Kdyby někdo říkal, žes těch dvě stě piastrů nevydělal poctivě a chtěl ti je vzít, dej muchtárovi tenhle lístek. Je to potvrzení, že jsem ti je daroval, a můj podpis."
Než jsem začal psát, vložil jsem mu peníze do rukou. Seděl tu celý zkoprnělý, s rukama napřaženýma, a nemohl vlastním očím věřit. Dal jsem mu lístek, vyšel jsem a nasedl na koně. Ale ještě za mnou přiběhl s.jásavým pokřikem:
"To je opravdu mé? Patří to mně a mé sestře, co stojí uvnitř u ohně?"
"Samozřejmě! Ale nekřič tak. Slíbils nám, že nás zavedeš k silnici, a my nemáme čas čekat."
"Hned, hned, už běžím, už utíkám!"
Peníze a lístek držel stále ještě v rukou. Teď je odnesl dovnitř k té, "co tam stála u ohně". Když se vrátil, chtěl znovu mnohomluvně vyjadřovat své nadšení, zakázal jsem mu to však.
Minuli jsme dva nebo tři malé baráčky a potom jsme přešli po dřevěném mostě přes říčku Josku. Teprve na druhé straně byla vlastní vesnice Páchá. Potkali jsme jen několik temných postav, které se při pohledu na nás udiveně zastavily. Nikdo nás však neoslovil. Tak jsme se dostali až na konec vesnice, na silnici, kde jsme se se svým průvodcem rozloučili. Volal ještě za námi albánsky:
"Dobrou noc! Šťastnou cestu! Dlouhý život!"

U ZRÁDNÉ ROZSEDLINY 12

Před námi byla temná noc. Ostatní koně jsem ještě tak dobře neznal, na Říha jsem se však mohl naprosto spolehnout. Neuhnul z cesty, ani když jsem uzdu pustil. Jel jsem proto v čele naší malé skupinky, položil uzdu na sedlo a nechal svého vraníka volně běžet.
Cesta klesala, chvíli vedla po rovině a pak opět do kopce, stále houštím a lesem. Kdyby na nás Žut číhal zde, mohl několik z nás sestřelit rovnou ze sedla. Myslel jsem na to a napínal oči i uši.
Po více než dvou hodinách jsme dojeli do vesnice Brdeti, Uvědomil jsem si, že by

bylo přece jen dobré mít s sebou průvodce.
Ranko sice tvrdil, že kraj zná, ale jak jsem předem tušil, říkal to spíše proto, aby mohl jet s námi. Kromě toho byla tma, měsíc vycházel pozdě. Jestliže zde zabloudíme, bude Žut u cíle ještě dříve, než vůbec najdeme správnou cestu.
Zeptal jsem se proto člověka, kterého jsme cestou potkali, zda bychom za dobrou odměnu mohli získat průvodce. Neznámý se nám nabídl sám. Řekl, že za deset piastrů s námi pojede až do Neverahanu, máme-li čas počkat, než si přivede koně. Souhlasili jsme a za několik minut byl připraven na cestu.
Museli jsme ovšem být opatrní, nového průvodce jsme ještě dobře neznali. Co když ho Žut nastražil, aby tu na nás čekal a případně dal mylné informace nebo nás zavedl? Vzali jsme ho proto raději mezi sebe a já mu slíbil dvacet piastrů za dobré služby, a kulku do hlavy, kdyby nás chtěl oklamat.
Pokračovali jsme zase lesem a houštinami a asi po třech hodinách jsme byli ve vesnici Fuša Arsit. Za vesnicí byla pro změnu pole, potom přišel další les. Chvílemi jsme zleva slyšeli šplouchat vodu. Byl to přítok Drinu, ale jeho jméno mi již vymizelo z paměti.
Vyšel měsíc, a my jsme teď dost dobře viděli na cestu. Jeli jsme divokou horskou krajinou. Všude kolem se tyčily skalní stěny. Bylo slyšet temné šumění korun vysokých stromů, vrhajících fantastické stíny na naši cestu.
A jaká to byla cesta! Zde prý měly jet vozy! Naše koně každou chvíli klopýtli přes veliký kámen nebo zapadli do díry. Tak to šlo pořád dál, až se poněkud ochladilo a začal vát jižní vítr. Od našeho průvodce jsme se dozvěděli, že jsme v horách Kerubi, v neblaze proslulé krajině. Za hodinu tedy dorazíme do Neverahanu.
Na mou otázku, proč má zdejší kraj tak podivné jméno, řekl, že ve skalách jsou často dlouhé, hluboké trhliny. Jezdec v těchto místech nesmí koně pobízet do trysku, kdyby totiž včas nezarazil před skalní rozsedlinou, mohl by i s koněm zahynout - jak již se to mnohým stalo. Kromě toho pověst, že zde žijí lidé, kteří své oběti do oněch rozsedlin shazují, zřejmě neklame. To bylo sdělení, které nám příliš klidu nepřidalo.
Po půlhodině se začalo rozednívat. Myslel jsem si, že by nám náš průvodce v Neverahanu jen překážel, a nabídl jsem mu proto třicet piastrů místo slíbených dvaceti, když se ihned vydá na zpáteční cestu.
Souhlasil, a jakmile dostal peníze, rychle obrátil koně. Asi mu nebylo v naší společnosti zrovna dobře. Skoro vůbec jsme totiž nemluvili a i jinak jsme s ním jednali se zjevnou nedůvěrou.
Náhle les končil. Daleko široko byla rovina, skládající se pouze z tvrdé skály, pokryté kluzkým mechem. Nikde nebylo vidět strom a jen občas tu rostl keř nebo trs trávy. V dálce jsem spatřil tmavý bod. Dalekohledem jsem zjistil, že je to blok budov. To byl jistě hledaný han.
Naše cesta se vinula zeleným mechem. Dorazili jsme na místo, odkud vedla stopa vlevo. Sestoupil jsem s koně a prohlížel si ji. Jel tudy zřejmě vůz doprovázený několika jezdci. Lišejníky, zdupané kopyty a rozryté koly, neměly ještě čas se vzpamatovat. Vůz tedy musel projet teprve před několika minutami. Nebylo ho však vidět, neboť právě ve směru, jímž se dal, jej zakrývala řídká řada keřů.
Náhle mě však pojaly obavy, o nichž jsem se ostatním zatím nezmínil. Skočil jsem do sedla a zamířil co nejrychleji k hanu, následovaný svými přáteli, kteří si mé chování nedovedli vysvětlit.
Když jsme dojeli k hanu, viděli jsme, že se skládá z několika budov, jejichž vzezření nepůsobilo nikterak přívětivým dojmem. Přede dveřmi obytného domu stály dva těžce naložené a plachtami kryté volské povozy. Dříve zde stál zřejmě ještě třetí vůz, ten však byl teď pryč.
"Halefe, pojď se mnou dovnitř," řekl jsem. "Ostatní tu zůstanou. Přesvědčte se, jestli máte postroje v pořádku, možná že budeme muset jet velice rychle."
"Jsou to snad vozy, kterými cestuje má žena?" otázal se Galingré hlasem plným obav.
Neodpověděl jsem a vešel s Halefem dovnitř. Dveře byly zavřené na závoru, neklamná známka, že obyvatelé domu jsou již vzhůru. V místnosti seděli u stolu s rakijí dva statní muži. Kolem druhého stolu byla shromážděna celá rodina před plnou mísou. Seděl tu vysoký, silný muž, dva chlapci, jedna žena a jedna mladší osoba, asi děvečka.
Když jsme vešli, muž právě vstával. Zdálo se skoro, že nás spatřil oknem a vyskočil od stolu.
Obrátil jsem se na něj přísně:
"Tento dům je Neverahan?"
"Ano," odpověděl. "Jsem handži Dragojlo."
"Komu patří ty dva vozy venku?"

"Lidem ze Shkoderu."
"Jak se jmenují?"
"Nezapamatoval jsem si to, je to cizí jméno."
"Je s nimi Hámid en Nasr?"
Viděl jsem na něm,.že by nejraději řekl ne, ale přece jen se zalekl mého pohledu. A tak jsem uslyšel váhavé: "Ano."
"Kde je teď?"
"Jel do Pachy a snad ještě dál."
"Sám?"
"Ne. Ti cizinci jeli s ním." "Kolik jich bylo?" "Jeden muž, dvě ženy a vozka."
"Jak dlouho je to?"
"Ani ne čtvrt hodiny. Tamhle sedí vozkové obou našich vozů, kteří mají jet za nimi."
Ukázal na oba muže u druhého stolu.
"Byli u tebe ještě jiní hosté?" Ne"
"Nikdo z Rugovy?"
"Ne."
"Lžeš, Dragojlo! Byl tu Kára Nirván a odjel s Hámidem en Nasrem a vozem. Přijel sem až v noci."
Viděl jsem, jak handži ztratil jistotu. Patřil asi k Žutově bandě.
Rozpačitě zamručel:
"Já žádného Karu Nirvána neznám. Je sice pravda, že tu asi přede dvěma hodinami nějaký cizinec byl, ten však nebyl z Rugovy, byl z úplně opačné strany, z Leshe. Měl velmi naspěch, a protože cizinci jeli stejným směrem, přidal se k nim."
"Správně, měl velmi naspěch, a přesto doprovází volský potah! To se tedy určitě dostane na místo rychle. Ten vůz ostatně nejel do Pachy; přijíždíme odtamtud a nepotkali jsme ho. Rozumím ti, vím dobře, co chystáte. Vrátíme se sem a promluvíme si i s tebou. Dej si pozor! Postaráme se, aby naše přátele nepotkalo v nějaké skalní rozsedlině Nevěry něco zlého."
Obrátil jsem se k vozkům a dodal jsem:
"Patříme k lidem, jejichž majetek vezete. Neopouštějte han, dokud se nevrátíme. Koně s potravinami a pitím necháme tady. Dovedte je do stáje a postarejte se o ně."
Oba muži se mlčky zvedli, aby rozkaz splnili. Já jsem s Halefem vyběhl zase ven a skočil do sedla.
"Jedeme nazpátek! Chystají vraždu. Chtějí Galingréovu rodinu shodit do skalní rozsedliny," řekl jsem.
Galingré zděšeně vykřikl. Sotva jsem to zaslechl, protože můj kůň se již tryskem hnal vpřed. Ostatní jeli těsně za mnou.
Ranko pobídl svého ryzáka na mou stranu a zeptal se:
"Je tam také Žut?"
"Ano."
"Alláhu dík! Bude tedy konečně náš!"
Dál jsme nepromluvili ani slovo. Dorazili jsme k místu, kde jsem si předtím prohlížel stopu vozu. Vydali jsme se po ní. Koně zřejmě vycítili, že od nich žádáme nejvyšší rychlost. Nemuseli jsme je pobízet. Oba koně Alacyů přímo letěli, nezůstávali své pověsti nic dlužní. Také ostatní zvířata svůj úkol hravě plnila. Hned po mém Ríhovi byl ryzák nejlepším koněm. To teď bylo jasné.
"Sidi," volal Umar za mými zády, "jen mi řekni, zda konečně spatřím Hámida el Amázu!"
"Ano, je tady."
"Tak ať se peklo otevře, předhodím mu kořist!"
Hnali jsme se řadou křovin. Otevřel se nám volný výhled. Daleko před námi, skoro na okraji horizontu, jsem zahlédl světlý bod, ne větší než mušlička. To mohl být jen vůz, světlá plachta svítila do daleka.
"Rychleji, rychleji!" pobízel jsem. "Musíme se k nim dostat co nejblíž, než nás zpozorují."
Doposud jsem svého vraníka nijak nepopoháněl. Teď jsem však na něj zavolal to staré známé "kawam", a jako by mu narostla křídla.
"Má šá'alláh! To je kůň!" zvolal Ranko.
Byl jediný, komu se podařilo zůstat mi po boku, musel však použít bičíku. Já jsem seděl v sedle úplně klidně, tak stejnoměrně Ríh běžel.
Bílý bod se zvětšoval. Vytáhl jsem dalekohled a podíval se. Vůz doprovázeli tři jezdci. Bohudík! Nepřijeli jsme tedy pozdě. Chtěl-li Žut svůj plán provést, musel vůz zastavit. Vůz však v cestě pokračoval, a to bylo důkazem, že se lidem v něm nic nestalo. Tři jezdci, to byl jistě Peršan, Hámid el Amáz.a a zeť Galingrého. Obě ženy seděly ve voze.
Teď už jsem rozeznal Žutova anglického vraníka pouhým okem.

Náhle se Žut otočil a spatřil nás. Byli jsme od něho kilometr vzdáleni. Viděl jsem, že svého koně zastavil. Několik okamžiků se na nás dívali, pak se ale dali na útěk, ponechávajíce vůz jeho osudu.
Každý z nich jel jiným směrem. Žut přímo, jeho kumpán vlevo.
Měl jsem strach, že až nás uvidí, ze vzteku obě ženy i mladého muže zavraždí. Bylo velikým štěstím, že to neučinili. Ohlédl jsem se a uviděl ostatní daleko za sebou, můj hlas k nim však mohl dolehnout.
Ukázal jsem vlevo a zavolal:
"Chyťte toho tam! To je Hámid el Amáza. Žuta si vezmeme na starost my!"
"Rychleji, rychleji, Ranko!" pobízel jsem Škipetara.
Nasadil ryzákovi ostruhy a pobídl ho bičem. To podnítilo samolibé zvíře k nasazení všech sil, takže dokonce předběhlo mého vraníka.
Ríh to však zpozoroval, sám zvýšil rychlost a ryzáka předhonil. Ríh nestrpěl žádného koně před sebou.
Brzy jsme dostihli vůz. Galingrého zeť byl u něho. Nevěděl, co se děje, nedovedl si vysvětlit, proč ho jeho dva průvodci tak náhle opustili.
"Byli to vrahové!" zakřičel jsem na něj v okamžiku, kdy jsme se hnali kolem. Nevěděl jsem, jaký dojem ta slova na něj udělala, protože sotva jsem je vyřkl, byli jsme již daleko. Několikrát jsem se v trysku ohlédl a viděl, že mi přátelé porozuměli a že Hámida el Amázu pronásledují. Oba strakatí koně byli teď v čele. Jen Galingré jel dál původním směrem, a já mu to nemohl zazlívat.
Chtěl především vědět, jak se daří jeho rodině. K pronásledování jsme ho stejně nepotřebovali.
Až do této chvíle si Žut svůj náskok zachovával. Nedostali jsme se k němu blíž, přestože Ranko neustále svého ryzáka pobízel.
"Efendi, nedostihneme ho!" křičel na mne. "Jeho angličan je lepší než naše koně."
"Oho! Dávej pozor! To ještě neznáš mého Ríha!"
Nadzvedl jsem se v třmenech. Jinak jsem nic nedělal, protože k použití "tajemství" ještě nebyl důvod. Ten jediný pohyb však stačil. Ríh poznal, že se chci nadlehčit, a to jeho ješitnost uráželo.
Zabral víc.
Zdálo se, že půda přímo mizí pod kopyty. Kdo není dobrým jezdcem, toho by při takové rychlosti chytla závrať. Ranko zůstal daleko za mnou a já se Žutovi neustále přibližoval. Nejprve byl ode mne na půl kilometru, teď to bylo jen čtvrt, potom dvě stě, sto padesát, sto metrů. Kára Nirván se ohlédl a vyrazil polekaný výkřik. Začal svého koně pobízet ranami pažbou. Dobré zvíře vydávalo ze sebe vše. Kůň měl hlavu vodorovně nataženou a dlouhými skoky ubíhal vpřed. Z huby mu kapala pěna, kůže se leskla potem. To nebylo dobré znamení. Anglický plnokrevník se mému arabovi zdaleka nevyrovnal. U Ríha jsem nepozoroval ani stopy po potu či po pěně u huby. Mohl jsem jet touto rychlostí ještě dobrou čtvrthodinu, a kůň by se nezapotil. Byl jsem však zvyklý své ušlechtilé zvíře šetřit.
Přemýšlel jsem proto, co dělat. Střílet? To bylo to nejrychlejší a nejjistější. Má medvědobijka nesla dál, než byla teď vzdálenost mezi mnou a Žutem. Při klidném běhu koně bylo snadné srazit Peršana ze sedla střelbou. Jenže já ho nechtěl zabít. Nebo jsem snad měl střelit jeho koně? Pak by vyletěl ze sedla a byl by ztracen. Krásného, dobrého zvířete mi však bylo líto. Ne, byl tu jiný prostředek, jak ho dostat, a přitom ho nezabít ani neublížit koni.
Vždyť jsem měl laso. To jsem teď rozmotal.
Ještě jsem s tím nebyl úplně hotov, když Žut znova vykřikl.
Zvedl koně do vzduchu a ten se skokem přenesl přes jednu z těch rozsedlin, o nichž mi průvodce vyprávěl. O několik vteřin později přeskočil rozsedlinu i můj Ríh. Byla asi dva a půl metru široká.
Teď se Žut opět ohlédl a namířil na mne pušku. To opravdu umí jako beduíni střílet v sedle dozadu? Nesměl jsem vyčkat jeho rány.
Bleskově jsem natáhl oba kohoutky své medvědobijky, obě rány vyšly těsně za sebou. Nemířil jsem na Žuta, chtěl jsem ranami jen splašit jeho koně, a toho jsem skutečně dosáhl. Zvíře leknutím uskočilo stranou a pak se vrhlo kupředu. Žut právě tiskl spoušť.
Rána vyšla, nezasáhla mě však. Přehodil jsem si řemen pušky přes rameno, namotal laso kolem loktu a dolní části paže, abych je mohl snadno popouštět. Musel jsem si pospíšit, protože vpředu již bylo vidět temný pruh lesa. Kdyby se Žutovi podařilo do lesa vjet, byl by zachráněn. Měl však co dělat, aby se v sedle vůbec udržel. Teď šlo o všechno. Nadešel okamžik, kdy jsem musel užít "tajemství".
Položil jsem svému koni dlaň mezi uši a zavolal na něj jménem: "Ríhu!"
Okamžik se zdálo, že kůň ve vzduchu zkameněl, potom hlasitě zaržál a - je přímo nepopsatelné, co se dělo dál. Každý jiný jezdec, nezvyklý na tohoto koně, by

musel zavřít obě oči, aby nespadl ze sedla.
Žut byl nyní přede mnou na šedesát metrů a postupně se vzdálenost zmenšovala na padesát, třicet, teď už jen dvacet metrů. Zaslechl kopyta mého koně těsně za sebou, otočil se a v hrůze zvolal:
"Alláh tě proklej, patříš do pekel, ty psí synu!"
Vytrhl pistoli a vypálil na mne, ale opět mě nezasáhl. Potom udeřil rukojetí koně do hlavy, že s vypětím posledních sil běžel jako divý. Marně! Byl jsem od něho již jen patnáct metrů, deset, šest...
"Dávej pozor, Žute, teď jsi můj!" zvolal jsem na něj. "Nepomůže ti už člověk ani ďábel!"
Odpověděl strašným zařváním. Myslel jsem, že řve vztekem, a roztočil jsem smyčky lasa kolem hlavy. Ale tu jsem si všiml, že se pokouší strhnout koně stranou. Nepodařilo se mu to. Zvíře se hnalo vpřed, ranami do hlavy úplně otupené. Následoval další výkřik, jaký člověk vyráží jen v okamžiku nejvyšší nouze. To nebyl výraz vzteku, ten muž musel být tváří v tvář smrti!
Strhl jsem koně trochu stranou, abych viděl kupředu. Pane na nebi! Dlouhý a široký tmavý pás se táhl napříč naším směrem.
Pouhých třicet metrů přede mnou zela hluboká, široká rozsedlina, jejíž protější hrana ležela o dobrý metr výš než na této straně. Možná že by se mi bylo podařilo koně stočit, ale při velké rychlosti, s jakou letěl kupředu, to bylo riskantní. Tak tedy vpřed! To byla jediná možnost.
Spustil jsem ruce s lasem, zvedl jsem koni hlavu, položil mu znovu levou dlaň mezi uši a křičel, ne, přímo jsem řval:
"Ríh, já Ríh, já Ríhí t tajjib, nutí, nutt, nutt - Ríhu, ó Ríhu, ó můj dobrý Ríhu, skoč, skoč, skoč!"
Kůň věděl, co to znamená, byl tak vycvičen. Otevřel tlamu, bylo slyšet hluboký, chroptivý zvuk, který byl výrazem jeho nadšení, zahryzl se do oceli udidla, až to zaskřípělo, a letěl širokým obloukem kolem Žuta přímo k rozsedlině.
Peršan ani já jsme v tomto okamžiku neměli čas pozorovat jeden druhého. Každý měl dost práce se sebou a se svým koněm. Slyšel jsem jen, jak zaklel, když jsem proletěl kolem něho. A už jsem byl u rozsedliny. Přitáhl jsem uzdu a naklonil se daleko dopředu.
"Ríh, hálak áli, áli - Ríhu, teď vzhůru, vzhůru!"
Upíral jsem oči na skalní hranu tam naproti. Jak široká byla rozsedlina, to jsem dosud neviděl. Jen jsem se díval na protilehlý bod, kterého jsem chtěl dosáhnout a který byl ještě o metr výš než místo, kde se Ríh odrazil.
To dobré zvíře se přímo vymrštilo do vzduchu a letělo vzhůru.
Zlomek vteřiny se vznášel nad hrůznou hlubinou. Povolil jsem uzdu a vrhl se zpět. Zdá se to možná nesmyslné a nebezpečné, musel jsem to však udělat, abych předek svého koně odlehčil a aby mě neshodil.
Kdybych to neudělal, byl jsem ztracen i přes výtečné vlastnosti svého vraníka a přes sílu, s jakou se odrazil. Skok se totiž docela nezdařil. Ríh se dotkl skály jen předními kopyty.
"Áli, áli!" křičel jsem opět a vrhl se kupředu. Švihal jsem přitom Ríha lasem, které jsem držel v pravici, dole kolem břicha a mezi nohy. Tím jsem odlehčil koni zadek. Ríh ještě nikdy ode mne nedostal ránu. Když ucítil úder na nejcitlivějším místě svého těla, vyhodil zadní nohy vysoko k břichu, skrčil se tak, že praskl pásek od sedla, a - zachytil se i zadními kopyty. Mocný skok - spadl jsem i se sedlem, a kůň letěl ještě kus dopředu. Potom zůstal stát.
To vše trvalo snad jednu dvě vteřiny. Vzchopil jsem se a ohlédl se zpět. Právě se ke skoku chystal Žutův vraník. Zazněl jediný divoký výkřik, a kůň i s jezdcem se zřítili do hlubin. Měl jsem celé tělo jako kus ledu. Přistoupil jsem k propasti. Bože!
Byla široká dobrých pět metrů! Tak se mi to alespoň zdálo. Jak je známo, šířka vodního toku nebo hluboké propasti se jen těžko odhaduje. Hloubka byla taková, že jsem dolů ani nedohlédl. Byla tam jen hustá černá tma.
To byl skutečně spravedlivý soud! Žut našel smrt, jakou chtěl připravit druhým. Byl teď mrtev - on i jeho kůň. Pád do takové hloubky nemohl nikdo přežít. Přesto jsem chvilku ještě naslouchal a dokonce volal dolů. Ale neozvala se žádná odpověď.
Poodešel jsem k Ríhovi. Vrátil se už a stál u sedla. Ovinul jsem mu ruce kolem krku a přitiskl si jeho hlavu k sobě. Třel si hubu o mé rameno a potom mi lízal ruku i tvář. Bylo to, jako by přesně věděl, že jsme si navzájem zachránili život.
Teprve nyní jsem se začal starat o ostatní. Ranko přijížděl na svém ryzákovi. Neviděl rozsedlinu, proto jsem na něj zamával, aby jel pomalu.
Po mé pravici ostatní zatím pronásledovali Hámida el Amázu.
Měnil neustále směr, aby měl výhodu při větší rychlosti jejich koní.

Moji přátelé se nechali oklamat a pronásledovali Arména také kličkami, v čele s Umarem, který chtěl vraha svého otce dostihnout první. Jen jeden z nich byl chytřejší, a to Halef. Pochopil, jaké lsti uprchlík užívá, a snažil se jí čelit. Zatím však i Hámid el Amáza svého protivníka postřehl. Viděl, že neproklouzne, a obrátil se k jihu směrem, kterým již předtím jel Žut.
Přitom taktický využil několika málo křovisek jako clony. Tímto způsobem se však musel co nevidět dostat k nebezpečné rozsedlině, o jejíž existenci doposud nevěděl. Již teď měl hrozný strach, a já mu to přál. Nevěděl však, co ho ještě čeká. Až do této chvíle se domníval, že ho pronásledujeme kvůli tomu, co podnikl proti Galingrému a jeho rodině.
Ranko se právě dostal až k rozsedlině, pohlédl dolů a zvolal:
"Ten už je mrtvý, úplně se roztříštil, efendi! U Alláha, jakpak se ti povedlo dostat se na druhou stranu?"
"Zůstaň tam, aby tudy nemohl jet Hámid el Amáza! Já mu pojedu naproti."
"To přece nemůžeš, praskl ti popruh."
"Mám v kapse rezervní. Za chvilku je to spravené."
"Ale vždyť se nedostaneš na druhou stranu, k Hámidovi el Amázovi!"
"Možná že najdu nějaké užší místo, a když ne, zalétne za ním má kulka."
Vzal jsem krátký řemen, jehož konce byly opatřeny přezkami.
Stačilo ho připnout na přetržené místo a sedlový popruh se mohl použít jako dřív. Za malou chvíli jsem koně znovu, osedlal a nasedl, abych podél propasti jel východním směrem, zatímco Ranko stál na druhé straně. Zde, směrem na západ, Hámid el Amáza tedy neprojede. Na východní straně se zaskvěla Halefova drátěná košile.
Já jsem byl jižně, abych ho přivítal. Byl obklíčen. Ale i tak mu propast bránila uniknout směrem na jih.
Právě jsem viděl, že se Armén zastavil a míří na Umara puškou.
Umar pobídl koně, ten uskočil a kulka jezdce nezasáhla. Vzápětí se rozehnal sám po Hámidovi el Amázovi, pušku vysoko zdviženou, aby ho srazil. Umar ho chtěl dostat živého, chystal se ho jen omráčit.
Hámid el Amáza neprchal, stál na místě. Když byl již jeho protivník dost blízko, vytáhl bleskurychle pistoli a vypálil. Umarův kůň se vzepjal a klesl. Hámid el Amáza uháněl dál, k rozsedlině.
Když překážku uviděl, zarazil se a obrátil se na západ, kde jsem stál já. jel jsem mu vstříc a dostal jsem se až k místu, kde byla trhlina užší. Zde jsem se přes ni mohl přehoupnout bez velkých potíží. Postaral jsem se, aby Ríh měl pořádný rozběh.
Pronásledovaný se přiblížil. Viděl, že nemám v rukou zbraň a že je mezi námi propast, kterou se nemůže odvážit přeskočit.
"Jen sem pojď!" vysmíval se. "Tobě se vzdám!"
"Hned to bude!" odpověděl jsem.
Zavolal jsem na koně, ten se rozběhl k rozsedlině a nádherným skokem se přes ni přenesl. Hámid el Amáza vyrazil překvapený výkřik a rozjel se přímo proti Rankovi. Já za ním. Teď mi laso přišlo vhod. Připravil jsem smyčku, hodil a strhl koně stranou - trhnutí, a Hámid el Amáza vylétl ze sedla. Za okamžik jsem stál vedle něho.
Smyčka se zajatci zadrhla kolem paží, takže se nemohl ani pohnout. Klekl jsem k němu a obtočil mu řemen ještě několikrát kolem těla. Pádem s koně byl Hámid napůl omráčen. Zíral na mne široce rozevřenýma očima, nepřenesl však ani slovo.
Potom přijel Umar a seskočil s koně.
"Jak?" zavolal jsem na něj radostně. "Viděl jsem tě padnout a myslel jsem, že tě zasáhla kulka!"
"Vrah špatně mířil," odpověděl. "Kulka mi roztrhla uzdu a kůň upadl. Konečně, konečně ho mám! A teď..."
"Počkej!" poprosil jsem ho. "Přenech ho nejdřív mně, chci s ním mluvit."
"Dobře, ale patří mně!"
Neodpověděl jsem, protože právě přijížděl Ranko. Brzy tu byli i ostatní, Halef jako poslední, protože k nám měl nejdál.
Nejdříve jsme hovořili o Žutově smrti a o mém skoku přes propast. Všichni se šli společně podívat na ono místo a velice se divili, že se mi podařilo překážku překonat. Chválili Ríha, hladili ho a on jim děkoval radostným ržaním.
Žutem jsme se pak už nezabývali. Pokud šlo o Hámidá el Amázu, žádal jsem, aby mu zatím ještě neříkali, kdo vlastně jsme. Soud nad ním uspořádáme až po návratu do Neverahanu. Hámid byl už zase při plném vědomí. Přivázali jsme ho na koně a Osko a Halef ho vzali mezi sebe, aby ho bezpečně dopravili do hanu. Umar se též nabídl, ale já mu otevřeně řekl, že mu docela nevěřím. Kdyby zajatce doprovázel on, museli bychom se stále obávat, že na něm bez našeho vědomí vykoná mstu.
Zatímco se ti tři vydali nejkratší cestou k hanu, my ostatní jsme se vrátili k

povozu. Byl dosti daleko, takže od něho nebylo průběh pronásledování vidět. Galingré nás představil své rodině, která neměla ani tušení, jak nebezpečnému zločinci padli do rukou. S naprostou důvěrou plnili všechny jeho požadavky, protože je považovali za příkazy Galingrého. Domnívali se, že Galingré je již ve Skopji a že Hámid en Nasr vyřizuje vše v jeho zájmu. Když se potom dal tak zničehonic na útěk, nevěděli, co si o tom mají myslet.
Teprve když k nim přijel Galingré, poznali, jaké nebezpečí jim hrozilo. Dlouhé vysvětlování jsme zatím odložili. Jen jedno jsem potřeboval vědět - zdali hostinský z Neverahanu byl s Žutem domluven.
"Jistě!" prohlásil Rouvier, zeť Galingrého. "Ti tři spolu hovořili o samotě a pak nám Dragojlo poradil, abychom vyrazili hned, že za námi zbývající dva vozy přijedou."
"A proč jste neměli čekat na ostatní vozy?"
"Mé ženě nebylo dobře. Cesta sem byla pro ni velice namáhavá a nedalo se očekávat, že by se její stav zlepšil, i kdyby v tom špinavém hanu odpočívala celý den. Peršan nám řekl, že má v sousední vesnici provdanou sestru, která naše dámy ráda přijme. Vylíčil nám všechno v tak krásných barvách, že jsme jeho rady uposlechli a vydali se tam. Vozy se zavazadly mohly jet klidně až později, chtěli jsme tam stejně zůstat celý den."
"A tak! Žut vás chtěl zavraždit a potom se zmocnit vašich zavazadel. Ale jak jste mohli být tak neopatrní a řídit se jeho pokyny, když tak nápadně odbočil z cesty?"
"Nám to nápadné nebylo, říkal totiž, že se takhle dostaneme k cíli dřív. Jet rovinou je mnohem pohodlnější než po cestě, která je v hrozném stavu, tvrdil."
"Dojeli byste až k rozsedlině, dál vůz nemohl. Tam by vás zastřelili, váš vůz by vyrabovali a shodili do hluboké propasti."
"Můj bože! Kdo by si to byl pomyslel!" zvolala paní Galingréová. "Naprosto jsme Hámidovi en Nasrovi důvěřovali a i ten Peršan se tvářil tak, že jsme ho měli za nejlepšího a nejochotnějšího člověka. Jaké štěstí, že jste v posledním okamžiku přišli a zachránili nás!"
"Ano, vděčíme vám za mnoho!" připojil se i její muž. "Zachránili jste nás všechny před jistou smrtí a mne samého jste osvobodili ze strašného vězení. Značnou část svého majetku mám již zase zpět a to, co vezeme s sebou, celé naše zbývající jmění, můžeme považovat teprve od tohoto okamžiku zase za svoje. Slovy náš dík vyjádřit nelze, a protože se život nedá zaplatit, musíme zůstat na věky vašimi dlužníky."
To řekl teď. Ale později, když jsme obrátili vůz a jeli za pomalu kráčejícími voly, přidružil se ke mně, počkal, až ostatní poodjedou, a řekl mi, aby to nikdo jiný neslyšel:
"Monsieur, teprve teď jsem dokonale poznal, jak veliké nebezpečí hrozilo mé rodině. Udělal jste pro mne nesmírně mnoho. Přinesl jste mi zprávu o ztraceném synovci. Osvobodil jste mě z podzemního vězení a vrátil jste mi peníze, o které jsem byl oloupen. A přitom jste se ani nezajímal o to, kolik jich bylo. Schválně jste odešel, když jsem je začal přepočítávat. Zachránil jste mou rodinu před hroznou smrtí. A o majetku, který mi tak zůstal zachován, se musím taky ještě zmínit. Má žena měla u sebe peníze za všechno, co se dalo prodat. Ano, byla to veliká neopatrnost. Ale Hámid en Nasr jim tvrdil, že to je můj příkaz, že si to tak přeji. Zkrátka a dobře, jsme vám nesmírně zavázáni. To mám po celý život zůstat tak velkým dlužníkem? Doufám, že to po mně nechcete. Dovolíte mi jistě, abych se vám aspoň nějakou formou odvděčil. Máte rodinu?"
"Rodiče a sourozence."
"Jsou bohatí?"
"Ne, jsou dokonce velmi chudí. Pracuji pro ně a doufám, že se jejich poměry postupně zlepší."
"Musím vás tedy požádat, abyste ode mne přijal částku na jejich podporu."
"Děkuji vám za váš dobrý úmysl. Myslíte to jistě dobře, ale já se zachraňováním lidí neživím. A hlavně - nemáte být zač vděční.
Můžete si to nazvat štěstím, náhodou, osudem či vůlí boží, že jsme vás potkali. Já rozhodně nejsem ten, kdo události takhle uspořádal. Viděli jsme, že potřebujete pomoc, a snažili jsme se ji poskytnout. Zadostiučinění a radost, že se nám to podařilo, je pro nás dostatečnou odměnou. Jste-li tak bohatý, jak říkáte, můžete udělat mnoho dobrého pro chudé a nešťastné. Já nemám ani zlato, ani stříbro, a přece jsem stejně bohatý jako vy a asi bych s vámi neměnil."
"Monsieur, to jsou hrdá slova a budu už mlčet, pokud se vaší osoby týče. Ale když dám to, co vy sám odmítáte, vašim přátelům, tak mi tu radost snad nezkazíte!"
"Moji přátelé jsou svými vlastními pány. Jsem přesvědčen, že najdete způsob, jak se jim odvděčit. Mají různé chvályhodné vlastnosti, ale pojem cti je u nich

vždycky na prvním místě."
"Buďte tedy tak laskav a poraďte mi, jak každému co nejvhodněji splatit dluh. Ten Angličan ..."
"S tím nepočítejte," vpadl jsem mu do řeči. "Sir David je několikanásobný milionář. Upřímný stisk ruky je mu milejší než nejdražší dar. Ostatně nejste jeho dlužníkem. I jeho jsme přece zachránili."
"Pak je tu Osko."
"Jeho dcera má za muže bohatého obchodníka v Cařihradě. Vrací se tam a je o něho dobře postaráno. Osko je Černohorec, peněžní dar by ho jen urazil."
"A co Halef?"
"Ten je chudý. Jeho mladá žena je vnučkou arabského šejka, který nebyl bohatý. Nabídnete-li mu peníze jako projev úcty pro 'nejkrásnější ze všech žen a dcer', umožníte mu vrátit se hrdě domů a bude na vás vděčně vzpomínat."
"A Umar?"
"Ten je ještě chudší. Byl jako jeho otec průvodcem přes slanou pokrývku Šot el Džerídu, a to je nesporně zaměstnání jen pro odvážné. Jeho otec nás vedl přes šot a Hámid el Amáza ho zastřelil.
Umar úplně bez prostředků opustil domov, aby hledal vraha a pomstil smrt svého otce. Jen si pomyslete, putoval z jižního Tunisu, Saharou, Egyptem a tak dále až do Cařihradu a pak společně s námi sem. Není to mistrovský kousek? Až se pomstí a rozloučí se s námi, bude zas bez peněz sám v daleké cizině. Jak se dostane zpátky?
Mohu mu sice dát tolik, aby netrpěl hlady, ale ..."
"Bude pro mne velkým potěšením," přerušil mě Francouz, "když se budu moci o Umara postarat. Oskovi tedy nesmím nabídnout nic?"
"Peníze ne. Malou pozornost jistě Černohorec přijme."
"Snad se tedy neurazí, když mu dám na památku nějaký cenný předmět. A doufám, že ani vy neodmítnete tohle malé pečetidlo.
Aspoň si na mne občas vzpomenete. Nosil jsem je jen jako přívěsek u hodinek, mé jméno tam ještě není vryto. Můžete si tam dát vyrýt své. Žut mi vzal i hodinky, vy jste mi je vrátil. Když z nich odepnu tenhle malý přívěsek, je to jen skromný dárek."
Ten "skromný dárek" představoval osmihrannou pyramidku s krásným topasem, zasazeným umně do zlata. Na vrcholku byla safírová koule. Byl to jistě cenný dar. Nemohl jsem jej odmítnout a Galingrého potěšilo, když jsem řekl, že pozornost přijímám.
Připojili jsme se zase k ostatním á za hovoru konečně dorazili k Neverahanu. Dámy vystoupily z vozu a my jsme šli do hostinské místnosti. Tam si již Halef zahrál na pána a vládce, jak jsem zjistil na první pohled. Vzadu u stolu seděl handži se svou čeledí. Bylo jich víc, než jsem předpokládal. Přibylo několik mužů, zřejmě čeledínů. U předního stolu seděli oba kočí. Na všech bylo vidět, že je Halef prohlásil za své zajatce.
Jak to udělal, na to jsem se neptal. Znal jsem přece jeho způsoby.
Procházel se důstojně sem a tam a Osko s pistolemi v rukou hlídal oba kočí. V pistolích spočívala moc, kterou teď vládli.
U stěny ležel na hliněné podlaze Hámid el Amáza, stále ještě svázán. Díval se na nás vyzývavým, vzdorovitým pohledem. Kočí museli teď udělat místo pro ženy. Všichni si sedli, kam se právě dalo, jen já jsem zůstal stát u Halefa.
"Poznal tě ten Armén?" zeptal jsem se ho tiše.
"Asi ne! Aspoň to na sobě nedal znát."
"Nic jsi mu neříkal?"
"Ani slovo, sidi. Vůbec jsem s ním nemluvil. Tím víc jsem však musel hovořit s handžim Dragojlem. Nechtěl se mými příkazy řídit, a tak jsem mu strčil pistoli pod nos."
"A proč?"
"Musel jsem je přece všechny zajmout!"
"Ale to jsem ti nenařídil."
"Nebylo to ani zapotřebí. Vím sám, co mám dělat. Kdyby tu hostinský a jeho čeledínové volně pobíhali, možná že by přišli na nápad osvobodit Hámida el Amázu násilím."
Musel jsem uznat, že Halef nemá tak docela nepravdu.
Poněvadž se teď všichni dívali tázavě na mne, řekl jsem Halefovi, aby zajatci sňal laso a svázal mu jen ruce za zády, tak se bude moci alespoň posadit. Ale místo aby mi byl za toto ulehčení vděčný nebo se aspoň klidně choval, spustil na mne Hámid el Amáza:
"Proč jste mě spoutali? Žádám, abyste mě okamžitě pustili!"
"Jen ještě chviličku počkej!" napomenul jsem ho. "A mluv jiným tónem, nebo si úctu zjednáme bičem. Se zloději, podvodníky a vrahy neděláme žádné okolky."

"Nejsem přece zloděj!"
"Ne? Ale vydal jsi svého zaměstnavatele Žutovi."
"Žádného Žuta neznám!"
"Se lží se daleko nedostaneš. Nemůžeš přece popřít, že tě v Karanírvánhanu znají."
"Byl jsem tam jen jedinkrát, a to když jsem doprovázel Galingrého."
"A potom ses vrátil a oklamal rodinu svého pána tím, žes jim vyřídil vzkazy, o kterých se panu Galingrému ani nesnilo. Nemáš náhodou bratra?"
"Ne."
"Ty tedy neznáš muže jménem Bárúd el Amáza?"
"Ne."
"A jeho syna Alího Manacha ibn Bárúda el Amázu?"
"Také ne."
"A přece jsi tomu Bárúdovi psal!"
"Dokaž mi to!"
"Copak nevíš o dopise, v němž stojí: In pripa vestě la karanírvánhan ali sa panajir melnikde?"
Na Arménově tváři se objevil úlek, přesto se však ještě nevzdával:
"Mluvíš o věcech, které mi jsou úplnou hádankou. Nejsem si vědom žádné viny."
"Pročpak ses tedy dal na útěk, když jste nás uviděli?"
"Protože ten druhý začal prchat."
"A tak! Znals ho?"
"Ovšem. Vždyť jsem byl u něho s Galingréem. Kára Nirván byl hostinským v hanu u Rugovy."
"A přesto jsi nic nenamítal, když se vydával za někoho jiného, aby ty lidi dovedl k skalní propasti?"
Hámid el Amáza mlčel.
"Á na mě jsi drze volal, jen ať si tě chytím. Ten výsměch se ti nevyplatil. Jsem lepší jezdec, než jsi myslel, a ještě ti dokážu, žes mě jako dobrého jezdce už jednou poznal."
"Neznám tě."
Bylo vidět, že tentokrát mluví pravdu. Od oné hrozné události na Šot el Džerídu zřejmě prožil příliš mnoho, a proto si na nás nevzpomínal.
"Znáš nejen mě, znáš i některé další z nás. Zřejmě jsi spáchal v poslední době tolik zločinů, že zapomínáš jeden pro druhý. Ale na to dojde. Teď ti chci jen říct, abys byl šťasten, že nemáš ani bratra, ani synovce, jinak bys uslyšel smutnou zprávu: Bárúd el Amáza a jeho syn jsou mrtvi."
Armén sebou škubl, jako by chtěl vyskočit. Pokračoval jsem:
"Alí Manách byl" zastřelen v Edirnu. A teď se podívej na muže, který sedí tady u stolu! Jmenuje se Osko a shodil Bárúda el Amázu se skály v Ďáblově rokli, protože mu Bárúd uloupil dceru Zenicu. O tom zločinu taky nic nevíš?"
Pevně stiskl zuby a chvilku mlčel. Obličej mu zbrunátněl. Potom se zuřivě rozeřval:
"Co mi tu vypravuješ o věcech, do nichž mi nic není, o lidech, které neznám! Chceš-li se mnou mluvit, mluv o mně! Řekni mi, proč se mnou jednáte jako se zlodějem a vrahem!"
"Dobrá, mluvme o tobě. Nechci se tu ani zmiňovat o tom, že Galingré měl být zavražděn v šachtě u Rugovy, ani o tom, že jste chtěli povraždit celou jeho rodimu. Chci mluvit jen o tvých dokonaných vraždách."
"Asi ses zbláznil. Jen šílenci mohou napadat takové hlouposti."
"Dej si pozor! Ještě jedna taková drzost, a dostaneš bičem! Neříkal ti monsieur Galingré, že měl bratra, který byl zavražděn v Blidě, a syn zavražděného že záhadně zmizel?"
"Ano, vyprávěl mi o tom."
"Neznal jsi tohoto bratra nebo aspoň jeho syna Paula?"
Po této otázce Armén zesinal.
"Jak bych mohl někoho z nich znát," odpověděl, "když jsem nikdy v Blidě nebyl! Neznám ni Alžírsko, ani jinou severoafrickou zemi.
Jsem Armén a dostal jsem se jen do Cařihradu a sem."
"Ty jsi Armén? To je zvláštní! A právě Armén prý zavraždil Galingrého!"
"To mě nezajímá. Arménů jsou statisíce."
"To je pravda. Někteří z nich ale svůj původ popírají. Tak například znám jednoho, který se vydával za příslušníka Valad Hamalik."
Zaťal zuby do spodního rtu. Z očí mu vyšlehl blesk. Poznal, že o něm vím víc, než tušil. Zřejmě přemýšlel, kde se se mnou již setkal, nevzpomněl si však a odpověděl zlostně:
"Kmen Valad Hamálik neznám. Nemohu mít bratra, jenž se jmenuje Bárúd el Amáza, vždyť já se jmenuji Hámid en Nasr."

"Tak tedy Hámid en Nasr. To mi připomíná, muže, který se jmenoval Abú 'n Nasr. Neznal jsi ho náhodou?"
Překvapením otevřel ústa a zíral na mne v nehybném úděsu.
Neodpovídal. Oční bělmo mu zkrvavělo, na čele vystoupily žíly.
"Ten Abú 'n Nasr si říkal Otec vítězství," pokračoval jsem, "protože vekilu oázy Kbilli prokázal službu, jež si vyžádala jistou dávku odvahy. Vzpomeň si přece!"
Rysy v obličeji mu úplně zkameněly. Zablábolil něco, čemu však nikdo nerozuměl.
"Tento Abú 'n Nasr byl vrahem Galingrého. Zavraždil v poušti i jeho syna. Dále zavraždil průvodce Sádika na Šot el Džerídu. Já jsem našel mrtvolu Paula Galingrého a..."
Vtom mě přerušil. Vyrazil divoký, ječivý výkřik, a přestože měl ruce svázané, vymrštil se ze svého místa.
"Skut, valad el kalb - mlč, čubčí synu!" zařval na mne arabštinou kraje, kde jsem se s ním poprvé setkal. "Teď vím, kdo jsi! Teď tě poznávám! Ty jsi ten smradlavý cizinec, který mě pronásledoval až do Kbilli! Ať jsou prokleti tví otcové a praotcové a na tvých dětech a vnucích nechť utkví všechny neduhy těla i duše! Ať ti každá hodina přinese nové neštěstí a..."
"A tebe ať tento okamžik poctí bičem!" přerušil ho Halef, přiskočil a začal ho šlehat ze všech sil. "Poznáváš i mne, ty čubčí synu a vnuku prašivé hyeny? Já jsem Hádží Halef Omar, který byl s Károu ben Nemsím, když jsme ses tebou poprvé setkali!"
Hámid el Amáza se ani nepohnul, ačkoliv na něj rány jen pršely.
Upřeně se díval na Halefa a zdálo se, že bič vůbec necítí.
"Ani mne nepoznáváš?" promluvil teď Umar, pomalu přistoupil a odstrčil Halefa. "Já jsem Umar, syn Sádika, muže, kterého jsi zavraždil na Šot el Džerídu, takže teď leží pochován pod solí v pohyblivém písku a nikdo nemůže navštívit jeho hrob a pomodlit se za něj k Alláhovi a Prorokovi. Hledám tě už od Kbilli. Alláh nedovolil, abych tě našel hned. Chtěl ti asi dát čas k lítosti a nápravě. Jelikož jsi však páchal zločiny další a další, vydal tě konečně do mé moci. Připrav se! Nastala hodina pomsty. Pod tvýma nohama se již otevírá džehenna, aby pohltila tvou duši, jež je prokleta a zavržena až na věky věků!"
Jaký byl rozdíl mezi těmi dvěma! Umar stál klidně, hrdě vzpřímen. V jeho tváři jsem nespatřil ani stopy po náruživosti, nenávisti, pomstychtivosti. Bylo v ní jen chladné, temné odhodlání.
Hámid el Amáza se chvěl, nikoliv však strachem, ale zlostí. Jeho rysy se stáhly v masku. Prsa se mu dmula a dech se z nich sípavě dral.
"Já malájikí, já šajátín lé aná jasír - ó vy andělé, ó vy ďábli," syčel, "proč jsem spoután! Kdybych teď měl volné ruce, zardousil bych vás všechny - všechny!"
"Vyhovíme ti," odpověděl Umar. "Sám jsi nad sebou vynesl ortel. Budeš zardoušen bez milosti a bez slitování. Efendi, chceš s ním ještě mluvit?"
"Ne," řekl jsem. "Má obvinění nepopřel. Jsem s ním hotov."
"Pak tedy žádám, abys mi ho vydal!"
"I jiní na něj mají nárok."
"Můj nárok je však nejstarší a největší. Kdo mi ho chce upřít?"
Umar se ohlédl. Nikdo neodpověděl. Co jsem měl dělat? Věděl jsem, že ani prosba, ani hrozba, ani rozkaz nebudou nic platné.
Přece však jsem se zeptal:
"To ho chceš zbaběle zavraždit? Chceš..."
"Ne, ne!" vpadl mi do řeči. "Ani Osko nezavraždil jeho bratra, poctivě s ním bojoval. Udělám totéž. Nejsem kat. Rozvažte vraha mého otce! Odkládám své zbraně. Chce mě zardousit. Dobrá, ať to zkusí! Podaří-li se mu to, ať je volný a jde si, kam chce!"
Tedy souboj! Můj odmítavý názor na souboje by se tu neprosadil.
Jak bych mohl odsuzovat toho prostého Araba, že tímto způsobem žádá od vraha svého otce zadostiučinění! Mlčel jsem tedy a ustoupil.
"Ano, sejměte mi pouta!" křičel Hámid el Amáza. "Však já toho bídáka uškrtím, aby jeho duše nemohla z těla ani do pekel!"
Všichni teď vstali od stolů a stáhli se do koutů. Žena a dcera pana Galingrého odešly ven. Já jsem se postavil ke dveřím, abych Hámidovi el Amázovi zabránil v útěku, kdyby se snad tímto způsobem chtěl boji vyhnout. To ho však zřejmě ani nenapadlo. Supěl dychtivostí mít ruce volné a vrhnout se na svého soka. Halef mu je rozvázal a teď si tedy oba protivníci stoupli proti sobě. a měřili se očima.
Hámid el Amáza byl větší a svalnatější než Umar. Ten však byl zase mrštnější a klid, s jakým k zápasu přistupoval, vzbuzoval naději, že zvítězí. Ranění nebudou.
"Tak pojď!" křičel Hámid el Amáza a hrozivě napřáhl pěsti, ale nevrhl se hned na Umara, jak jsem očekával.
"Pojď ty sem, máš-li odvahu!" odpověděl Umar klidně. "Ale nejdřív se ještě

podívej ven z okna. Tam nad lesy svítí slunce. Ještě jednou se na ně podívej, víckrát již je neuvidíš, pohltí tě noc a děs! Zde je mé hrdlo, zkus mě zardousit. Nebudu ti bránit, abys kolem něho položil ruce."
To bylo zvláštní. Co zamýšlel? Popošel teď o dva kroky k protivníkovi, zvedl bradu, takže mu zrovna nabízel své hrdlo a ruce si dal za záda. Hámid el Amáza si tu skvělou příležitost nenechal ujít.
Skočil po Umarovi a chytil ho oběma rukama za hrdlo.
Sotva se to stalo, vymrštil Umar obě paže kupředu, položil sokovi ruce kolem hlavy tak, že čtyři prsty každé ruky obepínaly uši a týl a palce byly vepředu na očích.
"Psí synu, teď tě mám!" procedil Hámid el Amáza skrz zuby v ďábelské radosti. "Je s tebou konec!"
Stiskl tak pevně, až se Umarovi obličej zbarvil do modročervena.
Já jsem však již pochopil, co zamýšlí. Na Arménův výsměch se neobtěžoval odpovídat. Malý pohyb palci, silný stisk, a Hámid el Amáza vyrazil zavytí jako raněný panter, pustil krk svého protivníka - Umar mu vymáčkl obě oči.
Zraněný si sáhl k obličeji. Byl ztracen, Umar ho mohl bez obtíží teď zardousit. Co mělo následovat, bylo příliš hrozné, odvrátil jsem se proto a vyšel ven - do zářivého slunečního jasu. Má duše se vzpírala tomu, co se uvnitř dělo. To oslepení a pak škrcení nepřítele mi připadalo přímo ďábelské. Mohl jsem však mít soucit s člověkem, jako byl Hámid el Amáza, jednající hůř než ďábel?
V hanu za chvíli všechno utichlo, řev přestal. Byl už Hámid el Amáza mrtvý? Otevřely se dveře a vyšel Umar. Měl dýku a pistole zase za pasem. Boj tedy skončil.
"Je konec?" zeptal jsem se chvějícím se hlasem.
"Ano, pomsta je vykonána a duše mého otce na mne již spokojeně hledí shůry," odpověděl Umar ibn Sádik slavnostně. "Mohu si konečně oholit vous a jít do mešity k modlitbě, protože slib, který jsem složil na Šot el Džerídu, je splněn."
"Odneste mrtvého, nechci ho vidět."
"Nemusíme ho odnášet. Může jít sám, kam se mu zlíbí."
"Jak to? Copak není mrtvý? Ještě žije?"
"Ano, sidi. Myslel jsem na to, že nechceš, aby se lidé zabíjeli, a tak jsem Hámida el Amázu oslepil. Když tak stál bezbranně přede mnou, nemohl jsem ho zabít. Nechť svůj temný život pomalu dožije až do hrobu. Ztratil světlo svých očí a nikomu již nebude moci uškodit. Takto má ještě čas, aby o svých činech přemýšlel a kál se z nich. jednal jsem správně?"
Co jsem měl odpovědět? Němě jsem přikývl a vrátil se dovnitř. U dveří jsem potkal Dragojla, který Hámida el Amázu vyváděl ven, aby mu opláchl oči u studně.
"Je konec, sidi!" volal na mne Halef. "A my s tím, aby ten desateronásobný vrah nebyl usmrcen, souhlasíme. Život pro něj bude horší než smrt. Co se však má stát s obyvateli tohoto hanu? Byli přece s Žutem ve spojení."
"Nech je běžet! Nic nám do nich není. Stalo se toho až dost. Mám už teď před tímhle místem hrůzu. Pospíchejme dál!"
"Máš pravdu, sidi. Ani já nemám chuť se tu déle zdržovat. Koně jsou již venku. Pojeďme pryč!"
Tak rychle to ovšem zase nešlo. Galingré s námi dále nejel, vracel se. Rovněž tak Ranko, který se chystal vozy až do Rugovy doprovodit. Bylo nutno ještě mnohé dojednat. A nikdo nechtěl být prvním, kdo se začne loučit.
Vyšel jsem ven ke studni. Zdálo se mi nelidské přenechat Hámida el Amázu neznalým rukám hostinského. Ale sotva zraněný uslyšel můj hlas, začal na mne soptit kletby a nadávky, takže jsem raději odešel. Toulal jsem se nějaký čas v jitřním tichu. Ani ptáček nezazpíval, nikde ani hlesu. Bylo to vhodné místo k rozjímání. Ale čím hlouběji se díváš, tím víc poznáváš, že člověk je křehká nádoba se slabostmi, chybami a - pýchou!
Když jsem se vrátil, loučil se právě Galingré a jeho rodina. Také Ranko nám dal sbohem. Vozy vyjely, my jsme stáli a dívali se za nimi, dokud nezmizely východním směrem. Potom jsme nasedli na koně. Ani Dragojlo, ani nikdo z jeho lidí se venku neukázali.
Opustili jsme tedy tiché místo, kde se odehrálo poslední dobrodružství naší dlouhé, předlouhé pouti. Po čtvrthodině jízdy pustá rovina končila a my zase vjeli do zelené náruče lesa. Halef, Umar i Osko se tvářili spokojeně. Hádží po mně často pokukoval, jako by mi chtěl něco radostného říci. Oskova kazajka se stříbrnými bortami byla široce rozhalená, což bylo zcela proti jeho zvyklostem. Brzy jsem poznal příčinu. Chtěl, aby bylo vidět masivní zlatý řetěz, který mu visel na vestě. Dostal tedy od Galingrého hodinky. Když uviděl, že jsem si toho všiml, začal mi líčit, jakou má radost z cenného dárku. To konečně otevřelo i Halefovi ústa.

"Ano, sidi," řekl, "Francouz je asi velice bohatý obchodník, protože nám dal papíry, na kterých jsou znaky a čísla."
"Co je to za papíry?" ptal jsem se žertem. "To jsou asi účty, které za něj máte zaplatit."
"Co si to o něm myslíš! Přece si nenechá své dluhy od nás platit! Takový člověk není vůbec nikomu nic dlužen. Ne, dostali jsme papíry, které se na západě používají místo zlata a stříbra. Mám jich několik. Dal mi je pro Hanne, nejkrásnější a nejlíbeznější ze všech žen a dcer."
"A ty jí je chceš přivézt?'"
"Samozřejmě."
"To by nebylo moc moudré, Halefe. V zemi Šammárů a Haddádů je nemůžeš proměnit ve zlato a stříbro. To budeš muset udělat ve Shkoderu."
"A neokradou mě tam? Nevím, jakou cenu ty papíry mají."
"To ti povím sám. Zajdu je s tebou směnit. Ukaž mi je!"
Usmívaje se pod vousy, sáhl do svého měšce, otevřel jej a vytáhl bankovky. Byly anglické.
"Tak co?" zeptal se Halef. "Je to sto piastrů?"
"Víc, mnohem víc, můj milý! Tu částku vůbec neuhodneš. Ty bankovky mají cenu tří tisíc franků, kdybys chtěl francouzské peníze.
Já ti ale radím, vezmi si tereziánské tolary, budou-li je mít, protože ty platí i tam, kde voní tvá Hanne, nejkrásnější ze všech květů."
Malý hádží se na mne beze slova podíval a pokyvoval hlavou.
Takový dar přesahoval jeho chápání. Umar také rychle vytáhl svůj měšec. Dostal ještě víc. Galingré mu sice dal také anglické peníze, počítal však podle francouzské měny, jak jsem postřehl. Umar dostal pět tisíc franků, což byly pro oba nenáročné lidi ohromné sumy!
Byly to vpravdě knížecí dary! Galingré však vycházel zřejmě ze správného úsudku, že bez nás by ani on, ani jeho rodina už nežila. A co bylo osm tisíc franků pro muže, který měl tak pohádkové jmění.
"Takové bohatství!" jásal Halef. "Hanne. poklad mé duše, je od tohoto okamžiku nejvznešenější mezi ženami a vnučkami Atejbů a Haddádů. Může se zeptat, co stojí stáda všech Šammárů, může se oblékat do hedvábí z Hindustánu a zdobit své krásné vlasy perlami a drahokamy. Může se koupat ve vůních Persie a obouvat své nožky do pantoflíčků princezen. Já pak budu kouřit jen ten nejlepší tabák Latákia, můj čibuk bude z nejlepšího růžového dřeva a jantarovou špičku bude mít tak velikou, že se mi ani nevejde do úst!"
Umarova radost byla tišší. Šťastně se usmíval a mínil:
"Galingré mi dal to, po čem tak dlouho toužím. Mohu teď získat domov. Půjdu s Halefem k Haddádům a koupím si velblouda, pár kusů dobytka a stádo ovcí. Potom snad v tomto kmeni najdu i líbeznou dceru, která se stane mou ženou. Hamdu l'illáh! Vím teď, pro co mám žít."
Lindsay rozuměl mnohému, i když ne všemu. Bručel:
"Nesmysl! Galingré! Obchodník! Jsem Angličan a umím také dávat dary! Nemusí to však být hned! Ti dva že chtějí na pastviny Haddádů? Jak se tam ale dostanou! Jakou cestou? Po lodi do Jaffy, odtud napříč Palestinou do Bosra v Džebel Haurán! Co tomu říkáte, pane?"
"Tak by to bylo jistě nejlepší," přikývl jsem. "Ale jak mohou stihnout loď do Jaffy? A pomyslete, co by za to museli zaplatit!"
"Pcha! Dole v přístavu na mne čeká francouzský parník. Zaplatím vše! Můžeme vzít na palubu i koně a dát je pak těm dvěma. A my pojedeme spolu až do Jeruzaléma."
"My? Koho tím míníte?"
"Vás a mne samozřejmě!"
"Oho! Musím přece domů."
"Nesmysl! Museli jsme nechat Jeruzalém stranou. Teď si to vynahradíme. Několik týdnů přece nehraje žádnou roli. Tak co, plácneme si?"
Podával mi ruku.
"Musím si to ještě rozmyslet, sire Davide," váhal jsem.
"Tak si to ale rozmyslete rychle, jinak popluji do Jaffy dřív, než vás ta správná myšlenka napadne. Well!"
To byl celý on. Ale jeho nápad se mi zamlouval a v duchu jsem byl pro.
Za tohoto hovoru jsme dojeli do Gori, odtud jsme za necelé dvě hodiny dorazili do Skaly a potom jsme pokračovali dolů až do Shkoderu, posledního místa naší cesty zemí Škipetarů.
Lindsay vyložil Halefovi a Umarovi svůj plán slovy i posunky; nadšeně souhlasili a tak dlouho mě přemlouvali, až jsem se rozhodl jet s nimi. Upřímně řečeno, nedělal jsem to nerad. Stále se opakovalo totéž. Byl jsem vždy z domova déle, než jsem původně zamýšlel.
Ubytovali jsme se v hostinci Anastasia Papanika, kde byly všehovšudy dva pokoje,

naštěstí však oba volné. Zde jsme se důkladně zotavili a zbavili se dojmu, že se z nás stali poloviční divoši.
Sir David odeslal ihned posla do Antivari, aby oznámil kapitánovi své nové cestovní plány, a já jsem neměl nic důležitějšího na práci než navštívit holiče a pak si opatřit nové šaty a čisté prádlo.
Že jsme se všichni potřebovali pořádně vykoupat, to se rozumí samo sebou.
Potom jsme si zahráli na pány a nechali se dovézt ke Skjadarskému jezeru, odkud je na město krásný pohled. Když jsme se vrátili domů, čekal na nás policejní úředník, doprovázený třemi červeně oděnými policisty. Když uviděl mé pasy, odešel s nesčetnými poklonami, k čemuž asi přispěl i štědrý bakšiš, který dostal od Angličana.
Shkoder má orientální ráz. Leží zčásti na úrodné rovině, zčásti na skupině pahorků, jež tuto rovinu obklopují. Na nejvyšším z nich stojí polorozbořený zámek. Město vytvořilo vlastně několik vesnic, které se spojily, a domy tu jsou většinou ze dřeva.
Osko tu zůstal jeden den, potom se vydal přes Plavnicu do Rijeky, kde dříve žil. Loučení bylo těžké. Slíbil, že po návratu do Drinopolu a Cařihradu bude své příbuzné pozdravovat a že je přiměje, aby nám napsali. Jeli jsme ho kus cesty vyprovodit.
Posel, kterého Lindsay vypravil do Antivari, se vrátil až druhého dne, protože jízda tam trvala s odpočinkem jedenáct až dvanáct hodin. Hlásil, že kapitán kotví s lodí u Rivy, připraven kdykoliv vyplout. Jelikož nás ve Shkoderu nic nedrželo, vyrazili jsme na druhý den časně ráno.
Byli jsme rádi, že máme tak dobré koně, protože cesty byly špatné. Pitnou vodu pro sebe a zvířata jsme mohli dostat jen na jediném místě, kde jsme se ocitli v poledne. Bylo to nahoře v horách, které se tyčí mezi Skadarským jezerem a mořem. Pak to šlo tak prudce dolů, že jsme museli slézt ze sedel, abychom šetřili koně. V tom okamžiku jsme už spatřili třpyt moře.
Město Antivari, které i se svou pevností leží na nízkém výběžku hor, jsme ani nenavštívili, jeli jsme hned do Rivy. Tam stály na pobřeží jen čtyři budovy - kontumační úřad, obchodní zastupitelství rakouského Lloydu, celnice a hospoda. Bylo pět hodin odpoledne, když jsme tam dorazili.
Přespali jsme v hostinci. Ráno jsme se i s koňmi nalodili a zanedlouho nám pobřeží země Škipetarů zmizelo z očí.
Jak jsme se dostali do Jaffy a Jeruzaléma, o tom povím jindy. Jen bych chtěl ještě dodat, že Lindsay Halefa i Umara bohatě obdaroval.
Svého "přítele a ochránce" jsem prosil, aby mi napsal. Ať dopis pošle do Mosulu, odkud ho lze jistě do mých rukou doručit. Vzal si s sebou papír a já jsem na obálku napsal svou adresu turecky a francouzsky.
Dva měsíce po svém návratu jsem skutečně obdržel dopis. Halef si myslel, že když adresa je turecká, musí i turecky psát. Jeho turečtina byla však podivuhodně promíšena arabštinou a jeho ruka, zvyklá sice na zbraň, ne však na pero, nadělala spoustu překrásných chyb.
Dopis byl ale dobře myšlen a udělal mi nesmírnou radost. Zde je:
"Milost a pozdravení Páně, ó sidi!
Dorazili jsme, já a Umar. Radost a štěstí všude! Peníze! Drátěná košile! Sláva, pocty, blaho! Karoví ben Nemsímu Efendimu požehnání, lásku, vzpomínku, modlitbu! Hanne, nejlíbeznější dcera Ájši, dcery Maleka, šejka Atejbů, je zdráva, krásná a rozkošná. Kára ben Hádží Halef, můj syn, je hrdina. Sní najednou čtyřicet sušených datlí. Ó bože, ó nebesa! Umar ibn Sádik si vzal Sahamu, dceru Hádžího Šukara es Šamajna ibn Mudala ibn Sádika es Šammárího, bohatou a krásnou dívku. Alláh nechť ti dopřeje dobré počasí a krásné podnebí! Ríh, tvůj hřebec, oddaně a zdvořile pozdravuje.
Umar ibn Sádik má dobrý stan a laskavou tchyni. Ožeň se také brzy! Alláh tě ochraňuj! Buď vždy spokojen a nereptej! Miluji tě!
Zapomeň na pečeť: nemám ani pečetidlo, ani pečetní vosk! Buď vždy ctnostný a vyhýbej se hříchu a zločinu! Přijeď na jaře! Buď vždy střídmý, skromný, ochotný a varuj se opilství!
Pln úcty, pokory a velebení tvůj upřímný a věrný přítel, ochránce a otec rodiny Hádží Halef Omar ben Hádží Abú'l Abbás ibn Hádží Dáwúd al Gosara."

OBSAH

Halef v nebezpečí
Květ Orientu
Guskaa Junák
Hon na medvěda

V Ďáblové rokli
Jeskyně drahokamů
Osvobození Lindsaye
Žutův důvěrník
Nebezpečná léčka
V podzemí
Pronásledování
U zrádné rozsedliny

KAREL MAY Žut Z německého originálu Der Schul, vydaného nakladatelstvím Karl-May-Verlag, Bamberg,
1952, přeložil Tomáš Gluckauf. Ilustroval Gustav Krum.
Obálku a vazbu navrhl Václav Kučera.
Mapy na předsádce nakreslil Václav Morch.
Odbornou revizi provedli Eva Guttmannová (arabština), Adéla Křikavová (kurdština a perština) a Jiří Sirotek (turečtina).
Vydalo nakladatelství Olympia.
První vydání. Praha 1973.
295 stran.
Odpovědná redaktorka Vlasta Tafelová.
Výtvarný redaktor Antonín Kalcovský.
Technická redaktorka Věra Nekolová.
Vytiskla Severografia, n. p., závod 01, Liberec.
Autorské archy 21,17. Vydavatelské archy 22,17.
Náklad 70 000 výtisků.
Tematická skupina 14 74.
Cena váz. 32,- Kčs - 305 22 865.
Vyšlo jako 1518. publikace Olympic.
27-039-73 Kčs 32,-

ŽUT
ŠESTÝ SVAZEK CYKLU VE STÍNU PÁDIŠÁHA

Karl-May-Verlag, Bamberg, 1952
Translation (c) Tomáš Gluckauf, 1973
Illustrations Gustav Krum, 1973